

C:\Users\Plazma\Desktop\detektivky a valečné\Zmes 34. knih z 2.sv. vojny\Filip
Jánský Nebeští Jezdci.pdb

PDB Name: Nebeští Jezdci.
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 12.6.2006
Modification Date: 12.6.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Nebeští jezdci
Filip Jánský
Mladá fronta, 1990
Děje i postavy tohoto románu jsou zcela vymyšleny. Kdyby náhodou někomu přece něco připomínaly, pak ...
* * *

Vám, mlčenliví bratři,
vám, kterým osud všechno dal
a jen život vzal.
Vám, váleční letci!
* * *

Pod širým nebem hvězdnatým
hrob vykopejte kostem mým,
rád byl jsem živ a rád teď spím;
a v kámen dejte verše vrýt,
jež k poutníkovi hovoří:
"Je doma plavec z pomoří,
je doma lovec z pohoří,
zde leží teď, kde toužil být."

[R. L. Stevenson]
* * *

(1)

"Navigátor kapitánovi, kurs sto dvacet."
"Rozumím, jedna dva nula."
Sto dvacet čárek na růžici kompasu, sto dvacet zubů na kole osudu, sto dvacet životů a sto dvacet smrtí.
Lehce se nakláníme a točíme. Stojíme ve vesmíru, jsme jeho středem, svět se pohybuje kolem nás. Horizont se pokorně sklání před špičkou levého křídla.
"Jedna nula pět na kursu sto dvacet."
Jedna hodina ráno není dobrá doba k rozmluvě. Nevím, proč pořád měníme kurs, asi jsme se vyhýbali Utrechtu. Ted' leží Porúří přímo před námi, budeme útočit od severozápadu. Já tady v zadní věži vím toho vůbec málo, ještě tak znám výšku a teplotu, to jsou pro mne důležité informace. Venku je minus třicet, ale poznal bych to i bez teploměru. Nohy jsou necitlivé, nevnímám už ani štípnutí. Máme někde zkrat ve vedení, přestaly hřát elektrické přezůvky. Kyslík mám přiškrcený, snad mi nenamrznou hroty plic. Nechávám kyslík těm vpředu, ti potřebují myslet. Já jen vzpomínám a sním si. Vzpomínám, dívám se, oči jezdí nahoru, dolů, doleva, doprava, nahoru, dolů, doleva, doprava. Občas pomalu pootočím věží a zdvihnu a zase sklopím kulometry, abych protlačil olej v potrubí. Tuhne jako já.
"Nad cílem jedna čtyřicet pět."
"Rozumím, jedna čtyřicet pět."
Mám ještě čtyřicet minut času. Čtyřicet minut času, abych vzpomínal, čtyřicet minut času, abych snil. A čtyřicet minut času, abych dával pozor - později to nebude už tak třeba. Do toho, co na nás chystají nad Essenem, stíhači nepůjdou. Mezi mnou a zemí je šest kilometrů. Kolem je tma a strach. Bojím se já, bojí se druzí se mnou na palubě, bojí se ti na zemi, co na nás čekají. Bojíme se všichni a pracujeme jako stroj. Kázeň? Hloupost? Moloch války nás spolkl. Proč mám někoho zabíjet, kdo mi co udělal?
"Kurs nula patnáct."
"Rozumím, nula patnáct."
Točíme k severu, byli bychom nad cílem příliš brzy. Horizont se sklání před špičkou pravého křídla. Opírám se loktem, abych se nesvalil na bok, snažím se podívat za sebe. Nic, ještě žádné světlo, žádná palebná přehrada. Budeme tam zase

mezi prvními. Tím hůře pro nás. Letadlo se vyrovnává, jeviště po mé levé ruce se odkrývá. Sedím zády ke směru letu a tak vidím vždy jen poslední část posledního dějství. U nás se veselé kusy nikdy nehrají.

"Kurs sto šedesát pět, jedna šest pět."

"Rozumím, jedna šest pět."

Vracíme se k jihu. Mám už jen dvacet minut času, abych vzpomínal a snil, dvacet minut času, abych dával pozor, a dvacet minut času, abych se bál. Později mi bude všechno jedno. Až otevřeme pumovnici, přestanu vnímat, přestanu žít.

Zpočátku jsem nálety snášel dobře, to jsem ještě nevěděl, co všechno nás může potkat. Pak přišel Kolín a ten mě porazil. Pavel tehdy ještě nebyl u perutě, létal jsem v posádce kapitána Dawsona. Obloha byla tu noc bez mráčku. Město bylo dobře vidět, ale jako kdyby tam nebyla vůbec žádná obrana, všude tma, hluboký klid a mír, všechno v pokojném spánku. Nelíbilo se mi to - byl jsem v přední věži a viděl jsem všechno dřív než ostatní -, ale mlčel jsem, samozřejmě. My střelci máme nejméně co mluvit. Tu a tam se mihl nějaký další náš letoun. Nad cílem bylo pořád prázdné. Každý zřejmě vyčkával, kdo půjde první. Dawson, Australan, samotář a tvrdý chlap, zabručel: "Vlezeme tam, ať to začne!" A také to začalo. Vmžiku nás drželo asi čtyřicet světlometů a pod námi a kolem jako když zapálí ohňostroj. Leknutím jsem spolkl žvýkačku. Všechna palba se soustředila na nás. Dawson asi minutu divoce kličkoval, ale byla to ztracená hra. Pak našťastí udělal to jediné, co se udělat dalo: postavil letadlo na hlavu. Ručička rychloměru se protočila, špičky křídel se rozkmitaly, v trupu začalo všechno hvízdát - letadlo vydrželo. Wellington je stavěn pevně. Bombardovali jsme střemhlav, cíl byl přímo pod námi. Vybrat to nešlo, stále jsme padali. Napůl jsem se vznášel a napůl visel v přední věži, obličejem přímo k zemi. Konec, loučit se nemám s kým. Zmáčkl jsem spouště kulometů. Světlometry se za námi stále skláněly do vějíře. Pálili po nás zuřivě, ale nestačili tak rychle měnit elevaci. Ve sluchátkách sípěl dech obou pilotů, rvali se s řídicí pákou. Vyrovnali let až nad zemí. Proplétali jsme se balónovou baráží. Pořád jsme odštělovali pozemní cíle, zhášeli jsme světlometry. Takovou možnost má střelec na těžkých letounech obvykle jednou za život - poprvé a hned také naposled. Motory špatně táhly, do potřebné výšky bychom už nevystoupili. Dawson se rozhodl pro návrat po zemi. Bylo pořád jasno, brali jsme to nad střechami, aby na nás tak snadno nemohli. Jaké jsem měl pocity? Žádné, to jako kdybych nebyl ani já. Žil jsem rychleji, než jsem stačil vnímat. Když jsem upozornil na překážku, promluvil nějaký cizí hlas. Chvilkami jsem byl dokonce velmi vyrovnaný, bylo mi tak divně dobře. Dawson dotáhl letadlo až k letišti. Byl to výkon, propotil impregnovanou kombinézu. Podvozek nemohl vysunout, přistál na břicho. V pumovnici zbyla ještě schránka zápalných, ale letadlo nechytlo - mělo toho asi už všeho dost. V draku potom napočítali přes šedesát děr, hlavně od střepin. Tou jednou, přímo za přední věží, by člověk propadl. Když mně pomáhali do sanitky, svítilo ranní slunce, v trávě jiskřila rosa, skrívání trylkovali svou nekonečnou píseň o životě a lásce. Roztřáslý se mi ruce a vyhrkly mi slzy. Já se k tomu asi nehodím ...

"Kurs sto dvacet, jedna dva nula. Klesejte."

"Rozumím, jedna dva nula, klesám."

Pokyny v posádce se opakují, je to předpis. V naší posádce se na to dbá zvlášť, jsme tu dva cizinci - jediní v posádce i u celé peruti. A Pavel na prvním řízení je velitelem letadla. Rozumí anglicky už dost dobře, takovou tu leteckou angličtinu, ale chybu udělat nesmí. Udělal by ji jenom jednou. My letci, když se nám něco nepovede, nemůžeme zmačkat papír a začít psát znova jako v kanceláři. Pavel proto všechno pedantsky opakuje, i své vlastní rozkazy. Kromě toho v téhle výšce nejsou myšlenky dost jasné, nějak se nám to v hlavě zpomaluje a někdy i plete.

"Kurs stále stejný, jedna dva nula."

"Rozumím, jedna dva nula."

Mám už jen deset minut času, abych vzpomínal a snil, deset minut času, abych dával pozor, a deset minut času, abych se bál. Má Pavel také strach? Možná že ne, má jiné věci na starosti. A kromě toho Pavel je voják, sloužil u letectva již před válkou. Možná že se ale také bojí, musím se ho zeptat. Teď ovšem ne, až se vrátíme. Jestli se vůbec vrátíme. Máme se s Pavlem rádi. Dostali jsme se k anglické peruti každý z jiného důvodu, máme v RAF bombardovací peruti československou, třistajedenáctku. Vracet se tam ale teď nebudeme, chceme tu dolétat. Spolu, samozřejmě. Říká, že si mne vozí s sebou pro štěstí.

"Cíl v dohledu, otevřte pumovnici."

"Rozumím, pumovnici."

To ještě nic neznamená, z letadla je vidět daleko. K cíli se musíme teprve probít. Brzy to začne.

Navigátor, čupřinatý Tommy z Aberdeenu, hrčí ve své tvrdé mateřštině čísla. Upřesňuje výšku a teplotu a tlak a směr a sílu větru a mluví nahlas, aby i piloti znali plánovanou dráhu pum. Tomík je dobrý chlapec, nezkaží legraci. Chodíme spolu na ryby a na bažanty na panství blízko letiště. Majitelka o tom neví, ale snad to nevadí, vždyť je válka.

A najednou jsme v tom. Kolem letadla začínou vyskakovat bělavé chomáče, z nich probleskne rudý nebo oranžový oheň a hned naroste veliký chuchvalec ošklivého černého kouře, který utíká někam dozadu. Když je chuchvalec blízko, letadlo nadskočí, jako když saně najedou na zasněžený drn. Tu a tam se ozve pronikavý zvuk - třísne perlík do kovadliny. To na kovovou kostru letadla narazila střepina. Přihrbím se, skrčím nohy a přitáhnou si padák na břicho. Jsem menší a mám alespoň nějakou ochranu. S pancířem se na věž už nedostalo, to by bylo letadlo příliš těžké. Jinak to ale nejde, vždyť je válka.

Jsmo teprve na vnější palebné přehradě, začínáme úniky. George v přední věži - byl žokejem v Newmarketu, říkáme mu Prcek - mluví chraptivě, úsečně, jako kdyby pobízěl koně, říká "doleva", "doleva", "doprava". Prcek má nejlepší rozhled a upozorňuje Pavla, kde před námi právě explodoval granát. Pavel poslušně mává letadlem a honem tam točí - to prý nás rány z další salvy nezasáhnou, rozptýl kanónů se zahřátím hlavní zvětšuje. Nevím, jestli je to pravda, ale my tomu věříme. Proplétáme se jako lasice.

Světlometry neklidně šmátrají. Když nás nějaký paprsek dychtivě olízne, daly by se ve věži číst noviny. Pavel vykopává

směrovku, padáme po křídle, potlačuje řídicí páku, padáme po hlavě. Jsou to prudké pohyby, berou nám dech, žaludek se tlačí do krku, v podbřišku se lechtivě svírá něco, co tam jindy není, hlava je hned těžká, hned lehká, před očima vyskakují mžítiky. V zadní věži to se mnou mlátí, hned mám čelo u stropu, hned nohy nahore, hned sedím v předklonu a hned padám po zádech. Jsem ovšem připoután, jinak bych byl utlučen, ale to nestačí, musím vzpírat ruce i nohy a křečovitě se držet. Je mi také špatně - všem zadním střelcům bývá při tomhle špatně. Musím se ovládat, abych nezvracel. Přidávám si více kyslíku, pomalu dýchám. Jestli to nevydržím, zvratky mi za chvilku zmrznou v kyslíkové trubici, ucpou ji a já omdlím. Oči mám horké, vidím před sebou hnědé skvrny. Musím to vydržet, musím.

Jsme před čarou bombardování. Teď budeme jíst tvrdý chléb, letadlo se nesmí ani hnout. Pavel na kompasu vždy sedí, když cíl uteče Tomíkovi z nitkového kříže zaměřovače, otočí letadlo o sto osmdesát a v té nejprudší palbě se vrací a nalétává znova, třeba dvakrát třikrát. To já pak dělám, že o tom nevím, pískám si nebo počítám do deseti a zase nazpátek. Nejraději bych všechno zaspal.

"Kurs stále sto dvacet, přecházím na světla."

"Rozumím."

Pavel už neopakuje, jenom potvrzuje. Teď víc neuslyším. Tomík přestane mluvit, aby se tělo zbytečně nepohybovalo - i když málo, pro přesnost zaměření přece dost -, a bude mačkat prsty levé ruky dva knoflíky. Pod zaměřovač se bude pomalu, pomalu posunovat cíl, stále blíž a blíž. Jak Tomík zmáčkne některý knoflík, před Pavlem se rozsvítí doutnavka. Červené světlo, uhýbáme vlevo, zelené světlo, uhýbáme vpravo. Kolem nás vyskakují chomáčky a chuchvalce z těžkých osmaosmdesátek, je jich celé pole, jako když se tvoří obláčky, beránky. Vlevo, vpravo, vlevo. Probíjíme se kupředu. Cestu zpátky nemáme, neznáme ji.

Pavel se dívá soustředěně, pozoruje žárovky. Jemně upravuje kurs, vždy jen o stupeň, o dva. Dvě čárky na růžici kompasu, dva zuby na kole osudu, dva životy. Nebo šest životů, dvě stě životů?

Najednou začnou proti nám šplhat růžence korálků. Jsou modré, bílé, jsou červené, žluté, ohnivé květy na louce. Hned je jich plná obloha, křičují a ohýbají se, tvoří vodotrysky, kaskády. Úplná pohádka, lehký flak. Když se něco smykne příliš blízko, odkloním se nebo odtáhnu nohy. Kdysi jsem se na to díval rád, to jsem ještě nevěděl, jak snadno se může něco slíznout. Ještě horší jsou ty malé věci, neviditelné. Jen každý čtvrtý náboj je světelný, o těch třech ostatních nevím. Jsou ale někde blízko, rotují kolem své osy a derou se vzduchem, syčí své smutné sss ... Zabubnují najednou na křídlo nebo na trup a Pavel se nás honem ptá, jak jsme na tom. Odpovídáme jen dvě slova, v pořádku, pěkně jeden po druhém, napřed přední střelec, pak telegrafista, navigátor a nakonec já, ze zadní věže. Druhý pilot odpovídat nemusí, sedí hned vedle Pavla, hlídají se navzájem.

Lehký flak, rychlopalné kanóny, jsou zkuplovány po dvou, také po čtyřech. Na trati na nás nestačí, ale před cílem jsme museli sestoupit, kvůli lepšímu zásahu i kvůli kameře. Máme kameru, musíme přinést důkaz, že jsme byli nad cílem. To nejde toulat se někde nad mořem a pak tvrdit něco jiného. A kdyby snad kamera nějakému pilotovi selhávala, dostane dvě, tu druhou do rezervy. Na velitelství sboru nejsou hlupáci. Čím jsme v menší výšce, tím je snímek lepší. A přinést dobrý snímek, v tom je kus pýchy. Kolik posádek se už kvůli tomu nevrátilo ...

Před Pavlem se stále rychleji rozsvěcují žárovky. Doleva, doprava, doleva, doprava, doprava. Černé a bílé chuchvalce kolem letadla začínají poskakovat zběsile, jeden za druhým se míhá kolem mé věže a pádí někam dozadu. Tanec kostlivců v rubáších. Bláznivý tanec. Letadlo se zachvívá a otřásá a zmítá, a Pavel drží kurs, doleva, doprava, doleva, doprava, rovně, rovně. Držet kurs, držet. Nic pro nás teď nemá význam, nic pro nás neexistuje, máme jediný úkol - držet kurs.

Chytily nás světlomety. Nejdříve nás jeden, takový modrý, olízl, ztratil nás na vteřinu, znova nás držel a již nepustil, pak druhý a třetí a pátý, a další modrý mává panovačně po obloze směrem k nám, na znamení druhým, žlutým. Již je jich ve věžích asi patnáct. Ti na zemi nás teď vidí jako stříbrnou tečku, dobře to znám z náletů na Londýn. Mohou opravovat palbu přímo krok od kroku. Chuchvalce, korálky, prskavky, roj prskavek, celá škála těch špatných věcí, vedle nás, pod námi, nad námi. Střepiny tlučou do kostry, střepina tiše zavyla a zaryla se do padáku - zůstává po ní jen čmoud ze spáleného hedvábí a v plechovém krytu spodní části věže malá dírka, jak majlíkem vyražená. Zase chuchvalce, korálky a prskavky. Vydržím to vůbec? Kdybych mohl křičet, dupat, kdybych mohl odejít, kdybych se mohl někam schovat, kdybych mohl zarýt hlavu do země. Já nechci nad Essen, já nechci umřít!

"Cíl před námi."

"Rozumím."

Pavel rozumí, já také, všichni rozumíme. Teď kdyby cesta vedla do hrobu, Pavel neuhne, neuhne ani o stupínek. Proto je velitelem, dobře ho vybrali. Kolem je peklo. Již když nás chytly první světlomety, začal jsem bolestivě přimhuřovat oči, jak se zornice náhle smršťovaly. A teď? Teď je už všude jen světlo, výbuchy, záblesky, světlo, světlo. Napůl jsem oslepen, stíním si rukou obličej, nepomáhá to. Jsme právě uprostřed výhně. Je mi slabo v srdce. Kolik člověk snese? Znenadání letadlo začne v pravidelných intervalech poskakovat. To cíl se dotkl středu nitkového kříže a zaměřovač, nakrmený údaji o stavu atmosféry a režimu letu, šeptá Tomíkovi, aby zabíjel. Tomík poslouchá, je k tomu vycvičen, má rozkaz. Palec pravé ruky zmáčkne v podvědomí šňůrové tlačítko a číselný mechanismus uvolňuje pumy. Padají řadou, jedna po druhé. Letadlo se vždycky nadlehčí, rádo se zbavuje váhy. Pod Tomíkem vyroste podlouhlý černý stín, zachvěje se a rychle se změní v doutník s válcovou směrovkou na konci. Doutník se menší, už je vidět druhý, ten se také menší, ten první je už docela malý, objevuje se třetí, také se menší a tak to jde pětikrát za sebou jako na promítacím plátně. Tomík drží ještě chvilku palec na tlačítku, nic.

"Bomby svrženy."

"Rozumím, zavřít pumovnici."

Pumovnici nezavírá Pavel, ale Frank na druhém řízení. A teď to začne znova, divoké úniky. Po křídle, po hlavě, dolů, nahoru, a zase dolů, zase po křídle. Zase se vzadu vzpírám a křečovitě se držím, zase mě to může umlátit. Zase mi začíná

být špatně, ale teď nemám vůbec čas se tomu poddávat. Musím se dívat dolů a dávat pozor po záblescích na zemi. Z výšky, ve které jsme nyní, budou pumy padat asi půl minuty. Vypustili jsme je před cílem, letí dolů křivkou. Teď jsme skoro nad místem, kam mají spadnout. Odměřuji čas, dívám se dolů. Ještě patnáct vteřin. V posádce nikdo nemluví, Pavel bojuje o naše životy, o svůj také. Nahoru, dolů, únik po křídle, vlevo, vpravo. Chuchvalce, rozprasky, růžence korálků. Vlevo, dolů po hlavě, nahoru, zase po křídle. Ještě pět vteřin. Zase dolů, nohy mám nahoře, padám někam do propasti po zádech. Teď jsme trochu v rovině, teď to musím vidět, teď ...

"Bomby v cíli."

Přepínám si odposlech, ve sluchátkách se ozývají morčata, tečky, čárky, tečky. Ta silná houkačka, to je naše palubní markonka, George ji mistrně rozehrává, dává NGZ, bomby svrženy, a potom čáru na zaměření. Poprvé od startu sahá na klíč, předtím musel být ticho, abychom se zbytečně neprozrazovali. Odpovídá slabé pípání, Hull spolupracuje ještě se stanicí na jihu Anglie a kontroluje naši polohu.

Proklouzli jsme pekelnou branou mezi Duisburgem a Düsseldorfem a vracíme se do říše stíhačů. Střídavě se dívám po obloze a na zem. Za námi to bublá a prská a vzteká se, veliká výheň. Dole plameny a kouř, bombardéry útočí, nad tím světlomety, rozprasky a chuchvalce, mezi tím světlomety, desítky světlomětů, křížem krážem barevné růžence. Essen se brání a nebrání se špatně. Jedna padající pochodeň, druhá padající pochodeň. Měli miň štěstí než my. Patří k naší peruti? Snad to poznáme ráno. Napřed se ale musíme dostat domů.

"Kurs dvě stě osmdesát."

Dvě stě osmdesát čárek na růžici kompasu, dvě stě osmdesát zubů na kole osudu, dvě stě osmdesát životů a dvě stě osmdesát smrtí.

Kolik smrtí?

* * *

(2)

"Mám tyhle zatracený parchanty děsně rád. Každý kouká do těch lejster jako kočce do prdele a myslí si, jak je chytřej." Preck za to nemůže. Moc toho nenamluví, ale když, stojí to za to. Mluví sprostě o všem a o každém, o Němcích, o svém veliteli i o svém otci. Doma mají hospodu, tam vyrostl a ve stájích vybroušenou mluvu nepochytil. Přistáli jsme v pořádku - George si pěkně zakličkoval při řízeném sestupu - a odvezli nás ke zpravodajskému. Je to zvědavý člověk, na všechno se vyptává. Jaká byla palba, kde byli stíhači, kam spadly pumy, sto a jednu otázek.

Šest utahaných, bledých obličejů, modré kruhy pod očima. Sedíme, kouříme, odpovídáme. Napřed Pavel, pak Tomík, pak George a nakonec já. Já ze zadní věže jsem teď důležitý, já jediný vím, kam spadly pumy. Nebo to alespoň mám vědět. Každý zadní střelec vždy tvrdí, že pumy spadly do cíle, my v posádce držíme přece pohromadě. A každý zpravodajský dává záluďné otázky, nevěří tomu. Ty naše pumy spadly skutečně do cíle, jsme přece už zkušená posádka. Kromě toho já bych nevtvrdil něco nesprávného, my u skautů jsme nelhali.

"V kolik že to bylo, seržante?"

"Tři minuty po plánovaném čase přiletu nad cíl, jedna čtyřicet osm. Mohu potvrdit jen to, co jsem již řekl, pane."

"Dobře, seržante, vezmete si ještě cigaretu?"

"Děkuji, pane."

"Jak si přejete. Kolik že bylo těch záblesků?"

"Pět, jak jsem již řekl."

Jsem unaven, strašně unaven, ale musím odpovídat. Je to vždycky stejně hloupá procedura. Třesu se, zimou to není. Ta dnešní noc dává o sobě vědět, všichni ji pocítíme, dříve nebo později.

"A byly záblesky skutečně dobře vidět?"

Preck mi zase napovídá:

"Jak mi, šmejda, padne někde venku do rukou, dostane do tý své zatracený kušny."

Preck je schopen svůj slib splnit, a ne ledajak. Výborně boxuje, už jako dorostenec byl muška, za poslední léta ztěžkl, má ještě tvrdší úder. Na jeho drobnou postavu hodně lidí doplátilo, spletli se. Dobíráme si ho, že má ramena jako uzennáč. Když ale přiloží pěst ke spánku, naskočí mu na paži místo svalů veliká krychle, kámen. Říct něco o jeho ramenech nebo křivých nohách můžeme ovšem jenom my, z posádky, pro jiného by to skončilo špatně.

"Padly pumy hodně daleko od cíle?"

"Ne, řada se táhla přímo přes cíl. Jak jsem již řekl, pane, a jak jste si také poznamenal."

"Skutečně jste o tom již mluvil, seržante? Vlastně ano, máte pravdu, zcela pravdu. Přehlédl jsem to."

Zpravodajský se prohrabuje v papírech. Preck začíná rudnout, považuje celý výslech za osobní urážku. Posedává na kraji židle, tmavé, naponádané vlasy mu výstražně svítí. Jestli posádka drží pohromadě, pak my střelci zvlášť, jsme přece partneři. Nejsme tak důležití jako jiní v posádce, někdy nám vyčítají, že se vozíme zadarmo. To nás zvlášť sblížuje. Kromě toho Preck je starší než já - je to samozřejmé, jsem nejmladší u celé peruti - a pečuje o mě a chrání mě, jak každého upozorňuje, třebaže mi vůbec nikdo neublíží a ublížit nechce.

Vypadá to, že ho vezme krátkým hákem. Jsou to ošklivé rány, už jsem to poznal. Na jiném ovšem.

Dívám se po druhých, mlčí. Nemohou k tomu nic říct, neviděli to. Rádi by zasáhli, jsou samozřejmě na mé straně. Dříve ale, než jsme se dostali z cílové oblasti a změnili kurs, byly pumy na zemi. A aby se nějaký velitel točil s letadlem uprostřed největší palby jen tak pro nic za nic, to jsem ještě neslyšel.

V místnosti je příjemně vytopeno. Koncem léta bývají zde noci někdy chladné a jistě by nebylo pro zpravodajského vábné nespát a ještě se vrtět na studené židli. Frank má hlavu opřenou a vypadá, že se tváří soustředěně, ale ve skutečnosti pochrupává, jen tak nenápadně. Je vyrovnaný, dělá to asi jeho hloubavé založení. Má klasické vzdělání, je

doktorem filozofie. Jednou bude dobrým pilotem, i když Prcek se po něm často pošklebuje a s huhňáním napodobuje jeho spisovnou výslovnost. Je v tom možná i trochu závisti, Frank se nikdy nemusel sám živit.

"Byly záblesky po pumách jasné, nebo jen tak čadivé, seržante?"

"Byly velmi jasné, pane, jeden z nich oslnivě zazářil."

Prcek sedí s hlavou na stranu, dívá se zarputile, poslouchá. Jinak ale mlčí, protože na tohle se zpravodajský ještě neptal.

Pavel klimbá už také, Tomík si připaluje další cigaretu. Kouří nejraději playeršky z kulaté plechovky. Nevím, odkud je v tomhle balení bere, to prodávají jen námořníkům.

Zpravodajský píše, vyplňuje rubriky. Civím přes jeho hlavu. Má ji už hodně prořidlou, asi od starostí. Ptám se potichu Prcka, co si o tom myslí.

"Nemyslím si vo něm vůbec nic a vo jeho pitomý kouli ještě míň. Musí to bejt ale pěkně vobšourník, je to na něm vidět."

Tomík to zaslechne, hrčí Prckovi něco do ucha. Oba se šťastně smějí.

Zpravodajský se rozpačitě rozhlíží, vycitíuje, že se bavíme na jeho účet. Odkáslává, zdvihá hlavu, hledá myšlenku někde na stropě, odkud visí na nitích dřevěné makety německých letadel. Teď se jistě zeptá zase na něco hloupého.

Prcek je už ve střehu, začíná se durdit. Asi to dnes přece špatně skončí. Dloubám do Pavla, aby nějak zakročil.

"Posádka z R jako Rose je zde, pane."

Žena se nezapře ani ve stejnokroji, Patrice si při hlášení upravuje bohatý uzel vlasů. Je blondýnka, moc jí to sluší.

Zpravodajský vyskakuje, má zřejmě radost, že se nás může tak rychle zbavit. My také. Podepisujeme výpovědní protokol, budíme Franka. Spí už tvrdě, po zpravodajském se dívá nechápavě, asi si ho plete s komorníkem.

Vycházíme jedněmi dveřmi na chodbu a druhými, oddělenými ještě těžkými černými závěsy k zastínění, vchází posádka z R jako Rose. Máváme na sebe. Prcek se při vystupování zapletl do záclony a nadával, velmi sprostě. Hlavně že Rose se vrátila, přistála hned po nás. Máme venku ještě tři další letadla. Vzpomínám na dvě pochodně nad Essenem a na stíhací pásma. Sejdeme se u snídaně všichni?

Venku je stále tma, rozhlížíme se. Šmátráme před sebou, Frank zřejmě na někoho narazil, velice se omlouvá. Patrice má měkký alt, tvrdí, že se nic nestalo. Prcek hned dodává, že se stát mohlo a že se vlastně stát mělo a že do Franka nic není. On, Prcek, je jiný chlapík, Patrice dělá, že neslyší. Všichni Prcka okřikujeme, aby už byl ticho. Jen George mlčí, jeho rozmluvy o ženách nezajímají. Jednou jsem ho slyšel, jak se o nich vyjádřil: ženy prý lžou, vymýšlejí si a není na ně spolehnouti.

George je z nás nejstarší, možná nejstarší u perutě vůbec. Jde mu již na čtyřicítku. Snad by ho ani nenechali létat, ale zná svou práci dokonale. Byl lodním telegrafistou, má diplom první třídy, mezinárodní diplom. Projel celým světem. Měl jednou nějaký malér, snad na lodi, snad v životě, nikdy o tom nemluví. Život je vlastně také loď, tak ono je to jedno.

"Pojďte, hoši, vezmu vás do jídelny."

Patrice je hodná, není její povinností vozit nás z letiště. Tlačíme se do šedozeleného humberu s velkými polštářovými pneumatikami. Je to vůz velitele perutě, nás vozí obvykle jen stejšny. Patrice jezdí dobře, ale zdá se mi, že v zatáčkách zbytečně riskuje. Nikde ani světélko, všude zatmění. Kdybychom se s někým potkali, nevím, jak by to dopadlo. Sedíme s ní vpředu dva, George a já, já hned vedle ní. Mluvit jí do řízení nebudu, je to její vůz. Ne doslova její, ale ona jej má na starosti. Už jsem se rozkoukal. Neřádám se kupředu, ale na Patrice. Neotočí hlavu, i když můj pohled cítí, protože se chvilkami usměje, tak mile. George o ničem neví, mlčí. Nebo ví a stejně mlčí, George je samotář.

"Tak jaké to dnes bylo, nějaké potíže, hoši?"

Pozná se, že Patrice je řidičkou velitele, má už odposlouchány důstojnické řeči. Ví, jak se ptát.

"Cesta tam ještě ušla, ale ..." Tomík nedomluvil.

"Stálo to všechno za ztraceně velký hovno a ať sem ztraceně velkej vůl, jestli do toho křapáče eště někdy vlezu."

Patrice Prcka dobře zná, nezlobí se, je hodná. Měkce se přilepujeme k obrubníku před seržantskou jídelnou. Vystupují poslední, Patrice se na mě hezky usmívá. Ještě jsem neviděl tak mile modré oči. Modré oči se dovedou usmívat.

"Na shledanou, Patrice, děkuji za svezení."

"Na shledanou, Hezounku, rádo se stalo. Tebe svezu vždycky, přece to víš."

Já sice o tom nevím, ale těší mě, že to slyším.

Stojím, čekám, až Patrice odjede. Už má zařazenou rychlost, ještě na mne mávne a je pryč. Vlastně ne, jede jen kousek, do tmy zazáří rudá stopka brzdy. To je jistě kvůli mně. Jdu dost rychle.

"Ještě něco, Patrice?"

"Ano, ještě něco, něco důležitého. Ve středu je v Ymce tanec, víš o tom?"

"Vím. Nezapomeň ale, že středa je zítra, už je ráno. Zítra mám hotovost."

Tak je to rozděleno. Jeden den operační úkol, druhý den odpočinek, třetí den hotovost a čtvrtý den - když není špatné počasí - zase operační úkol. Pořád dokola.

"Škoda, Hezounku, ráda bych tě tam viděla."

Hotovost bývá jen do startu letadel u té perutě, pro kterou jsme v záloze. Možná že start bude časný. Možná že bude mlha, že operace budou vůbec zrušeny.

"Když to jen trochu půjde, Patrice, přijdu. Přijdeme celá posádka."

"Budu ráda, Hezounku, budu se těšit. Ale přijď hlavně ty, ano?"

Kývám hlavou, co bych na to měl říct? Máváme na sebe. Záběr, odpich. Humber je pryč. Patrice také. Škoda, je tak milá. V jídelně je smutno. Je tu lépe než v letadle nebo venku, to ano, je tu ale nějak divně. Prostředí je jen u dvou stolů, svítí jen světlo u vchodu, zezadu vyskakují temné stíny. Budou v poledne všechny židle obsazeny, nebo budeme zase počítat ty prázdné? Máme divnou práci, večer jsme, a ráno už nejsme, jako když proutkem švihne.

Všech nás šest si sedá u prvního stolu, tři a tři proti sobě, zkraje. Do důstojnické jídelny nešel nikdo, všichni v posádce jsou seržanti. Každý absolvent leteckého kursu je teď hned seržantem. Frank by mohl být důstojníkem, měl by k tomu všechno, co se potřebuje, vzdělání i protekci. Frank je ale paličák, říká, že chce začít od začátku, to se prý tak má. Ty tři seržantské pásky na rukávě jsou pobídkou pro nábor - posádek je beznadějně málo, bombardovací perutě je polykají - a také ohled k zajatcům, zajatí poddůstojníci nemusí chodit na nucené práce. Pavel je také seržantem, třebaže slouží na vojně už deset roků. Byl v naší armádě rotmistrem, měl by být jistě důstojníkem, má velké zkušenosti a hodně nalétaných hodin. Říkají, že nedávno dostal návrh na jmenování. Zaslouží si to, je jedním z nejlepších pilotů u perutě. Možná že je vůbec nejlepší, ale nevím to určitě, já mezi několika dobrými věcmi neumím poznat tu nejlepší. Precek má stejnou chybu, tvrdí dokonce, že zná jen dobré koně a špatné koně, nejlepší prý nejsou.

Sedíme, čekáme, mlčíme. Jsme velice unaveni. Nemáme si co říct, všude jsme už byli a všechno viděli a všechno známe. "Kdepak je nějaký ten parchant s čajem? Hej, vy!"

Precek křičí přes jídelnu do kuchyně. Nevydrží chvíli v klidu, je vtělená rtuť.

"Už jdu, seržante, už jdu."

Voják v bílé kamizole sebou smýkne, v jedné ruce konvici, v druhé podnos, silný cejlonský čaj s kondenzovaným mlékem, na podnosu šálky a cukřenku.

"Zatraceně fajnová věc," pomlaskává Precek.

"Dobrý čaj," hrčí Tomík.

"Jaký to chutný nápoj," deklamuje Frank.

Anglický čaj - začátek a konec všeho. Sedíme, popijíme, teplo se nám rozlévá po celém těle. Jeden šálek, druhý šálek.

To není čaj, to je narkotikum.

Pití čaje je obřad. Člověk se poučí, až když přijde do anglické domácnosti. Konvice se musí napřed nahřát, na každý šálek patří jedna lžička čaje a ještě jedna pro celou konvici navíc. Necedí se, jenom se zalije, nechá se dvě minuty odstát - vedou se o tom dlouhé spory.

"Co nám to tam ten tchoř vaří?"

"Opéká vuřty, seržante, vuřty s bramborem."

"S tím ať jde do hajzlu, s tou zatracenou kaší ve střevech, je v tom beztak samá mouka, sójová mouka. Ať naválí šunku s vajíčkem."

"Kuchař by vám rád vyhověl, seržante, ale nejde to. Snížili nám zase přiděly."

"Snížili vám přiděly, snížili vám přiděly! Na to se můžu jediné vysrat. Když mě maj zabít, tak musím dostat talíř pořádnýho žrádla!"

Precek se vzteká, na krku má naběhlou žílu, nechce takovému vysvětlení rozumět.

"Poslyšte, hochu, to je mi divné, nemohou přece ubírat jídlo letcům. Kdo kromě letců a námořníků bojuje? Nemáte tu nějakou štenici, která to odnáší?"

V Tomíkovi se probouzí podezření, dívá se káravě, nezapře se v něm učitel. Ozývá se v něm možná i skotská krev, Skotové považují Angličany za marnotratný národ. V Anglii jedí ovesnou kaši pocukrovanou a zalitou mlékem, ve Skotsku uvařenou ve vodě a osolenou.

Vojáček v kamizole se červená, mluví tiše.

"Taková věc zde není možná, seržante."

Je poctivý do morku kostí, těžce se ho takové podezření dotýká, považuje druhé v kuchyni za stejně poctivé. Má jistě pravdu, nikdo nic neodnáší, přiděly jsou slabé. Dva roky prohrávané války a ponorková blokáda dělají své.

Angličané jsou divný národ. Dostávají málo jídla, stojí a trpělivě čekají ve frontách, nic neříkají. Doprava je rozrušena, autobusů a vlaků je málo, stojí a trpělivě čekají ve frontách, nic neříkají. Ve městech je černý trh, na maso, na hedvábné punčochy, na pomeranče, na tisíc a jednu věc. Na černém trhu prodávají a kupují cizinci, Angličané stojí dál ve frontách, zase nic neříkají. Je málo uhlí, plynu a elektřiny. Venku vylepili plakáty: "Budeš se koupat? Pět palců vody ve vaně, to je vlastenectví!" Do týdne lidé vykoupili v obchodech všechny metry. Jak jinak by mohli odměřit pět palců teplé vody? Angličané jsou divný národ, nějak jim ale začínám rozumět.

Sedíme, popijíme čaj, čekáme na snídani. Nebo na večeři? Máme život obrácený naruby. Venku bude brzy svítat.

"Ještě jeden šálek, Hezounku?"

Trhnu sebou. Od té doby, co jsme přistáli, promluvil George poprvé.

"Ne, děkuji."

Předkláním malinko hlavu, aby bylo vidět, že kvituji pozornost. Jsem rád, když se mohu chovat slušně, když mohu být korektní.

Precek zdvihá hlavu, zkoumavě si nás oba prohlíží. Jistě by rád k tomu dodal něco urážlivého, ale protože jde tentokrát o mě, mlčí. Mě nikdy nenapadá, jsme přece partnery.

Dostáváme jídlo. Nestojí za moc, snad jen že je teplé. Je mi celkem jedno, co mi dají, beztak skoro nejím. Párkrát šťouchnu vidličkou, odkládám ji, polykat nemohu. Po náletu je to tak vždycky, nevím proč. Beru si kousek chleba s máslem.

Anglický chléb je bílý, pšeničný, zadělává se a peče strojově. Krájí se na slabé plátky, ty se rozřezávají napříč a mažou se slabě, jen aby se dírký ve střídě zaplnily.

Převaluji sousto v puse, nějak jsem na židli menší a menší. Na prázdniny jsem jezdíval k Sedlčanům. Na potoce byl mlýn, panímáma pekla sama, jednou za týden. Vstala v noci, vytopila pec. Zadělala do díže, i kvásek si sama připravila. Pecny kynuly na ošátkách, na každém, který vsazovala, udělala křížek. Upečené bochníky byly tmavé, chutnaly jako dort, kůrka křupala. Teď sedím, převaluji sousto bílého chleba v puse.

"Hele je, parchanty! Hurá!"

Preck zase řve, na uvítanou. Vrací se posádka letadla R jako Rose, zpravodajský je už pustil. Vypadají jako my před chvílí, celí skleslí. Odpovídají potichu, apaticky.

Za nimi jsou nějací čtyři neznámí. Zastavují se přede dveřmi, rozhlíží se, pak jeden z nich se ptá, kam si mohou sednout. Mohli by kamkoliv, ale tady je zvykem se napřed zeptat, jako kdyby to byl náš domov a oni přišli na návštěvu. I velitel letiště předem vzkáže, že by rád přišel do seržantské jídelny.

"Poslužte si, prosím."

Frank, rozený hostitel, nepatrně naznačuje - při rozhovoru nikdy nezdvihne ruce - k našemu stolu. Neznámí se usazují, mlčí. Nikdo se jich na nic neptá. Když budou chtít, ozvou se sami. Ve válce je lepší mlčet. Dostávají najíst.

"D jako David doposud žádné zprávy."

Z rohu místnosti od stropu se ozývá přidušený hlas. Stejný hlas je slyšet ze všech amplií na letišti, stejný hlas slyší mechanici na stojánce, kteří na Davida čekají. Jistě přecházejí u dřevěné budky s náradím a natáčeji hlavy k východu, jestli uslyší motory letadla, svého letadla.

V jídelně je najednou ticho, ani příbor necinkne, i vojáček v kamizole s podnosem zůstává stát. D jako David se ztratil. Bud' přistál na jiném letišti, tak jako ti neznámí s námi u stolu, a zpráva sem dosud nedošla; to se dozvíme brzy, RAF má výbornou spojovací síť, rádio, vlastní telefonní linky a dálhopisy. Nebo sedí na moři, anebo už nesedí vůbec. Zase vzpomínám na dvě planoucí pochodně nad Essenem. Udal jsem zpravodajskému do hlášení správný čas?

Uvažujeme asi všichni stejně, ale nikdo nic neříká. Jestli ti v Davidu mají ještě alespoň malou šanci, ať jim ji nezakřikneme.

* * *

(3)

"Kladli jsme miny u Fríských ostrovů." Pilot z cizí posádky začíná tiše, dívá se upřeně do bílé plochy ubrusu jako do mapy, hraje si s kávovou lžičkou, kreslí čáru. Asi právě letí, drží kurs.

Frank tázavě natáčí hlavu.

"Vy chodíte s veloušem klást miny? To je divné. Nás takovými úkoly nikdy nepověřují."

"Ne, jsme tu s hampdenem, patříme k pátému sboru."

"A sem vás poslali, nebo jste přistáli sami?"

"Vysadilo nám rádio, brali jsme, co jsme našli. Byli jsme rádi, že nemusíme skákat."

Před chvílkou jsem se vracel z umývárny, byl jsem se podívat venku, protáhnout se, nalokat se ranního vzduchu. Je to pěkné stát s rozkročenýma nohama na pevné zemi, vpíjet se do ní. A ještě něco. Myslel jsem, jestli náhodou neuvidím Patrice, jestli třeba zase někoho nepřivezla. Nebyla tam, škoda. Obloha byla stále ještě zatažena nízkými špinavými straty, nad zemí tu a tam nějaký cár. Jak se v tomhle mohl dostat hampden bez rádia k zemi? Ťuhák se sejde na jaře se svou milou na hlohovém keři, přiletí oba třeba v jeden den, letí zdaleka, mapu nemají, kompas neznají, přece cestu najdou. Ale člověk?

Pilot hampdena pokračuje.

"Sám jsem nevěřil, že se nám to povede."

Mluví v množném čísle, ale povedlo se to jemu. Je skromný, to se mi líbí, Angličané pusou moc nelétají.

"Ano, byla to vyložená náhoda. Nebo štěstí? Ani nevím. Vypadli jsme severně Southwoldu. Neměl jsem ponětí o poloze, našli jsme se podle majáku. Ty dráty jsem vůbec neviděl, stožár jsem zahlédl jen tak tak."

Pavel pootočil, vysunul bradu. Ted' ho něco velmi zajímá, znám ho dobře. Ptát se na nic nemusí, Frank ho předešel.

"Jaký stožár?"

"Vy o tom nevíte? Myslel jsem, že vám to říkal zpravodajský. Přistáli jsme před vámi, byli jsme se ještě jednou podívat na letadlo. Podlétl jsem ... podlétl jsem ... bylo nutno podlétnout vysoké vedení ..."

"Já se na to vyseru!"

Preck vytahuje lodičku zpod levého nárameníku, tluče s ní do stolu a vykřikuje. Ostatní mlčí.

Pavel s Frankem si prohlíží pilota z hampdena s respektem, vědí dobře, o co šlo.

Mně se to nezdá, ale přikyvují hlavou jako ostatní. O sletu prý někdo podlétl železniční most v Praze, to vím, nějaký Flekálík nebo jak se jmenoval, ale měl jednomístnou mašinu, lehkou. Hampden má dva motory, je těžký, nepřilíš obratný. Kdyby jenom škrtli o dráty, měli by všechno odbyto, i kremaci. Mají štěstí. Dobrodruzi? Ne, zoufalci, bud', anebo, třetí možnost není. Tuhle větu jsem uměl říkat latinsky, škola mi dala základ pro život.

"Blokovali jsme Tönnig."

Aha, to je díra východně od Helgolandu, leží na něčem, co se spojuje s Vilémovým kanálem. Eider? Ano, je to tak, mají ti hoši také hloupou práci, potloukat se nízko nad mořem a hledat zátoky a ústí řek. Nedá se nic dělat, Angličané se musí nějak bránit. Němci jim zamořili ústí Tenže, jezdí tam s ponorkami i minonoskami jako s nákladákem. A z letadel shazují miny až před ústím Mersey. Nejhorší jsou ty magnetické, leží v mělčinách na dně a nedají se vyčesat. Jak se loď přiblíží, explodují a působí tlakem na spodek lodi, na nejcitlivější místo.

Pavel se soustředěně dívá před sebe, chce se zřejmě vložit do debaty. Obvykle moc nemluví, není zvyklý na odlišný způsob myšlení a větnou skladbu, které používá angličtina. Často mu pomáhám, někdy mu i tlumočím, aby získal čas a našel slova.

"Jakou máte předepsanou túru?"

To je zajímavá otázka, celý stůl naslouchá. Pilot z hampdena umlká, nevěšil si doposud, s kým sedí. Hodil okem po Pavlově paži, na pásku s nápisem "Czechoslovakia". Kdyby nás s touhle firmou Němci chytili, bylo by zle.

Ať, ještě nás nemají.

"Jakou máme předepsanou túru? To záleží na úkolech. Na kladení min dvě stě, na pobřežní průzkum dvě stě a na bombardování také, to konečně znáte dobře. Když ale jdeme na loď, počítá se nám jenom sto."

Chvilku ticho, potom jaksi omluvně:

"Torpéda jsou náročná věc."

Pilot z hampdenu má jistě pravdu, není snadné dostat se s letadlem blízko k lodi, těsně nad hladinou, ve vodorovném letu, přímo proti kanónům a kulometům. A námořníci se s ničím nepárají, u nich je hlaveň horká hned. V poslední fázi útoku se letoun nesmí hnout, pilot musí držet kurs, držet. Když letadlo je zasaženo, nemá v tak malé výšce naději na vybrání. Na hladině se objeví zpěněná stopa, pak se v jednom místě něco zavaří, zabublá ... a konec. Loď plují dál. Vydobýt si takhle po sto hodinách právo na odpočinek chce nervy, dobré nervy a moc a moc štěstí.

Zpočátku byl letec smutným hrdinou. Vstanu, obléknu se, najím se, půjdu létat. Druhý den vstanu, najím se, půjdu létat. Třetí den vstanu ... Jak dlouho budu létat? Měsíc, rok, dva? Jak dlouho bude válka? Bez naděje není život, jen přežívání. Letci na začátku války nežili, existovali jen ze dne na den. Tahle válka byla "podivná" jen pro někoho, pro letce a námořníky byla tvrdá a krutá hned od začátku. Vycvičení letce stojí statisíce, jak ho nejlépe uchovat?

Předepsali operační hodiny, takové hodiny, které zachycují pobyt posádky ve vzduchu při bojovém letu. Najdeš nepřítele, nenajdeš nepřítele, sestřelíš ho, sestřelí on tebe - všechno jedno, počítá se ti čas. Máme letové deníky, modré vázané sešity. Tam pečlivě zaznamenáváme, kolik se nalétalo. A operační čas se zapisuje na minuty, takové je to vzácné koření.

Operační hodiny jsou různé, nebyly určeny jen tak. Je v tom systém a pořádek, jaký má být ve všem, i ve válce. Prcek sice říká, že válka je organizovaný binec, ale na to se nesmí dát. Prcek nemá z řady věcí rozum.

U nás, u bombardérů, je ten systém vidět nejlépe. Wellingtony jsou pomalé, ve dne nad Německo nemůžeme. Jednou to s nimi zkoušeli, ale dopadli špatně. Jsme vázáni na délku noci a podle toho dostáváme v létě cíle bližší a v zimě vzdálenější. Teoreticky je to snadné, zhruba za tři čtvrtě roku máme odlétat předepsanou túru a jít na půlroční odpočinek, dělat někde instruktora nebo do kursu na jinou funkci, a potom začít znova dvě stě hodin ...

Loni na podzim, když jsem se vrátil z výcviku, čekal jsem jednou v Thedfordu na autobus k letišti. Vedle stál důstojník od letectva, vysoká šarže. Ohrnutý límec, kolem krku barevný šátek. Byl to podplukovník Pickard, ale já jsem ho tehdy ještě neznal. Srazil jsem paty a ruku jsem řízně hodil k čepici. Pickard se na mě vyjeveně otočil - u bojových perutí se na podobné věci příliš netrpělo.

"Vy jste zde nový, seržante?"

"Ano, pane."

"Vítám vás tedy, a ať se vám tu líbí."

"Děkuji, pane."

Potom řekl, že je pěkná noc a že doufá, že zítra bude také pěkná noc. Pak jsme stáli a mlčeli.

Osmělil jsem se:

"Promiňte, pane, vy také létáte?"

Chvilí si mne prohlížel, usmál se.

"Kolik je vám let?"

Narovnal jsem se, upravil si plášť.

"Osmnáct, pane."

Znova se usmál a dodal:

"Ano, seržante, já také létám."

"Já bych chtěl, pane, nalétat hodně hodin." Pickard zvažněl.

"Přál bych vám to, hochu, ze srdce bych vám to přál. Ale není to snadná věc."

"A na kolik úkolů to jedna posádka dotáhne?"

Pickard zaváhal.

"Tak asi na dvacet."

"A co potom, pane?"

"Potom? Potom už nic, potom se obvykle ztratí štěstí."

Nastupoval jsem do autobusu nesvůj a cestou jsem přemýšlel, co všechno může ve válce potkat vojáka, který ztratí štěstí. Ať jsem se snažil sebevíc, nemohl jsem si vzpomenout na nic pěkného ...

To bylo téměř před rokem. Ted' jsem moudřejší, ted' bych se na takové hlouposti neptal. Průměrné ztráty posádek jsou pět procent a Tommy nám to zrovna nedávno spočítal. Pánové, povídá, při pětatřiceti letech máme matematickou jistotu návratu z posledního letu sedmáct setin procenta ...

Dáváme si přínést nový čaj. O odlétaných hodinách bychom se mohli bavit do rána, tlačí nás to všechny jako můra.

"Co se mě tebe, mně nemůže žádný paroustevník nic předpisovat, já se nenechám zpěnit jako psi kšíry. Vyprdnu se jim na to, kdy si vzpomenu, skočím si ještě jednou dvakrát a pryč vod válu."

Prcek se jen tak vychloubá, víme to dobře. Tady totiž nikdo nikoho nedrží, stačí říct a pustí tě, dají tě jinam, buď k pozemnímu personálu u perutě, nebo přímo k pěšákům. A u pěšáků by se jeden zatím nepřetřhl, pobíhá se po cvičáku sem tam, čeká se. A to se bude čekat ještě dlouho, to už vidím i já, třebaže válce vůbec nerozumím.

Kdyby chtěl někdo odejít, stačilo by říct. Nějak to ale nejde. Je v tom velitel? Je v tom národ? Je v tom smysl pro spravedlnost? Nikdo nevíme, co nás tady drží. Je to něco nehmátného, co je jen mezi námi a co jiný nemůže poznat, ani kdyby se snažil. Nikdo to nechápe, jen my sami. A posádka z hampdenu má také své vlastní kouzlo, které neznáme my. Víme ale, že je má, umíme je poznat na dálku. Ti moudří lidé, umírající v posteli, o tom kouzlu nevědí. Kouzlo je výsadou těch, kteří odcházejí ve vysokých botách, je výsadou jezdců, nebeských jezdců ...

"D jako David, stále žádné zprávy, čekejte."

Čekáme, nic podobného se nám nemusí říkat. Jsme v jídelně již všechny čtyři posádky, jen pátá chybí. Z kouta od stropu se žádná další zpráva neozývá. Nezbývá než čekat. Ve válce se pořád čeká, na samé pěkné věci. Frank s Tomíkem se dohadují. Nemuseli by ani promluvit, rozumíme jim.

"Tak ještě asi čtvrt hodiny, to je maximum."

"Okamžik, Franku, mám zde kalkulátor."

Tommy vytahuje z kapsy plochou krabičku, na jedné straně vyříznutou, s kruhovým otvorem a s vroubkovaným válečkem na boku. Něco si pro sebe hrčí, samá čísla, to skotské "r" je tak tvrdé.

Všichni skláníme hlavy. Já také, třebaže nevěřím už ani sám sobě. Pavel se dívá přísně. Má stejný výraz, když mává nad cílem s letadlem? Pavel není nijak hezký, má příliš vyklenuté oblouky na čele a nevýraznou bradu a oči poněkud vystouplé. Jistě není přitažlivý, teď mu to ale sluší. Pozná se na něm serióznost, spolehnutí. A já v tom ještě poznám odvalu, tu divnou věc, která mi chybí. Já přece riskuji stejně jako druzí, ale moc se musím přemáhat, stojí mě to velké vypětí. Nebo se ostatní přemáhají také tak a není to na nich vidět? A je to vlastně vidět na mně? Jak se pozná strach? Pozná se na očích?

Jsou čtyři hodiny padesát minut a D jako David je prakticky bez benzínu. Hlášení odjinud nepřišlo, první naděje padla. Zbývá ještě moře nebo konec, tertium non datur. Teď jsem si konečně vzpomněl, přece mi latina byla k něčemu dobrá.

"Kolik měli odlétáno?"

Všichni jsou překvapeni, George promluvil.

"Kdo tam všechno byl, nevím, ale Collins měl asi patnáct operací."

Pavel se vyjadřuje pomalu, snaží se, aby mu všichni rozuměli, i posádka z hampdenu. Spal s Collinsem na jedné světničce. Collins byl velitelem letadla, starší, vážný člověk, v civilu tiskař či co. Nad lůžkem měl viset fotku dvou dětí, kluka a malého děvčete.

"D jako David, dál nečekejte."

Všichni mlčíme. Ještě musí něco dodat, nemohou nás nechat v nejistotě.

"Volá operační, volá operační. Předletová příprava pro záložní posádky pět třicet, pět třicet."

Tak je to tady. V Anglii určitě nepřistáli, mohou ale sedět na moři. Bylo vyhlášeno pátrání.

Za krytem levého motoru má wellington utěsněný prostor, ve kterém je složena žlutá gumová matrace, kulatá matrace s obrubou. U matrace je kovová lahvička se stlačeným vzduchem, veslo a krabice s malým množstvím potravin. Když letadlo přistane v tísni na moři - a není to snadná věc, trup se často hned rozlomí - matrace se nafoukne a posádka má možnost se zachránit. Jsou předpisy, co a jak kvůli tomu dělat. Předpisy jsou jedna věc a praxe druhá. Nalézt malou matraci na vodách oceánu není v lidských silách, to je pouhá náhoda, nic jiného. Víme to, ale doufáme, co jiného zbývá?

Naše perut' má tři letky, operační, výcvikovou a technickou. Operační perut' je nejdůležitější, samozřejmě, ale bez těch druhých by brzy ztratila dech. Má dvanáct posádek, teoreticky, které se neustále doplňují. Plný stav není nikdy, u bombardovacího velitelství je poptávka větší než nabídka.

Pět posádek bylo dnes na náletu. Se čtyřmi, které se vrátily, operační nepočítá. Pátá chybí, ta se má hledat. Čtyři záložní posádky zbývají. Moře je ale veliké, budou muset určit ještě posádky z výcvikové letky. Někoho pošle také velitelství sboru, tam na to pamatují a vědí dobře proč, ale to bude pořád málo. Moře je skutečně veliké, veliké.

Pavel vstává, jde do haly. Ví, co tam bude dělat. Musím se už napřed smát, jak ten na druhém konci drátu se bude napřed ptát a koktat. Když se Pavel představuje do telefonu, jsou Angličané bezradní, jméno Řeřicha je pro ně hrozné.

Vrací se, mrká na mě.

"Byl jsem určen na pátrání."

Víc neříká, to se u letců nedělá. Jako v horách, když jde někdo na túru, nezve nikdy druhého s sebou. Hodí si přes rameno zajišťovací lano a jde. Kdo chce jít také, půjde.

Je nám jasné, že Pavel určen vůbec nebyl, přihlásil se. Potřebuje alespoň střelce do zadní věže, nad mořem se potloukají arada, a navigátora také potřebuje, pátrání je velmi náročné, létá se v posuvných čtvercích. Ovšem ta Pavlova informace byla planá, jen divadlo. Tomík a já sice odstupujeme od posádky, že jako čekáme na rozhodnutí druhých, ale víme, že je to zbytečné, že to nemusíme dělat tak okatě.

Frank zvedá hned za námi svou vysokou, urostlou postavu a George ještě natahuje nohy, jako kdyby si je chtěl naposled pořádně narovnat - má v letadle pod radiostolkem samý drát a akumulátor, vylézá vždy celý skrčený.

Je nás už pět, jen Prcek se na nás chvilku pitvoří, znázorňuje, jak je unaven, bohatýrsky zívá. Najednou vyskakuje, strčí krajíc chleba do kapsy, peláší ke dveřím a řve na celé kolo:

"Za mnou, kujebáci, za mnou!"

Jdeme za ním. Jdeme hledat Davida.

George jde poslední, dohání mě.

"Umíme ledacos, Hezounku, dobré i špatné, neumíme ale včas opustit. Nevím, nevím, jestli je to správné."

Já také nevím. Jdeme dál, jdeme hledat Davida. Venku je už světlo.

* * *

(4)

S Tomíkem a Prckem jsme dobře sehráni. Známe všechny tři rybníky u letiště, známe je důkladně, nic povrchního, známe všechny hráze i porosty. A známe celý komplex okolního lesa, bažantníci, remízky. Lovíme ve smečce jako vlci. Dva nadháníme, třetí stílí. Není to snadné, musíme se dívat po zvěřině i po hajných, ale vyplatí se to. Hajní jsou dva, oba nás zuřivě pronásledují. Dobře o nás vědí, už si také byli stěžovat na velitelství. Prcek ale dal výkonnému tetřívka a

ututlalo se to.

Brokovnici má Tomík pěknou, dvojku, přivezl ji z domova. Patrony sháníme sami. Hlavně Prcek a já. Není to těžké.

Jednou dvakrát týdně střílíme na asfaltové kotouče, abychom si udrželi postřeh.

Vysoké vrhy jsou legrace, kotouč opisuje křivku. Stačí zamířit do jejího směru, do druhé její poloviny a čekat, až kotouč při klesání dosedne na mušku. Prásk, kotouč se rozletí na drobné kousky. Nízké vrhy jsou horší, kotouč prudce vyrazí asi ve výšce boků, těžko se zaměřuje a ještě hůř se na něj bere oprava. Nejlepší je čekat s puškou sklopenou, pak nadhozením zalícit a bez zvláštního míření střílet. Dost nám ta hra s Prckem jde, z deseti kotoučů srážíme deset při vysokém vrhu a osm při nízkém. Na závěr si necháme kotouč vyhodit kolmo vzhůru, na královskou ránu.

Řadu lidí, hlavně piloty a telegrafisty, taková zábava moc nezajímá, vystřelí si párkrát a odejdou. Na to právě s Prckem čekáme. Loudíme na nich zbytek patron a všelijak jim střílení ještě znechucujeme. Dávají nám patrony rádi, nic by s nimi nepořídili. Kromě toho vědí, že si na ně vzpomeneme s něčím dobrým. Desátník, který střelbu řídí, odvrací pohoršeně hlavu. Nezáleží mu moc na tom, kdo a jak střílí, bude však zase muset přepisovat výkazy. Jinak by měl potíže se střeleckým důstojníkem perutě, který kontroluje, kolik zásahů bylo dosaženo, podle počtu vydaných patron. Nedá se ovšem nic dělat, my munici nutně potřebujeme.

Obvykle začínáme bažanty, teď na konci léta jsou kohouti vypaseni na pšenici. Stačí nám párek, dva. Slepice pečlivě šetříme. Když se nějaká přece připlete, jde do polévky. To je snad nejlepší polévka vůbec, jen z holubů bývá chutnější. Potom hned přejdeme na králíky. Jsou menší než u nás, divočejší, mihají se mezi kořeny stromů jako blesk. Každý, který chytne dobře broky, udělá kotrmelec. Když je rána slabá a králík sebou mlátí a barví, platí střelec tři piva. Trestáme se tvrdě, nic neodpouštíme. Za každou špatnou ránu se stydím, ale není to často. Králíků potřebujeme tak šest, osm. Musíme pracovat rychle, hajní běží za námi podle ran.

Na okraji lesa máme dřevěné baráky s tuctem jizbiček. V každé jsou dvě kovové postele, dvě plechové skříňky, dvě židle a stolek a ještě kamínka, nízký železný sporák s posuvnými dvířky. Já spím sám. Ne že bych měl na to nárok, vyšlo to tak na mě. Každý, kdo se mnou bydlel, skončil špatně, nevrátil se nebo se zabil. Když těch nešťastníků bylo pět, začal mít pokojík špatnou pověst. Že prý se to musí zlomit, tak to dál nejde, a strčili ke mně seržanta zbrojře. Vracím se druhý den z ryb, přijdu domů, seržant stojí u postele a do bílého námořnického pytle cpe své věci. Ruce se mu třesou, něco drmolí. Proti oknu se vznáší slabounký modrý proužek dýmu, je cítit střelný prach. Ptám se, co je, odpověď žádná. Ještě sáhl po plášti a už byl pryč. Až večer jsem se všechno dozvěděl. Čistil si pistoli, nějak hloupě. Vyšla rána, kulka mu proběhla na levé straně pod paží, napřed ho ještě škrábla po žebrech.

Od té doby se ke mně již nikdo nenastěhoval a to je důležité. U mne je vlastně klubovní místnost. Každý přijde, kdy chce - nezamykám, nemám co -, popovídá si hezky nebo si hezky pomlčí a zase jde.

U mne je ale také kuchyň a to je ještě důležitější. Pod stolem mám dva velké pekáče, jsou ze seržantské kuchyně za dobré slovo. Když přijdeme z lovu, rychle králíky stáhnem a vyvrhnem ještě teplé. Nemusím je přivazovat za nožky na dvoře jako kdysi můj děda. Párkrát je na stole převalím, šmik, šmik a kůže je dole. Bažanty dám do skryše pod střechou a vyndám odtamtud ty od minule, již odleželé. Tomík odnese zahrabat kůže a peří, na hlinu nahrne ještě jehličí a posype je trochu pepřem, kdyby snad hajný šel za námi se psem. My zatím s Prckem kucháme. Když jsme hotovi, přebírám zase vedení. Nechci to ani o sobě říkat, abych se zbytečně nevychloubal, ale mají mne za dobrého kuchaře. Kromě toho jsem vrchním lovcím, samozřejmě.

Vydávám krátké, jasné příkazy a jde nám všechno dobře od rukou. Tomík s Prckem už nanosili uhlí a dříví - hodně dřeva, aby vonělo - a já teď provádím poslední části obřadu. Maso protřu solí, narovnáím do pekáče, trochu pokmínuji. Nemyji je, jen dobře očistím, zvěřina se nemyje. Zaliji do poloviny vodou, přidám kačení sádlo, nešetřím s ním. Nedaleko je farma, odtamtud kupujeme načerno kachny, půl libry za kus. Pekáč přiklopím a pak už hlídám jen oheň. Tomík s Prckem hlídají se mnou. Pochrupujeme, vyprávíme si nebo hrajeme karty, žolíka. Když jsme čtyři, zkusíme bridž. Nejraději držíme černou hodinku. Po stěně poskakuje zář plamene z kamen, dere se ven nějakou škvírou, je nám dobře.

Hoši přicházejí ze cvičného letu, z propustky, z dovolené. Každý se zastaví, nakoukne:

"Dobrý večer, Hezounku, co se dnes dělá?"

"Ale to víš, Jimmy, jako obvykle."

"Mohl bych zajít na chvilku?"

"No ovšem, vítáme tě. Prcku, hni sebou."

Prcek leží na posteli na břiše, oblečen, tváře mu hoří, do jedné má vytlačen vzorek z pokrývky. Otáčí nevrle hlavou, oči má jen jako dvě čárky, u koutku pusy se mu houpe slina, taková gumová. Prcka a jeho spaní by mohli vystavovat.

Znova zavrtává hlavu. Tak nějak se musí tvářit mrož, když ho někdo budí.

"Já se furt budu každému zatracenému smradovi uhejbat, to určitě!"

Jimmy ví, jak na něj.

"Prcku, mám žízeň. Já teď nic nedostanu, kantýna je zavřena. Tobě by jistě dali. Kdybys snad chtěl ..."

Prcek vyskakuje jako v ringu. Má známé ve všech vojenských kantýnách v Anglii, možná i v zahraničí.

"Tak ukaž, dej to sem, dyž mermomocí chceš."

Bere peníze. My střelci nemáme nikdy peníze, vláda zřejmě neuznala, že bychom nějaké měli mít.

Jimmy si honem sedá na volnou postel. Za pět minut je Prcek nazpátek, táhne láhve s pivem. Jsou to bytelné láhve, mají uzávěr na šroub.

Pak přijde Fred a Louis a další. Kdo jde kolem, zastaví se, sedne si. Když nemá čas, strčí dovnitř hlavu, lačně natáhne vzduch. Kdo si sedne, dá na pivo nebo už je napřed přinese jako vizitku při návštěvě. Když nemá, slíbí patrony, což je ještě lepší.

Prcek navrhuje závaznou taxu, ale jsme s Tomíkem proti tomu. Chceme návštěvám nechat volnou ruku, je to

demokratičtější a víc se vydělá. Naše posádka vstupné ovšem neplatí, ani Pavel, ani Frank, ani George nemusí nic dát, a tak dávají nejvíc. Také pro ně odkládám nejlepší porce, z králíka horní část stehna a z bažanta prsíčka.

Když je maso skoro měkké, odklopím pekáč, odejmu trochu šťávu a nechám všechno přismahnout. Troubu nemám, chytám barvu alespoň tak. Hoši sedí, popíjejí, vyprávějí. Nebo sedí, popíjejí, mlčí. To častěji.

"Ten zatracený Collins už nebude žrát králíka, už má kušnu v louži."

Nikdo se na Prcka nehoršíme, myslíme si o tom všichni něco podobného. Až na ty výrazy ovšem. Na Prcka se ale nemůže nikdo zlobit. Posádku letadla D jako David jsme nenašli, Kanál

o ní ví. Když jsme se pak dělili o jejich věci, to se tak dělá vždycky, vyšla na mě košile a dva límečky. Moc se mi to hodilo, všechno bylo právě vyprané, a tak jsem se mohl vyšvihnout k tanci v Ymce. Patrice tam byla také, doprovázel jsem ji domů. Prcek dvakrát vytáhl ulomenou zápalku, vyšla na něj jen poloprázdná tuba s krémem na holení. Sprostě nadával, ale pak si ji ještě rád vzal. Pavel s námi nelosoval, odnesl si jen obrázek nad Collinsovu postelí, o ten nikdo nestál.

Když je maso hotovo, pomáznu je rozetřeným česnekem. V Anglii česnek při vaření skoro neznají, prodávají jej hlavně v lékárnách, snad proti vysokému tlaku. Takové léky my ale stejně nebudeme potřebovat, vysoký tlak se ukazuje až ve vysokém věku. A u nás se za vysoký věk považuje to, s čím sem kdo přišel, a k tomu půl roku navíc ...

Pak otevřu dvířka od kamen a strčím pekáč přímo k řěavému uhlí, aby se česnek trochu zapekl. Na postelích začnou sebou teď vrtět, pokřikovat:

"Dělej, dělej, nebo tě kousnu!"

Každý něco volá, mlátí nožem. Je jich tam pět deset, někdy i víc, sedí jeden vedle druhého jako vlaštovky. Ještě jim ale nic nedávám, všechno má svůj řád. Posypu maso rozsekanou petrželovou natí a nechám je trochu vychladnout, aby se lépe vychutnalo.

Konečně nesu pekáč na stůl, je těžký. Všichni zmlknou, dívají se upřeně. Krájím slušné porce. Napřed dostane George, je nejstarší, pak další podle věku, nakonec až Pavel a já.

Někdy vařím také polévku, bramborovou, zeleninovou, nebo z nějakého masa. Přinesu třeba vepřovou hlavu a nožičky - o to není v anglických domácnostech zájem, a tak se to dá sehnat - a připravím ovar s křenem nebo s francouzskou hořčicí, po anglické pálí pusa. Troufl bych si i na jitrnice, ale ve světnici není dost místa.

Na začátku léta jsme vybírali hnízda doupňákům. Jdeme lesem, u mýtin se díváme po kmenech starých stromů. Když je kůra potřísněna, je nahoře hnízdo. Už poznáme, co je od malých a co od větších ptáků. Tomíkovi se takový sport velmi líbí. Párkrát lezl omylem za sovou, ale teď se vycvičil, má talent. Dva uděláme dole stoličku a zdvihneme třetího na ramena - na tlusté kmeny listnáčů se špatně leze -, aby se mohl zachytit za větev. Pak už jde všechno hravě jako na procházce, máme tenisky. Doupňák málokdy hnízdí až ve špičce, mívá jen jedno mladé. Když je hnízdo prázdné, poznám to podle ticha. Když je obsazené, vylétne pták s hlučným plácnutím z koruny až v posledním okamžiku. Jinak je velmi plachý, na vajíčko se nesmí sáhnout, nesedl by už na ně. Holoubě si dáme za košili, dolů je neházíme, mohlo by se zachytit někde na větvi nebo se dostat na druhý strom. Na slabé holoubě máme s Prckem trik: přivážeme mu nití nožičku k větvi. Holoubě roste, už by mohlo létat, ale nemůže se vznést. Staří je cpou a krmí, chtějí ho vyvést. Když je holoubě jak buchta a na hnízdě přetéká, přijdeme a pomůžeme mu. Lidé jsou špatní. Holoubata jsou dobrá.

Bažanty někdy nestřílíme, ale lapáme, vzbudí to mňm pozornosti. Za dne si prohlédneme místa, kde nocují. Nejlepší jsou závětrné okraje borového lesa, obrácené k jihu, zvlášť když je blízko pole. Tam, kde ve dne jsou čerstvé důlky po popelení, zajdeme večer. Jeden má dlouhý bambusový prut s drátěným okem na konci, druhý baterku, šajnovku. Jdeme potichu podél okraje lesa, díváme se proti obloze. Bažanti hřadují v houfu nebo blízko sebe. Najdeme jednoho, posvítíme na něj. Bažant sedí, choulí se, natáčí hlavu, pitomě mžourá jako my ve světlometech. Opatrně mu nasadíme očko na krk, drží jako beran, škub, kvok, kvok, buch na zem, je náš. Když to dobře jde, vybereme dva tři z jednoho místa. Pak utečou bažanti nebo my - kdyby nás někdo viděl, mýsl by si, že signalizujeme německým letadlům. Nedávno měl Pavel narozeniny. Připravil jsem zvláštní chod - den předtím jsme byli právě nad Brémami - a pozval jsem posádku, naši posádku. Vařená štika s máslem a divoká kachna na houbách každému chutnaly. Kvůli houbám byly nejdřív zmatky, tady znají jen dva druhy hub, žampiony a prašivky. Hříbek je prašivka, křemenáč je prašivka, kozák je prašivka a muchomůrka růžová, perla kuchyně, je vůbec nejprašivkovatější.

Prcka jsem přesvědčil snadno. Připravil jsem napřed houby s vajíčkem, rozdělil jsem porci na stůl.

"Tu máš, Prcku, zkusíme to spolu."

Vzal jsem lžici a začal jsem jíst.

Prcek k tomu nedůvěřivě číchl jako kůň k neznámé vodě, ale začal také.

S Tomíkem byly potíže větší, nechtěl si dát vůbec říct. Frank jedl hned, ale pomalu, vychutnával. George prohlásil, že je mu jedno, co jí, že už zkoušel odleželá vejce a uzené salamandry a že ode mne si vezme všechno.

Tak byl spor ukončen a od té doby jsme se dokrmovali houbami. Prcek začal hledat houby s vášní. Ostatní nám ale nevěřili a někdy si nás chodili prohlížet, jestli nebledneme.

Nejlepší je rybaření. Nikdo nás nehoní, nehlídá, trpí se nám to. Asi si myslí, že nemůžeme udělat velkou škodu. A potom není ani o ryby příliš velký zájem. Angličané dávají přednost mořským rybám a ty máme pořád. Tady by čeleď pánů z Rožmberka neuspěla. Máme rybu každý den, nejčastěji tresku, jen dušenou.

U rybníka je v létě krásně. Vrátime se z náletu, vezmeme pokrývku, pruty, plavky a jdeme k vodě. Je ještě trochu chladno, nad hladinou leží mléčný opar, všechno vypadá tajemně. Potápky se před námi schovávají do rákosí, ale když poznají, že jim neubližujeme, začnou zase rejdit a vystrkovat zadečky. Rozhodíme udice a lehne si jako lordi. Rybníky nejsou kolik let vypuštěny, je v nich plno letitých kaprů a velkých štik. Teď po ránu máme spadeno na úhoře. Vnadíme rousnice, veliké kompostové žížaly. Prcek za šilink jednu rozkousal. Dobře upevníme pruty, vyndáme lžici se zářezem na vyšťouchnutí háčku z jícnu - úhoř návnadu polyká - a už se spokojeně rozvalujeme. Na břehu je písek, v němž bychom

si mohli obalit mokré ruce, jinak se úhoř neudrží. Někdy musíme do vody, protože vlasec se motá kolem kořenů, ale to patří k věci. Děláme to rádi, i když hubujeme.

K vodě jde celá posádka. Rozlezeme se podél břehu, každý má své místočko. Já lehávám pod starou borovicí, mám jehličnaté stromy u rybníka rád. Rozdělám ohýnek, opékáme si vuřty, ty se sójovou moukou. Pod mezi máme schováno šest proutků, vuřty se na obou koncích křížem nakrojí, a už je strkáme nad plamen. Když se rozvinou jak růže, slupneme je a znova se natáhneme.

Kolem začnou pochrupávat, Prcek první. Já také zamhouřím oči, ale zase je honem otevřu. Jak přivřu víčka, šplhají proti mně růžence korálků, jsou modré, bílé, jsou červené, žluté, ohnivé květy na louce, je jich plná obloha, křížují se, ohýbají, tvoří vodotrysky, kaskády, mezi nimi mávají světlomety a praskají granáty. Po náletu nikdy usnout nemohu.

Ostatní spí. Pavel leží strnule, Prcek sebou šije a zmítá, někdy vykřikuje, vždy se probudí mokrý. Jednou křičel "stříle!", Tomík ho musel kopnout.

Když už je sluníčko dost vysoko, odkládáme stejnokroj a prádlo kus po kuse. Někdy jsme u rybníka sami a odložíme i plavky, je to pohodlnější a člověk si pěkně zaplave. Prcek k tomu dodá, jak se před válkou vloudil do klubu nudistů na soukromé pláži u Bornemouth a jak ho vykazali.

Tomík se zvědavě ptá:

"A cos tam vlastně zavinil, Prcku?"

Všichni posloucháme, i Frank, rádi bychom to konečně slyšeli.

"To víš, vám to budu vyprávět, to určitě. Nic vám neřeknu, naschvál."

Prcek to nevydrží, řekne nám to, ale musíme dělat, jako že nic nechceme vědět, a nevšímat si ho. To je pro něho konec, podlehne.

V rákosí začínají sebou plácát kapři. Blíží se poledne, měl bych vytáhnout třpytku a zkusit štiky. Raději ležím. Od letiště zaznívá tiché bručení, zkoušení motorů na stojánce. Dnes na nálet nepůjdeme, to je dobře, to je dobře ...

Vysoko na modré obloze se vznáší bílý racek.

* * *

(5)

"A pospěšte si, než se to rozkřikne!"

Desátník Gretton je rozčilen, my také. Ano, musíme si pospíšet. Honem vytahujeme zpod postelí kanystry na benzín a pospícháme zadem přes les ke stojánce. Sto kroků klusem a sto kroků chodem, to se člověk málo unaví.

Gretton, náš mechanik, nás předjel na kole a už na nás čeká. Jdeme jak tři králové, Prcek, Tomík a já, každý s kanystrem. Naše Alice pokojně odpočívá s otevřenou pumovnicí. Za dvě hodiny bude nad Kanálem, my s ní. Kiel byl dnes náš cíl, ale ...

"Grettone, je to sic hr? Byl by děsnej průser, to ti nemusím líčit."

"Neboj se nic, Prcku, už objíždějí kapitány, mají znova přijít do operační místnosti."

"To jsem tedy počítal všechno zbytečně, stačila by poloviční práce. A kam to přesně bude, nevíš?"

"To přece já vědět, Tomíku, nemohu, ale dvě stě galonů musí pryč, hned."

Tomík váhá, přemýšlí.

"Asi Emden nebo Brémy. Nejspíš Emden. A kdy máš začít vypouštět?"

"Hned, za hodinu máte startovat."

"Za hodinu? To někomu křuplo v bedně, to se ani nestačíme voblíknout. Dělej, dáme se do toho!"

Pobíháme jako mravenci, motáme se kolem. Všichni ze stojánky jsou zde, každý si chce něco zachytit. Připravujeme sudy. Co jenom mají za divné nápady? Tolik benzínu by chtěli pustit do země a my jsme přece tak potřešní, každý galonek je dobrý. Trochu ten letecký benzín hřeje, to je pravda, ale olej všechno spraví.

Tyhle zmatky byly už poněkolikrát. Cíl pro noc se určil, naplnila se letadla a najednou zle - k ránu má být mlha. Z dalekého cíle bychom se do té doby nevrátili a na vyčerpávání a odvážení benzínu není čas, připravit peruť k operacím chce celý den. Ano, celý den, a to se mechanici a motoráři a drakaři a přístrojáři a elektrikáři a radiomechanici a zbrojíři a všechny další branže musí točit, pěkně točit. Buď půjdeme teď, v podvečer, nebo vůbec ne. My jít ale musíme co nejčastěji, my od bombardérů jsme jediní, kteří mohou Německu něco vracet, ostatní tu možnost zatím nemají.

Na zadní straně křidel velouše jsou dvě roury, přímo z nádrží. Kdyby se muselo přistávat na vodu, vypustil by se pod tlakem benzín. Ulehčí se letadlu na váze a vzduchem naplněné nádrže víc nesou, letadlo se udrží déle na hladině a posádka může vylézt. Gretton teď manipuluje páčkami a knoflíky v kabině a z rour stříká benzín jak z hasičské hadice.

Když je sud naplněn, křikneme, Gretton vypouštění zastaví a my honem přistrčíme další sud. Jde nám to pěkně, jak po výcviku. Krást se učí snadno. My nekrademe, ale přece to není v pořádku. Benzín měl být vypuštěn do země, nikam jinam než do země. Už je odepsán ze skladových karet, musí se zničit. Dát nám ho nemohou, ani litr u nás nesmějí nalézt. Za letecký benzín je garňák, odborně skleník, a pro důstojníky degradace. Každému stejnou mírou, pardon se nedává. Jak by jinak mohli poznat, co je kradené a co dané? A jak by k tomu přišli námořníci, kteří vozí přes oceán cisterny? Když cisternu treffi torpédo ...

Gretton hýbe páčkami, benzín stříká z rour, my válíme sudy a skáčeme jako indiáni. To už něco vydá, to se bude jezdit.

"Teď by si měl nákej vořeprut zapálit retku, to by tady bylo živo."

Prcek se chechtá, my s ním. Tomík odbíhá, ten Emden mu nedá. Vítr zná, ale raději si přepočítá novou trať. Pavel se třeba ani nevrátí, odvezou ho přímo na letiště a už by se s ním těžko dohadoval. A předletová příprava se musí brát doopravdy, to není legrace. Všechno jak má být, všechno do puntíku napřed připravit. Když to potom nevyjde, to je něco jiného, snaha byla.

"Přestaňte odlehčovat, přestaňte odlehčovat. Samson, Samson, nevrť se!"

Chvilku je ticho jak v kostele. Ne, to jsme tedy nečekali. Pak všichni najednou začneme křičet, děsně hlasitě. Prcek ještě kope do sudu a dělá v trávě kotrmelec.

"Budou ti cítit šaty, nehlopni!"

"Cejtít hadry že mi budou? Celej den bych k nim čuchal, celej den, hubu bych si tím benzínem vomyl. A jede se, Hezounku, to je hotovka."

Těch pár slov z ampliónu je pro nás moc, možná všechno. Operace pro dnešek jsou zrušeny. Milha postupuje rychleji, než předpokládali - s anglickou mlhou se žertovat nedá, ta je někdy jak hrachová polévka -, a musí nás nechat doma. Velitel třetího sboru bude smutný, žádná perut' v Norfolku nestartuje. A v High Wycombe, na velitelství bombardovací armády, budou ještě smutnější. Jakou dnes vykáží činnost? Mohli by jet třeba s námi, my jedeme za štěstím. Prcek to rozhodl, platí. Směr je jeden, tradiční. Heslo Samson není jen tak, v Norwich je taneční sál, Samson a Hercules. Tam je náš cíl pro dnešní noc, vybrali jsme si ho sami.

Za chvilku jsme v gala. Vyholení, vycíděné knoflíky, naleštěné boty, lodičky na stranu. Na kalhotách břítké puky, George nám poradil. Nohavice se večer obrátí, namáznout mýdlem, pěkně se složí a kalhoty se strčí pod slavník. Když se jeden v noci nevrť, je jak ze žurnálu. Všem nám to sluší, radost pohledět.

"A dybych začal chytat slinu, dej na mě majzla, ať se zas celej nezblíju. Já teď toho vizoura nějak nesnáším."

"Neboj se nic, Prcku, my tě nenecháme. Vid', Hezounku, že ho nenecháme?"

Všichni tři se smějeme. Budeme pít všichni, nikdo nasucho sedět nebude. A co nestačíme vypít sami, dáme druhým. Šilink domů nepovezeme, to ne.

"Co řekneš, až ti po válce bude inspektor na škole vyčítat, žeš chlastal? Co mu řekneš, že to nevíš?"

"Co mu řeknu? Pane inspektore, pil jsem, měl jsem k tomu důvod. A kdybyste byl tam, kde já, pil byste také."

"Tak to mu řekni, volovi starýmu. Ale beztak bys neměl pít, zblbneš a budeš nám špatně počítat kurs. Pítí je dobrý tak nejvš pro střelce. Podívej se, Frank nepije, Pavel nepije, George jen tu a tam. Ty bys taky neměl pít."

Prcek má pravdu, Franka jsem se skleničkou neviděl, Pavla také ne. Jak jen to dělají, že všechno snesou. Nervy máme stejné, jaký je v tom rozdíl? Nebo to budou ty nešťastné střelecké věže, kde člověk je pořád ve střehu, kde všechno vidí a všechno prožívá, kde čeká jen na smrt? Tomík se nedá.

"Frank nepije, Prcku, správně, dokáže se ale odpoutat jinak. Proč myslíš, že pořád leží v knihách? Nemůže myslet na válku, nemůže myslet na svůj konec. My pro něho po letu už nejsme, perut' pro něho není, nic pro něho není, jen knihy. Má těžiště v minulosti, starověk je jeho, tam se utíká. Dnešek je jen zlým snem, nutností, ke které ho vedl charakter. Syn barona, milionář, a je s námi. A Pavel? Pavla tak neznám, je složitá povaha, samotář. Prochází se sám, sedává sám, mlčí sám. Byl to voják, nezapomeň. Pedantsky drilovaný jako stroj."

Tomík točí volantem jen v podvědomí, tváří se jako při přednášce. Mluví pěkně, Prcek si ho prohlíží, pusou trochu otevřenou.

"A co George, myšák jeden, proč ten nechlastá a nechodí tancovat? Ten přece nemá knihy, u ajroplánů nikdy nesloužil a taky chodí furt sám. Co jeho drží, řekni mi to, dyž seš tak chytřej."

"Modlitba, Prcku. Věř v boha víc než my dohromady. Před náletem se modlí, někdy i za letu. Neříkej to před ním, nechce o tom mluvit. Sedí v kabině ke mně zády, myslí, že ho nevidím, ale je to tak. Víš, tenkrát nad Paříží, s tím lanem, sepal ruce a modlil se hlasitě, děkoval za záchranu, vůbec se neohlížel na mne. Snad život na moři a Asie, snad mu to něco dalo, něco, co nám chybí."

Paříž byla špatná, to jsme měli namále. Šli jsme na Renaultovy závody, dělají auta pro Němce, tisíce aut. Rozkaz byl sestoupit do sedmi set, nechtěli poškodit město. Pavel krásně nalétl, chytili jsme přímo továrnu a pryč, stoupáme. Kolem nás ohňostroj, samozřejmě. A najednou prásk, Alice se celá zamotala. Vybrat s veloušem plochou vývrtku, to nebylo štěstí, to bylo ... Já nevím, byl to zázrak? Možná že ten George má kus pravdy. Po přistání byl Gretton celý pryč, on se rozčiluje hned, prý jsme narazili na lano. Na lano od balónu, a kapslové nůžky na křídle ho přeštíply, jinak by bylo zle.

"Poslyš, nemá von ten George už vypito a vodmilováno? Přece vo námořnících mi nikdo nebude vyprávět."

Zase se smějeme, všichni. Kdo ví, jak to vlastně všechno je. My tři jedem do Norwiche, do tanečního sálu Samson a Hercules, a ostatní ať dělají, co umějí.

Začíná se stmívat, Tomík pospíchá. Vůz není právě nejmladší, ale je po výbrusu, není ještě špatný. Je nás tři dohromady, stál pár liber a trochu práce. Vyšťourali jsme ho ve vesnici u Bury St. Edmunds na špalkách ve stodole, majitel neměl kupóny na benzín. Vůz by tam stál pořád, po válce by neměl cenu. Prodali ho levně, co by pro letce neudělali. My teď harcujeme po okolí, benzín máme. S dovolenkou dostaneme lístek na vlak, kam až si vzpomeneme, nebo kupóny. Bereme kupóny, samozřejmě. A dnes na nás s tím zrušeným Kielem vyšel celý sud, to nám vystačí měsíc. Sud jsme schovali do křoví, snad ho nikdo neobjeví.

"Kdo pojede nazpátek, ty, nebo Hezounek?"

Můžeme to převzít všichni, někdy se to hodí. Dostat v Anglii vůdčí list není těžké, stačí říct, že umíte jezdit. Oni vůbec v Anglii hodně dají na to, co se říká, to je dobré. Musíte ale pořád mluvit pravdu, jinak se pak s vámi nebaví. Jen o chycených rybách se může nadsazovat, palec sem, palec tam, na to se tak přísně nekouká.

"Kdo bude kočírovat nazpátek? Kdo bude nejmiň vožralej."

Zase se smějeme, ten Prcek říká takové hlouposti. A konečně, já s nimi nazpátek nepojedu, ať řídí kdo chce.

"Se mnou, hoši, nepočítejte, já jedu vlakem"

"A heleme, mládež nám zahejbá. Copak, copak?"

"Bude tam Patrice, pojedeme spolu."

"Co blbneš, ta se sem přece vejde, svezeme se všichni."

"Víš, ona Patrice, víš, my bychom ... já bych byl s ní raději sám."

Prcek dloubá Tomíka loktem, hloupě se šklebí. Je mi horko, v obličeji jsem červený.

"Von by s ní chtěl bejt sám, podívejme se. A co by si s ní asi dělal, ty jelimánku, můžeš mi to říct? Můžeš to říct Prckovi, starýmu kamarádovi? Nebylo by lepší, dyž bych s ní byl chvilku já? By holka teprve viděla!"

Dost mě ty řeči zlobí, Prcek mi to dělá naschvál.

"Nech ho, je to dospělý člověk, velký chlap. Kdo má právo umřít, má právo milovat."

"Hele, Hezounku, jak tě ten kocour chrání, řek bys to do něj? Nebo po tý holce šmejdiš sám, vid'? Jen to řekni, Prckovi to můžeš říct. Ten už má kus života za sebou."

Něco na tom je, bylo by lepší, kdyby Patrice jela s námi. Vlakem bychom se mlátili dvě hodiny, škoda času. Mohla by řídit, já bych si sedl vedle ní, samozřejmě, a pak teprve ti dva. Prcka bych vedle ní sedět nenechal, to ne. Bude tma a on, jak něco vypije, nezná se. Uvidíme ještě, hlavně aby přijela. Už se těším, moc se těším.

Silnice je dost prázdná, vozy převážně vojenské, benzín civilistům chybí. Před rokem to bylo lepší. Měli jsme depot v Cosfordu, večer co večer jsme jezdili do Wolverhamptonu. Ve francouzských stejnokrojích jsme byli přitažliví, každý měl na prsou zlatá křídélka. Kdekdo nám ochotně zastavil, ale my s každým nejeli, vybírali jsme si jen lepší vozy.

Dvakrát jsme hodili palcem do směru jízdy a už vůz stál. Poděkovali jsme za cigaretu, řekli jsme, že Anglie se nám líbí - a nelhali jsme -, vezli jsme se jako páni. A dnes? Dnes když chceme někdy lift, čekáme dlouho, dlouho a jsme rádi, když nás svezou nákladák. A ještě si nás divně prohlížejí, co jsme vlastně zač.

Do Norwiche nemůže být daleko, ještě asi pět mil. Musíme si pospíšet, v Samsonu je brzy plno. Snad dostaneme stůl pro sebe, nerad bych seděl s cizími lidmi. Patrice tam snad už ...

"Splynovač!"

Tomík rychle sáhl do schránky na mapu, přehodil páčku kohoutu a zahrál nohama na spojce a plynu. Ve skřini je pořád čtyřka, jedeme dál. Vůz sebou jen trochu škubl, zakuckal se, nikdo nemůže nic poznat. Gretton má zlaté ruce, umí dávat věci dohromady. My jsme se mu také odměnili, prasklo na to půl bažantnice.

"Podívej, jaký si, hajzlíci, vybrali dnes místo, málem bychom je přehlídli."

Prcek je ale nepřehlédli, a to bylo důležité. Byli tři, každý ke dvěma metřům, jeden z nich mával červenou plácačkou.

"Hezounku, maj motorky? Votoč se!"

Náš vůz je licenční Ford, kabriolet s pevnou střechou, vypadá trochu jako dvě bedničky na sobě. Vzadu má oválné okénko a tím vidí jen ten, kdo sedí v prostředku. Kroutím se dozadu, Tomík přibrzdí.

"Nic z toho není, hoši, mají vůz s rádiem."

"Sakramentský hajzlíci, tyhle zahradníci. Tak to s nima musíme porozprávět."

Jeden z čahounů - všichni jsou desátníci - se sklání, prohlíží si chvilku Prckovy uši. Prcek se hned naparuje, je rád, že má co dělat s kolegy. K vojenské policii berou hlavně boxery a zápasníky, mají k tomu důvod.

"Kontrola dokladů a vozidla!"

Mluví suše, na vybavování nemá zájem ani čas, za námi už čeká další. O doklady jim nejde, to spraví mávnutí průkazkou. Jeden z nich stojí u kapoty, v ruce má trubičku s balónkem. Prcek vede rozhovor jako rovný s rovným. Je tu rozdíl ve váze, ale jinak mají k sobě blízko, oba jsou zvyklí tlouct i uhýbat. Dva jsou tedy u nás a třetí, s plácačkou v ruce, stojí kousek dál a rovná si nabílený řemen s pistolí.

"No dobře, desátníku, děte rovnou k věci, ať nezdržujem. Jen to vodkřejte, my máme svědomí čistý."

"Děkuji, seržante, budeme jistě hned hotovi."

V tom našem malém voze je takové horko, těžko se dýchá. To asi proto, že je málo místa. Dívám se do zádového zrcátka, vidím za námi vůz s rádiem. Mám nějak červený obličej. Tomík ho má zase bledší než při jízdě. To je asi tím kouřením, už zase táhá cigaretu.

"Podle všeobecných směrnic se při manipulaci s benzínem nekouří, seržante!"

Druhý desátník se příjemně usmívá, Tomík zahazuje nezapálenou cigaretu.

"Výborně, desátníku, děkuji za upozornění, ani jsem si nevzpomněl. To víte, za jízdy nekouřím, teď mám chvilku volné ruce."

Desátník kývl hlavou, dívá se hned na Tomíka a hned na poniklovaný popelník, plný oharků. Je mu to jasné, nám také.

První desátník se vrací od motoru, zakryl už kapotu. Prohlíží proti světlu trubičku, třepe s ní.

"Zdá se to být v pořádku, jen povrch splynovače má trochu zelený nádech."

"Jo, to má, to už měl ale dřív, nikdo neví proč. Už sme ho kolikrát čistili, nejde to. Je to zažraná skvrna, nedá se s tím hnout."

Desátník s pomuchlovanýma ušima neříká nic, čeká na druhého, na toho, co nemá rád cigarety a benzín.

"My se tedy ještě, s vaším dovolením, podíváme do kufru, ano?"

Tomík otevírá táhlem zámek, čekáme. Jeden policista se opírá rukou o střechu, druhý prohlíží kufr. Pak se všichni najednou sejdou, ten zezadu je volá. Hlavy mají v hloučku, o něčem rokují, o něčem důležitém. Už je šero, už by se snad dalo ujet. Uvažujeme asi stejně, Tomík se dívá na Prcka, v očích otazník.

"Mám?"

"Nesmysl, znají, šmejdi, naše číslo."

Někdo z nich nás asi zaslechl, přicházejí k okénku.

"Můžete mi říct, seržante, od čeho jsou v kufru ty červené skvrny? Vypadá to jako od krve, jestliže se nemýlím."

Sláva, krev! Teď se chytli krve, benzín je už nezajímá. Policie a krev, to se nezapře, to patří dohromady. Prcek se tváří pokud možno ještě pitoměji.

"Říkal ste krev, desátníku? Slyšel sem dobře? Ať sem zatracenej, esli vím. Poslyšte, hoši, nebude to vod toho zajíce, jak jsme tuhle přejeli?"

Oba s Tomíkem horlivě kýváme, to by mohlo být. Není to vůbec od zajíce, je to po srnci. Nepřejeli jsme ho, samozřejmě, dostal mistrovskou ránu z vojenské karabiny na komoru, ani o tom nevěděl. Vezli jsme ho v kufru přes Cambridge, půl letiště jsme museli kvůli němu objíždět. Tolik jsme srnečkovi ublížili a on nám teď pomáhá z bryndy. Moc si na něm všichni pochutnali, prošpikoval jsem hřbet. Prcek také tenkrát vybíral zvýšenou taxu, o jednu láhev piva museli dát víc. "Jistě to bude od toho zajíce, byl celý rozjetý, zamazal nám vůz až hanba. Na silnici jsme ho nechat nemohli, někdo by dostal ještě smyk. Mohu vám nabídnout, desátníku?"

Tomík natahuje ruku s kulatou krabičkou, pokouší je. Jestli si vezmou, dobře. To už prohlížet nic nebudou, cigareta a benzin nepatří dohromady. Divají se jeden po druhém, váhají. Jsme jim podezřelí, divit se nemůžeme. Lidé s obličejem jako Prcek nebo já musí být každému podezřelí, hned a na první pohled. Kromě toho jejich policejní instinkt je varuje a nabádá, říká jim pozor, tady něco neklape. Ten nejnebezpečnější, ten, co má ruku opřenou o střechu fordky, konečně sáhne po krabičce, vybírá si. Za námi troubí vozy. Zamuchlované uši se vecpou do okénka, dva rozbité nosy se výhružně tyčí proti sobě.

"Víte, seržante, stálo by za to se po tom vašem voze trochu poohlédnout, skutečně by za to stálo. Splynovač nechytí zelenou jen tak, to mi nebudete vyprávět. Já jezdil s vozem, když tady toho pána ještě strkali v kočárku. Já vím, dlouho to není, ale přece nějaký ten pátek už ano."

Desátník ukazuje na mne, já se tvářím tvrdě. Líbit si nic nenechám, to ne, ale popouzet ho také nebudu. Ať už to všichni zabalí, už jsme tu zbytečně dlouho.

"Jak myslíte, desátníku. Jestli dovolíte, rád bychom už jeli. Už jsme se zdrželi dost a vy jistě také, za námi čeká celá řada."

Tomík pokuřuje, prohlíží si ho. Má dobré nervy, ještě dlouho neučil. Jen někdy v letadle je trochu rozčilený, když se mění často kurs a on pak nezná polohu.

"No dobře, můžete jet."

Jedeme a smějeme se. Tomík zase přehazuje ve schránce na mapy malou páčku a prošlapuje spojku a plynový pedál. Jedeme už zase na zelený benzin, právě na ten, kvůli kterému zahradníci vsazují do skleníku.

"Dyž se ten parchant vopíral vo střechu, řeknu vám, že mi bylo všelijak."

Prcek to pro dnešek uzavřel. A pokud jde o desátníka od policie, to je jiná záležitost. Ten přece nemohl vědět, že ve střeše máme spádovou nádrž. Gretton má zlaté ruce, budu mu zase muset přinést bažanta.

* * *

(6)

V Samsonu je živo. Obchody se hýbají, natřeli stoly hráškovými barvami, položili koberec k šatně. Civilistů pět a půl, ostatní vojáci. Jdeme rovnou k pultu, tam se drží letci. Je lepší být pohromadě, ti mládenci od pěchoty jsou trochu drzí. Naparují se, ryjí po parketu okovanými botami. Člověk neví, jak to může zase skončit. Posledně tu byl výstup, všechno se pomotalo. Nebyli jsme s Prckem v posledních řadách, nenecháme čest perutě padnout. Měl jsem něco se žebrem a Prcek podvrknutý palec, trénink mu chybí.

V Samsonu je dobrá zábava, ne jako u nás v Ymce za letištěm. V Ymce se také snaží, ale nemá to švih. Prodávají jen čaj s práškovým mlékem a sodou vyhnané koláčky a o přestávce rozdává ctihodný otec Deere texty nábožných písní. Ještěže tam chodí děvčata od zemědělské služby, jsou opálená a mají přiléhavé svetry, moc jim to sluší. Vrenkám od námořníků to sluší ale nejlíp, to se musí nechat. Přetrumfnou i děvčata od letectva, ty jejich tmavomodré stejnokroje a třírohé kloboučky jsou líbivé. K vrenkám vybírají prý jen ty nejhezčí, z dobrých rodin k tomu. Námořnictvo má svou tradici, je první zbraní, tam se musí vybírat. Letectvo je zbraní nejmladší, až za armádou, ale teď jde dost nahoru. Možná že trumfne jednou všechny. Je mezi vrenkami hezčí děvče než Patrice? Nevím, v RAF je Patrice nejhezčí, to je jisté. Kde asi je, už by tu mohla být.

"Já jsem po té cestě celej vyprahlej."

Prcek je vyprahlý pořád, po cestě i před cestou, ale s tím už se asi nedá nic dělat. Prodáváme se k pultu, pokřikujeme na známé. Půl perutě vyjelo jako o posvícení. I ti, co jinak skoro nejedí, i ti tady jsou vozem, vlakem, autobusem, jak se dalo. Když se ruší operace, to se musí oslavit.

Výčepní jsou čtyři, mají plno práce. V Anglii se pivo nestáčí, tahá se pákovou vývěvou. Po sklenicích žbrundá, špatně pění, pořádný hostinský od nás by se zlobil. Grády ale má, umí zalomcovat.

Přicházíme na řadu, bereme si po dvou sklenicích. Než zase tak dlouho čekat ... A potom, piva je málo, nemuselo by zbýt. Popijíme, rozhlížíme se, posloucháme hudbu. Pult je otevřen do deseti, hrají do jedenácti. Ve tři čtvrti na deset jsou poslední objednávky, my si ještě objednááme, zaplatíme a jdeme tancovat. Od deseti do jedenácti to stačí, před desátou je na parketu leteců málo, to se nechává pro ty obvyčejnější vojáky. Ti také musí jít v deset domů, pro nás zůstane větší výběr.

Tanečníci chodí kolem nás, počítají sklenice a dívají se. Tři lidé a šest sklenic, to je divné. Prcek se dívá povýšeně, zatím ho to nebaví. Oživne později, až něco vypije.

"Dnes na ten bolehlav nemám chuť, musím to něčím proložit."

"Prcku, nezapomeň, že budeš ..."

"Vy mně budete něco vyprávět, to určitě. Mně, Prckovi. Dávejte pozor, co udělám."

Za chvíli je nazpátek, na podnose sklenky s hnědavě nazlátlou tekutinou.

"Že toho nenecháš, tak brzy začínat. Víš, jak whisky špatně snášíš."

"Já že snáším špatně whisky? Dávej pozor, co udělám."

Děláme to po něm, nenecháme ho na holičkách. Správné to není, začínáme moc rychle.

Když my ale rychle žijeme.

"Tak hoši, teď bychom byli někde u Helgolandu. A my jsme zatím v Samsonu a dáme si berdo. Na zdraví!"

"Neženeš to nějak, Prcku?"

"Prosím tě, co chceš? Je tu sranda jak v márnici. Každý teď dělá nobl ksichty, vede chytrý řeči, místo hovno ó nikoliv, to já všechno znám. A uvidíš před půlnocí, jak budou vyrychtovaní."

"Počkej, lidé jsou zvyklí se bavit různě. Nemysli si, že každý se musí hned opít. Podívej vedle u stolu, jak si pěkně vyprávějí, myslím děvče s tím námořníkem, říká jí něco o kultuře."

"Že tomu věříš, Tomíku, námořník a kultura! Jen čeká, aby ji mohl chytout, a druhé a třetí jakbysmet. Ta majda s ním se tváří jak sádrotej pstruh, a zatím se už celá klepe. Dyt' mně to všechno leze ze žaludku, poslouchat to nemůžu a dívat se už vůbec ne. Kdyby si to řekli rovnou, vo co by bylo všechno jednodušší. Proč myslíš, že lidi dělají habadůry jeden na druhýho, kvůli prachům? Ne, kvůli ženskéjm, ty sou vzadu. Chlap je ješitnej jak vorangután, nechá si nabulíkovat všechno. A já pudu tancovat."

Skončil lambeth-walk a hraje kouky-kouky. Vystrč pravou nožku a zakrut' s ní trošku. Na parketu zástup, jeden drží druhého v pase, děvčata vystrkují nožky i zadečky. A teď vystrč levou nožku a zas s ní zakrut' trošku ... Prcek se chmurně rozhlíží, ruce založeny před sebe.

"Koho si vybereš?"

"Tamhle tu malou prsatou věc."

Mízí mezi tančícími, vrací se uřícen. Má zřejmě lepší náladu.

"Dělá v muničce, čeká tady na starýho. Ten je u ženistů, vodklizujou baráky v Yarmouth. Dyž nepřijde do devíti, je dnes volná. Von ale asi nepřijde, na Yarmouth to shazujou pořád, tam je pořád co dělat. Nemuselo by to bejt s ní špatný, s mrškou malou."

Posloucháme, přemýšlíme. Vojáci rádi přemýšlejí, ale o svých věcech.

"Možná že by si dala řict, dost se mačkala. Přines to ještě jednou."

Musím jít, musím poslouchat, jsem nejmladší. Číšníka by se tu nikdo nedovolal, nejlepší je objednat u pultu. Objednat a hned zaplatit, samozřejmě. Světlo párkrát bliklo, skleničky nadskočily. Nedaleko něco spadlo, prve hlásili poplach. Do krytu nikdo nejde, na to teď není čas. Kdy se sem zase dostaneme? Hudba hraje dál. Kde je Patrice?

"Já ti řeknu, nejlepší zábava byla ve Francii. Tam se člověk pobavil, dovopravdy. Bud' si mohl jít rovnou do hanbince, nebo aspoň na film, na vobrázky."

Prcek byl v expedičním sboru, má zkušenosti.

"Co hráli, Prcku, stálo to za něco?"

"Jó, to byly pěkný věci. V sobotu byl rozšířenej program, dávali několik kusů."

"A jak se ty filmy jmenovaly?"

"No různě, Turecká svatba a tak. Nejlíp se mi líbilo Čistýmu všechno čistý, to byl moc pěkněj film, poučnej. A já du tancovat, pořád se tam kolem ní vochomejtá ten pilot vod devátý perutě, musel bych ho přerazit, hajzlíka."

Patrice stále nikde. Mám jít také tančit? Jsem u stolu sám, Tomík se potkal s nějakým známým z domova. Oba jsou už u pultu, vyprávějí si o Skotsku nebo mluví o Británii. O Anglii nikdy, tu neuznávají. Slíbil jsem Patrice, že počkám, ale nemohu přece čekat tak dlouho.

Že by se jí něco stalo? Někde kolem bombardovali, kdoví? Je to hodné děvče, posledně byla ke mně tak milá, sama mě políbila. Je jí prý líto, jak jsem tady sám. A prý se jí líbím. To je divné, tohle by u nás děvče hochovi přece neřeklo. V Anglii mají ženy různé výsady. Naznačí třeba na ulici, zda si přejí, aby známý je při setkání pozdravil. A musíte je vodit po vnitřní straně chodníku, je to přebíhání, ne jako u nás pořád po pravé ruce. Něco na tom ale je, žena má větší pocit bezpečí. To ženy prý chtějí mít pocit bezpečí, to mají rády. Jak ale nějakého ochránce získají, hned se ho snaží vyměnit - říká George. Těžko tomu všemu porozumět, těžko. Snad kdybych ...

"Který hodný seržant od letectva na mne čeká, který?"

Chytám ji za štíhlé prsty, stahuji si je z očí ke rtům a líbám je, po obou stranách. Drží, zapomněla ucuknout. Jak jsem rád, že nejsem na parketu. Nic by se nestalo, ovšemže ne, bylo by to ale nepříjemné. A s ní by chtěli hned tančit, kdoví jaké by to pak bylo.

"Stáli jsme dlouho před nádražím, nepustili nás do města. V okolí byli Němci a vy si tady sedíte a popíjíte. Uf, whisky, ta je silná. Ukaž, dej mi ještě trochu."

Dopíjí zbytek skleničky, kterou při prvním doušku načala. Ať se trochu napije, ať se dá dohromady. Bude zábavnější, milejší. Ten Prckův neznámý z Yarmouthu už asi nepřijde, to je dobře. Budeme se moci déle zdržet, Tomíka už nějak přemluvíme.

"Smím prosit?"

Hrají La palomu a pak ještě jedno tango, o žárlivosti. To my letci nežárlíme, máme pochopení. Co po nás také je! Dnes tady, zítra tamhle a pozítří pryč, nadobro pryč. Já bych na Patrice nikdy nežárlil, leda snad ...

Zhasíná světlo, je rámus. Hoši křičí a pískají na prsty, výskají jako ženy. Ty jsou ale teď zticha, bud' mají strach, nebo nemohou mluvit.

Světlo se znova rozsvěcuje, musíme se od sebe trochu vzdálit. Dívá se tak pěkně.

"Ještě trochu v pravém koutku, výš, už je to dobré."

Otírám si pusu, vedle mne si někdo otírá pusu, přede mnou si otírá někdo pusu. Prcek stojí nedaleko, něco pokřikuje, pusu si neotírá. Tomu už je to jedno, vrací se s červenou tváří a za ruku vleče malou paní. Oba jsou veselí a šťastní, jdou k pultu. Teď bychom byli nad Holštýnskem, kurs nula osmdesát ...

Tomík se stále vybavuje s krajanem. Neviděli se už dlouho, je to velká náhoda, to setkání. Kdy se zase uvidí? Ano, dají si ještě jednu, to samé.

"Patrice, zkusíme také gin?"

"Jak chceš, Hezounku. Teď ale platím já."

Rovnoprávnost, rovnocennost, no dobře. Když chce, ať platí. Beztak se s ní nějak vypořádám, něco jí koupím. Mohl bych jí koupit mýdlo, snad bych sehnal nějaké slušné. Nebo punčochy? George tvrdí, že žena je tělo, duše a punčochy. Mohla by je Patrice potřebovat? K čemu by je nosila, vždyť snad tady civil ani nemá. Ještě jsem ji v něm alespoň nikdy neviděl. Slušely by jí šaty? A jak bych v nich vypadal já? Už jsem na sobě žádné neměl přes dva roky, staré jsem prodal za pět franků v Oranu. Jak bych vedle ní v civilu vypadal? Asi moc valně ne, asi by se mnou vůbec nešla. Asi je ji to i takhle nemilé, že je starší než já. Co si na mě vlastně vybrala, co na mě vidí? Tolik se jich kolem ní točí, i důstojníci, a ona chodí se mnou. Moc často se nevidíme, to ne, buď nemůže ona, nebo já, ale přece se setkáme. Konečně někoho mám, mám se na co těšit. Dělá to jen tak, nebo mne má doopravdy ráda? Je ale pěkná, sluší jí to. Už vím, co jí koupím, voňavku. Ano, koupím jí Channel, pašují ho přes Irsko, snad to seženu. Co bych pro Patrice nesehnal, co bych pro ni neudělal.

"Na zdraví, Hezounku, ať se ti nic nestane."

"Na tvoje zdraví, Patrice, ať tobě se nic nestane."

"Ať se vám oběma nic nestane, vy dvě nádivičky, a mně ať se nic nestane a tadyhle Joan ať se taky nic nestane, ať ji zejtra starej nezackuje. Na zdraví!"

Prcek dost křičí - když něco vypije, hůř slyší, dostal prý jednou těžkou na ucho. Všichni se na nás ohlížejí, přejedou nás pohledem a vrací se k Patrice. Ano, Patrice je krásná, na sále hezčí není. Těší mne to, ale moc rád zase nejsem. Bylo by lepší, kdyby si nás ..., kdyby si jí tolik nevšímal.

"Zatančíme si ještě, drahoušku?"

Neodpovídá, rychle vstává a jde přede mnou. Světla jsou ztlumena, parket je plný, naschvál jsem čekal na další tanga. Do středu se nedostaneme, vedu ji při kraji, do rohu. Otáčíme se kolem sebe, drží mne dlaní za krkem a naklání se trochu dozadu. Dlaň má horkou, dívá se mi do očí. Teď bychom byli nad cílem, s pumovnicí otevřenou ...

Vychází nás najednou šest, Tomíkův známý nás doprovází. Moc o něj právě nestojím, u šatny pořád něco Patrice vyprávěl. Venku tma, u pobřeží na jednom místě světlomety a jiskřičky. To je divné, dívat se na to ze země, známe to spíš ze vzduchu. Co to je proti cílům v Německu, to když promluví Porúří ...

"Pokračujte dál, prosím."

To platí nám? Vždyť my přece jdeme. Ne, dva nám chybějí. Aha, Prcek a Joan stojí v rohu hned u východu, objímají se, u nich policista v peleríně a baterkou jim svítí na nohy.

"Jen mi posvětěj, vašnosto, mně to nevaří."

Policista svítí dál, Joan se Prckovi vytrhává, upravuje se a dobíhá nás. Zezadu je slyšet debatu.

"To si nemůžete najít lepší zaměstnání než otravovat lidi? Copak my máme čas někam chodit?"

"Pokračujte dál, seržante dobrou noc!"

Prcek nás dochází už také, bere Joan za ruku.

"Tak pod', beruško, máme pokračovat. Hned sem u vozu, hoši, dlouho čekat nebudete."

Dlouho nečekáme. Sedíme s Patrice uvnitř sami, Tomíkův známý odešel na vlak a Tomík někde shání vodu, trochu nám teče chladič. Prcek se zjevuje jako duch.

"Hotovo, můžem na to šlápnout."

Tomík dolévá vodu, Prcek si čistí lodičkou lokty a kolena.

"V těch zatracených krytech je takový mokro!"

Vyjíždíme, Patrice řídí. Vedle ní sedím já, samozřejmě, pak Tomík a na okraji Prcek. Všichni máme natočena ramena, namáčknutí jsme jeden na druhém, jen Patrice musí mít volno. Jsem obrácen k ní, prohlížím si ji z profilu, moc jí to sluší. Za námi houkají sirény. Norwich hlásí zase poplach. Prcek spí ...

"Dojedou dobře?"

"Jistě, Tomík je už v pořádku, mají to kousek."

Vystoupili jsme s Patrice před letištěm, u zámečku. Tam je teď důstojnická jídelna, majitelku někam vystěhovali, tam ale my nejdemo. Jdeme do parku, do zámeckého parku.

Veliká plocha palouku, po ní rozhozeny duby a konifery, nad zemí rododendrony v pozdním květu. Mraky se nad námi rozpustily, krajinu zalil měsíc. Je v úplňku, je žlutý, medový, rozhazuje stříbro. My se v tom stříbře koupeme, Patrice a já.

Noc je dnes teplá, bez větru. Držíme se za ruce, dlaň v dlaní, jdeme. Kam, to nevíme.

"Máš mě hodně ráda?"

"Mám, Hezounku, hodně. A ty?"

"Já tě mám také rád, Patrice. Já tě mám ale rád víc než ty mě."

"To není pravda, já mám ráda víc, žena musí mít víc ráda."

"Nemusí, Patrice, nemusí."

"Jak to víš?"

"Nevím, myslím si to."

"Ne, já mám ráda víc."

"Dokaž mi to!"

Objímá mne, líbá, potácíme se uprostřed palouku, sami dva na celém světě, jen sami dva. Sotva vydechuje.

"Stačí?"

"Nestačí, Patrice."

"A co chceš ještě?"

"Chci víc, ty víš. Pojď, sedneme si."

"Ne, nemůžeme, vůbec nemůžeme."

"Proč nemůžeme? Co je na tom špatného sednout si na chvílku, podívej na tu krásu kolem."

"Nemůžeme, tráva je mokrá."

Není mokrá, vím to, každou noc rosa nepadá. Všiml jsem si toho hned, mám suché polobotky. Všímám si věcí, i když o nich nemluví. Přejíždím rukou po trávě.

"Sáhní si, Patrice."

Dotýká se váhavě, prohrála.

"Tak ale jen na chvílku, na malou chvílku, hned zase vstaneme."

Sedáme si, blízko k sobě. Ohýbá kolena, pokládá nohy cudně k jedné straně. Asi jí přece koupím punčochy, jistě je může potřebovat. Mohl jsem roztáhnout protiplynovou pláštěnku. Prcek to prý někdy dělá.

"Co je ti, Patrice?"

"Nic, Hezounku, jen se trochu bojím."

"Proč by ses bála, drahoušku, vždyť jsem tady já."

"Právě proto se bojím."

"Mě se bojiš, Patrice?"

Stahuji si masku přes rameno, dávám si ji pod hlavu. Zakládám na ni ruce, lehám si na záda.

"Tak mě se bojiš? No dobře, jak myslíš. Můžeme se konečně vrátit, třeba hned."

Byl bych nerad, neměl jsem to ani říkat. Co kdyby skutečně odešla? Hraje si se stéblem trávy, hlavu má odvrácenou.

"Víš, Hezounku, já jsem s mužem tak sama ještě nikdy nebyla, nikdy."

Dívám se do měsíce, do toho měsíce, který mi jindy nahání tolik strachu. Když je v úplňku, světlomety jsou slabé, neoslňují tak, ale zato stíhači vidí, dobře vidí. Měsíc v úplňku je má hrůza. Stačí, aby mi do pokoje zasvítíl, hned jsem vzhůru, už neusnu. Teď je měsíc medový, rozhazuje stříbro. Má Patrice jasnější vlasy? Celá září jako víla. Já jsem princ, smutný princ. Zítra jdeme na Kiel.

Natahuji k ní ruce.

"Neboj se, drahoušku, mě se přece nemusíš bát."

Otáčí se rychle, nečekaně, vrhá se mi do náruče, vzdychá.

"Lásko drahá, jediná!"

Duby se ztrácejí v oparu. Všechno je neskutečné, všechno se v té šedi vznáší a houpá, všechno se někam propadá. Na rtech mám krev.

Mlha začíná houstnout, zítra možná zase nepoletíme.

* * *

(7)

"Černá káva se podává v sedmnáct nula nula."

Huhňavý hlas operačního se rozléhá po celém letišti. Nemáme ten hlas rádi, zvěstuje nepříjemné věci. Hlas na to nedbá, vtírá se do všech koutů, přivádí posádky k poslušnosti.

Sedmnáct nula nula! Co všechno se za těmi slovy skrývá, kolik lidí bude nešťastných. V Anglii, v Německu, u naší perutě. Žádnou černou kávu samozřejmě nedostaneme, na vojně rozdávají neradi.

Před pátou vycházíme. Sešli se všichni u mne ve světničce, Frank poslední. Velice se omlouval, musel prý nutně dočíst jednu knihu. Ano, Frank dokáže číst před náletem knihy, já ne. Já nedokážu vůbec nic, jen běhat po lesích. Frank ještě chvílku vykládá, kýváme hlavou, jako když mu rozumíme. V druhém zákonu logiky je prý možný dvojí výklad, jistě mu dáme za pravdu.

V mlhavém šeru říjnového podvečera jsou naše postavy rozplizlé, roztřesené, vypadáme jako hlouček ztracenců. Před velitelstvím se setkáváme s dalšími posádkami. Některé jsou již uvnitř.

Operační sál je téměř naplněn. Má jít o něco velkého, už dopoledne plnili nádrže na maximum. Někdo říká Berlín, někdo Janov.

Řady židlí, tabule se zakrytou mapou, vedle dvě menší se jmény velitelů letadel a ještě jedna tabule s popisem povětrnostní situace. Na celé podélné stěně je další mapa, letecká půlmiliónka západní Evropy. Na stropě zářivky, okna pečlivě zatemněna. Všude plno kouře, kouří, i kdo neumí, nebo se o to snaží.

"Nejlíp by se mi líbilo tadyhle."

Prcek má kolem sebe několik přátel, několik vzpurných obličejů. Jsou to střelci, samozřejmě. My střelci při předletové přípravě breptáme, nikdo nás ale nenapomíná, v operačním sále má každý dost starostí sám se sebou.

Krátký, otlučený prst bloudí po Azurovém pobřeží, Prcek afektovaně vzdychá.

"Tam by byly líbanky, vy kanci jedny, co?"

Ti druzí křiví pusy, jako kdyby už tam byli a jako kdyby je dnes nečekalo něco trochu jiného.

"A po svatební noci by nám museli dát snídani do postele, taky, že jo, se vší parádou bych to musel mít."

"No jo, Prcku, a co potom, uživila by tě paní?"

"Vy jelita, já bych uživil sebe, ji a tři takový další."

"A co bys dělal, prosím tě, po válce už koně nebudou, jaké bys chtěl mít zaměstnání?"

"Já? Já budu manekýnem"

Pusy mají od ucha k uchu, prohlížejí si jeho drobnou postavu a křivé nohy.

"Ty, Prcku? A kde, prosím tě, v jakém salónu? U které firmy budeš, řekni nám to!"

"Ve fabrice na špecky."

Řehtají se, až mapa na stěně poskakuje. Poručík Brown, nevrlý, nervózní človíček, hlavní telegrafista perutě, odhazuje pohoršlivě "Times". Prcek na něho vyplazuje jazyk. Při předletové přípravě se nepoklonkuje, naposled jsou si všichni rovni.

Azurové pobřeží! Co mi to říká? Nice a bar v Negresco, Monte Carlo a černooká Babette. A ještě také Agde a Marseille, pevnost Saint-Jean. Legia patria nostra! Cizinecká legie, kde jsi dnes? Jak je to dlouho, jen dva roky? Tolik se už změnilo, je to ještě vůbec pravda?

"Starej de!"

Prckovi neujde nic. Je přesně pět, černou kávu nenesou. Všichni vstávají, na pozdrav. Podplukovník Batchelor s lulkou snad i spí, jen když ji alespoň žmoulat může.

"Dobry večer, pánové!"

Platí to pro všechny, také pro mne a pro Prcka. Oba se hned narovnáváme. Posádky se znova usazují.

Před námi stojí Caesar, novodobý Caesar. Vysoký, silný chlap, bradu vyholenou domodra. Stojí rozkročen, prohlíží si nás, hodnotí materiál. Jak začít? Asi přímo jako obvykle, žádné dlouhé řeči.

"Nad dnešním cílem jsme ještě nebyli, ani naše perut', ani RAF. Snad víte, co je Parteigelande. Má mluvit přímo Goebbels a my mu máme napovídat."

V předních řadách se uctivě smějí a Prcek mne tahá za rukáv, o co jako jde. Neumím mu odpovědět, nemohu si vzpomenout. Něco jsem o tom slyšel, je to nějaká stavba nebo co, kde ale, kde. Kdyby byl poblíž Frank, jistě by nám to řekl. Příklad si sednu vedle něho, z toho opírání o zeď člověk nic nemá, jen zabílenou bundu. Ne, držet se v životě u zdi, z toho nic nekouká.

"Je určeno osm posádek, podle mě osm dobrých posádek. Já poletím také. Cesta bude snadná. Němci dnes střilet nebudou a při návratu budete mít pěkné počasí."

Opět smích, tentokrát hlasitější. Smějeme se i my vzadu a Prcek do toho ještě kuká. Batchelor se tváří spokojeně, podařilo se mu nás chytit. Frank o něm říká, že je dobrý psycholog. Asi má pravdu.

"A teď k věci, pánové!"

Batchelor se natáčí, odstupuje a dělá široké gesto směrem k zakryté mapě. Kdykoliv Batchelor mávne rukou, sedne na mne mūra a drží mne tak dlouho, dokud nezaberou motory. Pak je mi všechno jedno, něco mezi odhodláním a apatií mě trochu umožní zapomenout na hrůzu kolem.

Operační odhaluje pomalu mapu jako oponu v divadle. Prcek má rudé uši a neklidně se vrtí.

"Si šmejď myslí, že hraje pokra, a gustýruje se."

Já na sebe nevidím, ale bývám prý bledý. Kovové závěsy nepříjemně skřípou. Sleduji červenou šňůrku, táhnoucí se od letiště až kamsi k Českému lesu. Zácłona se stahuje a na odhalené mapě vidím pořád víc a víc. A najednou se ukáže koncový bod.

Sborově mumláme jako ve škole:

"Norimberk!"

Ano, dnes je to Norimberk. A předtím to byl Štětín a Frankfurt a Turín a Cherbourg a potom to bude ... Záleží vůbec na tom? Co je budoucnost? Sáhnut si na to člověk nemůže, dobře. A když v to nemůže ani doufat, stojí to vůbec za něco? Kdo z nás tady bude zase sedět příště, až Batchelor bude mávat rukou? A bude tady on sám?

Ještě někdo vzdychne, někdo zašeptá. Teď čekáme. Bude mluvit operační, pak meteorolog, pak zpravodajský, nakonec spojař. A po ruce je technik a zbrojář. Celá garnitura jako u dvora.

"Trať povede přes Francii, kvůli utajení. Nepřátelské pobřeží bude překročeno mezi ..."

To dál je už řemeslo. Let bude navigačně obtížný a v cílové oblasti jsou navíc hlášeny mraky. Rosnickář o tom mluví provinile, chce se ospravedlnit alespoň před svým svědomím. Mělo by to být jinak, samozřejmě, mraky na trati a nad cílem jasno. Odložit se nic nedá, sjezd NSDAP je právě teď. Buď to vyjde, nebo ne. Rosnickářům beztak není možno věřit, dost si vymýšlejí. Konečně každý se musí nějak živit, tak či onak, zvlášť za války. Ještě dobře, že nám slibuje dobré počasí pro přistání. Bylo by zlé se promenádovat po tak dlouhém letu podle přístrojů a hledat díru v mracích.

"Letecký průzkum i zprávy z jiných pramenů naznačují, že cíl bude silně zajištěn. Kromě stíhacího pásma v pobřežní oblasti bude nutno prolétávat nejméně tři stíhací pásma další, z nichž zvlášť nebezpečné bude ..."

"Blbec! Copak my to nevíme?"

Prcek šeptá jako buvol, kdekdo se po nás ohlíží. Zpravodajský roztržitě pokašlává, nemá rád, když někdo vyrušuje. Naši posádku nemá vůbec rád, moc na jeho řeči nedáme a on to ví.

George vstává, jde ke skupince kolem spojaře. Přebírá na podpis aršík papíru, na něm jakási kódovaná písmena a zkratky. Jsou to volací značky našich majáků a stanic, rádiových i světelných, mění se každé čtyři hodiny. Jerry, Němec, musí být co nejvíce popleten. My jsme ovšem také, ale to už není podstatné. A jsou tam ještě jiné kódy, volací stanic na pevnině. Odkud to Angličané mají, nikdo neví. Dovedou si je ale opatřit. Dovedou si včas opatřit značky, které budou v určitou dobu teprve platit. Někdy se to nepovede, to je pravda, ale většinou ano. Kdo jim to posílá? Kódy jsou přísně tajné, jsou na rýžovém papíru a pro případ sestřelení platí rozkaz je sníst. George si rovná aršík pečlivě do desek, nikomu jej nesmí ukázat.

"Co bys dál, dybys umřel, jak bys to sněd?"

George se zastavuje, prohlíží si nás se shovívavým úsměvem rozumného člověka.

"Je tu přece ještě Tomík a Frank a jiní, nemyslíš? A jsi tu také ty. Když by byli všichni mrtví, snědl bys kódy ty, že ano, Prcku?"

"Ba ne, takový hlouposti já nežeru, to vodě mě nemůžeš chtít. Dybych mohl pro tebe něco udělat, tak bych si s tím nejvyšším vytřel zadek, víc ne."

Ještě pár otázek a odpovědí, Batchelor už hlídá hodiny. Musíme se najíst, obléknout ... Dostáváme rozchod, přeje nám štěstí. Kdo je asi přeje jemu, když letí také? Na vojně je vždy kousek něčeho nedomyšleného.

U vchodu dostáváme dva balíčky. V jednom je něco dobrého na zub, dnes kousek čokolády a mrkev, prý abychom viděli. Jindy máme třeba kyselé bonbóny a pomeranč, to si přijdu na své. Za druhý balíček musíme odevzdat svou průkazku, je moc vzácný. Je to igelitový balíček s hedvábným šátkem, na němž je natištěna mapa západní Evropy, dále knoflík od blůzy s titěrným kompasem, marky, holandské guldeny a francouzské i belgické franky a také ještě tubička s benzedrinem a balíček první pomoci s morfiovou stříkačkou - všechno jen pro případ, kdyby nám to nevyšlo. Od tohoto okamžiku jsme jen číslem, které je vyraženo na dvou známkách. Obě nosíme na řetízku kolem krku. Jedna, ta zelená, se nerozpouští ani ve slané vodě, a druhá, červená, neshoří ani ve velkém žáru ...

Batchelor čeká u dveří, prohlíží si nás, jak vycházíme.

Ave, caesar, morituri te salutant!

Konečně jdeme k letišti. Na jedné straně les, na druhé opuštěné pastviny. Přes cestu stíny. Kolem tma a ticho, všechno je již připraveno. Připadám si tak sám.

Přede mnou je vysoká postava. Honem se přidávám. Frank začíná sám.

"Jak je, Hezounku?"

"To víš, mám strach a nechce se mi zabíjet lidi."

"Nedá se nic dělat, hochu, já do toho také nemám žádnou chuť. Ta naše práce není pěkná, já vím, někdo ji ale dělat musí."

"Proč to máme být právě my, proč ne někdo jiný?"

"Vyšlo to na nás, hochu, vyšlo to tak, to už v životě bývá. Narodili jsme se špatně, to je asi ono."

"Ty jsi se přece špatně nenarodil, co tobě chybělo? Proč ty jdeš dnes s námi, jistě nemusíš."

"Musím, Hezounku, musím. Věřím, že jsem na správné straně. Víš, každý musí v něco věřit, pak jde všechno nějak líp."

"A v co vlastně věříš, Franku?"

"Ve spravedlivější svět."

"To ti stačí, to ti doopravdy stačí?"

"Ano, to mi stačí, jinak bych teď s vámi nešel. Ne, rozhodně, teď bych s vámi po téhle cestě nešel."

Jdu, mlčím, přemýšlím, vyhýbám se kalužím a stínům. Pořád jsou kolem mne stíny, na zemi i při náletu.

V šatně je tma a zmatek. Oblékáme se po hmatu, v rozrůznosti bereme jeden druhému kusy výstroje. Tu a tam padne nadávka. Nadává i Frank, ale hned se omluví. Prcek v šatně před náletem řekne každé druhé slovo sprosté, někdy ta slušná vůbec vypouští. Vysoko na obloze to pobroukává a odněkud z vnitrozemí slabě doléhají detonace. Ještě dřív, než se k nám donese zvuková vlna, rozkřičí se v okolí bažanti, probudí je chvění půdy. Heinkely už jsou v akci. Však to za pár hodin dostane reich nazpátek. Neměli s tím začínat ...

Loudám se. Tak tohle bude jednou můj rubáš. Dvojí prádlo, stejnokroj, kožich z kalhot a z bundy, čtverý rukavice - hedvábné, vlněné, kožené a elektricky vytápěné, vytápěné přezůvky, kukla, kyslíková maska s mikrofonom, plovací vesta, padáková vesta, padák. Je toho všeho asi patnáct kilo a těžko se v tom pohybuje.

Nahazují první motory, začínám se cítit bojovněji. Motory se ozývají ze všech stran, okna v šatně drnčí. Předjíždí stejn. Nalézáme dozadu, místo vpředu je pro velitele. Nerozjíždíme se ale, Pavel se vrací, sedá si k nám.

"Těžko si vpředu mohu srovnat nohy, jdi tam ty, Hezounku."

Trochu mě to zaráží. Nejsem přece o moc menší než Pavel.

"Nechceš říct Prckovi?"

"Ba ne, to je místo právě pro tebe."

Beru si tedy padák, dost nerad. Otvírám dvířka vedle řidiče, strkám hlavu dovnitř. Proti mně se natahují dvě jemné ruce, berou mne kolem krku, dostávám velký, velký polibek.

"Patrice!"

"Drahoušku, jsem tak šťastna. Batchelor si dnes objednal stejná pro svou posádku, teď pomáhám rozvážet další. Koho asi myslíš, že jsem si vybrala, koho?"

"Patrice!"

Líbám ji, hladím. Zaklání hlavu, líbám ji na krk, na bělostný krk. Kladu jí ruku k vázance.

"Ne, co děláš, ne! Teď přece ne!"

"Patrice, jen chvilku, jen ..."

"Čas, čáás! Jedeme!"

To jsou pěkní partneři, musí se ozývat právě teď. A jak dupají.

Patrice dvakrát krátce zatroubí. Upravuje si vlasy. Ty nešťastné vlasy, ženy si je musí pořád upravovat.

"Vidiš, říkala jsem ti to. Máš rozum? Copak tady můžeš ... Ne, tu ruku dej hned pryč, budu se zlobit!"

Motor zabírá. Vůz trochu poskakuje, Patrice se po mně pořád dívá. Jsem uražen, jistě je to na mně poznat. Pro jistotu se ještě mračím.

"To jsem si nemyslel, třeba tě vidím dnes naposled a ty jsi na mne taková."

Patrice se usmívá, mile se usmívá.

"Hlupáčku jeden, copak tady to jde? Vrátiš se, neboj. Zítra se uvidíme, ano?"

Trochu mne to povzbuzuje.

"Když to musí být, tak tu ruku tam nech. Ale nevrť s ní, ano?"

Jedeme k letadlu, jedeme volně, jsme už na travnaté ploše. Jedeme asi až moc volně, ale to nevadí, alespoň jsem dále na zemi. V jediném tlumeném světle tu a tam proskočí vylekaný zajíc. Zítra bych měl vzít brokovnici a zajít na letiště na probírku. A zítra mám také schůzku s Patrice. Zítra, zítra. Co bude zítra?

"Proč vzdycháš, Hezounku? Jsem ti moc těžká?"

Patrice drží nohu na plynu. Hlavu má na mém rameni, volant upravuje jen třemi prsty. Z cesty vyjet nemůžeme, potkat nikoho nemůžeme, ve tmě nás nikdo nevidí ... Co jí mám říct, co jí mám odpovédět? Vím to vůbec sám? Ano, proč vlastně vzdychám?

Hladím jí vlasy.

"Víš, Patrice, příští měsíc má posádka dovolenou. Vzala by sis propustku? Jeli bychom na víkend do Londýna. Bydleli bychom v Dorchesteru a šli bychom na večeři k Fisherovi, tam mají elektrické kytary. Že pojedáš, vid'?"

Před námi je silueta velouše. A jako Alice trpělivě čeká. Párkrát proti nám bliklo světlo, mechanici nás vidí. Černý trup letadla se ztrácí ve tmě, jen střelecké věže se matně lesknou. Ta zadní je má, tam asi jednou skončím.

Patrice přibrzdila. Dívá se před sebe, mlčí, vidí totéž co já. Možná že právě teď se dívá na zadní věž. Zatím je prázdná.

"Ano, pojedu s tebou."

Skoro bych ji neslyšel, má skloněnou hlavu.

"Uvidím tě zítra, Patrice."

"Ano, Hezounku, uvidíme se zítra."

Zavírám dvířka. Nikdy s nimi nebouchám. Patrice to nemá ráda.

"Hezounku! Dej na sebe pozor, ano? Slib mi, že dáš na sebe pozor!"

Vracím se zpět k vozu, slibuji jí to. Co jí mám říci jiného? Ještě jednou se s ní líbám. Najednou mi vtahuje hlavu do vozu, nechce mne pustit.

"Pojď, sedneš si na chvilku ke mně, ještě máš čas, ještě nikdo nestartoval. Pojď ..."

"Ne, Patrice, teď přece ne."

"Pojď, jen na chvilku, pomazlíme se."

Vůz stojí stranou od letadla. Pod křídly pobíhají mechanici, ten hlouček u vchodu je posádka. Jestli jsou všichni venku, pak je skutečně chvilku čas, snad bych si mohl k Patrice sednout. Váhavě sahám po klíče dvířek.

"Víš, ale jen na chvíli, jen skutečně na malou chvíli."

Zase ji objímám, líbám ji. Zase zdvím ruku pod vázanku, snad ani o tom nevím.

"Ach, Hezounku, má lásko, pojď ..."

Motor zaburácel. Ulekaně vyskakují.

"Zítra, Patrice, zítra!"

Rychle se vracím k letadlu. Je mi najednou horko z chůze. Nebo z objetí?

"Dej na sebe pozor, dej na sebe pozor!"

"Neboj se, nic se mi nestane! Uvidím tě zítra!"

Vystupuji po žebříčku do trupu, Prcek mi pomáhá s padákem.

"Už jsem myslel, že na tebe pudu. A na ni taky, na káču, takhle zblbnout mladýho kluka."

"Musel jsem se, Prcku, vrátit, zapomněl jsem tam ..."

"Nic neříkej, cos zapomněl, nechci to slyšet. Kulometry máš už nabitý."

"Děkuji ti."

Plácnu ho po rameni, on mne. Tak se spolu loučíme. Frank uhýbá ke stěně, protahuje se do kabiny. Mrknu na George a Tomíka - ten musí vstávat, abych prošel, a tak něco bručí - a už jsem v trupu. Tady je mé království a vzadu je můj trůn. Vsouvám se do věže a dívám se na cestu ke kampu. Ano, červená stopka se vzdaluje, vzdaluje se.

Neboj se, Patrice, dám na sebe pozor. Nevím ale, jak se to dělá, budu se muset zeptat Franka ...

* * *

(8)

Zkouším zaměřovač, zasouvám přívod kyslíku a komunikační šňůru, připínám si padák a připoutávám se. Správně bych měl start přechkat v trupu - při nehodě není šance dostat se z věže ven, už kolik lidí to odneslo. Nedávno se k nám ale zatoulal v noci junkers a málem sestřelil letadlo na cvičných okruzích. Tak teď do věží lezeme ještě před startem. Nějak to dopadne.

Skončila motorová zkouška. Přepnul jsem si odposlech, ozývá se Pavlův klidný hlas:

"A jako Alice připravena ke startu."

Daffodil, naše letištní kontrola, povoluje pojíždět. Řadíme se do zástupu a musíme opatrně, černá letadla nejsou téměř vidět. Jejich dráhy mezi stojánkami a dnešním místem startu se křížují, snadno může dojít ke srážce. Brzdy nařikají a odfukují, těžky letoun se vyhýbá s obtížemi, vzadu to se mnou smýká. Letka startuje v minutových intervalech. Čekáme na další pokyny. Pavel nastavuje listy vrtulí na velký úhel náběhu.

Jdeme na start v pátém pořadí. Kolem nás divoce ubíhá jeden letoun za druhým, trupy rovnoběžně se zemí, u výfuků plameny. Piloti s námahou odtrhují přetížené stroje od nerovné plochy letiště. Pomalu pojíždíme a zase stavíme. Přichází hlouček mechaniků, mávají nám. Jistě je tam i Gretton. Když odtáhne špalky zpod kol, zdvihne pravý palec a Pavel mu stejně odpoví. To už předtím podepsal protokol o předání letadla, ten vztyčený palec je spíš jen pozdravem.

Z hloučku vybíhá postava s natočeným tělem a s hlavou nakloněnou pryč od vrtulí, plácne mi v běhu na věž, na pozdrav. Smějí se. Vím, že to nemůže poznat, ale mám radost. Gretton doběhl včas - budeme mít štěstí.

Blikla nám zelená.

"A jako Alice, rozumím, startuji."

Poslední prudké smýknutí, Alice je natočena do směru. Ještě okamžik - Frank vysunuje klapky, aby se zvýšil vztlak křídel - a již se rozjíždíme. Pavel dává plné obrátky. Velouš má kostru ze samých kovových kosočtverců, je jich tisíce,

při startu všechno vibruje. Tváře mě brní jako při masáži. Motory bručivě řvou. Řítíme se někam do tmy, já zády napřed. Teď nás Pavel drží za krk. Když zklame, skončíme všichni. S kamennou tváří sleduje rychloměr, rychlost ho teď nejvíc bolí. Ručička je líná, nechce se jí nahoru, okraj letiště se blíží. Začíná to být zlé - po pravé ruce mi ubíhají světla, odpočítávám je. Na obzoru roste tmavší hradba lesa. Ještě kousek, ještě!

Alice sebou škubla.

Zdá se mi, že zem se malinko, malinko vzdálila, ani to pořádně poznat nejde.

"Podvozek!"

Pár vteřin klidu, tlumené bouchnutí kdesi vpředu. Frank zasunul podvozek, rychlost se poněkud zvýšila. Jsme pořád nízko nad zemí, Pavel Alici přidržuje, aby se lépe rozběhla. Plavně přecházíme do mírného stoupání. Uvolňuji zapřené nohy, oddychuji si. Já každý start prožívám s pilotem.

Vznášíme se těsně nad korunami borovic. Kdybychom o nějakou zakopli nebo kdyby nám teď vysadil motor, bylo by všechno rychle odbyto - vezeme benzín a třaskaviny.

Na takovou možnost se ve vojenské organizaci pamatuje. U konce letiště stojí vůz, u něho hoši v azbestu. Kdybychom spadli, vytahali by nás dlouhým bidlem s hasákem. A zase jiní, s páskou na rukávu, by nás rozdělili do šesti truhel, do každé jednu hlavu a alespoň kousek něčeho dalšího. Hlava je důležitá, ta musí být. Jednu jsme nemohli tuhle nalézt a Batchelor nás honil po lese, vykřikoval, sliboval dovolenou. Beztak jsme ji nenašli. Druhý den by nás narovnali na valník k převážení křidel, zakryli by všechno vlajkami a zbytek perutě, který by nebyl v pohotovosti, by nás doprovázel. Hrála by kapela se saxofonem. Přes kámp by šli smutečním pochodem, jeden krok na dva takty, potom venku na silnici rychle, ráz, dva, ráz, dva, a na hřbitově zase smutečním pochodem. Ctihodný otec Deere by řekl, jací jsme byli stateční a dobří a že se na nás nezapomene, a velitel konduktu by vyštěkl povel. Třaskla by čestná salva. Všichni by sebou trhli - my u bombardovacích perutí při každé ráně sebou trháme a někdy ještě cukáme pusou - a potom by se vraceli domů. Ti, co nás znali blíž, by večer zašli do hostince "U lvího srdce" a pili by letecký koktejl, rum s ginem. V noci by se vrátili se zpěvem a podělili by se o všechno náš majetek. Do týdne by ležela na našich kavalcích další posádka a o nás by již nikdo nevěděl. Ráz, dva, ráz, dva ...

Jsme nahoře. Letoun poněkud poklesl - to Frank zavírá opatrně klapky - a ještě se ozývá Pavel.

"A jako Alice ve vzduchu devatenáct dvacet šest, nasazuji na kurs. Konec."

Daffodil zprávu potvrzuje. Tím pro nás letiště umřelo a my pro ně. Snad se ráno setkáme.

Pomalou stoupáme. Ručička rychloměru se plácá na sto dvaceti mílech. Za půl hodiny jsme nad pobřežím, pod námi šibalsky mrká světelný maják. Jednou se nad ním otáčíme, abychom nabrali větší výšku. Tady pro nás končí Anglie, přecházíme do jiného světa. Jak nás tam dnes asi přivítají?

"Zadní střelec, chci zkusit kulomety."

"Rozumím."

Dvakrát prudce otočím věží sem tam, jezdí dobře, sklápím a vztyčuji kulomety, pak několik kratičkých dávek.

"Zadní střelec, vše v pořádku."

"Rozumím."

Pavel ani nedomluví a ozývá se Prcek. Chce se po mně opičit, samozřejmě. Nechám ho, jistě má vztek, že jsem si vzpomněl dřív. Zaměřovač už nevypínám, nad Kanálem bývá někdy živo.

Na pevninu proklouzáváme s přiškrceným plynem nedaleko Calais. Je to již známý obraz, kolem světlomety a palebné přehrady. Na severu čadí matné světlo, asi Vlaardingen.

Alice se trochu natočila a hned zase vyrovnala, motory začínají houkat húú, húúú. Už to není monotónní zvuk, hádá se to. Pavel rozladil motory, abychom popletli zvukové zaměřovače dělostřelců.

Teď přicházím ke slovu také já. Vytáčím věž a vyhazuji prázdné láhve od piva i od jiných věcí. Je to veliký vynález, Prckův a můj, kdekdo to dělá po nás i u jiných perutí. Dovolujeme to, nejsme proti tomu. Prcek to chtěl patentovat. Šli jsme se ptát osvětáře a ten nás vyhodil. Je to velká škoda, odsáváním vzduchu láhve hučí jako puma a světlomety zhasínají. Nevíme ovšem, jestli kvůli láhvím nebo kvůli jiným letadlům. Nevíme ani přesně, jestli láhve skutečně hučí. Myslíme si to ale a dělá nám dobře, jak jsme v posádce platní. Jsou s tím potíže, musíme shánět láhve do zásoby.

Alice málo stoupá, měli bychom si odlehčit o jednu pumu. Já bych byl samozřejmě pro, ale nejde to, jsme nad Francií.

Kromě toho Pavel by s tím nesouhlasil, vozí jen plný náklad.

Nad zemí je mlhavé kouřmo. Rozhlas nevysílá, porobená Evropa vzdoruje a mlčí. Nemůžeme se dobře zachytit. Slabou polohovou čáru dává nějaká řeka - asi to bude Mosela - a pak už musíme spoléhat na sextant.

Hvězdy začínají jiskřit, plaší mě, vidím všude stíhače, Jiskření prý působí lom světla v atmosféře, ale nevím to určitě.

Jinak je to hezké, takové slavnostní. Na které hvězdě bydlí pánbůh? Nebo může létat z jedné na druhou? Víš, tam nahoře, vyprávěl mi táta, tam sídlí Velký Manitu a chová stádo koní, modrých koní. Ti koně nejsou obyčejní, mají zlatá kopyta. Nikdo je neosedlá, nikdo je zkrotit neumí, jen nebeští jezdci ...

Prolétáváme studenou frontou, pohazuje to. Cítím v žaludku pivo a v nose mě šimrají bublinky. Ta poslední láhev, kterou jsem vyhazoval, nebyla původně prázdná. Jinak jsem spokojen, pod námi je vrstva cirrokumulů, a tam bychom se mohli schovat jako do peřin. Říkám to ale jen v duchu, nechci chválit den před večerem.

"Hezounku, pudeš se mnou zejtra do kina?"

Prcek se nudí a chce se bavit, na to ho užije.

"Nemohu zítra, mám ... zítra prostě nemohu."

"Aha, zejtra máš nemůžeš. A pozejtří?"

"To snad by šlo, nevím ještě."

"No ale dybys věděl, šel bys?"

"Ano."

Pavel důstojně mlčí, nepřerušuje nás. Jinak musí být v posádce ticho. Tomíka to zvlášť ruší, potřebuje k počítání klid. Jednou nás okřikoval a Prcek mu hrozil, že ho po přistání nakope do zad - až tam dole. Konečně já bych šel do kina rád, chtěl bych vidět Komu zvoní hrana, to je prý smutné.

"A na co pudem, na Carmen Mirandu, vid'! Čeče, ta ženská má kostru, ta dyž ty kyčle rozhejbá ..."

"Střelci, ticho!"

No jo, odnesu to já jako obvykle. Prcek ovšem začal, to přece Pavel dobře ví.

Jsmě asi nad Rýnem. O něco jižněji by měl být Štrasburk, pokrývka oblaků pod námi je jako koberec. Neraď bych, kdybychom se přiletli nad nějaké město, nestačili bychom se divit. Metz jsmě museli minout těsně. Co Verdun, ještě je v ruinách? Tam Češi a Slováci také bojovali, zase v té první válce. Mají ty naše národy smůlu, pořád jim chce někdo panovat. Jak to teď vypadá ve Versailles? Předminulé vánoce jsem tam byl na dovolené. To jsem byl ještě pěšákem, teď už jsem letcem. Kdyby mě tak viděl Janeček, náš třídní, ten by měl radost. A hoši ze třídy, kdyby mě viděli ...

Honem se napřimuji. Jak se jim asi vede, co maturita?

Loňské vánoce byly všelijaké. Měl jsem v Anglii první dovolenou a chtěl jsem někam, kde bych neslyšel sirény. Londýn jsem vynechal, tam jsem byl předtím několikrát a měl jsem toho dost, nálet za náletem, na ulicích zle. Luftwaffe se činila - padesát tisíc výbušných a milióny zápalných. Jel jsem tedy na západní pobřeží, tam prý je klid. Bydlet jsem měl kde, na letišti Speke byli českoslovenští stíhači. Přijel jsem do Liverpoolu a hned večer to začalo. Řekl jsem si náhoda, jenom náhoda. Druhou noc nálet opakovali a třetí noc přišlo letadel hned asi pět set. Shazovala těžké hermamy a satany - ty bořily celé bloky - a do toho vagóny zápalných. V sutinách lidí, tisíce lidí. Nesli jste malé dítě bez nohou? Doky kolem Mersey v plamenech, chytalo skladiště za skladištěm, všude světlo jako ve dne. Hořela guma, hořela nafta a hořel čaj - čaj hoří jako troud a dým je nasládlé cítit, hořelo všechno kolem. Viděli jste cukr hořet a plavat po vodě? Na čtvrtou noc jsem nečekal ...

Pokračujeme na stejném kursu. To je důležité, říkává Frank, aby lidé drželi kurs, ve vzduchu i na zemi. Je to prý ale těžké.

Tomík chce změřit vítr, konečně nějaká činnost pro mne. Z trupu vyhodí světlici na padáku a já ji sleduji přes zaměřovač, zjišťuji snos. Světlice se vychyluje, máme protivítr z boku. Odpočítávám výchylku a cítím se důležitý. Vyslovuji nahlas a zřetelně, jak nás učili ve výcviku. Jinak na mne již dlouho nikdo nepromluvil. Ať, já na nikoho také ne.

Oči jezdí po obloze, sem tam, sem tam, a já si sním. Po levé ruce ční vrcholy Alp, slabě ozářené poslední čtvrtí měsíce. Chtěl bych ještě jednou vidět Sázavu, tam bylo pěkně.

Jsem teď úplně v mracích, snad bych se mohl jít trochu protáhnout. Napřed se ale musím dovolit, to nejde odejít a nic nefíct. Cesta i to ostatní je velkým problémem. Z věže se těžko vylézá, nohy jsou prochladlé, necitlivé. George s Prckem klečí v trupu proti sobě a pumpují olej, už jsme měli malý tlak. Oba jsou zarudlí, dívají se na mne vyčítavě. Obsah odpadové nádoby záludně šplouchá a strašně páchne.

"Co nám sem teď lezeš smrdět?"

"Jen minutu, Prcku, pivo tlačí."

"Pro mě, za mě, třeba se i vykad'. Ty bys ale možná do hajzlu propad, máš ten zadek, jak dyž havran srazí paty. Beztak by ti to nebylo moc platný, to víš dobře. Než bys všechny hadry ze sebe strhal ... Jen si vzpomeň na Hamm!"

Prcek při náletu napadá i mne, ale nechávám ho, ulevuje si po svém. Na zemi bude ke mně zase hodný. Vzpomínám na Hamm a usmívám se, to nám zamotalo hlavu, všem. Létali jsme ještě s Dawsonem a ...

"Co bylo nad Hammem, Prcku?"

Aha, George o tom neví, byl na nějakém přeškolení a s námi letěl jiný telegrafista.

"Co bylo nad Hammem? Sranda, veliká. Já sem si furt myslel, jak ji mám při náletu staženou, že by mi tam nikdo ani stýblo slámy nestrčil, a tenkrát sem se moh zdělat. Jó, hoši, prdel je velká dáma, ta si poroučet nedá."

Dnes se s Prckem smějeme, tenkrát jsme se nesmáli. Jednou v červnu jsme byli v Honingtonu přebírat Alici po prohlídce. Vrátili jsme se domů k večeru, a jen jsme přistáli, už začali nakládat. Batchelor nás dodatečně určil na operace, potřeboval co nejvíc posádek. V Hammu je překladové nádraží pro Porúří, snad největší nákladní nádraží v Evropě. Zjistili tam velikou koncentraci kanónů a tanků pro přepravu na východ. Kuchaři už s námi nepočítali, celé posádce dali večeri jen narychlo. Start byl v jedenáct, čekalo se na tmou. Minuli jsme Holandsko, začalo mne bolet břicho. Zkouším to všelijak, do klubka se ohýbám, nejde to. Povídám Dawsonovi, že musím vylézt z věže, a on, jestli jsem se nezbláznil, že za chvíli jsme nad Porúřím. Porúří, Neporúří, musel jsem. Prcek mne vystřídal. Nejdřív jsem si svlékl jedny rukavice, pak druhé, pak třetí, pak čtvrté. Pak mne začaly zábst prsty a ty hedvábné jsem si zase honem navlékl. Pak jsem si odepjal padákovou vestu. Pak jsem si svlékl plovací vestu. Pak jsem začal rychle dýchat. Pak jsem si svlékl koženou bundu a stáhl jsem vrchní šle přes ramena. Pak se mně zadrhl zip na kožených kalhotách. Pak jsem se začal potit drobným, studeným potem. Konečně jsem všechno zvládl a sedl jsem si s nekonečným ulehčením. Vtom Porúří promluvalo. Dawson na mne čekal nemohl a kvůli mně rovně letět také nemohl, to jistě ne. Nejdřív pode mnou nádoba ujela, vzápětí jsem na ni spadl a teď to začalo. Jak Dawson uhýbal granátům a vykopával kormidla a trhal pákou, myslel jsem, že skončím prabídně. Co si Němci pomyslí, až mě najdou napůl svlečeného. Držel jsem se jako klišť, co to bylo platné. Sedím, potím se, pode mnou v nádobě všechno šplouchá, připadám si jako šnek, jen místo domečku na hřbetě mám pod sebou kbelík. Najednou: "Uhni!" Prcek se mlátí v trupu vedle mne, rve ze sebe věci ... Než jsme dolétli nad Hamm a zase nazpátek k holandské hranici, odnesla to celá posádka. Vystřídali jsme se všichni, Dawson až poslední. Také to měl nejhorší, na co v trupu sáhl, bylo špatné. Zatajit se nic nedalo, Alici drhli celý den. Gretton dostal láhev a my na marodce opium. Bylo z toho vyšetřování. Měl to v rukou zpravodajský, přišlo se na to. Kuchaři nám dali staré maso, rozhřáté a znova zmrazené. Prcek potom prohlásil, že tak by měli povozit Hitlera, že hned by bylo po válce ...

Jsme pořád v mracích, pokračuji v procházce. Lezu do střední kabiny, do kabiny pro navigátora a telegrafistu. Před Tomíkem leží tužky a pravítka, jako při hodině deskriptivy, a také kalkulátor a logaritmické pravítko. Mapa má fialový podklad, aby lépe vynikla při umělém osvětlení. Dívám se Tomíkovi přes rameno, prohlížím navigační zákres. Poslední poloha severně Stuttgartu.

Oba se s Tomíkem smějeme, Gremlin je skřítek. Nikdo neví přesně, kde bydlí. Někdo tvrdí, že pod kapotou pravého motoru, jiný ho prý viděl vylézat z krabice na náboje. Gremlin je všudebyl, nic mu neujde. Gremlin je ale zlý skřítek, skřet. Co může udělat zlého, udělá. Ucpává chladiče, navrtává nádrže, nastřihává lanka vlečných antén. Zvlášť rád řadí mezi palubními přístroji, to ho velmi baví. Když naše orákulum delfské, rosníkář, vydá špatnou předpověď, pak s Gremlinem není k vydržení. Hned poskakuje po křídle, a kudy projde, zůstává ledová stopa, hned mlátí do cívek v přijímači a znemožňuje poslech při sestupu mlhou. Kdo Gremlina jednou chytne a strčí ho do pytle, udělá pro letce hodně, hodně ...

Místo telegrafisty je prázdné, George je ještě v trupu. Pumpování trvá asi deset minut, je to namáhavé. Na novějších typech se už pumpovat nemusí, my létáme ještě na těch starších. Markonka osířela, ladící knoflíky posmutněly. Navigátor a telegrafista jsou na tom dobře. Je jim teplo, na oknech mají černé záclony a nevidí ven. Nevidí ven, nevědí o ničem a my stělci se musíme bát za ně.

Pokračuji do kabiny k pilotům. Rychle zavírám dvířka, abych je neoslňil. Za řízením je teď Frank, Pavel klečí pod námi u navigačního výhledu. Frank trůní na levé sedačce, dlouhé nohy na pedálech, právě si hraje s gyrokompasem. Fosforová barva z číselníků mu ozařuje nezakrytou část obličeje nazeleno, na obočí má usazenou jinovatku. Vypadá to strašidelně, scéna pro film.

Tázavě mrkám. Frank zdvihá pravý palec, všechno v pořádku. Zasouvám si komunikaci, ukazuji na Pavla.

"Co tam dělá?"

"Snaží se zablédnout zem. Nelíbí se mu to. Mraky jsou prý moc silné."

"To tedy jsou, Franku. Nevím, jak najdeme cíl."

Frank krčí rameny. Krčím také rameny, co já mohu dělat. Sedám si na druhé řízení. To mám rád, připadám si jako pilot. Prohlížím budíky, všechno zatím běží.

"Jak, Hezounku, dobře?"

"Jde to, Franku."

"Tak se mi to líbí. Raději jdi zase nazpátek, budeme měnit kurs a Pavel si vezme páku."

Pomalů se vracím. Jsem už dost dlouho bez kyslíku a začíná se mi motat trochu hlava. Ti dva v trupu už skončili, potkáváme se u dvířek do střední kabiny. Oba mají přenosné nádoby s kyslíkem, bez těch by se tak namáhat nemohli. Precek se šklebí, šfouchá do mě loktem.

"Koukej mazat dozadu."

Má pravdu, můžeme se dostat z mraků a potom ... Vždyť já všem těm ostatním kryji záda, přece tady k něčemu jsem. Moc rychle mi to nejde, jsem nějaký lehký, našlapuji zvysoka, kolíbám se a odrážím od jedné stěny trupu k druhé. Kdybych teď upadl, nevstal bych, dokud bychom nesnížili výšku. Posádka by si myslela, že ji někdo hlídá, a věž by zatím byla prázdná. Musím to vydržet, musím. Musím dojít.

Když jsem začal létat, nevěděl jsem, kdy mám kyslík zapínat. Jsou na to směrnice podle výšky letu, ty ale pro každého přesně neplatí. Někdo vydrží vůbec víc, někdo je třeba po rýmě, není tak odolný, zkrátka nehraje to. Pavel má dobrý barometr, zlatou korunku. Jak prý ho dlouhne v zubu, je ve třech tisících. Já mám zase své pravidlo vlastní. Zapínám si kyslík tehdy, když si začnu myslet, že žádný nepotřebuji.

* * *

(9)

"Navigátor kapitánovi, kurs nula čtyřicet pět."

"Rozumím, nula čtyři pět."

Aha, teď se to rozhodlo. Jsme někde nad Franckou vysočinou a zatáčíme k severovýchodu. Zatím jsme drželi východ, měli jsme to nařizeno již při předletové přípravě. Tuhle oblast Německa RAF ještě moc nezná, musíme vyzkoušet obranu. Dispečer od stíhačů luftwaffe má teď jistě hodně starostí. Dostává zprávy, jak sled letadel postupuje, a snaží se uhodnout náš cíl. Ano, nic jiného než uhodnout. Prve to mohlo být Karlsruhe nebo Stuttgart a ještě před chvilkou to mohl být Augsburg, kde vyrábějí messerschmitty, nebo dokonce Mnichov. Teď je mu to už jasné, je to Norimberk. Jistě prohlíží mapu rozdělenou na čtverce a svolává své svěřence. Ti jsou tady, někde kolem nás v té tmě, slétají se k Norimberku jako supi a čekají, čekají. Já čekám také.

"Kapitán navigátorovi, sestupuji tři metry za vteřinu, buď deset minut, nebo pod mraky."

No dobře, ať sestupuje, pak budeme ve čtyřech tisících a to by ještě šlo. Musím je kontrolovat, aby nedělali hlouposti. Nemám rád, když se létá nízko a pomalu. Kdybychom Norimberk nenašli, máme záložní cíl Darmstadt nebo Cáchy.

Nazpátek poletíme přímo přes Německo, to už na prozrazení nezáleží, a obě města leží zhruba na trati.

Pavel přiškrcuje plyn. Motory tlumeně prskly, ztrácí se z nich život. Frank přivírá žaluzie, aby neprochladly válce, hvězdicové pegasy jsou k tomu náchylné.

Stále klesáme.

"Tomíku, nic?"

Tomík už leží na předním výhledu, u zaměřovače.

"Nic, Pavle."

Deset minut je pryč. Kolem nás všude mraky, nad námi, pod námi. Bude z toho záložní cíl? Chvilí pokračujeme ve

vodorovném letu.

"Kapitán posádce, přidrže se, sestupuji do tří tisíc."

Ted' nás Pavel může upozornit, ted' je na to čas. V palbě nebo při souboji je to jinačí, to někdy přijde znenadání, až to hezké není. Vario letí dolů, klouzáme ve šroubovnici. Nohy mám v jedné rovině s hlavou a padám někam po zádech. Nemám to rád.

Jsmo ve třech tisících, vyrovnáváme. Všude pořád mraky, mraky. Co dělat? Co dělat, stočíme to na Darmstadt?

"Kapitán posádce, pokračuji pod mraky nebo do dvou tisíc."

Tak to už se mi vůbec nelíbí. Dal nám Tomík správnou polohu? Všude kolem jsou pěkné kopečky, mohlo by to dopadnout špatně. Co když nás to sneslo k jihu a motáme se někde u Alp? Pořád klesáme, kolem nás mraky.

"Vyrovněj, pod námi nějaká voda!"

Motory se probouzejí, Alice zvedá hlavu. Co jen Tomík může vidět?

"Nějaká zparchantělá řeka, teče to vod severu k jihu nebo vobráceně, pendrek poznám."

Prcek nevydržel, začíná napovídat. To může pěkně dopadnout. Ulehčil jsem si ale. Lekl jsem se, že jsme nad Bodamským jezerem.

"Už to vidím také, budu držet sever."

Alice se stáčí na tři sta padesát a já jsem rád. Pavel se rozhodl dobře, jen pryč od těch kopečků. Něco se jistě ukáže, najdeme se. Když nebylo ještě rádio, létalo se podle řek a silnic a šlo to také. A železnice, to byla dobrá věc. Pilot nalétl nádraží a přečetl si, kde vlastně je. Ten pokrok není všechno.

Letíme k severu, těsně pod základnou mraků. Výška přes dva tisíce, pod námi pahorkatina. Co budeme dělat, až se najdeme? Přece v téhle výšce nemůžeme nad cíl, to by nás roznesli středním flakem, i malí kluci by po nás mohli házet kamením. Neměli bychom se stočit k severozápadu? Tam nějaký cíl vždycky bude a mohli bychom víc vystoupit, nad středním Rýnem má být celkem hezky. Nevím, nelíbí se mi to.

"Kroutí se to na dvě sedm, skoro do pravýho vinglu."

Prcek vidí dopředu nejlépe. Jen ať jim všechno řekne, ať vědí, že ti střelci jsou k něčemu dobří. Pořád nám posádky vyčítají, že nás vozí jako balvany, a když jim teče voda do bot, jsou rádi, že nás mají. Moc jsou někdy rádi.

"Pod námi Ludvíkův kanál. Norimberk sedm minut na tři sta deset."

Tomík hrčí suše jako u tabule. Ano, žáci, rovnice nebyla snadná, a zde máte výsledek. Právě ten a žádný jiný, rozumíte? Já tomu rozumím až moc dobře, a proto se trochu zajímám. To se mi stává nad Německem často, v krku mi něco špatně funguje. Nad Anglií je vzduch zdravější, tam to tak často nemívám, snad někdy při dlouhém startu.

Sedm minut před cílem? To nás tedy brzy vemou do práce. Jak to, že nic neřikají o palbě? Je cíl snad zase ve tmě? Jestli tam v téhle výšce půjdeme první, bude to ještě lepší než tenkrát nad Kolínem.

"Pumovnici!"

Pavel už neoslovuje, jen rozkazuje. To je mi divné, jistě se mu to také nelíbí. Tak proč tam leze? Proč to ti hlupáci vůbec hledali? Zase se mi trochu zvedají nohy, Alice se rozbíhá.

"Jak nás objeví, půjdu na plný plyn. Snaž se to vzít na první nálet, podruhé by to už nešlo."

"Rozumím, drž se na okraj města, pak tě povedu."

Tomík skončil, pro mne to začíná. Zase ty strašné minuty, zase budu umírat a znova se rodit.

"Někdo tam leze před námi, taky velouš!"

Aha, další ubožák, sestupoval v mracích někde blízko. A o kousek dál mohl být třetí nebo čtvrtý. Jak to, že se nikdy nesrazíme? Nebo ty posrážené dají na konto dělostřelcům? Z toho moc beztak nemohou najít, ti uvnitř o tom třeba ani nevědí. Co je to asi za velouše? Jistě bude od jiné perutě. Možná že právě od třistajedenáctky, startovali stejně s námi. Třeba tam je někdo z Prahy jako já. Praha je tak blízko, a pro nás tak daleko ...

"Ty to ale rozsvítili! A už spad do mlejna, už ho chytla řemenice, kličkuje v tom jako můra!"

Prcek dělá reportéra, je mi trochu líp. Vím, že je někdo se mnou, to je lepší než být sám. Kdo to před námi jen je? Možná že ho budu znát. Třeba za chvíli nebude žít, už ho třeba nikdy neuvidím. A uvidí on mne? Uvidí on mne, i když žít bude? Přežiji to já? Přežije to Prcek a Pavel a ti druzí? Ty nálety, to je divná loterie. Tady se hraje moc vysoko, to není pro mne.

"Drž okraj města, hledají nás!"

Aha, tak to zase začne. Musím se chytit a zapřít, co nejvíce se zapřít, jako kdyby mi nohy k podlaze přiletoval. Nejraději bych si oči zakryl. Proč to neudělám? Nemohu, ti druzí na mne spoléhají, nemohu je zklamat. Věř mi, musím věřit já jim. Musíme si přece věřit, jinak nedoletíme.

První světlomet, Alice poskočila. Motory burácí, Pavel nezapomněl. Jedeme na plný plyn.

"Škrábni tam všechno, i páku vod hasičáku!"

Prcek řve jako pominutý, jako na fotbale. Nemá co dělat, vidí všechno před sebou na dlani. Jak to přečkat? Ta chvílka nad cílem je věčností, minuty jsou měsíce, roky života.

Probíjíme se, bombardujeme, Tomík odhazuje všechno najednou. Zase jsem uprostřed velké výhně, pumy spadly dobře. Parteigelände je divná stavba, něco jako sportovní stadión, malé pyramidy a zvláštní vlečka ke všemu.

Propagandaleitř budou mít o čem vyprávět, sraz se jim moc nevyvedl.

Ani nevím, jestli velouš před námi se z toho také dostal. Když někdo zahyne, pošle ministerstvo pozůstalým pěkný dopis, že ten a ten je nezvěstný při plnění bojového úkolu, že je nutno počítat s jeho smrtí. Co když ale jde o československou nebo polskou posádku? Komu se to potom posílá? Do protektorátu psát nejde, do gouvernementu také ne. Mají s tím asi starosti.

Výška zase pět tisíc. Letíme už přímo, Mannheim mineme severně, pak dál přes Belgii. Nálada je lepší, Alice si vykračuje, vítr má v zádech. V kabině někdo kouří, asi Tomík. Nemá se to, není to prý zdravé. Dělalj to ale často.

Zbytečně s tím zdravím hazarduji. Dobře o tom vím, každou cigaretu cítím až ve věži. Cucám čokoládu, snad jsem si ji zasloužil. Co dělá Patrice, spí už? Zdá se jí něco pěkného, zdá se jí o mně?

Zatím mi ještě volno není. Mraky řídnu, blížíme se k pásmu stíhačů. Jsem potichu, Prcek také. Oba větríme. Na to máme my střelci zvláštní smysl, snad dvanáctý. Třeba jsme schouleni, ruce zasunuty do rukávů kožichu jako do štuclu, přemáháme zimu a únavu. Oči jezdí po obloze sem tam, nahoru dolů, všechno je v pořádku, motory zpívají, spát by se chtělo, spát. A najednou tělo sebou trhne, napne se. Něco je ve vzduchu, něco ošklivého.

"Hezounku!"

"Neboj, Prcku, dávám pozor."

"Dávej, hochu, dávej, něco kolem smrdí. Něco je v luftě, cejtím to v kříži."

Já to také cítím v kříži a k tomu ještě v patách, ale naschvál nic neříkám, nechci znervózňovat. Každý máme svůj úkol, já mám na starosti dívat se, dobře se dívat. Ty druhé s tím vyrušovat nebudu, mají toho sami dost.

Přišel nad Falcým lesem. Byli jsme už venku z mraků, jen dole pod námi souvislá sloha. Přišel a nepřekvapil mne. Útok stíhače v noci je odlišný od útoku ve dne. Noční stíhač je těžký stroj, neuplatní akrobatické prvky. Žádná bravura, žádné honění po obloze. Útok není prudký, ale plíživý, je to spíše přepad, nejčastěji zezadu a ze spodního směru. Noční stíhač má výdrž.

Rozpoznal jsem úzký trup, dva motory a za chvíli i dvojitou směrovku. Messerschmitt 110, dovolte, abych se představil! Nepříjemný společník, má dva kanóny a čtyři kulomety. Někdy má ještě kanóny nastavené nahoru, schráde Muzik.

Dostal správnou polohu, ale měl špatnou výšku. To bylo rozhodující. Kdyby přišel zespodu, mohl být už pěkný tanec. Takhle jsem ho měl proti obloze a on naopak neviděl ve tmavém pozadí nás. Tím ztratil moment překvapení, to v letadle něco znamená.

Kdyby hned zaútočil, vykřikl bych "stíhač!" a posádka by už slyšela kulomety - rachotí po celém letounu. Nebo by možná nebyl ani čas vykřiknout, musel bych při zapínání mikrofону pustit jednu rukojeť. Jsem rád, že nikoho moc nevylekám, a hlásím podle předpisu, jak nás učili při výcviku:

"Sedm hodin nad námi, mimo dostřel, dvoumotorový stíhač."

Poloha okolních letounů se udává podle hodinových ručiček vzhledem k ose vlastního letu, aby se pilot mohl hned orientovat. Okamžik je ticho, všem to jistě vzalo dech jako vždycky. Nikdo nemluví, čeká se na Pavla.

"Co dělá?"

"Drží se s námi na čísle."

"Jaký typ?"

"Mezek, stodesítka."

"Dobře, hlídej ho."

Vpředu je teď rušno. Tomík prověřuje polohu, George doladuje. Musíme upozornit všechny kolem a také letiště, kdyby nás ten nahoře dostal, to je taková povinnost. Ti druzí by to udělali pro nás také, jen čas kdyby měli. Ještě se zatím neozveme, počkáme, až jestli nás najde.

Pavel uvažuje, jak z toho. Nejdříve přidává obrátky, trochu se odpichujeme. Stíhač zůstává pozadu, ale brzy nás dohání. Měníme tedy kurs - stíhač jej mění také. Vedou ho ze země, je to jisté. Dobře že tu výšku nemá. Jinak je ale vytrvalý, plíží se stále za námi.

"Parchant jeden!"

Prcek o nich mluví tak ošklivě, nemůžeme ho to odnaučit. Po pravdě řečeno se ani příliš nesnažíme. Snižujeme rychlost, stíhač ji snižuje také. A najednou začíná klesat. Asi zahlédl, jak nám vyšlehly z výfuků plameny. Jsme prozrazeni.

Polilo mě horko, začínají mi vlhnout dlaně. Už mě to nebaví, už jsem zapomněl na předpisová hlášení.

"Pavle, jde po nás!"

Natáčí se k nám čelem. Další slova jsou zbytečná, vpředu jsou připraveni. George už jistě mlátí do klíče. Prcek drží rukojeť. Pavel teď nedělá nic, čeká. Čeká na mne, čeká jako všichni ostatní. Teď já je držím za krk, a jestli zklam, prohráli jsme. Prý chybami se člověk učí. U nás ne. U nás se chyba může také udělat, my už se z ní nepoučíme. Snad ti druzí ještě, my ne.

Nejsme na tom právě nejhůř, pumovnice je prázdná a benzínu moc není. Alice je odlehčena, bude obratnější. Ty dětské představy, kdy bombardovací letadlo mělo odrážet útoky stíhačů a pokračovat s pumami k cíli, ty se dávno rozplynuly. První pilotovou starostí je odhodit náklad, pak se uvidí. A žádný souboj nepřijímat, nikdy, jen útok odrazit a pryč, honem pryč.

Browningy mají velkou kadenci, na zem jsou slyšet jako trhané plátno. V pásu se náboje střídají, vždy jeden obyčejný, zápalný, průbojný a světelný. Věž má hydraulický systém. Držím dvě rukojeti, jejich přitahováním věž otáčím a jejich nakrucováním kulomety zdvímám nebo snižuji. Jsou to protichůdné pohyby a musí se dobře nacvičit, nahoře na to není čas.

Jsem teď klidný, vyrovnaný, jako kdybych to vůbec nebyl já. Lehce pracuji rukama a opravuji náměr podle světelných trasírek. Připomínají mi svatojanské mušky. Nejdříve dvě krátké dávky, potom jednu dlouhou. Z komor vyskakují prázdné nábojnice, horké a mastné. Ve věži je kouř, spálený prach štípá do očí a čpí. Trrr, trrr ... Začínám být vzrušen, dokonce se mi to nějak líbí.

Kolem proběhne roj prskavek, stíhač útočí. To je povel k ústupu, boj si vnutit nedáme, prohráli bychom. V mžiku stojí Alice na křídle, cíl ze zaměřovače mizí. Zarachotí ještě kulomety z přední věže, Prcek má také svou příležitost. Pak mi zase nohy letí k obloze a začíná pád po zádech, ten, co nemám rád. Unikáme ve střemhlavém letu.

Vybrání, zatáčka, druhá zatáčka.

"Kde je, vidíš ho?"

Horečně jezdím očima, nic, jen čistá obloha s hvězdičkami - tam někde se prohání stádo modrých koní - a pod námi sloha mraků, už jen kousek pod námi. Na podlážce věže něco křupe, nohy mi ujíždějí po prázdných nábojnicích.

"Zadní střelec, nic nevidím."

"Už je hajzlík asi v čudu."

Prcek měl pravdu, popletli jsme ho. Sebe ale také, ztratili jsme zase polohu. Vracíme se obloukem na trať a Tomík něco nakvašeně hrčí, tak že se navigace nedá dělat.

Navigátoři bývají dost nervózní, rádi se dohadují. Obviňují piloty, že nedrží kurs a rychlost a nic a že to dál nejde.

Navigátoři by chtěli létat rovně, jako kdyby nad Německem byla promenáda. Asi to dělají záclonky na oknech. Když navigátor počítá, odepne si kuklu se sluchátky, neslyší nic a pozná to špatné, až když má bouli na čele. Potom se diví. Pomalu zase stoupáme, aby nad pobřežím byla větší výška. Tam se větší výška hodí, co kdybychom museli na jeden motor přes Kanál.

Lekám se, někdo mi bouchá na dveře. To se vždycky leknu. Nenapadne mě, že někdo by se mohl přijít za mnou podívat. Jsem tu jak na konci světa, sám a sám, ještě až za kormidly. Honem otevírám a natáčím se. Odtahuji postranici kukly, abych slyšel.

"Zasáhl jsi ho?"

"Nevím, těžko říct."

"Prcek také neví a ještě o něm mluvil vulgárně."

"To je mu podobné. On si to ale zaslouží, o nočních stíhačích se jinak mluvit nehodí."

Oba se smějeme a Frank zase odchází. V ruce má lampičku, kontroluje trup. Ty prskavky šly sice mimo, ale jen ty, které byly vidět. Ty neviditelné, těch je třikrát víc, mohly skončit kdekoliv, třeba právě u našeho benzínového potrubí.

Zdálo se mi, že jsem ho zasáhl, ale řekl jsem raději, že nevím. To není skromnost, to je znalost věcí. Jednou na střelnici jsem myslel, že vlečný rukáv bude na cucky. Nakonec jsem ho ještě ustřelil. Našli ho u letiště, bylo tam pár dírek. A v noci zasáhnout je zvlášť těžké. Jedině kdyby stíhač hořel plamenem - ale to jsme neviděli. Škoda, uznali by nám ho s Prckem napůl. On půl, já půl. Ať, nevádí, snad se mi to jednou povede a bude můj celý.

Sestřelovat letadla není lehké. Jak jen to dělá Kuttelwascher, už jich má v noci asi dvacet, chodí si pro ně až k německým letištím. Ani ve dne to není snadné. Co takový Peřina, dostal jich sedm za dva dny, to se ještě nikomu nepovedlo. Nebo František, sedmkrát v bitvě o Anglii a deset předtím ve Francii, to není špatné skóre - právě on sestřelil Němce při útoku na Buckinghamský palác. Francie našim stíhačům přála, sedm je rytířem Čestné legie, o tom řádu se zdává generálům. Tak jim to všem jde, jen mně v zadní věži ne, já pořád nic. Asi se k tomu nehodím, měl bych toho nechat. No jo, nechat toho, někdo tu naši práci musí dělat, i když není pěkná. Nechat toho, kdo přijde místo mne? Proč je nás venku tak málo?

Zase světlomety, zase palebné přehradý. Zase s námi Pavel mává, ale mně už je to jedno. Všechno je mi jedno, nic mne nezajímá, jsem strašně unaven. Je mi špatně.

* * *

(10)

Nad Zeelandem začínáme klesat, pod námi je pobřeží. Práskli po nás ještě ze strážní lodě jako tečku za větou. Jsme nad Kanálem.

Pookřáli. Mluví jeden přes druhého, Prcek vypravuje anekdotu. Hloupější jsem ještě neslyšel. Všichni se smějí, i Pavel, i když asi dobře nerozumí.

Mně se nechce ani mluvit, ani smát, na mne toho bylo zase moc. Chtěl bych být sám a jít pěšinou v polích, kde kvetou kopretiny.

V éteru je živo, vrací se nás najednou víc. Kdekdo o něco škemrá. Ten chce kurs, ten má málo paliva a potřebuje přistát, třetí žádá lékaře. Pak Hull nařizuje ticho, v dálce něco slabounce píská. Ptáme se, co to bylo.

"Někdo hoří, vyskakují z toho. A proboha mě teď nechte, přecházím na zaměřovač."

George nepanikaří, musí to tam pěkně vypadat. Bud' je nás najednou tolik, že to nezvládnou, nebo ...

"Pavle, doma máme zavřeno, ženou nás do Stradishallu."

"To ten žabák zatracenej namíchal zase mlhu, podvodník jeden. Potřeboval by ..."

"Střelci, mlčte. Navigátor nový kurs."

No ne, ten Pavel je nesnesitelný. Vždyť já jsem neotevřel pusu. Bojí se to Prckovi říct, to je ono, já se svezu vždycky s ním. Také mu to ale vysvětlím, jen co přistaneme. Já s ním přece létat nemusím, mne vezmou do jiné posádky hned, a rádi, já nosím štěstí. Jestlipak se přes den vyčáší? To by bylo hloupé, děsně hloupé, neviděl bych se s Patrice. A kdy ona by zase mohla, to je to. Vůbec každého dne je škoda, musíme žít rychle, rychle umíráme.

Na střední frekvenci je zmatek. Jeden skáče do textu druhému, každý chce být na řadě první. Každý má na to také právo. Každý si přišel v noci na své, těžko říct, kdo víc. George to dělá dobře, vyžaduje zaměření hned po přeletu nepřátelského pobřeží, pak už kurs k letišti jen upravuje. Jenom když je zmatek jako dnes, bývá trochu rozčilen. Který telegrafista by také nebyl.

Přepínám raději na fonii. Volá nás Daffodil, ptá se na polohu a výšku, potvrzuje změnu letiště. Jindy by nám už dal pořadí na přistání. Když volá Daffodil, poslouchám rád. Často ale volá noci nadarmo, Barboro, Barboro, jak mě slyšíš, Barboro, udej polohu, Barboro, kde jsi? Daffodil teskní, Barbora neodpovídá. Mrtví mlčí.

Jsme nad Stradishallem, alespoň to říkají. George to tvrdí nejvíc, snad má pravdu. Pro mne je všechno stejné, pořád ta špinavě šedá tma pod námi.

"Dohlednost čtvrt míle, prý jestli to chceme zkusit."

Zase všichni mlčí, čeká se na Pavla. Do toho mu nikdo mluvit nemůže, je velitelem. Ani Prcek mu teď neradí, je ticho. To jsem zvědav, jestli nám to pozítří vyjde do kina.

"Jaká je jiná možnost?"

"Nalézt něco na jižním pobřeží, tam prý to ještě nějakou dobu vydrží."

"Franku, palivo."

"Nic zvláštního, asi na hodinu, když budeme šetřit."

Zdá se mi, že Frank povídal hodně šetřit, ale to už snad není důležité. To už teď vím i já, že z toho kouká stradihall nebo ... Šilhám dolů na prsa, prohlížím si padák. Snad je v pořádku. Vypadl bych jako cukrář a už bych jim do toho nesedl, doopravdy ne, je to pořád horší a horší. Já přece mohu válčit jinak, mohu chodit pouštět balónky na letiště nebo počítat v perutní kanceláři míle. Ne, počítal bych odlétané hodiny, operační hodiny a potají bych hochům připisoval, zasloužili by to.

"Zkusíme přistát tady. Když se to nepovede ... Střelci, chcete vystoupit napřed?"

Všichni se smějí, hloupě. Nemám takové vtipy rád, nic pořádného v tom není. Pavel si myslí, jak je chytrý, a zatím není, vůbec ne, po přistání mu to řeknu. Co když ale nepřistaneme, neměl bych mu to říct raději hned? Nic mu neřeknu, ani teď a ani potom, nebudu s ním vůbec mluvit, jen s Prckem. Ten se tomu jistě také nesmál.

"S takovejma fíkama di někam, na to se ti můžem, buď rád, že nás vozíš."

Ten mu to dal, a Pavel ani nepípne. Tak se na něho musí. To se divím, ten Pavel je takový hodný člověk a někdy to na něho sedne, není s ním pak k vydržení. Hlavně když jsme v režii, to je buď komisní, nebo vtipkuje. To ovšem vůbec žádné vtipy nejsou, já je neuznávám.

"Zaměřovač, toč nula čtyři."

Tak to začíná. Přelétli jsme letiště a teď se vzdalujeme. Nemůžeme ovšem letět jen tak, musíme přesně daným směrem. Říká se tomu sestupová osa, po ní se budeme za chvíli vracet. Právě na jejím konci před letištěm je zaměřovač, středofrekvenční zaměřovač, odkud nás sledují a řídí. George vysílá tydá tydá a čáru, delší čáru, a zase tydá tydá. Tydá jsme my, A jako Alice. Na zaměřovači točí telegrafista rámem, zjišťuje náš kurs. Hledá ten nejslabší tón, tak nejpřesněji určí směrník. Hned jej vyšle, George jej předá Pavlovi, Pavel jej předá Alici. Pěkně jim to jde, já poslouchám a vezu se. Prcek také. Morčata v éteru piští a kňourají.

Jsmo v zatáčce, vracíme se k letišti, klesáme. Za pět minut buď přistaneme, nebo ... Nebo se uvidí.

S Alicí se musí teď jemně, velmi jemně, kurs měnit o čárku, o dvě. Jak by ji Pavel rozkolébal, nezvládl by směr, honili bychom se v mraku z místa na místo. Pavlovi to ale jde. Pořád klesáme a najednou se noříme do bílého ničeho. A velké bílé nic nás obklopuje a schovává před jinými letadly, před lidmi a před námi samými. Co bude na konci? Nebude tam stožár, vrcholek? Ani bychom o tom nevěděli, jen by něco zapraskalo, strašně silně by to zapraskalo, a byl by konec.

"Dvě stě dvacet jedna, dvě stě dvacet jedna, dvě stě devatenáct, dvě stě dvacet ..."

George odpočítává, Pavel řídí a Alice poslouchá. Každý má svůj úkol přesně rozvržen. Já také, já se vezu. Neměl bych už raději vylézt z věže?

"Motory severovýchod!"

Aha, zaměřovač nás slyší, jsme na správném kursu. Jen drž, Pavle, drž jako před cílem, neuhni. Už musíme být velmi nízko, George už zatahuje vlečnou anténu, olověné závaží na jejím konci opisuje pod věží kornout. Klapky jsou venku, Alice se před chvílí zhoupla, podvozek je venku po celý sestup, aby se náhodou nezapomnělo. Už by měl Pavel přiškrtnout motory, už ...

Motory zaburácely na plný plyn, Alice se klepe a rozbíhá. Jde jí to nahoru těžko, nechce se jí znova od země. Co se děje? Honem přepínám na fonii.

"... vám střilet světlice, budeme vám střilet světlice, stoupejte tři sta, vraťte se na nula čtyři."

"Rozumím, točím na nula čtyři, světlice až po zatáčce."

Frank mluví se zemí, Pavel nemá čas. Ono je to také lepší, co kdyby nerozuměl, nebo oni jemu. Slovo se poplete hned a je zle, angličtina má divnou výslovnost.

"Co to bylo, páni piloti, že sem tak smělejte?"

"Byli jsme moc vysoko, musíme znova. Snad to teď vyjde."

Prcek je už z věže venku, nebyl by tam nic platný. Asi sedí v trupu na lůžku, to je jeho. Nebo se vyhřívá u Tomíka, to je také možné. Jistě ale nevidí ven, jinak by se neptal. Střelec, který nevidí, je nešťastný.

Celý sestup opakujeme, točíme zase na dvě stě dvacet. Anténa je znova venku, George musí mít svaly od navíjení. Co když to zase nevyjde? Povolili by snad ještě jeden sestup, víc by nemohli. Další letadla jsou na trati nebo už možná vyčkávají nad námi, benzín není. My už ho máme také málo. Když to nevyjde, vezmeme to nazpátek k pobřeží, sedneme si ke spodnímu východu, Pavel nastaví kurs na moře a pak prosím, pánové, volenka začíná. Kdo půjde první, kdo?

"... dvě stě dvacet, dvě stě osmáct, dvě stě dvacet ..."

Jsmo tři minuty před letištěm, rozhodná fáze. Když teď ztratíme směr, už ho nevyrovnáme, už bychom nesedli na vytyčenou dráhu. Konečně, co na tom, budeme rádi, když letiště vůbec najdeme, ať už sedneme kdekoliv, třeba křížem krážem.

"Střilejte světlice!"

Teď začíná ohňostroj. Škoda že to nevidím, mám to rád. Šikovní startér jich vypálí za minutu šest, pěkně po směru přistání. To stačí, víc nepotřebujeme. Možná že se někde potuluje Němec, mohl by nám něco hodit na hlavu. Raději ať s tím přestanou. Asi nám zapálili také fléry, ale to nebývá k ničemu. Vítr žene kouř přímo k pilotovi, právě v tom okamžiku, kdy letadlo má podrovnávat, kdy všechno závisí na viditelnosti. Tak ještě hořákové rozprašovače s naftou kdyby tu měli, ale to je příliš drahé.

"Motory severovýchod!"

Ano, jsme to my. Jen my jsme severovýchodně od letiště ve sto metrech, jen my teď zkusíme přistát, a když to nepůjde, jen my z toho budeme vyskakovat, my a nikdo jiný.

"Vidím vás!"

Motory zkomírají, Alice se snaší k přistávacímu světlometu. Pavel sedá přesně do osvětleného kruhu, měkce jako do perin, jako kdyby se právě vyspal a zkoušel noční okruhy. Nic nebylo předtím, žádný Norimberk, žádné palebné přehrad, žádná stíhací pásma, žádná hra na schovávanou s messerschmittem. Nic nebylo, jen dvě cvičná přistání za složitých povětrnostních podmínek, jak by stálo v rozpisu plánu výcviku pro dnešní noc. Kolem Alice ubíhá řada světel, takových, podle nichž jsme večer startovali. Což my jsme někam vůbec startovali, my jsme někde byli?

Skutečně jsme byli nad Německem, nezdálo se mi to?

Světélka ubíhají, Alice brzdí. Točíme se kolem posledního - je to plechová krabice s naftou a říká se jí husí krk - a už je u nás stejn. S podobným někdy jezdí Patrice, co asi teď dělá? Spí ještě, nebo už vstává? Kam dnes pojede, bude mít večer čas? Možná že se o mne bojí, protože jsme nepřistáli doma. Neměla by ale, řekl jsem jí přece, že na sebe budu dávat pozor. Škoda jen, že jsem se zapomněl zeptat, jak se to dělá.

Blikají na nás, vedou nás. Vědí, že jsme cizí posádka, že se tu nevyznáme. Mohli bychom ještě do něčeho najet, něco jim převrátit nebo rozbit. To by si nezasloužili, jistě ne, nechali nás tady přistát, dolů nás stáhli, snídani nám dají, benzin na cestu domů - ne, nezasloužili by si nic špatného.

"A jako Alice přistála nula čtyři třicet. Ve vzduchu devět hodin čtrnáct minut. Úkol splněn. Vypínám stanici, konec."

Pavel to ukončil. Ano, pro dnešek je konec.

Vjíždíme na nějakou stojánku. Náš Gretton tu není, ne, ale jsou tu jiní, stejně pozorní. Jsou v promaštěných montérkách, nevyspalí, prokřehlí. Celou noc čekali, kdy jejich letadlo se vrátí. Teď dostali navíc ještě nás. Snad to zvládnou. Snad? Ne, určitě.

Vysazují nás z vozu u nějakých budov, všude tma. Procedura bude stejná jako u nás, výslech, čaj, něco k jídlu a něco ke spaní. Snad někde místo seženou, z jejich posádek se jistě některá nevrátí, nějaká postel zůstane prázdná. Proč se mi tak podlamují nohy?

"Rád bych věděl, esli ten jejich zpravodajskej bude tak blbej jako náš."

Všichni Prcka okřikují, Frank se, myslím, usmívá. Nevím to určitě, je pořád tma, šedivá tma kolem.

Konečně máme všechno odbyto, i jídlo. Moc nás nepohostili, sami nemají. Odnosou to doma zase bažanti, nedá se nic dělat, už jsme se s Prckem usnesli. Jdeme si lehnout. Alespoň já si jdu lehnout, spát ne, do zítřka neusnu.

Ještě se musím protáhnout před ubikacemi, nalokat se ranního vzduchu, postavit se pevně na zem, ohmatat ji chodidly.

Stranou je vysoká postava.

"Co tu děláš, Franku?"

"Dívám se, vyčasil se, na východě se ukazují červánky. Jak je, Hezounku?"

"Za moc to nestojí, Franku. Já vím, ta naše práce není pěkná, někdo ji ale dělat musí, že?"

Frank si mne prohlíží, usmívá se. Potom se díváme spolu.

* * *

(11)

"Ještě trochu šťávy?"

"Prosím, ano."

Předkláním hlavu, jako když mi někdo u nás v jídelně podá sůl. Chovám se velmi slušně.

Jídlo je chutné. Máme brambory a růžičkovou kapustu a plátek dušené skopové kýty. Talíř není zahřátý, na okraji se usazuje stydlý lůž, ale mně chutná všechno. Patrice mě rozpačité pozoruje, téměř nejí. Vzal bych si ještě, ale stydím se, nemohu přece sníst týdenní přiděl masa.

Paní Watkinsonová mne obsluhuje. Mám dojem, že si mne zblízka prohlíží. Je velmi příjemná, líbí se mi. Zatím jsem s ní mnoho nenamluvil, na pořadu je mužské téma.

"Nevím, jaké vy, letci, máte o válce představy. Mě nikdy nezklamal kůň, bůh je mým svědkem. Dejte mi koně, pane, a ještě dnes vám ukáži."

"V téhle válce se na koních již skoro nejezdí, dědo. Teď je válka motorů."

"Motory, motory, jen motory. Slyším je na silnici, slyším je nad sebou. A co když motor vysadí, co potom, eh?"

Plukovník Bradley vypadá nekompromisně. Ty šedomodré oči má Patrice po něm, jistě, má je i její matka. Patrice má ale pleť sametovou, růžovou a bílou. Plukovník Bradley ne, na jeho obličejí pracovalo pilně slunce a chinin a alkohol, je cihlově červený. Lebku má plukovník trochu užší, vytáhlou, na jedné straně pečlivou pěšinku.

Naškrobeným ubrouskem si otíráme ústa, čekáme na další chod. Na lustru visí svazeček jmelí. Takový jsme měli v seržantské jídelně. Na Boží hod nás obsluhoval Batchelor, velitel jednou za rok musí obsloužit své podřízené, a pak se tančilo. Pod jmelím jsme se líbali, já s Patrice, samozřejmě. Když se dva líbají pod jmelím, do roka se vezmou. Rád bych věděl, jak to dopadne s Prckem, líbal se asi pětkrát, pokaždé s jinou. Budu si ho muset víc všimnat, jestli se to na něm začne nějak projevat.

"Schovala jsem ti, drahoušku, alespoň trochu vánočního pudinku. To víš, krocana jsem nesehnala."

Ochutnávám a tvářím se divně, Patrice se směje. Tak nějak vypadal asi Tomík, když jsem mu nabízel poprvé houby. V pudinku je perník a jistě hrozinky a zcela jistě trochu plísň. To prý má být, čím uleželetší, tím lepší.

"Letos byly chudé vánoce, ani děvče mi nemohlo pomoci. Vzali ji do továrny, až do Leedsu, jezdí s jeřábem. Tři roky u nás byla, taková hodná, a teď tohle."

"Motory, motory, nic jiného než motory. Copak to kdy člověk viděl, takový blázeň a spěch? Kam spěchají ti lidé, za čím se ženou, za čím? I válčit se přece dá s rozvahou. Prosím ještě kapku portu."

"Je toho na nás moc. Od tvého otce nemáme zprávu již čtvrt roku, Patrice, tolik mne to znepokojuje. O tom Tobruku se teď pořád píše, nevím, co si mám o všem myslet. On se tam nehodí, je proti druhým již starší. Ta jeho nešťastná kvalifikace ho tam drží. Kdoví jak se mu vůbec vede."

Paní Watkinsonová si stírá slzičku, Patrice je hned u ní a hladí ji. Pan Watkins je inženýr, strojař, rozumí všemu, co jezdí. Takového tam mohou jistě potřebovat, je náčelníkem nějaké dílny. V poušti se motory jen sypou. Jak se vede mému otci, kde ten je? A jak se vede mámě? O vánocích se hodně vzpomíná.

"No, seržante, my si dáme ještě sklenku. A jak u vás, u letectva, jmenují brzy důstojníkem?"

"Hezounek jistě bude důstojníkem, dědo, jen co dolétá."

"Proč by neměl dolétat, to přece nemůže být nic nesnadného, že? Bude to ještě dlouho trvat?"

"Už ne, už jen několik měsíců. On dá teď na sebe pozor. Vid', že dáš na sebe pozor, Hezounku?"

Patrice si mne prohlíží, nadzvedává se a zase si hned sedá. Snad mě nechtěla jít také pohladit? To by se přece tady nehodilo, tady jistě ne. Paní Watkinsonová se na nás dívá na oba, ale jen chvíli. Pak bere mísu a jde pryč. Mně už ať nic nenosí, nebudu je tady přece vyjídat. Plukovník Bradley si nás také prohlíží, hladí si bílý knír. Jede snad teď zase na koni? Nebo byl také někdy mladý?

"No, hm, hm, prosím ještě kapku portu. A vám zajisté také, seržante, mám pravdu?"

Dovolená v listopadu nebyla, zrušili ji, prý až koncem roku. Operace, hotovost, operace, hotovost. Hotovost je špatná, umí hodně ničit. Mlha a čekání, mlha a zase čekání. Půjdem dnes, nepůjdem? Znáte den bez programu? Co dělat, co? Bloumat po lese pořád nemohu, je hodně sychravo, Patrice potkám tak dvakrát týdně. Častěji to nevyjde, buď jí, nebo mně. Co mezi tím? Proč neumím číst knihy jako Frank, proč se neumím modlit jako George, proč neumím být sám jako Pavel? Karty mě nebaví, nic mě nebaví. Na co vlastně čekám?

První sníh nás trochu rozveselil. Šli jsme s Prckem na veverky, v lese samá stopa. Tady králík, tady srna, tady hodovaly vrány. Jedna stopa sem, druhá tam, křížují se, mísí. Kde jsou ty naše, kam vedou? Co po nás ve vzduchu zůstane? A na zemi hrůza. Mám toho nechat? Já vím, ta naše práce není pěkná, někdo ji ale dělat musí. Nesmíme se vzdát hrstce bláznů, říkal Frank, kde by byla civilizace? Němci se jednou sami probudí, poznají dobře, kdo je vede. Vánoce jsou svátky pokoje. Na Boží hod jsme tančili v seržantské jídelně, a za dva dny šla perut' na Wilhelmshafen. Museli jsme přistát ve Wyttonu, u nás bylo zase zavřeno. Jedno letadlo nám rozstříleli nad cílem, to se potvrdilo, o naší Alici se zpráva někde ztratila. Měl jsem s Patrice schůzku, neřekli jí nic. Čekala hodinu, čekala dvě, pak spolykala prášky na spaní. Křísili ji dlouho, dali jí týden dovolené. Hodilo se to, mohli jsme jet spolu.

Teď Patrice sedí, je bledá, skoro nejí a poslouchá dědu. Paní Watkinsonová se s mísou ještě nevrátila, jistě ji přinese hodně naloženou. Asi ji omývá, proto jí to tak dlouho trvá.

Patrice doma řekla, že má známost. Jen matce, samozřejmě, dědovi ne. Děda by to nepochopil, začínal v burské válce. Patrice řekla všechno a paní Watkinsonová mě pozvala, chtěla by mne prý poznat. Nevím, co na mně je, ale rád jsem přijal. Když mě chce vidět, já ji také. Je to hodná paní, doopravdy. A pořádná, všude je čisto, i mosazná tabulka na sloupku u vratek se leskne. Dlouho tu ovšem obtěžovat nebudu, zdržím se jen jeden den, pak chceme do Londýna. Přece jsme se v říjnu s Patrice dohodli, souhlasila. Ať se trochu rozptýlí, jistě to potřebuje.

Peterbrough je pěkné město, co bychom tu ale dělali? Lidé jsou úspěšní, na ulicích tma jak na letišti, jít není večer kam. Trochu jsme se odpoledne prošli, Patrice mi ukázala svou školu a sportovní klub, kde hrála tenis. Teď tam mají uskladněno vápno, to musí být po ruce. Co kdyby přišel větší nálet, je tu velká křižovatka dráhy.

Kde asi budu spát? Chtěl jsem jít do hotelu, ale paní Watkinsonová ani slyšet, musím být jejich hostem. Uložit mne jistě mají kam, v domku je několik místností. Kde asi budu spát, kde bude spát Patrice? Budeme mít blízko k sobě? Jaké to bude, až s ní budu pod jednou střechou? To jsem ještě nezažil, to ne. Možná že kdybych potichu zaklepal, že by mi

...

"Víš, že budeme mít pokoj na stejné chodbě? Matka je hodná, upravila ti otcovu ložnici."

Hned jsem poznal, že paní Watkinsonová je hodná. Jsem rád, že se mi to potvrdilo. Měl bych Patrice říct o tom zařukání? Jen lehce bych brkl konečky prstů, snad by mohla vyjít.

"Já budu v matčině ložnici, matka si lehne v jídelně na gauč. Ložnice jsou vedle sebe, víš?"

Směji se, Patrice se usmívá. V třetím pokoji zůstane děda, to už také vím, ale ten si bere na noc kapku portu. My bychom se také měli něčeho napít, vždyť končí starý rok. Co ten nový přinese?

Skotský expres má jídelní vůz, sedíme pohodlně. Patrice je v šatech, vypadá ještě hezčí než ve stejnokroji. Trochu mne mrzí, jak se po ní všichni dívají, všichni. Průvodčí se na ni usmívá, salutuje jí, mne si vůbec nevšímne. Jako kdybych byl jen přívažkem. Patrice to hned vycítí, ukazuje mi krajinu a říká, že jsem drahoušek. Když ale přijdou servírky s jídlem, dívají se na mne, Patrice si moc nevšímá. To já hned vycítím a říkám Patrice, že je drahoušek.

Paní Watkinsonová se s námi rozloučila velmi pěkně, je skutečně hodná. Dlouho mi podávala ruku a pak zase honem odešla, jako den předtím při večeři s mísou. Děda se s námi také rozloučil a ať prý zase brzy přijedeme, že bez nás bude smutno. Už se těší, jak mi bude slušet důstojnický stejnokroj.

"Hezounku, budeme se mít dobře, dali mi na cestu nějaké peníze, nejdřív oba najednou a pak ještě každý zvlášť."

Dost mě mrzí, co říká, mám přece peníze své, vystačili bychom oba. Šetřil jsem skoro čtvrt roku, pár dní by nám to v Londýně vydrželo. Když ale myslí, nebudu jí nic říkat.

"Jak si přeješ, Patrice. Kde budeme bydlet?"

"Chtěl jsi přece v Dorchesteru, ne?"

Dobře, rád, beztak jsem tam nikdy nespál, jen jsem se díval zvenčí. Pořád jsem chtěl vědět, jaké to tam asi je a kdo tam může bydlet.

"Ty hlupáčku, ty jsi drahoušek."

Vagón se hází na výhybkách, čaj v šálku se kolébá. Kdyby nám tak za letu servírovali jako tady, to by bylo pěkné. Zaťukal by někdo na dvířka u věže, jen málo, abych se nelekl, a podal by mi čaj. A Prcka by také obsluhovali a všechny ostatní, a Alice by vezla kufry v pumovnici. A nač by tam vůbec měly být střelecké věže, to by k ničemu nebylo.

Stačilo by přece, kdyby ...

"Řekni mi, na co myslíš?"

"Na nic, Patrice, to já jen tak."

"Člověk musí pořád na něco myslet, jen neříkej. Pověz, co to bylo?"

"Víš, Patrice, vzpomněl jsem si náhodou na Alici a na posádku, co asi hoši teď dělají."

"A proč na ně myslíš, když jsi se mnou, nestačím ti já? Ty už mě nemáš rád?"

"Ale Patrice, co to říkáš. Mám tě pořád raději, to přece musíš poznat."

"Tak proč na to druhé nezapomeneš, alespoň na chvíli? Alice je v opravě, hoši se rozjeli domů ..."

"Všichni ne, Patrice, Pavel nemá domov."

"Promiň, nevzpomněla jsem si. Zajímavý člověk, ten Pavel, takový vyrovnaný. Trochu ale samotář, že?"

"Jistě, Patrice. Proč se ptáš? Líbí se ti snad?"

"Ale Hezounku, nesmíš si hned vymýšlet. Vždyť víš, že mám ráda jen tebe. Ani v myšlenkách ti nikdy neodejdu, rozumíš?"

"Patrice, Pavel nemá domov a já také ne. Za to ty nemůžeš."

"Ale budeš ho zase brzy mít, vid'?"

"A budeš mě mít ráda?"

"Budu."

"Pořád?"

"Pořád!"

Už si na nic nemůžeme vzpomenout, mlčíme. Držíme se za ruce, díváme se z okna. Vagón nás pohazuje po výhybkách, narážíme na sebe rameny. Je nám dobře. Brzy přijde Londýn.

Patrice si něco kupuje a já na ni čekám na ulici. Chtěl jsem jít s ní, ale ona nechtěla, to prý se nehodí. Dávám si zatím čistit boty. Stojím zpřímá, jednu nohu na nízké bedýnce, ruku v bok. Rozhlížím se, ale lidé si mne moc nevšímají. Dost mne to mrzí.

Bydlíme pěkně, ne sice v Dorchesteru, ale v Park Lane. Mám Russellovo náměstí rád, vypadá tak patricijsky. Máme dva pokoje, ložnici a obývací místnost. Je u toho také koupelna, všude samý kachlík. Chtěl jsem vědět, co to bude stát, ale Patrice řekla, ať se o účet v hotelu nestarám, to je prý její záležitost, já ať platím jídlo. Patrice jí málo.

Hotel se sháněl těžko, všechno je pořád obsazeno. Londýn táhne jako magnet, kdekdo se tu setkává. Měli jsme štěstí, někdo něco odřekl. Patrice je má paní, představil jsem ji tak. Pán v recepci si nás prohlédl, díval se jako ti desátníci, co u Norwiche kontrolovali benzín. Patrice se pudrovala, já jsem se tvářil tvrdě. Pán neříkal nic, zapsal nás, podal mi klíč.

"Pro vás, pane, a pro vaši paní, smím-li prosit."

Jíme někdy v hotelu, někdy v Ritzu a někdy u Maxima. Nějak to dopadne, na zpáteční cestu máme volné lístky na vlak, jsme na dovolené. Přijde číšník, prostře přibory, dá znamení, takové nenápadné. Přijde sklepník, přitlačí vozík, na něm velikou mísu s poklopem. Číšník má bílé rukavice, nechá si od sklepníka odkrýt poklop, obslouží nás. Dostaneme kousíček dušené tresky, k tomu tři brambory. Pak sklepník poklop zase přikryje a jede s prázdnou mísou pryč.

Prohlížíme město, Tower a muzeum madame Tussaudové a Westminster a mnohé další. Patrice mi všechno ukazuje. Musela mě dovést také na Victoria Embankment, kde je Scotland Yard. City je hodně vypáleno, ten útok v květnu mu dodal. Voda v Temži byla nízká, házeli zápalné. Snad kvůli Hessovi, aby si ho u Glasgowa tolik nevšímali. Celý střed města vypálili, jen katedrála sv. Pavla stojí. George asi ví, proč se modlí.

Nejraději máme Piccadilly a ulice kolem, tam je West-End. Uprostřed náměstí je socha obložená pytlí s pískem.

"Co je tam, Patrice?"

Trochu se stydí.

"Bůžek."

"Bůžek? A jaký?"

"Bůžek lásky, Hezounku."

Zítra je poslední den, večer se musíme hlásit na letišti. Dnes je naše poslední noc, poslední noc spolu. Dnes už má kalhotky s nápisem "sobota". Každý den měla jiný nápis, koupila si tenkrát v obchodě soupravu na celý týden. Nápis je vyšit na boku, pěkně vyšit, prohlédl jsem si ho zblízka. Pomáhám jí odstrojovat, naposled, podávám jí župan, naposled. V koupelně se ani nerácháme, nešploucháme na sebe.

V noci pláče. Dělá, že spím, ale vůbec nespím, ani trochu. Ted' stojí proti světlejšímu oknu, tma z ní vyřezává siluetu. Vlasy má rozpuštěny, má krásné vlasy, do půli zad dlouhé, vlní se jí.

"Hezounku, ty nespíš, já vím. Už také vím, proč jsi tenkrát ve vlaku myslel na Alici. Na to se asi zapomenout nedá, nikdy. Mám pravdu? Je to strašné, strašné. Máš mě rád?"

"Mám, Patrice, víc než svůj život. Víc nabídnout nemohu."

"Děkuji ti, Hezounku. A ještě druhou otázku, dá se zapomenout?"

Má antický profil, pořád si ji prohlížím, teď ji vidím ještě lépe než ve voze za volantem. Pod štíhlým krkem se zdvihají hroty řader, shora prohnutých a zdola plných. Je cítit channelem, přece jsem ho sehnal. Natahuje ruku po pokrývce ke mně, jemnou ruku s pěstěnými nehty. Dala mi všechno, co mohla, dala mi sebe. Chce mi dát ještě věrnost, říká to. Co víc od ní mohu chtít?

"Dlužíš mi odpověď, má lásko. Nenech mě dlouho čekat, prosím. Můžeš se mnou zapomenout na Alici a na to kolem ní, můžeš, či ne?"

"Lituji, Patrice, nemohu. A nikdy to asi nepůjde, to vím. S tím už musím umřít."

Ještě pláče, třebaže venku už svítá. Objímám ji, lehce ji pokládám na měkkou podušku. Tulíme se k sobě, držíme se.

Dnes je naposled se mnou, dnes je naposled má. Co bude zítra?

Potom jí šeptám, nikdo to nesmí slyšet, vůbec nikdo.

"Víš, Patrice, Alice je mé prokletí."

Znova mne objímá, převrací mne na záda, celá se na mne tiskne, celičká.

"Rozumím ti, má lásko, už ti rozumím. Já tě ale nedám, nedám, nikdy tě nedám!"

To poslední slovo vykřikla a z vedlejšího prázdného pokoje se nese slabá ozvěna.

* * *

(12)

Severně je Worcester a vzadu po pravé ruce bude asi Stratford, Stratford na Avonu. Hrají tam teď přes válku? Měl bych upozornit Patrice, škoda že s ní nemohu mluvit. Je to zvláštní pocit vědět, že ji mám blízko, blízoučko, kousek za svými zády, že letí se mnou.

Byla to náhoda, všechno se zběhlo tak náhodou. Perut' má odejít k pobřežnímu velitelství, pro lety nad Německo už není dost posádek, a Batchelorovi přikázali, ať jede obhlédnout letiště. Dostal jich víc na vybranou, snad mu schválí něco pěkného.

My ho vezeme, naše posádka. Vzal si nás schválně, jsme teď u perutě nejzkušenější. Ti, co přišli před námi, ti již dolétali nebo odešli, daleko odešli. Spíš ale odešli, perut' je vybita jak bažantnice pod zámekem. Pavel bude zkoušet starty a přistání a řízené sestupy a Batchelor bude všechno pozorovat a měřit. Také se musí prohlédnout pásy a dráhy a překážky v okolí, bude s tím dost práce. Hlavně Pavel a George, ti si přijdou na své, my s Prckem ne.

Patrice nejdříve nechtěla Batchelora požádat, musel jsem ji přemlouvat. Moc to ale dlouho netrvalo a dala si říct. Kdy se zase něco takového hodí?

Máme přesně danou trať, Talbenny, Aldergrove, zase Talbenny, Predannack a Beaulieu. Bude to pěkný výlet, má trvat tři dny. Do Aldergrove musíme v každém případě, tam se v létě bude perut' přeškolovat a dají nám velouše se silnějšími motory, Hercules, nebo jak se jmenují. S tím Predannackem to není jisté, stavějí tam betonovou dráhu a nevím, jestli nás přijmou. Snad ještě Beaulieu by přicházelo v úvahu. Tomík to všechno spočítal, vydá to na jedenáct set mil, asi jako od nás na Berlín a zpět. Tohle bude ale lepší trať, to určitě. Napřed do jižního Walesu, pak nahoru k Belfastu, odtamtud zase do Walesu, pak úplně na jih k mysu Lizard, kde končí Anglie a kde dnes pro nás končí svět, a přes Bornemouth zase domů, do Norfolk. Bude to pěkné už proto, že je tady Patrice, že alespoň kousek s námi poleť.

Do Walesu jezdí zjara Watkinsonovi, vždy na měsíc, na dva. Plukovník Bradley tam má domek, rybářskou chatu. Letos tam už jsou, Patrice nedávno dostala dopis od matky. Batchelor řidiče potřebovat nebude, Patrice má tři dny volno.

Zaslouží si to, jezdila ve dne v noci. Rád prý jí vyhoví, vůbec nic proti tomu nemá, aby se do Walesu svezla.

Teď Patrice sedí v trupu u bočního výhledu a je ráda. Má mou letní kombinézu, zima jí být nemůže. Tak daleko letí poprvé, předtím se svezla jen na okruhu u letiště, když někdo zalétával. Vypůjčil jsem pro ni padák, popruhy si sama ani neuměla zapnout a pořád se smála a chtěla vědět, na co všechno je. Plovací vestu nepotřebuje, přes vodu s námi nejede, z Walesu se vrátí vlakem. Škoda že nemůže letět dál. Jak se na ni budou dívat, až vystoupí v Talbenny? Moc jí to v té kombinéze sluší, hned si ohrnula nahoru límec. Já ale myslím, že v květnu se kožešinový límec ohrnovat nemusí. A kuklu si nechtěla dát pořádně na čelo, má ji jen tak nahoře na temeni, a to vůbec k ničemu není. Zdá se málo ukázněná, do letadla by se nehodila.

Na obzoru dole čadí Cardiff a hornická oblast. Je to dost rozbito, i Swansea. Celý jih k Portsmouthu tak zřídil Keller s von Richthofenem, mají letiště na bretaňském pobřeží až po Cherbourg. To se to luftwaffe létá, když její posádky přeskočí Kanál a jsou nad cílem, tak ve dne na Manchester kdyby to chtěly zkusit. Letci jsou ale Němci dobří, odvahu mají. Proč jen tak válčí, kvůli čemu? Kvůli těm koncentrákům? Zhloupli přes noc či co? Přece tuhle válku vyhrát nemohou, to vím už i já, seržant. Před Moskvou zakopli a teď znova dech nechytí, ať se rozbíhají, jak chtějí. A až začnou v Americe továrny naplno ...

"Jsme před Pembroke, pane. Přecházím na sestup."

"Dobře, Řeřicho, jen pokračujte. Já jsem dnes jen cestující."

Když Batchelor oslovuje Pavla, je mi mdlo, Batchelorovi asi také. Nevím ani, jak Pavel k tomu jménu přišel, na Slovensku je jistě neobvyklé. Snad po nějakém předkovi odněkud z Moravy. Pavel je tvrdý, při podpisu přepíše oba háčky nad r, nic nevypouští.

"Řeřicha, pane, vysloveno eř a eř. Velmi snadno k vyjádření, pane, stačí použít špičky jazyka."

"Dobře, dobře, promiňte, serž ..., promiňte, poručíku."

Pavel je dnes pánem, konečně ho jmenovali. Ty tři zalomené pásy na rukávě vyměnil za jednu slabou na nárameníku, zaslouží si to. Posádka má skorem dolétáno, půjdeme na odpočinek, díky Pavlovi. Frank ještě ne, ten k peruti přišel později. Dostane brzy svou posádku a bude velitelem letadla. Podaří se mu túru dokončit? Snad ano, je dobrý pilot. A je také dobrý člověk, bylo by ho škoda. Já už mám dolétáno, měl jsem náskok od třistajedenáctky. Už bych tu sedět nemusel, ale nemohu přece posádku opustit, musím s nimi táhnout do konce. Příští týden ještě jeden let, pak půjdeme všichni, najednou. Nic dlouhého to být nemusí, stačí něco v Porúří a máme dovolenku v kapse, každý z nich už má dnes k dvěma stům. Dvě stě hodin v pekle, dvě stě hodin umírání. Proč to všechno vlastně bylo, proč, čeho jsme tím dosáhli?

Alice párkrát brnkla koly a už sedíme. Zdá se mi, že Pavel nějak přitahuje brzdy, něco se mu nelíbí. Dobíháme ale dobře. "Jen tak pro jistotu, pane, neznám přesnou délku dráhy a nechtěl bych hned napoprvé ..."

"Nedívím se vám, poručíku, mě by to také zneklidnilo. Na to si ale zvykneme, jistě si zvykneme."

Nemusím dlouho zkoumat, na co si máme zvykat. Alice točí čelem vzad, houpavě běží po trávě. Letiště nedaleko za mnou najednou končí, sráz jde přímo k mořskému břehu jako do propasti.

Honem vyběhám kulomety a lezu z věže do trupu. Patrice sedí spokojeně, zkříženými prsty objímá jedno koleno, hlavu trochu zakloněnou, jistě sní. Neslyší mne, motory při pojiždění brumljají. Dvířka kabiny jsou zavřena.

"Odkud jsme přiletěli, drahoušku, z Floridy?"

Objímám ji. Neříká, že v letadle se to nemá, jen se šťastně usmívá.

"Ne tak z daleka, jen z Jadranu. Tam by se mi líbilo."

"Nebyla bys první, Patrice, Dioklecian byl před tebou. Snad Jadran jednou uvidíme spolu. Ted' pojď, ať nemusíme pěšky. Tohle z tebe ale napřed stáhnou. Ukaž, ty má ještěrko, sedni si tady."

Bez kombinézy je z ní zase řidička, fešná řidička s nažehlenými kalhotami a s polovičním podpatkem na střevících. Jinde by jí takové podpatky nosit nenechali, ale u operační perutě nikdo nic nefekne, tam se lidé zabývají hlavně sami sebou. Stojíme v trupu proti sobě, ruce máme položeny jeden druhému na ramenou, já poněkud níž, prohlížíme se. Je krásná.

"Slyší ti to, Hezounku, v tomhle jsi se mi vždycky líbil."

Nevím, proč mi to říká, to je přece můj obyčejný stejnokroj, pořád ho nosím. Ted' na jaře, když jdeme na přelet po letištích, nemám ani kombinézu. Jen vysoké boty mám, ty musím nosit, v nich asi jednou umřu. Co to vůbec říkáš, vždyť jdeme na odpočinek, ještě jeden let a je konec. A co bude za půl roku ... Možná že i válka skončí, kdoví.

"Ten bílý svetr je pěkný, víš? Nechám si takový uplést, celý bílý a stočený ke krku. Bílý svetr, modrá blůza a opálený obličej. Ani nevíš, jak hezky vypadáš. A neklop oči, ano? Už jsem ti říkala, že tak dlouhých řas je pro muže škoda."

"Já myslím, Patrice, že už bychom měli ..."

"Nic takového, ted' mi dáš ještě pusu a pak mi slíbíš, že mi z Irska napíšeš, ano? A potom mě půjdeš vyprovodit na autobus, víd'."

"Pusu ti nedám, Patrice, dám ti dvě. Ne, dám ti tři, abys mi neutekla. A z Irska ti napíšu, jistě, ale na autobus ..."

"Hej, vy tady, hrajete si na schovávanou? Starej chce s Hezounkem mluvit, čekáme všichni venku."

"Vídíš, neříkal jsem ti to? Pojď honem!"

Vedu ji za sebou. Navigační kabina je prázdná, pilotní kabina je prázdná, Prcek již slézá před námi po žebříku. Otáčím se zase k ní.

"Patrice, stůj ještě chvílku. Něco jsem přece slíbil. Co se slíbí, má se dodržet."

Pavel doroloval až k budově velitelství. Kamp je o kus dál, Patrice se trochu projde. Vyběhám s ní k cestě, pak se musím hned vrátit. Co si ten Batchelor vzpomněl? Kdyby Patrice chtěla se mnou mluvit, to by bylo důležité, ale velitel?

"Uvidím tě za tři dny, Patrice, dej na sebe pozor!"

"Neboj se, Hezounku, děda mě doprovodí k vlaku. Pojedu asi horem, přes Shrewsbury, stavím se doma pro nějaké věci. Máš rád zavařený rybíz?"

Schází serpentinou dolů, špatně ji slyším.

"Mám, a jak! Už musím ale jít, Batchelor na mne čeká."

Zastavuje se: "Co dělá Batchelor?"

"Čeká na mě. Sbohem, Patrice!"

"Čeká na tebe? Tak už raději jdi! Sbohem, má lásko! Dej na sebe pozor, ano?"

Jde dolů po cestě, neohlíží se, jen mává. Já také mávám, také se neohlížím a vracím se k velitelství. Batchelor tam na mě čeká, co asi chce?

První na řadě je Prcek, stojí stranou. My střelci hned tak s někým nemluvíme, stačíme si sami sobě.

"Votří si hubu, pitomče!"

Otírám si pusku, rozhlížím se. Tak zelenou travu jsem ještě neviděl, sluníčko pálí jako na horách. To není mlhavá, smutná východní Anglie.

"Co tomu tady říkáš?"

"To je náhoda. Jak začne foukat ze Svatojiřského průlivu, konec, srágorý až na zem. Teplo tu je, to je pravda, ale ne tak jako v Devonshiru. Tam bychom se měli líp, tam lže pobřeží Golfskej proud. A potom ty ženský, tam je na jaře a v létě plno. To bys měl vidět, Penzance, Torquay, tam by bylo žrádlo. Ted' tam ale asi bude plno těch zparchantělejších vojáků."

Myslím si, že v jižním Walesu je to také dobré, a hlavně jsem rád, že Watkinsonovi jezdí sem, ne do Devonu. Batchelor a naše posádka jsou u vozu, mluví s nějakým podplukovníkem. Mladý člověk a už má takovou šarži. Bude to asi pěkný hejsek, všiml jsem si prve, jak si Patrice prohlížel. Batchelor už o mně ví, tak co. Musím čekat, až mne zavolá.

"Podívej, Prcku!" házím hlavou k obloze, nad námi krouží hejno. Prcek se šklebí.

"Já už je mám i spočítaný. Musíme je ale nechat, šli bychom do lochu."

Ted' hází hlavou zase on, na druhou stranu, kde zapomněli zelenou maringotku. Celá její přednice je odkryta a rozdělena na malé obdélníčky.

"Tam bydlej a žerou státní zrní. Nikdo na ně nesmí šáhnout, ani kolčava."

Aha, tak to jsou ti vojenští holubi. Konečně nějaké vidím, zatím jsem o nich jen slyšel. Vozí je v krabicích nad oceán, na nožičce mají hliníkové pouzderko. Když spadne letadlo na vodu, dají holubovi do pouzderka papír s polohou a ...

"Je to k hovnu, ať mi nikdo nevypráví. Přece takovej holub nemůže trefit vodněkud z Biskaje, chytit se nemá čeho."

"Ba ne, hoši, divili byste se. Trefí domů, a jak. Jenže nebvá čas tu zprávu napsat, to je ono. Mašina někdy spadne jako kámen. A holubům vadí radar, motají se v něm."

Prcek se nevrle otáčí, nemá rád, když se někdo vtírá do řeči. Jsou dva, jeden má pihovatý nos, oba se tváří vzdorovitě. Štěstí že to jsou střelci, Prcek by se jinak nezahodil.

"Je to těžký, lítat nad vodou?"

"Někdy ano, někdy to jde pěkně. Když to ale nejde, tak to nejde doopravdy."

Kolem nás se tvoří hlouček, okukují nás. Okukují také Alici, černě nastříkané letadlo tu často nemívají. U pobřežního velitelství jsou letadla bílá, nad oceánem by černá barva nekryla.

"A co stíhači, sou tu někdy?"

Pihovatý střelec křiví pusou, asi se chce smát.

"Tady ne, ale nad Biskají. Chodějí tam junkersy, tak šest najednou, a to je potom kolotoč."

Prcek se tváří pohoršlivě, nelíbí se mu ten tón.

"Kolik máte předepsanou voperační túru?"

"No přece osm set."

"Vosm set hodin? My dvě stě, a srovnej si trochu v tý své kouli, synáčku, esli by nám je dali zadarmo."

Ti kolem nás se dívají s respektem, pihovatý kývá dokonce hlavou.

"Moc rád bych v tom naseděl, vypadá to jako rakev."

Alice pokojně stojí, neví, že ji někdo pomlouvá.

"A co ty namalované pumičky na přídí, to už máte všichni čtyřicet jedna náletů?"

Nyní zase přikyvuje Prcek. Hlouček pochvalně brumlá, dělá nám to dobře. Uznání od těch kolem už něco znamená, jsou od řemesla.

"I tenhle mladý jich má tolik?"

Zakládám si ruce, dívám se po holubech. Já sám za sebe odpovídat nebudu, musím čekat na Prcka. Snad to nepřeslechl, dost by mě to mrzelo. Prcek nijak nespíchá, má čas, sluníčko svítí a je nám dobře. Dívá se chvíli také po holubech, a pak jim to všechno vysvětluje, jen tak na půl pusy.

"Ten mladej tady? Ne, ten jich tolik nemá, ten jich má vo pět víc. Pojd', Hezounku, volaj nás."

Vracíme se k Alici a za námi je ticho.

* * *

(13)

Z věže je pěkný rozhled, celé letiště mám před sebou. Není to vlastně žádná pořádná věž, jen taková skleněná kukaň na střeše domku velitelství, ale každý tomu říká věž. Někde pod tím srázem je moře a ten černý proužek dýmu je asi od konvoje. Tudy jsme připluli z Gibraltaru do Anglie, už to brzy bude dva roky. Jak ten čas letí!

Batchelor stojí na ochozu, hlídá Alici. Alice dnes skotačí, Pavel ji prohání. Rozjíždí se, brzdí, přelétává plochu nízko nad zemí.

"Greenhill, volá vás Alice, přiblížení k letišti na jeden motor."

"Alice, zde Greenhill, okruh volný, povoleno, hlaste se na finále."

Mluvíme s Pavlem anglicky, samozřejmě. Batchelor poslouchá, neříká nic, asi nám rozumí. Je mi to divné. Kontroluji, jakou má Alice polohu, u úst držím mikrofon, čekám. Ampliér po mé straně šumí, někde v dáli se dohadují slabé hlasy. Na krátkých vlnách je pořád živo.

Na ploše letiště náhle něco burácí, Pavel zkouší letný start na jeden motor. To už je náročná věc, to si může dovolit jen zkušený pilot. Batchelorovi se přelet líbí, poznám to na něm, je s námi spokojen, s Pavlem i se mnou. Potřeboval někoho k obsluze stanice, vybral si mne. Proto už chtěl včera se mnou mluvit, chtěl mi dát instrukce. Franka si vzít nemohl, při takových zkouškách musí být oba piloti na svých místech, Tomíka uvolnit také nemohl a George se musí držet klíče. Volba byla jen na nás dvou, na mně a na Prckovi. Měl to být podle mě Prcek, moje výslovnost nebude nikdy dokonalá, kdybych tu žil sto let, a když se mluví do éteru, má to být pořádně. Přece tu jsem teď ale já, Prcek sedí v Alici v zadní věži. Prcka už nikdy k pozemní stanici nepustí, Batchelor měl tenkrát z toho děsný malér...

Na stíhacích letadlech mluví pilot se zemí tak, že nemusí pouštět řídicí páku. To je nutné, stíhač nemá při souboji čas uvolňovat ruku a hledat někde tlačítko mikrofonu, musí zaměřovat a potahovat páku a vykopávat kormidla a přidávat plyn a střílet a dívat se po druhých letadlech a dělat ještě asi tisíc jiných věcí. Dříve se vysílač zapínal silou hlasu, ale samočinné mikrofony měly nevýhodu, z ampliérů operačních sálů se nesly různé řeči. Před válkou to mohli nechat být, muži jsou na košilátá slova zvyklí, když ale přišla bitva o Anglii, seděly u radiostanice již ženy. Vafka zapisuje zprávu, slyší nadávku, zapisuje dál, slyší sprosté slovo, zapisuje dál, slyší šílený skřek - hrdinové v agonii řvou - a pořád zapisuje dál, jen ruka se jí chvěje. Pokoušet se měnit mluvu letců, na to nebyl čas, a také by to bylo zbytečné, válečná obloha není nedělní škola. K vysílačkám v letadlech dali proto nový mechanismus, tlačítkový spínač mikrofonu byl přímo na řídicí páce. Dole si oddechli, mravnost byla zachráněna. Pak přišel Prcek a dal tomu korunu.

Létali jsme vloni s fotokulometem nad letištěm, v Alici pět střelců, měnili jsme se. Batchelor někde sehnal dva mastery, cvičné jednomotoráky, a ty nás nalétávaly. Dole všechno pozorovali velitelé obou letek, souboj hodnotili a k ruce měli Prcka, zkušeného střelce. Prcek nám na fonii radil. Když jsme byli v nejlepším, volal sbor: Okamžitě korespondenci přerušit, viníka zjistit, co nejpřísněji potrestat. Batchelor řádl, vinen nikdo nebyl. Proč, koho trestat, co se stalo? Ptá se velitelů letek, ti o ničem nevědí, všechno bylo normální, ptá se po přistání nás, my o ničem nevíme, všechno bylo normální. Dotaz na sbor, co a jak, proč koho trestat, u nás bylo všechno normální. Odpověď přišla dálkopisem, ale v otevřené řeči, šifry neměli:

- 113005 GROUP 3 HQ TAJNE =

VYPIS Z PROTOKOLU MK 3X 101505 KCS 3256 KONTROLA DAFFODIL LETADLO A JAKO ALICE STOP NA

ODPOSLOUCHAVACIM ZAMEROVACI PRITOMNA GENERALKA ZENSKÉHO POMOCNEHO LETECTVA PRI
INSPEKCI STOP DEJ SI BACHA MAS TY PARCHANTY ZA PRDELI STOP TRVAM NA EXEMPLARNIM
POTRESTANI STOP =
VELITEL SBORU

Prcka příliš exemplárně trestat nemohli. Kdyby ho zavřeli, chyběl by v letadle, a to nešlo. Batchelor mu zarazil jednu výplatu, museli jsme odprodat nějaké bažanty ...

Proto teď jsem na věži já a jsem rád, docela mne to baví. Nemuselo by to být špatné v míru, sedět někde na letišti na věži, bavit se s piloty, sbírat po ránu v trávě žampiony a prohlížet si dalekohledem letušky. Patrice by byla hezká letuška, s tou by jistě každý rád létal. Co asi dělá, dostala se domů v pořádku? Jistě ano, je to odtud kousek, na kole bych tam byl hned. Kdyby tak Alice měla nějakou poruchu na motoru nebo kdyby najednou přišlo špatné počasí, příšerně špatné počasí, že bychom ani odstartovat nemohli, to by bylo něco. Kolo bych někde sehnal a zmizel bych, s posádkou bych se už domluvil. Jak by to vypadalo za špatného počasí na věži? Také to vlastně nemusí být nic pěkného, když někde nad letištěm krouží letadla v mracích, ten dole o nich přesně neví, letadla o sobě také neví, benzinu mají málo, volají dispečera, chtějí rozhodnutí - to jistě nemusí být nic pěkného, kdepak. Každá mince má dvě strany, ať vezmeš kteroukoli.

V Irsku se nám líbilo, ale bylo to krátké. Byl to jen skok, dlouhý skok. Prohlédli jsme si z výšky jezero Lough Neagh a Belfast, přistáli v Aldgrove a počkali, až Batchelor něco vyjedná na velitelství. Dali nám najíst, pobavili jsme se s posádkami na letišti. Zase nás kdekdo okukoval, tady na té straně ostrovů mají pořádné letce zřejmě málokdy. Před těmi pumíčkami na trupu Alice pokyvovali hlavou, nikdy jsem si toho dříve nevšiml. Má to snad nějakou moc? Dívali se na nás jako na lidi z Marsu, všechno by nám snesli. Do Talbenny jsme se vraceli už za tmy a všichni jsme křičeli, i Batchelor, Drogheda a Dublin byly osvětleny. To je divný pocit, vidět osvětlené město, letěli jsme těsně kolem a nemohli jsme se vynadávat. V březnu jsem takhle zahlédl Malmö, ale to bylo zdálky - byli jsme tehdy nad Lübeckem, kde Němci soustřeďovali zásoby pro sovětskou frontu. Jaké to asi bude, až všechna města budou svítit? Dočkám se toho? Tak rád bych to chtěl vidět, jistě by to bylo krásné ...

Alice je teď někde nad mořem, přibližuje se na zaměřovač. Všechno se musí pořádně vyzkoušet, zdejší perut' od pobřežního velitelství má ještě staré whitleye. Whitley není špatné letadlo, má trochu hrbatý trup a je pomalejší než velouš, ale je spolehlivé a doletí daleko. Pro patroly nad oceán se hodí, lepší něco než nic. Výkony má od velouše rozdílné, a proto Batchelor tak Pavla honí, chce si všechno ověřit. Jemu se nedá nic vyprávět, kdepak. Teď už je Alice v dohledu, sledují ji ze zaměřovače teodolitem. Držet kurs, držet, to je naše.

Na letišti je jinak mrtvo, letadla startují nad vodu v dlouhých přestávkách, aby se mohla nad Biskají střídat. Ani chvilku nesmí Biskaj zůstat bez dozoru, ve dne v noci ji někdo křížuje, jedna perut' za druhou. Mají rozvrh jako jízdní řád, přesnější než u drah. Když tenhle vlak se ovšem zpozdí při návratu, už nikdy nedorazí. Co může jednou vzalo, nevydá. Jsme na věži s Batchelorem sami, korespondenci s letadly nad Biskají si obstarává zaměřovač. Nechali nás tady hospodařit, snad tu nic nepokážeme. Jsme vyslečeni do košil, slunce leze nahoru a opírá se do věže. Patrice má pěkné počasí, jistě je na pláži. My to tady nějak vydržíme, ale tam dole, u dráhy, tam čekají dvě posádky v beaufighterech v ostré hotovosti, svítí jim přímo do kabin. Mají kombinézy a to je potom k zalknutí.

"Trochu divné, seržante, ty jejich sražené nosy, že?"

"Jistě, pane, ale nechtěl bych ho odrážet. Má těžkou výzbroj. Divím se jen, že je mají tady. Myslím jsem, že jsou hlavně pro noční stíhání."

"Tenhle typ je bez radaru. A potřebují je tu, potřebují, posádky na patrolách často volají o pomoc."

Nebudu mu přece vyprávět, že už to dávno vím, my střelci máme zprávy z první ruky. Ten pihovatý kluk si tedy nevymýšlel, budu to muset říct Prckovi. Jistě nás po návratu k peruti budou všichni vyslýchat, do čeho zase leze. Jsem rád, že Batchelor se trochu rozpovídal. Konečně, co je na tom divného, jsme tu spolu, odtud ovládáme celé letiště, já a on.

"To byl můj sen, pane, létat na beaufighterech jako navigátor. Myslím jsem, že se dostanu k naší letce u šedesáté osmé, ale nevyšlo to, nevyšlo. Teď honí stíhači mě."

"Poslyšte, vy lidé z toho Československa jste rozstrkaní po celém RAF, proč vám nevytvoří víc perutí?"

"Nemáme dost personálu, pane, myslím dost pozemního personálu. Obsadíme stěží čtyři perutě."

"A proč vás k těm beaufighterech nevzali, měl jste nějaké potíže? Zajímalo by mne to, už jsem si chtěl kolikrát s vámi pohovořit, s vámi a s Řeřichou také. To víte, jistě uznáte, že mám řadu povinností, které mi ..."

"Greenhill, volá Alice, točíme nad zaměřovačem, vracíme se nad moře."

"Alice, zde Greenhill, rozumím, vidím vás. Hlaste zatáčku zpět k letišti."

To je divné, velitel se o mne zajímá, co by to mohlo být? Snad to nedorozumění tenkrát v Samsonu? O tom přece nemůže vědět, nechytli nás a na marodce jsme nebyli. Možná že to bude něco kvůli Prckovi, ten toho měl víc, třeba něco staršího.

"To ne, pane, já jsem měl všechny předpoklady, už přímo v kursu nám říkali, že půjdeme napřed na defianty."

"Kdy jste dělal výcvik?"

"V říjnu čtyřicet, pane, Dumfries, jistě to místo znáte. Taková smutná zátoka, ovce a vřes, bílý vřes, nikdy předtím jsem bílý vřes neviděl."

"To je zvláštnost Skotska, seržante, to jednou možná dobře poznáte. A potom?"

"Potom, pane? V Dumfries měli whitleye, právě jako tady, bylo to mé první letadlo. A někdo si vzpomněl, že bychom měli raději jít k bombardérům, že už máme zkušenost."

"A jak jste se vůbec dostal do kursu? Když tam vybírali, nebylo vám přece ještě osmnáct, to vás správně neměli vzít vůbec do RAF."

"Načerno, pane, načerno. Všechno jde, když se chce. Kdo se dostal jednou z Německa, dostane se všude."

Batchelor si mne tak divně prohlíží, asi říkám nějaké hlouposti. Nebo výslovnost mám špatnou?

"Vy jste se dostal z Německa? V kterých místech, prosím vás?"

"Na belgické hranici, v pevnostním pásmu."

"Copak to šlo? Kdy to vůbec bylo?"

"V srpnu třicet devět, pane. A jít to muselo, jinak bych tu neseděl. Asi si mne spletli s Hitlerjugend, my u skautů jsme také nosili krátké kalhoty."

Nad letištěm se začínají tvořit kumuly, ale ne bouřkové, takové bílé, nadýchané, kumuly pěkného počasí. Kvečeru se jistě zase rozpustí, přes den bude teplo. Patrice má na pláži slunce, možná že by se tam dalo už koupat, do půl těla nebo aspoň ke kolenům. I po kotníky by to bylo dobré, jen kdybych mohl být s ní.

"A co bylo potom, u třistajedenáctky?"

"Tam už jsem byl v navigačním kursu, pane, ale odvolali mě z něho."

"No, z toho si nic nedělejte, já také neměl žádný zvláštní prospěch a jsem tu ještě, a ti lepší jsou pryč."

"Já měl dobrý prospěch, pane, velmi dobrý."

"Proč vás tedy nenechali kurs dokončit?"

"Jistě víte, pane, že máme nějaké výsady v RAF, ten nápis tady na rameni, naši státní vlajku, vlastního velitele a tak."

Batchelor o tom dobře ví. Když jsme přišli s Pavlem k peruti, nechal honem opatřit vlajku, Prcek to vyšťáral od písanky na velitelství. Nám o tom nic neřekl, ale udělal jistě dobře, kde by ji potom tak narychlo sháněli. A bez naší státní vlajky na rakvi by nás pohřbít nesměli, na to jsou předpisy.

"Něco jsem o tom slyšel, seržante. Konečně velitele třistajedenáctky znám osobně, byl kolikrát na poradě na sboru.

Silný člověk, vysoký asi jako já, že? Takové divné jméno má, nemohu si vzpomenout. Podplukovník Siliz ... nebo jak, že?"

"Železný, pane, podplukovník Železný. V naší hodnotě je ale jen kapitánem, u nás se s povyšováním neplýtvá."

"No a co dál, co je s ním? Ten nechtěl, abyste pokračoval v navigačním kursu?"

"Nechtěl, pane."

Ani nevím, proč mu tady všechno vyprávím. Zajímat ho to celkem nemůže, dnes už je přece pozdě, na všechno je pozdě. Snad jen aby věděl, že tak lehké to nebylo.

"Tomu, seržante, nevěřím, který velitel by nechtěl mít dobrý personál? Pokud jsem byl informován o vaší kvalifikaci, bylo mi řečeno, že jste plně na výši. A mezi námi, považujte to za důvěrnou informaci, budete také brzy jmenován. Středoškolské vzdělání máte, splňujete všechny předpoklady."

"Nemám střední školu dokončenu, pane, na to se v naší armádě přísně dbá."

"A co vaše činnost, to nic? A co takový Řeřicha, nebo jak to vyslovujete, to také nic? Vždyť ten má jen základní vzdělání, a víte, koho jsem z deseti navržených na jmenování uvedl prvního? Jeho, seržante, právě jeho. A já za svým slovem stojím, na to můžete dát. Už dlouho jsem takového pilota neviděl."

U Angličanů je nezvyklé plácet dlaní na stůl. Batchelor si to asi uvědomil, už se zase uklidňuje. To je zajímavé, co mi prve povídal. Tak já budu důstojníkem, to Patrice bude mít radost, a co teprve plukovník Bradley, nedávno se na mne v dopise ptal a nechá mě pozdravovat.

"Už toho raději nechme, seržante, mají v tom vašem vedení divné názory. Dopovězte mi o tom navigačním kursu, rád bych ..."

"Greenhill, volá Alice, pořadí na přistání."

"Alice, zde Greenhill, pořadí jedna, dráha třicet dva, vítr slabý sever."

"Greenhill, Alice rozumí, ozvu se na finále."

Mám mu to skutečně říct? Bylo by hloupé, kdyby se na naši peruti divně díval. On to ale může pochopit, není ani z kanceláře, ani za pět minut dvanáct, o válce něco ví, létá přece s námi.

"Víte, pane, to je taková divná záležitost. Železný chtěl, abych šel hned k operační letce a létat, třeba jako střelec, ale hlavně abych létat hned a nad Německem, že mě potřebuje."

"Proč právě vás, proč ne jiného?"

"Jiného on také potřeboval, pane, on potřeboval každého, ale hlavně ty mladé a mě zvlášť, já jsem byl u peruti nejmladší."

"Tomu nerozumím, přece měl dát přednost těm starším, zkušenějším."

"Měl, pane, já vím, byly s tím ale potíže, někteří z těch starších nechtěli nad Německo létat."

"Hm, tedy zba ... tedy báli se snad?"

"Ne, to není ono, pane. Já vím, co je strach, já se bojím."

"Dobře, bojíte se, bojíte, ale létáte, a to je důležité. Vy myslíte, že se já nikdy nebojím? Já to nemohu nikomu říct, musím to v sobě přemáhat, rozumíte? Já jsem velitel a jinak to nejde. Až otevřou jednou můj stůl, najdou tam závěť."

Tak tohle je ten můj caesar? On má také strach? Bylo to tak v antické době? Ave, Caesar, morituri ...

"Greenhill, Alice na finále."

"Alice, rozumím, dráha volná."

Jsme přece z jednoho těsta, všichni, nejsou mezi námi caesarové, jsme jen sami herci, horší či lepší. Batchelor je lepší herec, je starší, má víc zkušeností a měl lepší podmínky, Pavel je asi někde v prostředku a já jsem teprve na začátku. A co je Prcek? Prcek bude asi deux ex machina, ten řeší věci tehdy, kdy jiní dál nemohou. Ne, Prcek bude můj kašpárek. Ano, Prcek bude můj malý, sprostý kašpárek.

"Jestliže dovolíte, pane, dopovím to. Ti starší od nás, od třistajedenáctky, chtěli také létat, nebyli zbabělci. Chtěli ale létat u stíhačů nebo nad vodou, ne nad Německem."

"A jaký je v tom rozdíl, to přece nechápu?"

"Pro vás, pane, třeba žádný, s prominutím. Pro nás ale veliký, my máme doma rodiny."

Batchelor přemýšlí, nezdá se mu něco. Je vůbec ženatý? Jistě má alespoň rodiče.

"Vy máte doma rodiny? Já tomu nerozumím. My přece máme doma také rodiny, když ztratíme život, bude hoře stejné."

"Já vím, pane, bude. Ale ti naši ho budou prožívat v koncentráku."

"Greenhill, Alice přistála deset čtyřicet."

"Alice, zde Greenhill, točte čelem vzad, dráha volná."

"Greenhill, Alice rozumí, děkuji za spolupráci, konec."

Alice skončila, Batchelor ještě ne, ten se teprve dostal na kurs.

"Promiňte, seržante, už mi to začíná být jasné. Přece jsou zde mezinárodní konvence, ne?"

"Jsou, pane, jsou. Dodržel jich ale Hitler hodně? Můžeme my vědět, co nás čeká?"

"To potom platí ovšem pro všechny, pro vás, pro Poláky, pro Francouze, pro Nory a já nevím ještě pro koho."

"Já to ale vím, pane, s prominutím. Těch národností v RAF z Evropy je víc, máte pravdu, je jich, myslím, osm. Když Polák padne do zajetí, pane, je válečným zajatcem, Francouz také, Řek nebo někdo jiný také. S Čechem to ale tak není."

"Jak to, tomu nerozumím?"

"Ty všechny národy s Německem válčily, každý jejich příslušník je válečným zajatcem. My Češi, pane, jsme svou zem museli dát, víte proč. My patříme do protektorátu."

"A co by s vámi bylo?"

"Co by s námi bylo? To my, pane, nevíme, gestapo to ví. My jsme velezrádci říše."

Nad plochu letí světlice, oba stíhači jdou nahoru. Motory řvou, všechno se chvěje, okenní tabule slabě drnčí. Ten zvuk znám, připomíná mi naši šatnu, když se před náletem oblékáme a na stojánkách nahazují. Tady ani motorovou zkoušku nedělají, mají naspěch. Motory jim zahřívají mechanici. Letadla točí na jih a mizí. Tam v dálce je Biskaj, tam někdo volá o pomoc.

"Teď tomu rozumím, seržante, to je velmi smutné, skutečně velmi smutné, vždyť vy jste vlastně sebevrazi. A to vaše úřady nemohou nic dělat?"

"Snad později, pane, zatím to nešlo."

"Tohle ovšem vůbec nechápu, proč by to nemělo být možné?"

"Třistajedenáctka má největší ztráty a právě o ty ztráty jde, oběti potřebujeme. Prezident nám to vysvětlil a má pravdu, pane, úplnou pravdu."

"Promiňte, seržante, nechci se nijak dotýkat vašich politiků, ale ten jejich postoj mi není jasný. Přece by vás měli spíš uchránit než obětovat, nemyslíte?"

"Nemyslím, pane, teď to ještě nejde. Snad až později, ale teď jsme zatím v boji sami. Stíhači si svoje udělali, ve Francii i předloni nad Anglií, a naše armáda tu šanci nemá, s invazí se jistě spěchat nebude. Jen třistajedenáctka může teď Němcům vracet za všechny, za celý náš národ jim může splácet. Jen třistajedenáctka, pane, zatím nikdo jiný."

"A proč to všechno musí být, proč ty oběti k tomu?"

"Naši vládu jste nechtěli uznat, pane, a Mnichov jste nechtěli také odčinit, proto ty oběti jsou nutné."

Stíhači se vrací nad letiště, asi to byl omyl. Je to možné, omyly se stávají často. Některé jdou napravit, některé už ne. Tenhle omyl nic neznamena, hoši se alespoň trochu provětrali. Rád bych si poslechl, o čem se dohadují se zemí, ale amplión jen slabě chrčí a prská. Budou asi na vyšším frekvenčním pásmu, aby se zbytečně nepletli. Batchelor si je prohlíží, dlouho, jako kdyby je předtím neviděl.

"Promiňte, seržante. Už je mi to jasné, všechno. Snad ještě k tomu Mnichovu ... snad bych měl dodat ... jistě mne pochopíte ... ten Mnichov má chyba nebyla, rozumíte? A těch, co s vámi chodí nad Německo, těch také ne! Nám všem zůstal tenkrát jen stud, pane, a to si, prosím, pamatujte!"

Zase plácá dlaní do stolu, co se mu dnes jen stalo? Tak jsem ho ještě nikdy neviděl. A říká mi dokonce pane, mně, seržantovi. Celý se chudák plete, už by tady měl být Pavel s posádkou.

"Promiňte, prosím, trochu jsem se unáhlil. Jsou jisté věci, které voják nerad slyší. Máte těžké postavení, seržante, velmi těžké. Mimochodem, tu pásku s nápisem Československo na rukávu musíte s Řeřichou nosit? Nebylo by lepší ji odpárat? Víte, je mi to nemilé, až teď jsem si uvědomil vaše riziko. Bez pásky by snad byla větší šance, mluvíte už slušně anglicky a ostatní by vás jistě kryli. Neříkám, samozřejmě, že vás hned na příštím náletu sestřelí, víte ale sám dobře, jak to s námi je."

"Ne, pane, děkuji, my už jsme se o tom s Pavlem dohodli, pásku si necháme. Já zůstanu Čech a Pavel zase Slovák, pane, před vámi i před jinými, i před gestapem."

* * *

(14)

"Je to nejvyšší půl majle před zaměřovačem, vodpíchni to podle sestupový osy."

Oba se nakláníme s Prckem nad mapou, řešíme důležitý úkol. Batchelor už odešel a Prcek mě přišel navštívit. Mám zůstat na věži do oběda, pak prý dostanu další rozkaz.

"Určitě se nepleteš? To víš, z té výšky se to přehlédne."

"Nebližni, byli jsme už docela nízko, klapky venku, táhli sme se jako smrad. Je to květák, nádherný květák, tady maj už jarní sklizeň."

"A jak ho máš nejraději?"

"Dušený a náký maso v tom, to je žrádlo. Ta slepičí farma není vodsud vidět, ale není tady daleko. Je tam toho jak

smetí, všechno furt do kurníku honit nemůžou, jistě něco zůstane přes noc venku. A pro vajíčka budeme chodit semhle."

Prckův ukazovák klepe významně na katastrální plán okolí letiště, položený pod sklem na stole.

"Tam přece nic není, Prcku, tam jsou jen skály, vždyť to je hned u moře."

"Tam že nic není? Už taky hloupneš? Podívej se!"

Natahuje ruku směrem k pobřeží. Dívám se, dívám, žádné stavení. Prohlížím skály dalekohledem, nikde nic, jen stovky racků nad nimi: "Nic nevidím, Prcku."

"Páni, von nic nevidí. Za co tě erár platí? A co ty rackové tam, to je nic? Už si někdy žral rací vajíčka? Víš, jak sou dobrý, jaký maj voranžový žloutky? Musí to bejt čerstvý, to jistě, nesmí v tom bejt mladej racek."

"Nevím, Prcku, to se mi nezdá. U nás je racek chráněn, to by přece bylo surové, vybírat ptákům vajíčka."

"Surový, surový, podívejme se. Dyž ženská sbírá po slepicích, tak je z ní hospodyňka, a já mám bejt surovej? To nejsou vobyčejný rackové, dyť se koukni, to je racek velkej jak malá husa. Vajíček tam bude plno, uvidíš, voni je za sebou trousej jak slámu, jen tak na skálu, pak se porvou a zapomenou na ně. Já si dám košíček na krk, uvážu si lano, ty mě budeš držet a uvidíš, jaká to bude ... vem ten telefon, ať nebuzerujou!"

"Ano, pane. Rozumím. Velmi dobře, pane. Jak prosím? Můžete mi to laskavě opakovat? Na shledanou, pane, na shledanou!"

Prcek na mne kouká s otevřenou pusou.

"Co se tak křeníš? Co skáčeš jak pomínutej?"

"Seržante Rogersi, máte se okamžitě dostavit k letadlu. Za deset minut startujete na Devon."

"No a co blbneš, ty nejdeš?"

"Prcku, nejdu, já tu musím zůstat do zítřka. Zítřa večer přiletí major Sheen, mám být na věži, všechno jim mám prý říct sám. Batchelor těm pobřežníkům nějak nevěří, někdo se jim při sestupu nedávno naboural. Sheen má prý sedat jen směrem k moři, přes kopečky, a kdyby to nešlo, má se stočit na Beaulieu, tam se s Alicí setkají."

"To se dívím, jak se u tejb naší perutě flákaj, jen vytáhnem paty a už si každej lítá, kam chce."

"No, velitel letky má snad právo vědět ..."

"Nic takovýho, jen ať pěkně lítaj na rajch, na ty čundry po Anglii si budem stačit sami. Uvidíš, že teď budeme panský kočí, jen s těma lepšima budeme lítat. Já teda du. Beztak bych se musel do tvý věže vrátit, přilíp sem si pod kulomet žvejkačku."

Prcek má žvýkačku, pracovní žvýkačku, nevzhlednou, nechutnou věc. Pořád si ji schovává, aby mu ji zbrojníci prý nevzali.

"Tak už raději jdi, Prcku, ať tě znova neshánějí. Kombinézu v trupu mi schovej a padák s vestou mi nech na startu, ano?"

Prcek se u dveří zastavuje.

"Aha, takhle to je! To si do starýho hučel celý dopoledne, vid'? Kombinézu ti mám schovat, hm, a depak je ta děvečka z ní, co se vysvlíkla jak larva, můžeš mi ..."

Tu děvečku mám konečně zase u sebe. Alice odstartovala, přešla na klíč, a když byla někde nad Bristolským zálivem, sjížděl jsem serpentinu od letiště. Kolo jsem měl hned, co by neudělali pro seržanta od bombardovacího velitelství. V bráně u kampu byly trochu potíže, ale to jsem spravil češtinou. Jak začnu na někoho mluvit česky, mávne rukou a pustí mne.

"Byla jsi hodně překvapena, Patrice?"

"Hezounku, jak se tak můžeš ptát. To jsem přece nikdy nečekala, jsem tak šťastna."

"Mně je také dobře, Patrice, ani nevíš jak. A z letiště sem do vesnice nechodí? Vojáci, seržanti, podplukovníci?"

"Já ti nerozumím, co tím myslíš?"

"No nic, já jen tak. To víš, v Devonshiru je jich plno, Prcek to říkal."

"Ale Hezounku, vždyť je válka, co to povídáš?"

"Nic, Patrice, nic, necháme toho. Je válka, je, ale teď máme zase chvilku pro sebe, vid'?"

"Drahoušku!"

Odpoledne jsme se koupali, jen málo. Byl právě příliv, vběhl jsem prudce do vody a plácl jsem sebou, naschvál, a Patrice běžela za mnou. Potom jsme se u okraje honili a výskali a stříkali jsme na sebe, ale museli jsme toho nechat, Patrice by měla mokrou hlavu. Mně to nevadí, mně se vlasy zase zkroutí. Zahrabali jsme se do horkého písku, napřed ona mne, a pak já ji. Když mne zahrabávala, naklonila se najednou a dala mi pusou. Já jsem to pak už dělat nemohl, byl bych ten hrobeček od ní poboural a to jsem nechtěl, jen jsem jí pomáhal přihnout písek. Řekl jsem jí, že mne zahrabe prvního, že teď se to rozhodlo, a ona začala plakat. Pořád je ještě přecitlivělá, jak jsme tenkrát přistáli ve Wyttonu a jak o nás doma nevěděli. Honem jsem tedy raději z hrobečku vylezl a objímal jsem ji, dokud s plácem nepřestala. Pak jsme se zase koupali a sušili a objímali. Byli jsme v úplně malé zátocince, nad námi modrá obloha, kolem skály, za námi jeskyňka. Byli jsme v té zátocince dlouho, bylo nám dobře ...

"Odpoledne ti to slušelo, Patrice. Ty plavky ti slušely, nečekal jsem, že budeš v plavkách tak pěkně vypadat."

"Nech toho, Hezounku, ano?"

"Já tím nemyslím nic špatného, já jsem tě přece bez šatů v plavkách ještě neviděl a ..."

Vrhá se mi kolem krku a zakrývá mi ústa dlaní. Mně to ale nevadí, říkám si věci pro sebe a přitom ji na dlaň líbám. Nikdo si nás stejně nevšimá, jsme na verandě sami. Slunce je nizoučko nad obzorem a barví všechno doruda a barví tak i nás oba, Patrice a mne.

Kolem se honí rorejsové, pískají a křičí. Jeden houf, druhý, prolétají se.

"Víš, kde spí, Patrice?"

"Vhníždě přece, kde by spali?"

"Ba ne, drahoušku, hnízdo je jen pro mladé. Ti starší spí ve vzduchu, za letu."

"To přece není možné, Hezounku."

"Je, viděl jsem je. Šli jsme v létě nahoru, za šera, potkali jsme je. Prolétávali jsme hejnem, vítr z vrtulí je srážel. Kdyby bylo hejno velké, mohlo to být pro nás špatné. Skoro ve dvou tisících až byli, jsou úžasní letci, nejrychlejší. Ve vzduchu spí, Patrice, a ještě něco."

"Co ještě?"

"Ve vzduchu se také milují. To je divné, vid'?"

Zase mi dává na ústa dlaň, moc asi dnes mluvím.

"To po tom moštu, víš, měl bys přestat."

Po moštu? Co moštu jsem se napil, nikdy mi nic nebylo. V létě napůl se sodovkou, se studenou, to bylo něco. Tenhle mošt mi zvlášť chutná, pijeme ho z velkých sklenic. Patrice vlastně nepije, jen usrkává, ale já piji s chutí, po douškách.

"Aha, tady máme ty naše dva ztracence. Tak jak je, pane, vypijeme spolu kapku?"

Plukovník Bradley mi říká pane, už asi hodinu. Ne kvůli tomu slíbenému jmenování, on nic ještě neví, nikomu jsem o tom neřekl. Konečně co budu mluvit napřed, počkám, jak to dopadne. Říká mi pane kvůli koním, kvůli ničemu jinému. Vraceli jsme se z pláže a já nesl plavky a pláště a pléd a košík od jídla - jiného jsme s sebou neměli - a oba nás už vyhlíželi, plukovník i paní Watkinsonová ...

"... bude líbit."

"Jistě, paní Watkinsonová, je tu nádherně, Littleheaven je hezoučké místočko. Jsem zde velmi spokojen, skutečně.

Snad mi jen trochu vadí, že do zítřka se budete muset zbytečně uskrovnovat, těžko bych se teď vracel na letiště."

"Dobře, dobře, seržante, s tím, prosím, skončete, s takovými řečmi. Dcera ani vnučka by přece neměly srdce vás hnát na noc někam do těch kopců. Mimochodem, těžko byste také na kole vyjížděl, znamenalo by to kolo vést. Nevím, jaký jste chodec, tak tři hodiny dobře byste musel počítat. Do kopců patří kůň, seržante, jediné kůň, vynese vás spolehlivě všude."

"Viděli jsme koně, pane, vraceli se z druhé strany zátoky."

"Viděli jste je? Patří starému Aitkenovi, půjčuje je. No, už jsem v sedle dlouho neseděl, jen úbor mi ještě někde zůstal, jen úbor. Ano, hochu, tak je to, člověk odchází a jen věci po něm zůstávají, nic jiného, jen věci a trochu vzpomínek. Všechno má svůj konec, všechno má své hranice."

"Vidím, pane, že váš názor se kryje s Horácem. Ti koně vypadali ale pěkně, i na dálku se pozná plnokrevník. Byl to, myslím, typický hackney, tolik ohýbal přední nohy."

"Co jste ... co to ... hm hm ... co jste teď řekl?"

"Ale dědo, Hezounek přece koním rozumí, neřkala jsem ti to? Ještě dnes někdy u letiště jezdí, půjčují si se seržantem Rogersem koně na farmě."

Patrice mluví o Prckovi tak hezky, hned bych jí dal pusu. Jezdit s Prckem není ovšem žádná slast, jde o vaz. Je v sedle jak přišitý, a hlavně ploty a zídky, to je jeho. Někdy přijdu a kůň už na mne čeká ve stáji, doběhne zbytek cesty sám, a Prcek se pak hloupě směje.

"Vy jezdíte na koni, pane?" To bylo všechno, víc jsme o tom nemluvili a plukovník mě oslovuje pane, jinak už ne ...

"... s radostí, pane, rád se ještě napiji, ten mošt je skutečně výtečný."

"Má práce, pane, má vlastní práce. Nepovažuji ho za nejlepší, ale špatný není, to jistě ne. Ochutnejte ještě kapku, ano?"

Chutnáme tedy s plukovníkem mošt, kapku za kapkou, jíme vařeného kraba s ředkvičkami. Paní Watkinsonová plete a dívá se po hodinách a Patrice nás poslouchá a dívá se po mně. Sedíme už uvnitř, venku se nějak ochladilo, sedíme v místnosti, která je jídelnou, pokojem a dnes také mou ložnicí, vyprávíme si a je nám dobře. Mluvíme o válkách, samozřejmě, o té, která je, i o těch, které už byly. O těch budoucích nemluvíme, tahle válka je přece poslední, to vím už i já, seržant. Plukovníkovi bubnuje céva na spánku a mě brní prsty na rukou, půjdeme asi spát. Kde bude spát Patrice, jistě někde nahoře

...

Přišla za chvíli, jen co se uložili. Cítil jsem trochu průvan, pak vrzl schod a už jsem na ni čekal. Měla jen pyžamo, celé bílé, kabátek o díрку špatně zapnutý. Neřekla ani slovo, vůbec nic, já také ne.

Až potom se ozvala.

"Tady ten důlek bude můj, ano?"

"Bude, Patrice, když chceš. Leží se ti dobře?"

Mlčela, jen se mi trochu zavrtěla na paži.

"Kam jsi řekla matce, že jdeš?"

"Co jsem jí mohla říct, nic, v pyžamu přece nepůjdu na procházku."

"A co ona povídala tobě?"

"Abych dole dlouho nebyla, že teď už se brzy rozednívá."

Snídaně byla výborná, jaká má být. Paní Watkinsonová umí připravit džem, skutečně, nejlepší je asi višňový. Plukovník je celý nespůj, pobízí nás, hlídá dveře. Sedím bez blůzy, omluvil jsem se.

"No, pospěšte, pospěšte, bude tady co nevidět, ať máte čas se obléknout. Na chlapce je spolehnoutí, přivede je jistě."

Přestávám jíst, čekáme, paní Watkinsonová se nějak mračí. O co vlastně jde, přijde snad někdo pro mne? Já mám být přece nazpět až večer, major Sheen dřív nepřistane a co bych tam jiného měl dělat, sám na cizím letišti? Venku se ozývá dusot, plukovník vzrušeně naslouchá.

"Už jsou tady."

"Kdo je tady, tatínku, řekni nám to! Vidiš, jak Patrice čeká."

"Ale nemohl jsem dospát, zaběhl jsem k Aitkenovi, slíbil poslat koně. Ti dva se jistě rádi projedou, teď po ránu."

"Ale dědo, Hezounek přece nemá ..."

"Všechno má, všechno má připraveno u mne nahoře. I boty mu budou, i boty, měřil jsem už jeho podrážky. Devítky, seržante, mám pravdu?"

"Ovšem, pane, nemohu ale přece ..."

"Nic mi neříkejte, vůbec nic mi neříkejte. Voják se musí převléknout za pět minut, jinak je s ním něco zatr ... něco velmi špatného, to říkám já, pane."

Pět minut to netrvá, tak asi patnáct, musím čekat na Patrice. Kalhoty a boty mi padnou výborně, se sakem to bylo horší, bylo úzké v ramenou. Spravil to kabát pana Watkinsona, z irského tvídu, toho to v Tobruku mrzet nebude. Boty jsou hnědé, z jemné kůže, se zamáčknutým okrajem, u krku mám šátek a na hlavě měkký nízký klobouk, také pana Watkinsona. Nechtěl jsem ho vzít, ale musel jsem.

"Jezdec má mít vždy něco na hlavě, pane, to si, prosím, pamatujte. Při jízdě odklopte střechu z čela nahoru a klobouk se ani nehne, uvidíte."

Nic o tom nevím, my s Prckem strčíme lodičku pod nárameník a jde to také. A takové pěkné boty? Kde bych je sebral, stačí mi gumové holínky.

"Jezdíte dlouho?"

"Od čtrnácti let, pane. V cizinecké legii jsem měl jít k mulům."

"K mulům? Mul je výborné zvíře, pracovité, nenáročné, všechno žere. Zastoná jen jednou v životě, než má umřít. Kam bychom se bez nich v Hindukuši dostali, nikam, vůbec nikam. Měli jsme křížence z Poitou, nebylo nad ně."

Plukovník má něžný pohled, vzpomíná. Jak jen to je možné? Na obloze zvučí letadla, na silnicích vozy, všude motory, motory - a plukovník žije jinde, u koní a u mulů, u své jízdy, u horského dělostřelectva. Kolik mu asi je, sedmdesát, nebo víc? Spíš víc, vypadá ale pěkně, je čilý. Měl každý nejhezčí jen své mládí, nic jiného? Budu já tak jednou vzpomínat na velouše? Bude jednou pro mne Patrice nejhezčí, žádná jiná? Sluší jí to ale, má kalhoty přehrnuty ven, u bot zase trochu vyšší podpatky, vlasy rozpuštěny, rozhalenku. Jako kdyby se narodila na ranči. Přicházejí s paní Watkinsonovou a ...

"Hezounku! Tobě to sluší, vždyť já jsem tě v civilu ještě neviděla! Otoč se, ukaž!"

Prohlíží si mne, je mi to nepříjemné. Kdybych se mohl alespoň podívat do zrcadla, ale takhle. Vždyť ani nevím, jak vypadám, ten klobouk musí být směšný.

"A ten klobouk jak ti jde, vypadáš jak herec. Do Hyde Parku bys mohl."

Teď jsem tomu dal, právě jsem si ho chtěl sejmout. Rád bych ale skutečně viděl, jak vlastně vypadám v civilu, jaké to asi může být?

"Já vím, ty jsi zvyklý na své šaty, ale tohle ti sluší, doopravdy sluší."

Mám jí říct, že jsem své šaty nikdy neměl? Mám jí říct, že mně sluší všechno po jiných, protože tak chodím od mládí, že jsem chodil jen v tom, co mi kdo dal? Mám jí říct, že něčím prvním, skutečně mým, byl až stejnokroj, vojenský stejnokroj? Raději ne, teď ne, nerozuměli by tomu. Patrice asi ano a paní Watkinsonová snad také, ale plukovník Bradley by to nepochopil, jistě ne. Proč jim kazit radost, hlavně aby mi klobouk nespádl, pan Watkinson by neměl po válce co nosit.

Zkouším podpěny, pomáhám Patrice nasedlat. To umím dávno, tak jsem začínal. Pomáhat lidem do sedel, čistit po koních, čistit koně a provádět je. Možná že mi dlouho zůstane pomáhat jiným do sedel, někdo už to tak špatně chytne. Vedu koně lehce uzdečkou, jen jednou rukou, druhou mám zapřenu v bok a rozhlížím se. Tady v tu stranu nikdo nechodí, dost mě to mrzí, v klobouku mi to přece musí slušet. Patrice jede přede mnou, vlasy se jí vlní, boky se jí kolébají. Nad námi křičí rackové.

Jsme na dlouhé straně zátoky. Končí právě odliv, moře se kamsi zatoulalo, hraje si s malými škeblemi. Jdu se svým koněm kupředu, začíná trochu tančit, a řadím se k Patrice. Ještě ten klobouk do čela, střechu nahoru ... á á á těžkýý klus! Rovnám si koně patou do strany, okamžik vysedám ... a Patrice pouští první. Tak, teď to začne! Žádnou ruku v bok, žádné pitvoření, kalup! Koně už čekali jak my dva, Patrice a já. Stříbrná krajka pěny nás vede po pobřeží a kopyta dusají písek. Je hutný, vodou zpevněný, neklouže a neboří se, tvoří polštář. Zdvihám se trochu ve třmenech, lehám si koni podél krku, uzdičku držím nakrátko za hlavou a tím volným koncem točím. Kůň natahuje krk, vzduch do mě zepředu bije. Nemohu povolit, nesmím, před sebou mám cíl, vlající vlasy mne vedou.

Nemůže vydržet to co já, samozřejmě. Brzy jsem u ní, sahám po otěži. Kope koně podpatky, celá sebou v sedle mlátí, neuteče, nemůže. Stavíme oba před skalami, smějeme se. V tváři má ruměnc, blůzka se jí nadouvá, je krásná. Jsme právě tam, kde jsme se včera koupali. Už to tu známe. Vzadu je malá jeskyňka. Spouštíme se oba na zem jako na povel. Stoupá si trochu na špičky, bere mne kolem krku.

"Lásko, to bylo krásné!"

"Pojď, drahoušku, jen na chvílku ..."

Koně se na slunci neschvátí, stín mají blízko. Jak mi tak ležela v náručí, něco mne napadlo.

"Miláčku, co je? Musíš se podílet se mnou, víš?"

"Vím, Patrice, to přece dělám vždycky. Až se táta vrátí z Tobruku, bude si muset koupit klobouk."

U skalky zdvihají koně uši, ten smích je asi vyrušil.

* * *

"Hezounku, vidíš něco?"

Zase mám nohy zapřeny a ruce svírám na kulometech, aby mě to neumlátilo. Pod námi je peklo, Hannover se urputně brání. Tomík je nedočkavý, chce všechno vědět hned. Snažím se v tom zmatku rozeznat záblesky po pumách, po našich pumách. Mají spadnout někam na nádraží. Tomík zaměřoval přímo na halu, takovou malou škatulku, jak se tam vůbec mohou vejít vlaky? Teď leží vpředu na navigačním výhledu, hlídá ručičku stopek, která mu obíhá kousek vlevo od obličejce, a čeká na mne.

Ano, já teď zase musím dávat pozor. Vzadu pod námi všechno vře, další letouny přecházejí do útoku. Jak touhle přehradou může vůbec někdo proletět?

"Tomíku, čekej, ještě nic ... teď, teď tři světla těsně vedle haly, přímo na koleje!"

Termitové pumy jsou zápalné, svítí, až oči přecházejí.

"Smůla, ztracená smůla! Ani jedna nezasáhla halu?"

"Vzalo to napříč koleje, musel tam stát cisternový vlak, už to čmoudí, uprostřed jsou tři jasné body."

Tomík vypíná telefon, funí a plazí se a proplétá mezi různými výčnělky, táhly a lanky do své kabiny. A jako Alice je konečně venku z palby a Pavel upravuje opatrně rychlost. Pavel bere v poslední době věci nějak vážně, při náletu zvlášť. Nemá rád, když se nepoužívá termínů, hlášení musí být stručná. Teď bude chtít na Tomíkovi zpáteční kurs, ale ten se nebude s mapou dlouho radit, jistě si všechno spočítal již při letu k cíli.

Po levé ruce mám Steinhuderské jezero. Tam musí být pěkně, někdy po válce se tam podívám. Odtud mohu říct zpáteční kurs i já sám, podle odhadu, bude to takových ...

"Levý tlakoměr."

Aha, Pavel s Frankem se chtějí bavit o pilotních věcech, ať si tedy vyprávějí. Chvilku je ticho, pak Tomík začíná znova.

"Hezounku, kolik že bylo těch záblesků?"

"No přece tři, vždyť už jsem to hlásil."

"Jak to tři, měly být čtyři. To nebyly naše pumy."

Nic podobného jsem od Tomíka nečekal. Jak to, že pumy nebyly naše, či by byly? Nad cílem bylo světlo jak ve dne, ve stejný okamžik tam žádné jiné letadlo nebylo. Honem se snažím si znova vybavit celou situaci. Ano, tady stála hala, podél bylo hlavní seřadiště, vpravo ...

"Tomíku, ty pumy byly naše a ..."

Ve sluchátkách hučí, někdo mluví současně se mnou. Vypínám mikrofon.

"Kapitán posádce, přestaňte!"

No dobře, přestanu, ale Pavel začíná být nervózní. Konečně ho chápu, je to dnes náš poslední let. Všichni jsme ticho. Že to ale do Pavla vlezlo, tak s námi přece nikdy nejednal. Ještě o něm Angličané začnou říkat, že se chová povýšeně.

"Kapitán druhému pilotovi, stále klesá?"

To tady ještě nebylo, tyhle způsoby. V poslední době jsme se oslovovali jen křestními jmény a teď najednou si Pavel chce hrát na vojáky. A co vlastně klesá? Výšku máme pořád stejnou.

Tomík se pohodlně usadil v kabině, sáhl po kalkulátoru. Pár zručných pohybů - někoho počítat baví - pár črtů a poznámek ostře řezanou tužkou na okraj mapy. Ano, správně, kurs k letišti je ...

V levém motoru dvakrát škytlo, Alice se prudce stočila vlevo, naklonila se a začala klesat. Pak zařval pravý motor na plné obrátky a letadlo pomalu a těžce přecházelo do vodorovného letu. Letí, letí rovně, ale visí na křídlo.

Tomík pouští tužku, narovnává se, poslouchá. Nikdo nic neříká. Přepíná odposlech, na radiofonii je také klid. George u radiostolku před Tomíkem se udiveně ohlíží, zdvihá ruku z telegrafního klíče, kroutí s ní, ne, on také o ničem neví.

Ozývá se Pavlův klidný hlas, pro naše jemné uši až příliš klidný hlas:

"Kapitán posádce, porucha levého motoru, dejte polohu letišti."

Pavel mluví k nám všem, ale to, co řekl, se týká jen dvou - zatím jen dvou. Tomík musí udat polohu a George ji musí vyslat. Frank nic vědět nepotřebuje, sedí vedle Pavla a ví už dávno o všem, a nás, Prcka a mne, to nemá zajímat. Ať se děje cokoliv, práce střelců se nemění, pořád musí hlídat oblohu. Pro nás by platil jen jeden rozkaz: Opusťte letadlo! A kdyby jej Pavel nemohl už vyslovit, také se to může stát, jistě by na nás nezapomněl a před posledním vydechnutím by zmáčkl knoflík, aby ve střeleckých věžích zablikalo výstražné červené světlo.

Tomík počítá jako u tabule, ani nedutá. Poslední poloha padesát dva dvacet pět a devět deset - ruka s lístkem se natáhne k radiostolku - deklinace pět třicet, vítr čistý západ, rychlost se zatím zanedbá, před námi Osnabrück ... pozor na flak, raději jej oblétneme ... nad Zuider See se musíme dostat severně Zwolle ...

"Navigátor kapitánovi, kurs dvě stě osmdesát, dva osm nula, protivítr západ."

"Rozumím, dva osm nula."

George má před sebou zápisník s kódovacími tabulkami, vedle leží Tomíkův lístek s poslední polohou. Levá ruka lehce doladuje frekvenci přijímače, pravá hladí klíč, spojuje a roztrhává písmena a znaky a celá slova.

Ti dva, kterým zpráva byla určena, konají svou povinnost dobře. A vpředu v pilotní kabině? Opravili deviaci, nastavili nový kurs a teď si hledí vadného motoru. Tlak oleje pořád klesá. Pavel se snaží udržet rovnovážnou polohu a kurs, Frank opatrně zkouší uvést motor do správného chodu.

"Mám připumpovat?"

Pavel se jen pootočí a zase s námahou vede letadlo dál. Neodpovídá, jako kdyby neslyšel. Mám do toho vpadnout a zeptat se, jestli rozuměl? Ne, raději se nebudu do ničeho plést. Frank čeká. Ví, že Pavel začne mluvit, až bude čas.

Pavel uvažuje. Dostali jsme nad Hannoverem střepinu, nejspíš do reduktoru. Máme dvě možnosti, buď dopumpovat olej a znova přidat plyn, nebo motor vypnout. Druhá možnost je špatná, jsme uprostřed Německa - na jeden motor se daleko nedoletí, to je jisté. A co první možnost? Buď motor poběží dál, i když třeba na nižší otáčky, nebo nepoběží vůbec, nebo ... nebo začne hořet.

Pavel mlčí, snaží se udržet Alici na kursu, dívá se před sebe, hledá odpověď někde v nekonečnu. Frank také mlčí, dívá se střídavě před sebe a na Pavla.

"Pumpujte."

Kostky jsou vrženy. Tlak poněkud stoupl, Frank zase čeká.

"Plyn, ale pomalu."

Frank posouvá plynovou páku, pozoruje otáčkoměr. Pavel se předklání, otáčí hlavu vlevo za sebe, hlídá motor. Chod se zdá být dobrý, ručička otáčkoměru stoupá ...

"Hoříme!"

Vyjelo mi to z pusy, plamen vyplivl podél střelecké věže. Honem stáhnout páku, uzavřít palivo, stisknout knoflík hasičáku v motoru. Ještě vrtuli do praporu, aby kladla co nejmenší odpor. Na dva motory už nedoletíme. Když vůbec ještě doletíme ...

Na předním krytu motoru se tvoří bílý límec ofoukávané pěny. Plameny přestávají šlehat, uvnitř mezi válci pořád něco zlověstně žhne. Jakmile se hasicí látka vyčerpá, vzplane oheň znova a potom ...

"Kapitán navigátorovi, proveďte polohu."

Tomík zase počítá jak před žáky ve své třídě, ale nějak se tentokrát začíná plést. Pod námi je wesserský kanál, už jej dlouho neuvidíme, Alice míří přímo do bouřkových mraků. Jsme teď asi osm třicet, poněkud jižněji, než máme být, to dělá ten náklon, kompas začíná bláznit.

George vysílá, má stále spojení s letištěm. Klíč mu pod rukou jen skáče: "Levý motor hoří, ztrácíme rychlost ..." V dáli se do korespondence plete nějaká stanice, George ji umlčuje třemi mocnými písmenky, SOS. Jak to vlastně tenkrát bylo u toho Celebesu? Říkali, že prý o tajfunu vysílali výstrahu, ale nebyla to pravda. A i kdyby se zpráva zachytila, "Southern Cross" by se do bezpečí stejně nedostal, dělal jen dvanáct uzlů, to bylo málo. Loď byla přeložena, sotva se držela na hladině. Jak ti lidé potom křičeli! Sedm let nemůže člověk zapomenout ...

Motor stále hoří, i když slabě. Jestli ještě jednou vzplane, chytne benzínová nádrž a pak bude všechno hotovo za pár vteřin.

Po dvou minutách je hasicí látka téměř spotřebovaná, nahradit ji není čím. Jak to udělal ten Novozélandčan, Ward nebo jak se jmenoval? Ano, Ward. Letěli z Münsteru, hořel motor. Ward vylezl bez padáku na křídlo a oheň uhasil čajem z termosky. Nikomu se nemůže rozkazovat, abych lezl na křídlo, myslí si Pavel, nepodařilo by se to. A páka se nedá pustit. Piloti se s ní rvou, snaží se mašinu udržet, nejde to, nejde ...

"Kapitán posádce, připravte se opustit letadlo!"

Prcek odpovídá první, ani se mu nechvěje hlas. Mluví apaticky, začíná mít asi všeho dost, Alice, náletů, války. Je to s ním ale jistě zlé, už ani nemluví sprostě. Vylézá z přední věže, rovná si padák na prsou a sedá si ke dvířkům v podlaze. Pak potvrzují jeden po druhém, George a Tomík. Frank neříká nic, odjíždí si popruhy, dívá se na Pavla trochu vyčítavě. Mají Alici ponechat osudu? Pěkný osud by to nebyl. A co posádka, jak ji tam dole přivítají? Také jistě ne pěkně. A přežijeme to vůbec?

Ano, přežijeme to vůbec? Skákat cvičně nad letištěm je jiné než skákat za noci z hořícího letadla, za mrazivé noci a nad územím, kam právě spadly pumy, naše pumy. Jak se k nám budou chovat? Co se stane rodičům, až gestapo zjistí, kdo jsem? A až se mě budou ptát, jak jsem utekl z Německa, a až přijdou na toho esesáka? Neměl na mě štvát psa, musel jsem se bránit, musel! Buď já, nebo on. Konečně, proč bych vůbec měl skákat? Stojí to za to? Co mohu od života tam dole čekat?

"Kapitán zadnímu střelci, opakují, připravte se opustit letadlo."

Zbytečně moc o všem přemýšlím. Pavel mě musí upozorňovat zvlášť. Je to beztak divné, když se s Pavlem dorozumíváme cizím jazykem. Nevím honem, co mám odpovědět, to jsme se při výcviku neučili, ve škole také ne. Nakonec sáhnou po mikrofonu.

"Jo."

Říkám to česky, místo sbohem. Nikam ale skákat nebudu, už jsem si to rozmyslel. Mně dlouho trvá, než se rozhoupám, ale pak držím kurs. Zůstanu ve věži, ve své věži. Nějak to dopadne. Sahám rukou po pravé noze. Ano, je tam, můj poslední přítel, je zastrčen v botě. Má kulaté tělo, jmenuje se colt.

Hasičák je prázdný, dokonal, v motoru pořád něco svítí. Letíme v černých mracích, sotva je vidět na špičku křídla. Najednou to začne. Řídící páka tluče - první poryvy větru - a už se Alice vznáší, propadává. Vario ukazuje prudké stoupání, najednou se Alice na okamžik ve vzduchu zastaví a řítí se do propasti. Vertikální proudy v mohutných kumulech pohazují letadlem jako pírkem.

Oblast tažné bouřky každý rozumný pilot obléhá. Pavel je rozumný a pilot k tomu, ale teď musí letět přímo, nemůže trať protahovat. Motor by nevydržel, má skoro plný plyn, obrátky dva tisíce čtyři sta, tu a tam divoce zavyje, jak Alice je vržena vzduchem.

Rádio je nepoužitelné. Dřív než je George vypnul, přijímač jen chrčel a praskal a u anténního spínače přeskakovaly dlouhé jiskry. Mezi kulometnými dvojčaty obou věží sálá podivná záře, barví naše postavy.

Pavel, silný a ramenatý, zápasí s řídící pákou. Čelo má mokré, těžce oddychuje. Frank se vzpírá ze strany a snaží se páku přidržit. Ručičky přístrojů se chvějí, některé poskakují od nuly až k nejvyšší hodnotě, kompas se protáčí. Kde jsme, kam letíme? Kde je země a kde obloha?

Na navigačním stole je živo. Nejdříve zmizely tužky a kalkulačka, vznáší se i mapa. Tomíkovi je všechno jedno, tady odtud žádný kurs potřebovat nebudeme. Cesta ven je jen jedna a po té se chodí bez kursu. Tomík i George se drží sedaček, nohy mají zapřeny jako při prolétávání palebných přehrad, pozorují se. Oba jsou bledí.

Poslední propadnutí je nejhorší. Pak se Alice vyrovná, ještě pár nárazů a let je klidný, nic se neděje. Jen pravý motor stále kvílí a levé křídlo visí.

Tomík se unaveně zvedá a staví se pod navigační kopuli. Vzadu za letadlem se tyčí hrozivá stěna černých mraků, v nichž se křížem krážem blýská. Dvacet minut letu v bouřce, brrr. Máme ale vlastně štěstí, oheň je uhašen, z bouřky jsme se dostali. Ani nad Hannoverem to nebylo pěkné, mlátili do nás hodně. Zadarmo to nebylo, nádraží dostalo tři zásahy. "Navigátor zadnímu střelci. Kolik bylo zásahů?"

Nevím, proč mě s tím Tomík pořád otravuje. Tři zásahy a ani o jeden víc a ani o jeden míň. A proč se vůbec ptá, k čemu je to dobré? Domů se stejně nedostaneme, tak co? Nebo mu tak rychle otrnulo?

"Tři zásahy, rozumíš, tři, jeden, dva, tři. A už toho nech!"

Přístroje se trochu uklidnily. Alice letí mezi dvěma vrstvami mraků, venkovní teplota je málo pod nulou. Výška už jen sedm set, o tři tisíce metrů spadlo letadlo v bouřce. George se snaží navázat spojení, nikdo neodpovídá. Stále klesáme. Pavel zápasí se řízením. Kyslíkovou masku má odklopenou, šedé oči by teď nerozuměly žertům, těkají neustále po rychloměru. Osmdesát mil není žádná rychlost, ještě kousek a Alice se začne třást a klepat a spadne jako kámen.

Námraza pokryla motory a křídla ledem. Frank pumpuje glykol, od vrtulí a od náběžných hran křidel a výškovky se s temným mlaskáním utrhují zrnité zmrázky. Jestli se brzy nedostaneme do teplejších oblastí, nevydrtíme. Tak ještě pět minut, nejvíce deset. Motor je přetažen, příliš hřeje. Klesáme.

"Kapitán telegrafistovi, máte spojení?"

Pavel ví, že George spojení nemůže mít, přijímač je pořád nepoužitelný a nakloněná plocha letadla brání ve správném zaměření. Ví to, ale zeptat se musí.

"Kapitán navigátorovi, jaká je vzdálenost k letišti?"

Pavel ví, že Tomík nezná polohu, kdo by ji také mohl znát, na zem vidět není, na hvězdy také ne, přístroje nepracují, v bouřce jsme se otočili stokrát sem a stokrát tam, jak by teď někdo mohl říct, kde jsme. Pavel ví, že mu Tomík nic neřekne, ale zeptat se musí.

Bez polohy, bez rádia, s námrazou, s jedním přetaženým motorem, s úsvitem na krku a hluboko nad nepřátelským územím - to nám nikdo závidět nemusí.

* * *

(16)

Začíná svítat. Dole už zpívají ptáci, zatím jen nesměle, čekají, až je na dobrý den políbí sluneční paprsky. Tomík leží na předním výhledu, před sebou mapu, hledá díru v mracích. Musí se něco ukázat, musí, jsme už tak nízko, mraky řídnou. Námraza se začíná ztrácet, Alice si vykračuje trochu rychleji. Kdyby byla zdravá, mohli bychom právě přistávat. A i na jeden motor by to šlo, podle hodin bychom mohli být už nad Kanálem, asi tak na třetím poledníku, jen kdyby nás bouřka tolik nedržela. Kde jsme teď? Díra v mracích, pole, pastviny, za chvíli nová díra, větší, nějaká vesnice, za ní se leskne voda, je to řeka. Že bychom už byli nad Anglií? Ne, ne, to není možné, čas nesouhlasí. Počkej, řeka teče k západu, rozšiřuje koryto, po levé ruce tvoří deltu ...

"Jsme nad ústím Rýna!"

Tomík jen vykřikl, nikoho neoslovil, nikomu svou zprávu neadresoval. Bylo by to také zbytečné, tohle musí vědět všichni. Tak teď je určité konec, odtud se přece nemůžeme dostat. Všude samá baterie a letiště, všude flak a stíhači. Tomík pospíchá nazpátek do kabiny, vykládá si s kalkulátorem. Ano, sneslo nás to v bouřce, k našemu letišti se nedostaneme, namíříme k Ipswich, tam je nejbližší anglický břeh. Obloha je najednou skoro čistá, mraky někdo zametl.

"Navigátor kapitánovi, kurs západ."

Pavel neodpovídá, nemá ani proč. Jak může držet kurs, kompas nepracuje a gyro se točí, jak chce. Ještěže trochu svítí měsíc. Už je hodně vybledlý, schovává se před vycházejícím sluncem, ale k orientaci slouží dobře. Divné, měsíc a slunce na obloze najednou. Vpravo nad námi je Rotterdam, asi jsme je tam vzbudili.

"Střelci, do věží!"

Pavel říká něco podobného jistě nerad. Jsme v malé výšce, a kdyby Alice začala padat, nestačili bychom vylézt. Jsem na tom tentokrát lépe než Prek, mohu věž vytočit a vyskočit z ní, vlastně vypadnout po zádech. Konečně teď na tom ani moc nesejde, protože v téhle výšce by se z posádky nezachránil nikdo.

George ťuká na klíč, mazlí se s ním, mlátí do něj - nic. Nikdo neodpovídá, neslyší nás. Ladí po stupnici, přehazuje rozsahy, nic. Ani Hilversum není slyšet a je to kousek. Možná že mlčí právě kvůli nám, abychom se nemohli zaměřit. Jindy v tuhle dobu už začínají vysílat. Mívají pěkný program, Barnabáš von Götzi nehraje špatně.

"Nad pobřežím."

Hlásit přelet pobřeží je Prckovou povinností při letu k cíli i nazpátek. Při letu nazpátek to zní samozřejmě jinak, radostněji, nějak si všichni oddychneme. Od toho okamžiku už po nás nemohou - až na nějaké ty baterie na lodích - střílet kanóny a kulomety a nemohou nás oslepovat světlomety a nemusíme se obávat, že narazíme na lano balónu. Z celé té mistrné soustavy pastí, které na nás Němci líčí, zbývá po opuštění pevniny už jen jedna jediná - stíhači. Nechtěl bych teď nějakého potkat, Pavel nemůže letadlem manévrovat, byli bychom snadnou kořistí. Já sám bych se svými kulomety asi moc nezmoohl, mají malou ráži.

Prek dnes pobřeží hlásit nemusel, Tomík leží na navigačním výhledu a vidí tu milou čáru pěny také. Udělaly to jistě kvůli mně, já nikdy nevím, co se vpředu děje.

Těkám očima nervózně po obloze, vlevo, vpravo, nahoru, dolů. Musím zase mhouřit víčka, dívám se přímo k východu. Slunce se dere po nočním odpočinku nad horizont a zahání netopýry a jinou havěť. Nás také, pro nás světlo znamená smrt.

Kdyby přišel stíhač, zahlédl bych ho v posledním okamžiku. Je mi divné, že nás nechávají na pokoji. Mám již svlečeny elektrické rukavice, nechal jsem si jen kožené, v dlaních je větší cit. Hladím rukojeti, čekám. Kulomety jsou odjištěny,

koušu se do rtů. Jestli zklam, budu mít těch pár vpředu na svědomí. Mám vůbec nějaké svědomí? Mají vojáci svědomí? Mají ho generálové, ministři? Hladím rukojeti, čekám ...

Možná že Němci si nás popletli s vlastním letadlem, s nějakým cvičným nebo kurýrním. Vždyť letíme od východu z vnitrozemí, je den, na obrazovce pozemního radaru se jistě vlečeme jako hlemýžď ... Teď ještě malý oblouk, vyhneme se Overflakee a už by mělo být pořád moře až do Anglie. Bude k nám hodné, nechá nás přeletět? Snad ano, dnes máme přece štěstí, vždyť jsme s Alicí, která se vždycky vrací. Z palby jsme se dostali, oheň jsme uhasili, bouřkou jsme proletěli, motor nám drží už přes čtyři hodiny, nad Rýnem nás nechytily ...

Vypínal jsem zaměřovač a vtom jsem ho spatřil. Byl jen malou tečkou, černou tečkou, ale byl tam, nedal se vymazat. Měl stejnou výšku s námi, nebo téměř stejnou. Šel za námi najisto, jako kdyby si jen na chvilku odskočil. Možná že přelétává z jednoho letiště na druhé a zahlédl nás, není proto s nikým ve formaci. A možná že je to některý z těch nočních výrů, ti jsou zvyklí chodit do akce sami. Odhaduji vzdálenost a typ, to má teď pro nás cenu zlata.

"Pavle, za námi jednomotorák."

Neříkám stíhač, Pavel má toho na starosti dost. A mluvím zase česky, jako kdybych najednou angličtinu zapomněl. Nedělám to naschvál, kvůli těm druhým by to nebylo teď správné. Každý má přece právo vědět, kdy a jak skončí. Je to ale tak nějak přirozené, chci umřít jako Čech.

"Rozumím, řekni jim to, nedá se nic dělat."

Opakuji zprávu anglicky a dodávám, jak je daleko. Dál nebo blíž, je to stejně jedno. Utéct nemůžeme, všechno je jen otázkou několika desítek vteřin, při nejlepším několika málo minut. Pavel je rád, že Alice se drží vůbec ve vzduchu, na nějaké únikové obraty nemůže být pomyšlení.

Piloti se krátce dohadují. George jim vpadá do řeči, lituje prý, ale na klíči spojení pořád nemá. Ať to Frank zkusí na fonii. Není to špatný nápad, ale měli na něj přijít dřív. Vlastně dřív to také nešlo, to jsme byli ještě nad Holandskem, to by nás Němci zaměřili. Frank se tedy pokouší přivolat nějakou hlídku nad Kanálem, dává polohu a kurs a žádá o pomoc, ale moc tomu nevěřím. Kdo by nás tak rychle našel? Je už pozdě, pozdě na všechno. Nemáme šanci.

Proč jen jsem do toho lezl, proč jsem nezůstal doma? Proč jsem nečekal, jak to všechno dopadne? Proč se cpu, kam nemusím? Proč nejdu s proudem, tou pohodlnější cestou? Proč už jsem nešel na odpočinek? Co by na tom záleželo, kdyby místo mne tu seděl někdo jiný. Nedá se nic dělat, jednou tu už jsem, prohrál jsem, prohrál. Ale zadarmo se nedám.

Odhaduji znova vzdálenost, vteřiny utíkají. Už je téměř na dostřel. Je proti mně ve výhodě, má kanón, může začít na kilometr. Proč nás posílají nad Německo s tak malou ráží? Browning je dobrá zbraň, složitá a náročná na údržbu, ale dobrá. Jen ta ráže nešťastná ...

Pozoruji, jak se blíží. Viděli jste někdy smrt? Není hmatná, nepopíšete ji, a přece o ní víte. Stojí před vámi, dívá se, čeká. Má čas, hromadu času, na nic nespěchá. Lopotíte se před ní a kroutíte a škenráte, chcete se prát, ale všechno je k ničemu, k ničemu. Čeká, aby mávla rukou ...

První střely, pět, šest, dopadly na křídlo, ale až blízko špičky, ne do nádrže, Alice má přece štěstí, my s ní. Ulekaně jsem cukl věží a střihl okem do strany. Co se děje? Dostáváme zásahy a můj stíhač ještě neútočí. A pak jsem ho uviděl, toho druhého. Vypadl odněkud, a jako kdybychom byli výhradně jeho záležitostí, začal po nás hned pálit. Tak to je konec. Alespoň bude všechno dřív odbyto. Vezmou Alici mezi sebe a nadělají z ní kousky. Já vzadu přijdu na řadu první. Čas se zastavil, pohyb se zastavil, jen myšlenky mi vyskakují rychle. Vůbec nejsem rozčilen, představy jsou naprosto přesné.

Druhý stíhač přelétává a vzdaluje se. Při útoku potlačil, má velkou rychlost. Než vybere zatačku a vrátí se znova k nám, bude už útočit ten první, který následuje. Ano, na něj se musím soustředit, ať druhý dělá co chce. Jedno po druhém, vždy jedno po druhém.

Z messerschmitta začínají vyskakovat malé ohničky. Vypadaly tak nějak bludičky nad močálem? Kdo za nimi šel, zabloudil, zapadl do bahna. My jdeme před nimi, utíkáme, zapadneme také. Moře na přechodu z Osterschelde není hluboké, ale na nás stačí. Ohničky na křídlech a před vrtulí nikdo nezná, nemůže znát, na zemi se vidět nedají. Jen nebeští jezdci je vidávají, někdo víckrát a někdo jednou, před svou dlouhou cestou, poslední ...

Zlehka, zlehounka si připravuji kulometry. Nepospíchám, nemám kam. Dnes by se mi spěch nevyplatil, vím to. Musím ho navnadit, musí se dostat co nejbliž. Výhodu většího kalibru musí ztratit, jinak ztratím všechno já. Ještě vteřinu. Ještě jednu vteřinu. Myšlení je tak rychlé, co všechno se dá za vteřinu obsáhnout.

Něco mě praštilo do nohy, do levé napřed a vzápětí do pravé. Nic nebolí, jen je mi najednou horko a nemohu se zapřít. Někdo mluví, membrána sluchátek se chvěje, nevím ale, kdo to je. A co říká, to už mě vůbec nezajímá. Ještě půl vteřiny, ještě alespoň půl vteřiny, rozpíná svá pyšná křídla už přes celý zaměřovač. Je ode mne kousek, rukou bych ho dosáhl. Dál čekat nemohu, mám pro to cit. Teď, nebo nikdy. A když říkám nikdy, myslím skutečně nikdy. Zatajuji dech a jemně tisknu spouště, abych nepohnul věží a aby stíhač v zaměřovači se neposunul, a pak držím. Na nějaké zastřelování není při tak malé vzdálenosti čas. Držím spouště stisknutu, držím. Browningy se rozehrály, mé tělo vibruje, věž vibruje, celý svět vibruje. Držím a lehce, lehounce opravuji vzdálenost, jak se messerschmitt přibližuje. Světelné trasírky z dvojčete se vpíjejí do žraloka, který se na mě řítí, který mě chce spolknout, který chce všechny spolknout. Někdo zase něco vykřikuje, musím se smát, jaké mají starosti. Riskuji zadření kulometů, vím to, browning je choulostivý patron, ale nic se nedá dělat. Buď on mne, nebo já jeho. Držím spouště, držím a opravuji vzdálenost. Zase čpí spálený prach, zase se věž naplňuje kouřem. A tentokrát je cítit ještě něco jiného. Cítíte jste čerstvou krev, víte, jak voní? Celou věčnost držím spouště, bez přestání.

Ta druhá rána přišla najednou - důležité věci tak chodí. Zaměřovač přede mnou zmizel, něco palčivého mě bolestivě kouše v obličeji a na rukách. Pravým okem nevidím, musí stačit jen jedno. Levým to jde také, vždycky jsem se učil mít při střelbě otevřeny obě oči. Alespoň něco se mi v životě vyplatilo, něco mi prospělo. Ano, mít vždy obě oči otevřeny,

tak to má být. Nespouštím zdravé oko ze siluety messerschmitta a držím spouště, držím. Za stíhačem se odvíjí úzký proužek černého dýmu, jak když se valí klubko vlny po podlaze. Pár desítek metrů za mnou se stíhač zvedá. Na to čekám. Kulomety letí nahoru - v prstech a v rukách mě pálí žhavé jehly - a plná dávka páře odkrytý spodek trupu a křídel. Stíhač se svaluje těžce na bok, za ním plamen a chuchvalec dýmu a za okamžik je po všem. Moře staví pomník ze sloupu vody, nic jiného neumí.

Je mi zase slabo u srdce, v puse mám hořkou chuť. A krev, kterou olizují, je sladká. Musím se ovládat, musím. Zdravé oko je už zalepeno krví, teče odněkud z čela. Teče ale také z obličeje a z rukou a z nohou. Z levé neteče, z levé prýští. Rána je nahoře na stehně, na vnitřní straně.

Ted' přichází na řadu ten druhý. Ano, správně, jednoho po druhém. Jde trochu z boku, musím na něj brát větší opravu. Znamená to víc točit věži, a to jde špatně, protože ruku musím pořád zdvíhat a otírat si levou půlku obličeje, jinak bych neviděl. Nemohu dlouho vydržet. Kulomety zase rachotí. Messerschmitt se míhá kolem, bude nalétávat znova. Ten třetí nálet Němec nedokončil, přerušil jej ještě dřív, než mohl pořádně zaměřit. Proč? Stačí přece pár ran a jdeme také do vody, vždyť už se sotva vlečeme. Za mnou se ozývají tupé údery, směrovka plandá a mlátí v závěsech, je přestřeleno ovládací lanko. Pavel udržuje Alici jakžtakž, jen pomocí křidélek. Proč stíhač utíká, proč, vždyť ještě nejsme tak daleko nad mořem?

Mihly se oba vpravo pode mnou, jako na přehlídce. Hurikány! Na plný plyn a na východ, rovnou za Němcem. Stejně tak jako Němec přišel nejdřív za námi, bez manévrování a bez zbytečných formalit, jdou teď hurikány za ním. Tvrdě a nesmlouvavě, přímo k věci. Je to už vylepšený typ, vezou kanóny, celý arzenál. Proto messerschmitt má najednou naspěch. Dohánějí ho ještě v zatáčce, zůstává po něm na obloze černá stopa, jako když ji čert napíše. George měl šťastný nápad přivolat hlídku. Jinak bychom už nedýchali.

Někdo na mě zase mluví, ale nepoznám už, či je to hlas. Mluví odněkud zdaleka. Pak ještě slyším "můj ty bože". Tomík za mnou otevřel dvířka věže a já jsem se mu svalil do náruče - a všechno kolem se zatočilo.

Ležím v trupu na sklápěcím plátěném lůžku, ruce mám zafačované, obličej něčím obložen, nohavice rozpárány. Na okraji sedí Prcek, palec ruky vražený do mého stehna, do rány, která tak krvácela. Nic neříká, jen se na mě pitomě šklebí jako obvykle. Chci se také usmát, ale napřed musím natočit hlavu a vyplivat zbytky zubů. Nic mě nebolí, jen trochu rána ve stehně. To asi kvůli zastrčenému palci. Asi to tak bude. Vedle mne jsou dvě prázdné ampulky a na bundě mám navigační barevnou tužkou napsáno M a dvojku s ležatým křížkem. To proto, aby mi v nemocnici nedali novou dávku morfia, přestalo by mě pak bolet vůbec všechno, nadobro. U hlavy mi stojí George, také nic neříká, jen se dívá. A ještě se na okamžik ukáže Frank, jenom na okamžik, nemůže nechat Pavla vpředu samotného. Musí trochu ...

"Dobrá práce, Hezounku." A Frank jde zase nazpátek. Co chtěl říct, řekl, asi to stačí. Co se má vlastně jiného říkat?

"Zřídil tě pěkně. Ale oplatils mu to."

Chtěl bych říct, že neměl začínat, že si to vlastně spískal všechno sám, ale mám tak sucho v puse, že raději mlčím. A mlčím také proto, že George ještě nedokončil. Nesluší se přece skákat starším lidem do řeči.

"Kule z kanónu škrtla o podstavec zaměřovače. Rozprskl se, něco jsi zachytil tělem a něco do padáku. Můžeš děkovat bohu, že jsi ho měl před sebou, jinak bys měl díry ještě v břichu. Podívej, to je z tvého padáku."

Točím opatrně hlavou a šilhám po střepině, položené přes celou dlaň, po střepině vroubkované, všelijak štrafované, na jedné straně špičaté a ostré jako břitva.

"Ten podstavec tě zachránil, kulka se nárazem trochu stočila. Jinak bys ji byl dostal přímo do hlavy, to už by ti morfium nepomohlo."

Ležím, dívám se na George a hned zase na Prcka. Prcek vážně přikyvuje hlavou. Nutí mě to do smíchu. Prcka jsem ještě nikdy neviděl tvářit se vážně. Chtěl bych se smát, je mi tak hezky, lehkou.

"Sou to holt pěkný parchanti, kdybych toho druhýho chytil, dal bych mu do kušny."

A znova ten starostlivý výraz.

Opatrně zkouším ohnout nohy v kolenech, nejdříve pravou, potom levou.

Pravá jde celkem dobře, levá jen s námahou. S prsty na rukou je to obráceně, pravá ruka je horší.

Přivolávám Prcka blíž, zkouším mu promluvit do ucha. Udiveně se na mě dívá, nepoznává, co šílím. Pak pochopí a zasunuje přívod komunikace do zástrčky u lůžka. Když kývnu, zapne mi mikrofon, když zavrtnu, vypne jej.

"Pavle!"

Mluví zase česky, nevím proč.

"Hezounku, slyším tě. Děkuju ti."

Tak to by bylo odbyto. Ted' zkouším dál.

"Prcku, proč nejsi v zadní věži, posádku nikdo nehlídá!"

"V tvý věži, v tvý pitomý věži, co bych tam dělal? Kulomety sou zadřené, zaměřovač v hajzlu, všude samá díra a fouká tam, všechno je zalitý červenou vomáčkou. Můžeš mi říct, co bych tam dělal, můžeš mi to říct?"

Nemohu mu to říct, tak mlčím. Prcek dodává:

"S hlídáním neměj strach, máme doprovod jako Churchill. Ty dva rošťáci na hurikánech se nás drže, dělaj vopičárny a kotrmelce, nalítávají na nás, kroužej kolem. Aby nás nakonec sundali, jen tak ze cvičnejch důvodů, taky se to už stalo." Motor pracuje pořád dobře, je to slyšet. Namáhá se, ano, ale šlape. Kvalitní práce, kvalitní materiál. Zdá se mi, že máme dokonce větší rychlost. Navigační kopulí a bočním výhledem proniká do trupu světlo, venku již musí být jasný den. Světlo také proniká děrami, které jsme před startem neměli. Dvě, pět, deset, patnáct ... škoda počítat.

* * *

"Jak jsme daleko?"

"Eště čtyřicet mil, snad to už nějak dotáhnem. Snad to už Pavel nějak dotáhne, nabrali jsme zase trošku vejšku. Před chvílkou se ukázaly břehy."

Ano, břehy Albionu. Dobře znám, když se vracíme k ránu a ozářené křídové břehy svítí na pozdrav. Alespoň někde máme kousek domova, když ten náš nám vzali. Bílé břehy nad mořem, co děláte? Co dělá Sedm sester u Seafordu, čeká na nás?

George se prodírá kolem lůžka dozadu. Teprve nyní si všímám nepořádku, který v trupu je. Po zemi jsou rozházeny iluminační světlice, ještě z bouřky nad Německem. Nebyl dosud čas věci urovnat, pořádek se něco dělo. Snad už jsme z toho nejhoršího venku, snad se nad ostrov dostaneme.

George se vrací nazpátek, mrká na mě. Byl jistě zapnut identifikační stanice, nejtajnější součást celého letadla. Uvnitř plechové krabice je mechanismus, který samočinně kóduje naši značku a odpovídá radarovému zaměřovači na zemi, že jsme vlastní, že nechceme na Anglii útočit. V krabici je nálož a při prudkém nárazu je stanice zničena, aby se nic neprozradilo.

Prcek se přese mne nahýbá, každé zavrtění jeho palcem v ráně zabolí. Ukazuje na uši a přepíná mi odposlech na fonii. Ano, Tomík se s někým vybavuje, nemůže se dohodnout. A teď mluví druhá stanice, mluví někdo, kdo neumí dobře anglicky. Co říká, chau do jú chýr? Poláci! A jak to, že stanice je tak dobře slyšet, tak silně, kde se tady bere? Je nějaká loď pod námi? Prcek poznává, jak se dívám, zase se šklebí a ukazuje ven, někam vedle nás, a hned mává rukou dolů a nahoru a vrčí přitom. Stíhači! Ti stíhači, co nás vytáhli z kaše, jsou Poláci, od tři sta třetí perutě. Stejní nešťastníci jako my, také jim domov vzali. Proto šli na messerschmitta tak ostře, bez pardonu.

Jsem šťasten, ještě nejsem na světě sám. Někdo je ochoten riskovat kvůli mně svůj život. To je velké poznání, musím si je zapamatovat. Každému není dáno, nám letcům ano, někdy.

Bude se těžko přistávat, visí jedna noha podvozku a otevřela se pumovnice. Porucha hydrauliky, nic jiného. Na pěkné namlácení to stačí. Přistával jsem v letadle na břicho už osmkrát, vždycky nás předtím pocuchali a vždycky to vyšlo dobře. Člověk ale neví, stačí malá chyba ... Hlavně se pevně zapřít a držet, jinak je zle. A to ostatní záleží na pilotovi. Aby vybral správnou plochu, aby dokázal udržet rychlost, aby se vyhnul překážkám, aby zavřel včas přívod benzínu, aby ... pilot nemá lehký život, nemá.

Dobře že stíhači jsou s námi, vedou nás k nejbližšímu letišti a upozornili nás, jak to s námi vypadá. My sami bychom na to možná ani nepřišli, kontrolní počítače jsou také poškozeny.

Tomík pokračuje v rozmluvě, chce, aby nás jeden ze stíhačů pomalu podlétl a nahlédl do pumovnice. Co jen ten Tomík pořád má? Už nad Německem se přece ptal na záblesky po pumách, a teď ještě tohle. Co se mu děje?

Poláci souhlasí, rádi, mají novou zábavu. Když stíhač letí rovně, nudí se. Jeden chce honem vědět, jakou Pavel drží přesně rychlost, a vykopává stroj do polovičního výkru a mizí dolů k hladině. S námi zůstává jen vedoucí.

Za pár okamžiků číslo hlásí, že se přibližuje. Je kousek pod námi, letí jen o něco rychleji než my. Může všechno prohlédnout jako sousedům v oknech. Je ticho, Pavel drží kurs, výšku a rychlost také.

"A jako Alice, volá váš doprovod. Vezete nazpátek pumu."

Dlouho, dlouho všichni mlčí. Nikdo nemá co dodat, je to jasné. S tímhle jsme nepočítali. Tomík se ozývá první.

"Promiň, Hezounku, měl jsi pravdu."

Tak se mi to líbí. Když někdo udělá chybu, má se omluvit. Pravdu jsem měl. Ty záblesky v hannoverském nádraží byly tři. Druhý se ozývá Pavel.

"Hezounku, mohl bys vyskočit?" Zase neumím hned odpovědět, všechno mně dlouho trvá. Jsem asi velký louda.

Přistávat s pumami není snadné, ale jde to. Riziko samozřejmě je, i když zkušený pilot si dovede poradit a sedne měkce. Přistávat s pumou při otevřené pumovnici, s termitovou pumou, která má už jen jednu pojistku, a přistávat ke všemu ještě na břicho, to je něco jiného. To už by nebylo riziko, ale bláznovství.

Prcek mě pozoruje, vytahuje pomalu palec z rány v noze. Uvnitř je nacpaná gáza, krev už neteče. Až začnu sebou hýbat ... A jak otevřu padák? Pravou rukou nemohu. Nechám si ho připnout obráceně a zkusím levou. Bude to bolet, prsty jsou nateklé, nemohu je téměř ohnout, hlavně ten prostřední je špatný. Snad závlačku vytrhnu. Konečně co jiného mi zbývá, musím...

"Prcku, omdlel zase?"

"Ne, Pavle, poslouchá. Nemůže skákat, má z padáku cedník!"

Aha, na to jsem nevzpomněl. Prckovi to někdy myslí sakramentsky rychle.

Alice se lehce kolébá, Pavel odpovídá hurikánům. Letci smekat nemohou, a tak mávají křídly na rozloučenou. Hodní hoši, ti Poláci, musím jim někdy napsat. Nic dlouhého, jen několik řádků, že posádka ta a ta děkuje za podanou ruku. Nebo bych to měl poslat přes velitelství? To by bylo nejlepší, ať o tom vědí i druzí, za dobrou práci se člověk nemusí stydět. Řeknu Pavlovi, aby požádal Batchelora, jistě to udělá rád. Na to je ale dost času, teď jde o to, jak se dostaneme dolů. Jsme už nad Anglií, jinak by nás stíhači neopouštěli.

Zezadu se nade mnou naklání nějaký velký stín. Objevuje se Frankův obličej, s úsměvem.

"Tak pojd', pomůžeme ti vstát. Čas nemáme, začíná hrát motor."

Frank mě pomalu zvedá. Sedím opřen zády o stěnu trupu, pozoruji, co bude dál. Prcek se tváří nevrle, najednou vyštěkne.

"S tím di do hajzlu, esli si veme něčí padák, tak to bude můj."

Frank se dívá rozpačitě, drží svůj padák s odepnutými popruhy, pilotní padák, který se pokládá pod tělo na sedačku. Nabízí mi ho, jako kdyby mě pouštěl napřed do dveří.

"Prcku, měj rozum, zůstanu s Pavlem v letadle, pokusíme se přistát. Vy musíte všichni vyskočit, co nejdřív. Poznáš přece sám, jak se už všechno klepe, sotva se držíme."

Dívám se z jednoho na druhého, nevím, co mám dělat. Zase je mi tak slabo. Kdy už to všechno skončí? Pod námi se míhají pole, máme již malou výšku. Vteřiny utíkají a já sedím, natáčím hlavu od jednoho k druhému - na pravé oko stále nevidím - hledám odpověď. Objevil se ještě Tomík.

"George má spojení s letištěm, uvolňují nám okruh. Přibližujeme se přímo z kursu. A Pavel vzkazuje, že máte ..."

Prásk! Rána jako z děla. Alice se prudce naklonila na levou stranu, hup, hup, vyrovnala se. Motor pracuje dál, řízení zase pracuje. Frank se otáčí, několik dlouhých kroků a je pryč. Nemůže teď nechat Pavla samotného. Co se stalo? Ve dvířkách kabiny se objevuje hlava. George volá Tomíka, tváří se divně. Prcek ho následuje, vzápětí se vrací.

"Má, uličník, kliku. Urvala se vrtule, ta nemocná. Zasekla se do Tomíkovy sedačky. Připíchlo by ho to jako hada, utek tomu vo fous. A ty neblbni a vem si můj padák."

Vrtím hlavou a ukazuji Prckovi komunikační rozvodku, Pavel s ním chce mluvit. Prcek zasunuje šňůru, krčí čelo, ofrňuje se. Vím proč, slyším to i já.

"Kapitán posádce, připravte se opustit letadlo."

Pavel začíná být zase komisní.

"Co s Hezounkem, přece ho tu nenecháme!"

"Kapitán posádce, připravte se opustit letadlo!"

Prcek rudne. Stojí přede mnou, nohy má malinko pokrčeny, aby udržel lépe rovnováhu. Dívá se na mne, já na něj, jedním okem. Je mi slabo u srdce, mám strach.

"Kapitán posádce, opusťte letadlo! Opusťte ihned letadlo!"

"Přece ho tu nene ..."

"Kapitán seržantu Rogersovi. Dávám rozkaz opustit ihned letadlo! Dávám rozkaz opustit ihned letadlo!"

Z kabiny vletly do trupu nějaké papíry, pak mapa. Zatemňovací záclonka na bočním výhledu se chvěje. Vím proč, v pilotní kabině jsou otevřeny spodní dveře, do trupu se dere vzduch. Vpředu už vyskakují.

"Jdi, prosím tě."

Nevím, jestli mě Prcek slyší, rty se mi sotva pohybují. Rozumí mi ale, jistě mi rozumí, nám střelcům se nemusí dlouho nic vykládat.

"Seržante Rogersi, dávám rozkaz, opusťte ..."

Jedním pohybem vyškubává Prcek zástrčku, druhým si přitahuje padák na prsa. Otáčí se, udělá krok. Pak se zase vrací, naklání se nade mne. Asi ho z toho čpícího prachu pálí oči.

"Sbohem, Hezounku! Sem rád, že sem tě poznal."

Ještě mě pohladí po tváři a už se smýká dozadu, k nouzovému východu. Nebo k výlezu? Jak se jmenuje díra, kterou se dá jenom vylézt, ne vyjít?

"Dej pozor, zamazal sis ruku, dej pozor, dej pozor ...!"

Křičím ještě něco jiného, nevím co. Zůstává po něm jen otevřený poklop a v něm se míhají louky a pole. Polí jen málo, velmi málo. Záclonka na okně se divoce zmítá. Jsem sám.

Těkám po opuštěném trupu. Rozházené světlice, mapy, kyslíkové láhve. Mezi žebrovím nosníků se převalují a chrastí náboje. Jsem sám, sám. Už nemám strach, už je mi všechno jedno. Zadarmo jsem se nedal. Snad se zachrání ti druzí.

Pavel nemohl nic jiného dělat, jistě držel páku, dokud to šlo. Proč bych měl vlastně jemu něco vyčítat? Nebo snad někomu jinému? Bombardovací letadlo není opatrovna. Že neskončím dobře, to jsem věděl, nevěděl jsem ale jak. Teď to vím.

Motor škytá a vyje a Alice se zmítá, prosedá a naklání a poskakuje. To už dlouho nemůže vydržet. Stačí trochu větší náklon, sklouzne po křídle a je konec. Konec? Ano, konec. Colt mi někde vypadl, nebo mi jej vyndali při rozřezávání boty. Měl jsem si vzpomenout dřív a poprosit Prcka, byl by to pro mě udělal. Měl mě rád, jistě mě měl rád, poznal jsem to při loučení. Při loučení se nejlépe pozná, jestli se lidé měli rádi. Snad by to dokázal, zastřelil už koně, svého koně. Já zlomenou nohu nemám, ale hýbat se stejně nemohu.

Prasklo v karburátoru a ta rána z výfuku je asi poslední, kterou jsem slyšel. Motor dodělal. Alice se vzepjala jak raněné zvíře, zastavila se na okamžik ve vzduchu. Málem jsem se svalil.

Alice přechází do strmého klouzáku, dívím se, že nepadá přímo po hlavě. Škoda že jsem tak bezmocný. Kdybych se mohl včas doplazít do kabiny. K čemu to, k čemu? Sotva tomu rozumím, co bych tam mohl zvládnout. Když se nic nepodařilo zkušeným pilotům, co bych mohl zvládnout já? Až Alice dopadne, začnou hořet světlice a prskat náboje, ale o tom už nebudu vědět. A vzplane zbytek benzínu v druhé nádrži. Řítíme se někam, Alice a já.

Nemám strach, je mi zase dobře, tak divně dobře jako tenkrát nad Kolínem. Sedím, na nic nemyslím, snažím se jen udržet na lůžku. Rány mě začínají bolet, přicházejí k sobě. Nejvíce ta noha, ta tolik bolí. Hlavu mám prázdnou, žádné vzpomínky, žádné představy, nic. Sedím a čekám. Vpředu houká výstražný klakson.

Svaluji se pořád víc na levý bok, Alice přepadá na hlavu. Teď už to nemůže dlouho trvat, pár vteřin a budu mít pokoj.

Je mi pěkně, jsem spokojen. Umírání že je strašné? Mně je tak pěkně, nic nechci ...

"Podrovnávám, drž se!"

Slyším hlas, nereaguji. Na poušti jsou vidět oázy, já slyším hlas. Zvuková fáta morgána.

"Drž se!"

Někdo mluví. Kdo? Vždyť tu jsem sám, kdo mne volá? Proč mne nenechají nakonec v klidu, je mi tak dobře. Kdo mě volá, kdo ruší? Kdo?

"Pozor, drž se!"

Něco mi projíždí tělem, myšlenka to není. Ležím najednou na zádech, křečovitě svírám kovový rám lůžka a zapírám nohy. Krk mám ohnut, hlavu mačkám na prsa, zatajuji dech ... Při dopadu jsem prudce nadskočil, ale udržel jsem se. Člověk má velkou sílu, jen když chce. Polykám hlinu a lezu po kolenou k zadní věži. Lezu a nevím o tom, lezu jako stroj,

za sebou táhnu obvazy. V trupu je plno zvířené prachu, sotva vidím. Tam na konci je spása, kosočtverce světla. Tam zmizel Prcek, jak je to už dávno, tam se musím dostat teď já. Lezu a zalykám se hlinou a benzínovými parami. Kolem mne je ticho, až zní v uších. Jen někde vpředu něco slabounce přede a vrčí, dotáčí se gyro a tikají hodiny na palubní desce. Bože, hodiny. Kolik je hodin? Co je, noc, nebo den? Den, vždyť vidím, sice jen jedním okem, ale přece. Přede mnou je díra, vrhám se do ní. Padám rukama na trávu, pak obličejem, pak půlkou těla. Už jsem celý venku, nade mnou je modrá obloha, kolem krásný den. Zvedám se, mohu jít, nic mne nebolí. Zdvíhám strnule nohy. Jdu od letadla, pravý motor začíná hořet. V dále na cestě poskakuje několik vozů. Jedou s rozžatými světly.

Ještě jednou se otáčím. Sbohem, Alice, měla jsi štěstí, vždycky ses vrátila, i naposled. A my s tebou, víd? Jsme dobrá posádka ...

Pavel! Zamrazilo mě v zádech. Stojím rozkročen, nemohu se hnout. To Pavel ke mně mluvil, kdo jiný? Nevyskočil, zůstal se mnou, přistál. Proto se Alice hned nezřítíla, Pavel s ní doklouzal skoro až k letišti. A teď je v pilotní kabině, nemůže ven. Jistě omdlel, nemohl se přivázat a narazil čelem. Alice začíná hořet, v trupu jsou fosforové světlice ... Puma!

Utíkám zpět k letadlu, potácím se na slabých nohách s rozřezanými vysokými botami. Mávám rukama, za mnou poletují uvolněné obvazy. Obíhám trup, zastavuji se u levého motoru, u toho, co nám provedl tolik špatného. Příklop kabiny je otevřen, vypadá jako krovky brouka při vzletnutí, otevřel se asi nárazem.

"Pavle! Pavle!"

Gyro výsměšně vrčí, hodinky tikají. Žádná odpověď.

Jistě je uvnitř, je v bezvědomí, nemůže ven. Tolik pro mne riskoval, teď tam sám zůstal.

Tudy se za ním nedostanu, po křídle nevylezu. Otáčím se a poskakuji a potácím se nazpátek, k díře, z níž jsem před chvílí vypadl. Ano, prolezu trupem, nadzdvihnu ho a vystrčím ven, snad ho unesu. Unesu ho, tolik pro mě udělal. Pak se spustím za ním a odtáhnou ho pryč, pryč od letadla, co nejdál od letadla.

Těžko se skláním, strkám hlavu do tmavého otvoru. Téměř nevidím, rozhlížím se. Dlaněmi se opírám zvenčí o trup, váhám. Nějak se mi tam najednou nechce.

"Pavle!"

Nic, pořád ticho.

Proč se mi tam nechce, proč? Musím ho přece najít, musím ho vytáhnout, zahynul by. Tolik pro mne udělal.

Ještě víc nakláním dovnitř hlavu.

"Pavle!"

Někdo na mne posvítí baterkou. Ne, nebyla to baterka, byl to světlomet, vzplanul a oslnil mi oko. Jenom jedno, samozřejmě, tomu druhému světlo nevadí. Nebyl to ani světlomet, byl to blesk. Zažhnul a spálil mi obličej. Je mi horko, je mi tak horko ...

* * *

(18)

"Vím, synu, slova nejsou výstižná. Nemohu se vám přiblížit, mohu se jen snažit pochopit vaše zoufalství."

V místnosti jsme tři. Pokoj je pěkný, uprostřed jedna jediná postel, na každé straně postele jeden stolek, v koutech proti posteli po jedné židli. Víc nic, vůbec nic. A ještě lustr s matnou koulí, ale ten jako kdyby sem ani nepatřil, vznášel se někde v prostoru. V místnosti je šero, ležím s hlavou odvrácenou od zastíněného okna.

"Znáte mne již delší dobu, víte, že mluvím otevřeně. Styděl bych se vás čímkoliv klamat, takové jednání by nebylo slučitelné s mým postavením. Dobře si uvědomuji, kolik jste riskoval, kolik jste riskoval pro spravedlivou a čestnou myšlenku, důstojnou myšlenek Ježíše Krista. On první hlásal svobodu lidstva."

Ctihodný otec Deere mluví zvolna. Snad chce, abych mu lépe rozuměl, snad je unaven. Být ve dvou válkách jistě unaví. Kromě toho v místnosti je dusno. Venku je červnový den a u mne se nesmí otevřít okno kvůli prachu. Všechno u mne musí být čisté, bílý nábytek a bílé stěny jsou bez poskvny.

Kapitán polní kaplan Deere si otírá prokvetlé skráně, odpočívá. Sestra Hendersonová na druhé židli nehne tělem, nehne svalem v obličeji. Ruce složeny, nohy křížem, sedí rovně a mlčí, vypadá jako socha z panoptika.

Navštivte slavné muzeum voskových figur madame Tussaudové! Když jsme procházeli síněmi, vedli jsme se za ruce, dlaň v dlaň. Podívej se, tady je William Pitt, říkala, a tam Landru, modrovous. A co Johanka z Arku, Patrice, není ti podobná? Když jsi v noci měla rozpuštěné vlasy, když tma ti vykrojila z těla profil, když ... Ach, Patrice, kde jsi?

"Nebudu před vámi nic skrývat, konečně názory lékařů znáte sám. Potkalo vás velké neštěstí, převeliké neštěstí.

Nechci ani zdůrazňovat, jak neskonale toho lituji."

Divím se, jak Deere mě může znát. Asi proto, že jsem cizinec. A jistě také kvůli Prckovi, ty potíže byly přece každou neděli. Prcek nechťel chodit na bohoslužby, válel se v lenošce a četl o rozvodech a dostihách v "News of the World". Sám Batchelor mu jednou domlouval, ale moc to nepomohlo. Kdo sem Deerea asi dovezl? Jistě nejel vlakem, jistě mu u perutě dali auto. Kdo ho vezl, snad ne Patrice?

Sestra Hendersonová vstává, podává mi po lžičkách vlažný čaj s mlékem a pak bere pinzetou vatu, namáčí ji v nějakém roztoku v zakrytém kelímku a pečlivě mi otírá obličej. Obličej?

Když se vata dotýká tváře, nevadí mi to. Nic mě nechladí, nic mě nelechtá, není mi to ani příjemné, prostě o tom nevím. Když vata přijde k oku, k levému, chtěl bych zavřít víčko, ale nemohu, žádné nemám. Nemám víčko ani u pravého oka, ale to je mi jedno, pravý důlek je prázdný. Nemám ani nos, jen takový hrbolek, a nemám ani rty. Od poloviny čela až po bradu a do půl spánku, až kam sahá kukla, mám plochou přiškvařenou hmotu, nic jiného. Levé oko mi na noc zakrývají páskou.

Deere je u mne již potřetí. Nebo posedmé? Nevím, příliš nevnímám. Někdo přijde v bílém plášti, prohlíží si mne, někdy je

jich víc. Nic neříkají nebo skoro nic neříkají, obcházejí mě. Sestra Hendersonová je u mě stále, jen v noci ji střídají jiné. Ty na mě ale ani nesáhnou, zakázali jim to. Klidem mi vytvořili dvojí denní režim, den a noc. V noci mi dávají jen pít, po lžičkách nebo hadičkou. Pořád mám sucho v ústech, pořád mám žízeň, odpařují se mi rychle sliny.

Deere se zase otírá, i zátylek. Mně horko není, jsem nahý, zakrývá mne prostěradlo. Příliš pohodlně se mi ale neleží, rukama ani nohama nemohu téměř hnout. V zápěstí a nad kotníky mám kožené pásy a jimi jsem připoután k železné pelesti. Postel je masivní, přišroubovaná do země. Přes břicho mám také pás, abych se nemohl vzpírat. A hlavu mám v nějakém držáku, nemohu ji položit na stranu.

Probral jsem se pátý den. Předtím jsem dostával do žil glukózu a jiné věci, také nějaký penicilin, takový zázračný lék, nemají jej nikde na světě, jen tady v Ely a snad ještě někde, mám rozpíchaná stehna. Na sále jsem byl prý od rána až do oběda, pořád měli chirurgové co dělat.

"... přeji vám, synu, abyste se alespoň trochu uzdravil. Věřte, že On vás neopustí. Nadějí, nadějí mějte. Bůh vás ochraňuj!"

Otec Deere namáhavě vstává, kyne mi.

"Sbohem, sestro."

"Sbohem, vikáři."

Sestra Hendersonová se ve vojenských záležitostech příliš nevyzná, pro ni jsou všichni duchovní stejní. Přenáší si židli blíž k mé posteli, není už mladá a škoda kroků. Potom sedí, sedí nehybně jak figura v panoptiku a mlčí. Já mlčím samozřejmě také, ještě jsem nepromluvil. Ani o mísu si neříkám, dávají mi ji pravidelně sami. Mlčím, ležím a dívám se jedním okem.

Ozval jsem se za ty celé týdny jednou, a to jsem vykřikl. Vlastně jsem chtěl vykřiknout, ale bylo z toho jen zaskuhání, bez rtů se těžko mluví. Stálo jich několik dlouho za mnou, radili se o něčem. Jeden z nich, psychiatr, to pořád chtěl udělat, že to bude šok a že tak se mohu dostat z pasivity. Buď mě probudí, ať už jakkoli, nebo jim umřu pod rukou, odpirám prý spolupráci. Ti druzí nakonec souhlasili. Neříkali nic, přišli ke mně ze zadu a jeden mi náhle strčil před obličej zrcadlo.

Ten večer jsem měl vysokou horečku, mlátil jsem sebou, byla u mne celou dobu zdvojená směna. Něco mně nastříkli pod kůži, ráno jsem se probudil mokrý. Na polštáři kolem držáku hlavy byly fialové skvrny, ve spánku jsem se třásl tak, až rosolovitá mast na obličej odletovala.

Dnes už jsem skoro bez teplot a je mi nějak lépe. Pro člověka je lepší znát pravdu, ať už je jakákoli. Ta má pravda je hodně hořká.

Kromě kaplana chodí mi něco vyprávět ještě lékař. Pořád opakuje, co všechno mi vlastně je a co všechno se musí dělat, abych se uzdravil. Zná už ten rozvrh nazpaměť, i když jsem nedal najevo, že ho poslouchám. Už vím, kolik budu mít operací, v jakých přestávkách, jak půjdou za sebou, jak dlouho budu v ozdravovnách, jaké budu mít v životě nevýhody, jak jim budu moci čelit ... Tak to jde pořád dokola, musím to prý všechno vědět, musím.

Lékař je mladý, není to ještě takový typický zachránce lidí, zatím spíš jen zdravotní úředník. Není chirurg, je bakteriolog. Když dovykládá, sedne si k mé posteli a prohlíží mně zblízka obličej. Nevím proč, nemůže to přece být příjemné. Někdy si kousek něčeho otře, dá tampón do kulaté skleněné misky a odnese ji.

Nad rouškou mu září dvě oči, hezké dvě oči, nad nimi se klene výrazné obočí. Oči mají tmavé řasy, a když jsou unaveny, trochu mrkají. Sestra Hendersonová se po něm zálibně dívá jako matka po synovi. Pak se její pohled svezí na mne a hned je něha pryč, zůstane jen panoptikum.

Doporučím, říká, aby vám už uvolnili nohy. Chcete? Chci nechci, stejně mu neodpovím. Ať dělají cokoliv, ať třeba nedělají nic, mně je to jedno - s lidmi jsem skončil.

Nejhorší je noc. V osm mi dá sestra na oko pásku - slunce zašlo - a já mám spát. V tom okamžiku vidím zaměřovač a v něm rostou křídla, vidím trasírky z kulometů a sloup vody v moři. Vidím chvějící se záclonku v opuštěném trupu, vidím oslnivý záblesk. V ústech mám hořkou chuť a cítím benzínové páry. Je to divné, jinak chuť nemám a čich už prý nikdy mít nebudu. Už nikdy neucítím, jak Patrice voní vlasy.

První přišel George. Dlouho čekal na povolení, dali je jen jedné osobě, na deset minut. Lékaři návštěvy neradi vidí, ale co naplat, pouta k minulosti nepřerveš šmahem.

Nejdříve jsem ho ani nepoznal, bílý plášť dokáže člověka tak změnit. Že on nepoznal mne, tomu jsem se nedivil. Chvilí se v přítmí rozhlížel, jezdil zrakem kolem té tmavé placky na polštáři. Pak se nějak rozkýval, otočil se ke dveřím a chtěl zase odejít. Byl bledý.

"Georgi!"

Sestra Hendersonová vyběhla, za okamžik se vrátila s lékařem. S prvním lékařem, kterého potkala, ale to nevadí, mým lékařem je zde každý. Já jsem jejich případem, o mně vědí všechno.

Stáli u dveří tři. Bledý George, překvapený lékař a vítězoslavná sestra Hendersonová. Ukazovala na mne, její hlas se odrazil od holých zdí.

"Promluvil!"

Ano, promluvil jsem. Bariéra praskla, chtěl jsem se vrátit do života. Jak mne přijme?

Lékař odběhl, vrátil se a přivedl další dva.

"Promluvil!"

Už jsem zase člověk, nešťastný, ale žijící člověk. Už nejsem mlčící mrzák, netvor se studeným uhrančivým okem. Už nejsem hrůza s kamenným zbytkem obličeje, o němž se mladším sestrám v noci zdálo. Už jsem jen člověk, zase člověk. Co všechno říkám, nevím. Melu dohromady přerývané věty, mluvím, mluvím, snažím se artikulovat. Retnice mi nejdou vůbec, sykavky těžko. George přistupuje jako v transu, lékaři za ním. Lékaři se usmívají. Ted' jsem konečně jejich, ted' mě mohou začít léčit. Zatím to nešlo, zatím mě jen drželi při životě.

"Nerozumím, opakuj."

George je popleten, mluví spojařskou řečí. Nerozumím, opakuj. Dodá také, že mě slyší silou jedna?

Nedodává nic, je celý nesvůj. Ví, není to pěkný pohled, ta přiškvařená skvrna s věncem strupů kolem vypadá ošklivě, na bílém polštáři ještě vyniká. Nebo ho překvapily ty široké, zkosené nosní dírký? Nebo snad ta tmavá jáma tam, kde jsem měl ústa? Ještě mě polib, říká Patrice. Ne, ani to nebude ono, asi mu nejvíc vadí oko, uhrančivé oko bez více a bez pohybu, oko kulaté a studené.

Chtěl bych vědět, zda všichni žijí, chtěl bych vědět, proč přišel právě on, chtěl bych vědět, co dělají, a hlavně bych chtěl vědět ... Ach, na Patrice se nesním ptát. Na všechny ano, jen na ni ne, nikdy už ne. Pro tu jsem zemřel.

"Chtěli jít všichni, nikdo nechtěl ustoupit, Pavel a Frank a Tomík. Pavel říkal, že musí, že je tvůj krajan, a Frank že také musí, že tě nejlépe pochopí. A Prcek se chtěl s Tomíkem dokonce prát, znáš ho, on že půjde, ví prý nejlépe proč. A nakonec se dohodli na mně, že jsem nejstarší a ať prý jdu."

Sestra Hendersonová sedí zase u postele, zase panoptikum. Neujde jí slovo, pozoruje všechno bez ustání. Lékaři již odešli. Venku zpívá kos.

"Dopadli jsme všichni dobře, Frank si trochu poranil nohu. Dali nám dovolenou, teď létáme cvičně a čekáme na rozkaz k přemístění, na odpočinek."

Tak měli dovolenou. Já jsem ji měl kdysi také, a nebyl jsem sám. Byli jsme dva a vedli jsme se za ruce, a teď jsem měl mít zase dovolenou, zase ne sám.

"Georgi, prosím tě, co děláš ..."

Ne, nedokončím to, stejně by mi asi nerozuměl. Snad by poznal, na co se ptám, vlastně na koho se ptám, ale nepochopil by mne. Bolest se dá poznat, dá se trochu vylíčit, ale nedá se pochopit. A potom, George mluvil o ženách vždy tak divně. Nebudu se ptát, nebudu. Co by mi to pomohlo.

"Co dělá Patrice?"

Kdo to promluvil? Já, nevydržel jsem to, vyhrklo to ven. Ano, co dělá Patrice? Je pořád krásná? Jak moc mne má ráda? Má mne přece ještě ráda, či ne? Musí, přísahala. Musí, musí!

"Bože na nebesích!"

Jak se dnes ta sestra divně chová? Proč pořád vyrušuje?

"Co dělá Patrice? Abych ti řekl, ani dobře nevím. To víš, celkem jsem ji neznal, viděl jsem ji párkrát. Zeptám se ale, pošlu ti vzkaz. A jak spíš, spíš dobře?"

Asi mi znehybnělo oko. George se začíná na židli narovnávat a oddalovat, ohlíží se ke dveřím, jistě není rád se mnou sám. Jak to, že neví, co dělá Patrice, jak to, že ji dobře nezná? Co to povídá, co mi to povídá za hlouposti? Kdo by neznal u perutě Patrice, nejhezčí řidičku v RAF? Plavovlasou, modrookou, půvabnou Patrice, všemi zbožňovanou? Patrice, která si vybrala jednoho, navždy, která jednomu dala přednost. Co to George povídá?

"To je všechno pro dnešek, víc vám nemohu povolit ani minutu."

Sestra pronáší svou výzvu suše, nepočítá s odmouváním. Usuzuje správně, George se okamžitě zvedá. Spořádaně odnáší židli do kouta, pak se na mne usměje, v rozpacích.

"Já už musím jít. Měj se co nejlépe, brzy se nám uzdrav. To víš, čekáme tě v posádce zase nazpátek. Chlapce nechám od tebe pozdravovat. Všem vyřídím pozdrav, ano?"

Kývám hlavou. Dobře, ať vyřídí pozdrav všem. Všem, všem, nikoho ať nevynechám.

Koho já mohu zajímat? Volá ještě od dveří.

"Na shledanou, hochu, na brzkou shledanou."

Dveře zůstávají otevřeny, sestra ho vyprovází. Je slyšet pár kroků, pak známý hlas vykřikne:

"Sestro, to je hrozné! Nikdy jsem nečekal, že ..."

"Pssst! Nemluvte tak nahlas, pojďte ..."

Nevím, kam mají ještě jít, jestli dál od dveří nebo za lékařem. Je to ale stejně jedno, teď už vím, že na Patrice jsem se ptát neměl. George je přece chlap, a nevydržel, co se dá čekat od ženy. Nikdy tě neopustím, nikdy, ať se stane cokoliv! Nikdy, Patrice?

Venku zpívá pořád kos.

Druhý přijel Batchelor, s pobočníkem. Vpadli oba do dveří s rozhodností a tak trochu vesele, rozjařeně. Jistě jim řekli, jak to mají na mě zkusit.

"No, seržante, jsme tady, přišli jsme blahopřát."

Akomodační zraková schopnost - umím už používat lékařských termínů - není u letců dlouhá. Právě když Batchelor skončil, odstoupil pobočník ke zdi a opřel se. Takhle jsem kdysi stával já v operačním sále při předletové přípravě. Stál jsem a střelci kolem breptali, bylo veselo. Byl jsem také tak blbý? Vždyť tomu u zdi je špatně, vyloženě špatně. Bude to asi tím teplem a nevětraným vzduchem tady, můj dech páchne. Čich nemám, a přece o tom vím, mám nepříjemný pocit v ústech. V ústech? Oni konečně lékaři nenosí roušku jen proto, aby na mne nedýchali.

"Bylo to pěkné, velmi pěkné. V citaci k vyznamenání stojí, že jste dokázal pokračovat v souboji bez ohledu na své zranění, že jednoho stíhače jste sestřelil a druhého zadržoval až do příchodu posily. A těm Polákům jsme poslali děkovný dopis, jistě vás to potěší."

Batchelor mluví a mluví, hlavu má vztyčenou, na mě se nepodívá, neexistuji pro něj. Zná ten trik, dělá se to při pohřbech a na koncertech, když hraje něco hodně smutného. Ještě dřív než se rozklepe brada, člověk se odhmotní, vypne smysly, zmizí z prostředí, v němž nechce být.

"A ještě vám přeji, abyste se brzy uzdravil. S tím povýšením můžete jistě počítat. Uvažovali jsme o vás již dřív, nemohl jsem vás ale navrhnout současně s Řeřichou, jistě uznáte jeho zásluhy jako velitele letounu."

Ano, uznám Pavlovy zásluhy, uznám kohokoliv zásluhy. Je Batchelor blázen, nebo jsem už blázen já? Copak tohle mě

může teď zajímat?

"Kdo vás přivezl, pane?"

Batchelor se na mne podíval, ale hned zrak sklopil.

"Myslím, pane, který řidič vás přivezl?"

"Ach řidič! Žádný, seržante, půjčili jsme si od sboru kurýrní letadlo. To víte, úkolů je mnoho, není možno ztrácet čas. Usuzuji podle vaší otázky, že máte určitý zájem. Mohu vám snad nějak pomoci? Velmi rád, velmi rád bych tak učinil."

"Ne, děkuji, pane, jste velice laskav."

Teď bych se chtěl přestat na ně dívat, ale oko zavřít nemohu a hlavu odvrátit také ne. Mohu jen čekat, až ustoupí z mého zorného pole.

"Jestliže prominete, pane ..."

Hendersonová je bohem pomsty. Čte snad myšlenky? Oba se spěšně loučí, ještě spěšněji odcházejí. V místnosti je už hodně šero. Dělalí to ta zakrytá okna, ano, ale také se asi už bude smrákat. Kolik je hodin, nevím, pro mne začíná noc přiložením pásky na oko. Dostanou se v pořádku domů? Jistě nemají na palubě rádio, Batchelora by bylo škoda.

Venku zpívá ještě kos.

Při třetí návštěvě přišli všichni najednou, všech pět jich bylo. Bylo to odbyto brzy. Tomík jen nahlédl a zůstal na chodbě - chápu ho, nesnáší to. Už tenkrát v letadle, když mě vytahoval z věže, byl na tom pomalu hůř než já. George vyšel za ním, rád by si prý zakouřil. Nechce mně říct nic o Patrice, no dobře. Pavel stál jako solný sloup, prohodil pár slov. Čekal jsem od něho víc. Nevím, proč je tak zaražen, říkali mu přece, jak vypadám.

"Jak tě zachránili, Pavle?"

"Nechtěl jsem se přivazovat, kvůli požáru. Při přistání jsem narazil hlavou, musel jsem omdlít. Když jsem se probal, ležel jsem nakloněn přes druhou sedačku. Trup byl prázdný, byl jsi pryč. Vylezl jsem, uběhl pár kroků a omdlel jsem znova. Tam mě po výbuchu našli."

Aha, když jsem obcházel letoun nazpátek k nouzovému východu, vylézal Pavel na druhé straně z kabiny. Proto isme se minuli. Nemusel jsem ho hledat, bylo to zbytečné. Stejně jsem mu nepomohl a sebe jsem zničil. Dobře, kdo to ale tenkrát věděl? Kdo ví věci napřed, kdo vidí do budoucna? Tím, že nevyskočil a přistál, tolik pro mne udělal. Nemohl jsem ho tam nechat, ne, alespoň jsem se musel přesvědčit.

"Pavle, děkuji ti, že jsi mne tenkrát neopustil."

Říkám jednu věc a myslím si druhou. Měl mne tam nechat, bylo by to lepší pro mne i pro okolí. Zdá se mi, že druzí uvažují stejně, ale nedávají nic znát.

Vkládá se do toho i Frank, pořád mlčel a jen si mě zkoumavě prohlížel, ani jednou hlavu neodvrátil. To dělá ta jeho filozofická povaha, byl také nějakou dobu zapsán na medicíně.

"My ti musíme poděkovat, všichni. Bez tebe bychom túru neskončili, pomohl jsi nám několikrát. Teď jdeme na odpočinek a je to také tvá zásluha. Já ti proto děkuji, za sebe i za ty druhé."

Co mám odpovědět? Jsem ale rád, že to slyším. Po dlouhé době jsem kvůli něčemu rád.

"Co to říkáš, Franku, to přece byla má povinnost, to bych nemohl být střelcem."

"Pánové, čas ..."

Mé svědomí z panoptika promluvalo. Sestra Hendersonová je vyháněna jako z ráje.

"Na shledanou, hoši, užijte si to. A až začnete znova, dejte na sebe pozor, bylo by vás škoda."

Ano, ať dají na sebe pozor. A kdyby nevěděli, jak se to dělá, ať přijdou za mnou. Já už to vím.

Ten nejmenší, který vůbec nepromluvil, se ke mně vrátil.

"Já za tebou přídu ještě jednou sám. Pro mě ses nezměnil. Já tě vidím pořád stejného a budu tě tak vidět, Hezounku."

Prcek mě měl doopravdy rád. Od jiného bych to oslovení dnes nesnesl, ale od něho to zní samozřejmě. Něco mě hřeje v prsou a chtěl bych se usmát, nejde to. Zkusili za deset minut dost, proč jim to ještě ztrpčovat. Vždyť ta otevřená díra místo pusy musí být strašná.

Hendersonová odchází, bude předávat službu.

"Dobrou noc, Hezounku."

Mám ji začít proklínat? Mám sebou trhat v řemenech? Všechno zbytečné jako ten můj život předtím. Žena umí zranit mistrně. A konečně sestra Hendersonová si to může dovolit, má na to právo. Možná že tak je to vůbec nejlepší, zranit v samém nitru. Pak bolest už není skrytá a má kudy vyprchat.

"Dobrou noc, sestro."

* * *

(19)

"Podzim jsem míval nejraději."

Podzim? Proč ne léto, kdy všechno hýří, kdy kvetou louky a vyskávají děti, kdy déšť je teplý a noc vlhá? Podzim je přece smutný. Poručík Joubert mluví pomalu, s přestávkami, mluví se mu těžko jako mně, artikulace nám nejvíc vadí.

"Rozhlédni se, dobře se rozhlédni. Není to krása? Podívej se na ty jeřabiny, jak září. Co je skromnější než naháček v posečené trávě?"

Rozhlížím se, dobře se rozhlížím. Něco na tom je, i ta trnka je pěkná. Nebyla by ale hezčí na jaře, v plném květu? Snad má pravdu, snad on to tak vidí. Nebo to spíš cítí a to se dá těžko vysvětlit. V citech se druhému odporovat nedá.

"Máš asi pravdu, Louisi, jistě máš pravdu. A hrej, jsi na řadě."

Louis se snaží pevněji uchopit hůl a rozmáchnout se. Je mým partnerem ve hře i v životě. Byl stíhačem, dobrým stíhačem. Vraceli se od Le Havru s výsadkem na Bruneval, před Hastings mu začal hořet motor. Když klouzal přes

po březí, vybuchla nádrž, ze sedmi tisíc se řítíl jako meteor. Padák otevřel až nad zemí.

Louis pomalu, pomalu zdvihal hůl a snažil se dát ráně švih, aby bílý míček poposkočil. Příště mu ho položím na krtinu, snad jej lépe zasáhne. Louis má totiž místo prstů jen ohnuté drápky, vypadá to divně. S obličejem je ale na tom lépe než já, mnohem lépe, neměl maso tak přiškvařené. Má už také několik zákroků, hned se to pozná. Už má horní ret a novou kůži na levé tváři. Kůže je žlutá, někdy se spolu smějeme a říkáme, že je jako z kuřete. Musím se smát také Louisovým uším, strhl si při seskoku kuklu a teď z nich má špičaté kornoutky. Dostane nové, budou prý jako vysoustruhované, jedno jako druhé. Už se na to těší, pak nebude zezadu tak nápadný. Z čeho se asi dělají lidské uši?

Já zezadu nejsem vůbec nápadný, vypadám jako člověk. Zepředu je to horší, místo obličeje mám tmavou placku, vykrojenou podle tvaru kukly. Černou placku bez tváří, jen brada a lícni kosti vyčnívají. Mezi lidi nesmím, byly by s tím potíže. Jednou jsem se díval z okna, jen tak zpovzdálí, zahlédly mě děti. Dvě křičely a utekly, jedno menší nemohlo a zůstalo stát, cukalo rameny a škytalo, museli je odvést. Honem mi dali pokoj s oknem do zahrady, abych prý měl lepší výhled. Pacienti v zahradě si na mne zvyknou, jsou to vojáci. Jídlo mi nosí, do jídelny nechodím. Poslali mě do jídelny na zkoušku, primář si to přál, a ostatní od stolu odešli. Jsou to ovšem jen obyčejní pacienti, mají průstřel plic nebo ruku pryč nebo něco takového, na co se dá dívat. Odešli a druhý den se omluvili, jedenáct dopisů jsem dostal. Asi jim to někdo poradil, ale to je jedno. Líbilo se mi to, tak to má být. Udělal jsi chybu, omluv se - jako se omluvil Tomík kvůli zábleskům v hannoverském nádraží. Co asi hoši dělají? Co dělá Patrice, jak se jí vede? Půl roku je dlouhá doba. Proč mi nikdy nenapsala, také jí to někdo poradil? Možná že kaplan Deere, to je moudrý člověk. Ve dvou válkách byl, viděl, co umí yperit.

Pokoj mám zase sám pro sebe, samozřejmě. Je to tu pěkné, čisté, ve vojenských ozdravovnách si na čistotu potrpí. Mám už svůj důstojnický stejnokroj, jmenování přišlo ještě do Ely. Mám všechno, co chci, jen vázanku a šle mi vzali a k jídlu mi půjčují lžici. Také mně prohlíželi kufřík, hned jsem to poznal. Sestra Hendersonová mi řekla, že hledali žiletky. Bylo mi do smíchu, jako kdybych je mohl na něco potřebovat. Sestra Hendersonová je tady, poslali ji z Ely za mnou, považují si mne. Ve dne spí a v noci sedí u mne v pokoji. Je to zbytečné, na oknech jsou mříže a dveře nemají kliku, jen patentní zámek.

Ven z budovy nechodím dlouho. Přišel primář s lékařem, všelijak mluvili, jak v nemocnicích dovedou.

"Poslyšte, neradi bychom se zklamali. Vaše léčení přechází do další etapy. Dám vám úplnou volnost, ale nesmíte nám dělat starosti víc, než máme. Uznáváte přece, že s tolika pacienty jsou starosti?"

Pokyvují hlavou, uznávám. Na dolejších poschodí někdo v noci strašně křičí. Když to lékaři mají pořád poslouchat, pořád vidět jen bolest a ošklivé věci, musí mít skutečně hodně starostí. Já tady tomu říkám ozdravovna, ale jmenuje se to vlastně rehabilitační léčebna a je tu plno mrzáků. Jsou po operacích nebo čekají, až je zase na další pošlou.

"Budete mít denně volnou vycházku, jak dlouho budete chtít. Mám jen jednu podmínku. Vždy s vámi někdo bude, sestra nebo jiný pacient, abychom o vás věděli. Nechcete nám přece dělat starost, že?"

Vrtím hlavou, nechci nikomu dělat starost. Udělal jsem jiným starostí už dost, největší asi tátovi. Proč jsem tenkrát odešel? Proč jsem nezůstal doma? Nebyl jsem žádný voják, válce nerozumím, co jiného mě mohlo potkat než neštěstí? Vojáci zůstali a já jsem šel. Neměl jsem z toho rozum.

"Můžete jít, kam chcete. Ovšem nejlepší by zatím bylo, kdybyste chodil na golfové hřiště, tam k lesu, tam budete mít hodně pohybu. Poručík Joubert tam také chodí, je mu tam dobře."

Tak teď chodíme po golfovém hřišti a je nám dobře. Jsme sami, stačí, když jsme spolu dva, já hlídám Jouberta a on mne. Primář má dobrý postřeh, dva najednou se neoběsí.

Bílý míček poskakuje po žlutnoucí trávě, poráží malé naháčky, koulí se přes ně, laškuje. U lesa rudnou jeřabiny, bdi nad nimi starý modřín. Vysoko táhnou divoké husy. Letí z jedné země do druhé, pro ně válka neplatí.

"Podívej, jsou ve formaci."

Louis napřed švihne holí, míček kousek odskočí.

"Nemusím se dívat, slyším je kejhat. Nerad se dívám po obloze."

Ano, už jsem si všiml, nosí hlavu pořád sklopenou, obloha mu něco připomíná.

"Chtěl by ses tam ještě někdy vrátit?"

Louis ožívá.

"Kam?"

Ukazuje nahoru do šedomodré báně, která nás oba zlákala a potrestala.

"Tam."

"Ne, chtěl bych se vrátit tam."

Ukazuje někam na východ.

"Kam, Louisi, co je tam?"

"Tam? Tam je Charleroi ..."

Večery jsou dlouhé, pořád delší a delší. Je to jen tím podzimem?

Myslím, že ne, je to ještě něčím jiným.

Někdy si čtu, jen chvilku, oko nesmím ještě unavovat. Někdy mi čte sestra Hendersonová. Bereme to šmahem, někdy Shakespeara, někdy detektivku. Sestra říká, že jsem vděčný posluchač. Jsem vděčný, to je pravda. Jsem vděčný proto, že nemusím být v noci sám. Nocí se bojím. Jak ztichnou zvuky a páska mi zavře oko, vidím křídla v zaměřovači a sloup vody v moři.

Někdy usne dřív než já, to pak potichu vstanu a zhasnu stolní lampu. Také jsem se jednou natáhl nad lenošku a chtěl jí vzít knihu z ruky, ale rozmyslel jsem si to. Co kdyby procitla a spatřila mne nad sebou, kdyby spatřila můj obličej. Když sestra spí, jsem zticha, ani se nepřevalím, ani nezakašlu. Vážím si jí. Vydrží se na mne dívat, jediná ze všech, nikdy neodvrátí hlavu. Snad kdyby Patrice byla déle se mnou, snad by také ...

"Víte, Hezounku, člověk jako vy může být už jen hezcí, odpornější už ne, pamatujte si to. A vy se zlepšujete, pořád se zlepšujete. Obličej vám zčernal, ale není už napuchlý, z úst vám už nepáchne, rukama můžete hýbat, chodíte. Co chcete, najednou nic nejde. Musíte se léčit po etapách, vaše nemoc není angína. A nejdříve si musíte uzdravit duši, Hezounku, duši napřed a pak to ostatní, rozumíte?"

Sestra Hendersonová má pravdu, už je to se mnou lepší. A musím se léčit po etapách a napřed si musím uzdravit duši. Duši napřed, je to jasné?

"Sestro, proč jste za mnou přijela z Ely?"

"Proč? Mladé děvče by s vámi nebylo, nikdo by jí nemohl dát příkaz. A také by se o to nikdo nepokoušel. Sám být nemůžete. Koho mají shánět? Pořád by jedna síla chyběla, v nemocnici nebo v léčebně. Tak poslali mne."

"Dobře, poslali vás. Vy jste ale nemusela jet."

"Musela nemusela, jsem tady. A když vám něco řeknu, tak to budete dělat. A hlavně žádné hlouposti, Hezounku, žádné hlouposti. Pamatujte, že největší nepříjemnost bych měla já."

Sestra už není z panoptika, má také srdce. Nebudu dělat žádné hlouposti, měla by nepříjemnost. To by si nezasloužila. Konečně, vždyť ona také musí jednou odjet ...

Ukazuje obrázek.

"Podívejte se, Hezounku, dobře se podívejte."

"Voják, pěšák, pěkný chlapec. Kdo je to?"

"Kdo je to? To není nikdo, to byl Hugh."

"Kdo byl Hugh, sestro?"

"Hugh byl můj syn."

Na dolejších poschodí někdo zase křičí, poslouchám a je mi divně. Sestra Hendersonová natáčí stínítko, lampa jí svítila do očí. Už bude jistě půlnoc, už bychom měli spát. Už nechci nic vědět.

"Promiňte, sestro."

"To je v pořádku, Hezounku, to je v pořádku. Víte, kde skončil? Nemůžete vědět, samozřejmě. Skončil u Dunkerque. Skončil ve druhé válce a můj otec skončil v té první."

"Promiňte, sestro, nechtěl jsem."

"Nechtěl jste, nechtěl jste. Já teď ale chci. Jen vás to postihlo, nikoho jiného? Jiný už nemá hoře, jen vy ho máte?"

Hlavu bych za to dala, kdyby Hugh žil, nejen obličej!"

Takhle jsem ji nikdy neviděl. To není figura z panoptika, je v ní oheň a zášť, je v ní vášeň a láska, je žena. Vstává, jde ke mně, tváře jí hoří.

"Chcete mi snad říci, že alespoň někde mám klid, že se mohu vrátit domů a že vy domov nemáte, že vám ho vzali? Já také nemám domov, rozumíte? Já jsem z Coventry! Z Coventry jsem, Hezounku, jistě mi rozumíte, jste letec. A v tom zříceném domku u Broadgate zůstal můj muž. Rozumíte mi teď? Už víte, proč jsem za vámi přijela? Všechno jste už pochopil?"

Nějak se snažím zavrtat se, ale nejde to, vojenské zíněnky nejsou měkké. Kdybych si mohl alespoň zakrýt hlavu, tolik se stydím. Já tady kvůli jednomu obličejí ...

Myslel jsem, že už usnula. Ne, je jen sama se svými myšlenkami, s těmi je člověk nejraději sám. Dnes je ale nějak sdílná. Trhl jsem sebou. Uhořel snad? Co jiného vlastně myslí? Nemůže přece vědět, jak jsem vypadal.

"Hugh se vám v něčem podobal, Hezounku."

"Nedivte se, znám vaši fotku z průkazky. Poslali ji za vámi od perutě, nemocnice si ji vyžádala. Dali ji zvětšit, chtěli získat představu o vaší podobě."

"O mé podobě? K čemu může být dobré vědět, jak jsem vypadal? Nikdy už tak vypadat nebudu, co na tom."

"Ba ne, mylíte se, obličej má své proporce, ty se musí zachovat. To víte, nevystihnou je, nikdy je nemohou úplně vystihnout, ale budou se o to snažit. Při plastické chirurgii musí být lékař umělcem."

"Kdy už začnou, sestro, kdy už začnou?"

"Nesmíte být netrpělivý, tělo potřebuje čas. Musí se napřed ukázat, v jakém rozsahu může tkáň regenerovat. Nemůžete roubovat na uschlou větev."

Sbírám zbytky latiny, snažím se jí porozumět. Je moudrá, všechno umí vysvětlit, prostě a zřetelně.

"Čím jste byla, sestro?"

"Nerozumím vám. Co máte na mysli?"

"Kde jste před válkou pracovala, v jakém oboru?"

"Nikde jsem nepracovala, Hezounku, měla jsem přece rodinu. O tu jsem pečovala. Člověk nemůže pořádně dělat dvě věci najednou."

"A jak to, že všemu tak rozumíte, i medicíně?"

"Ale jděte, hlupáčku, nerozumím ničemu. Tu a tam něco zaslechnu, dám si to dohromady a hotovo. Vy myslíte, že druzí to dělají jinak?"

"Sestro Hendersonová, když všemu rozumíte ..."

Prohlíží si mne podezřívavě. Jak spojím oslovení s jménem, jsem nesvůj anebo chci něco vysvětlit, něco složitějšího. Ve dvaceti letech člověk toho moc neví, neměli by na něj dávat odpovědnost.

"Sestro Hendersonová, bude mě mít ještě někdo rád?"

Chtěl jsem se zeptat, jestli mě bude mít ještě ráda Patrice. Nevím, co s ní je, nepíše, na návštěvu nepřišla. Na návštěvu vlastně přijít nemohla, to bych jí krivdil. Návštěvy máme s Louisem zakázány, aby nás lidé zbytečně nevyrušovali. A já když procházím zahradou na hřiště, mám nosit roušku. Nemusím, samozřejmě, ale je to lepší, v zahradě jsou mouchy a mohl bych dostat infekci. Primář o mne dbá.

"Sestro, slyšela jste?"

Asi neslyšela, asi už spí. Namluvili jsme dnes toho hodně, bolí mě žvýkače na sanici. Mluvit bez rtů je velká práce.

Člověk si musí pomáhat celou bradou a hlas zní tak dutě.

"Jestli vás bude mít někdo rád, Hezounku? Vaše matka vždycky. A já vás mám ráda teď."

Na chodbě někdo vzlyká. Budu muset být v noci víc ticho, nikdy jsem si nevšiml, že dveřmi je všechno slyšet. Kdo to jen může být, přece ne žena, tady žádné pacientky nejsou. Nebo je slyšet někoho skrz okno? To snad také ...

"Sestro! Proč pláčete?"

"Nic, to nic ... vzpomněla jsem si na manžela, mluvila jsem o něm. Nebo mě ten Hugh tak roztesknil? Už ani nevím. To víte, žena má slzy na krajíčku. Dobrou noc, Hezounku, už je moc pozdě. Ráno byste s Louisem prohrál."

Myslím si, že s Louisem jsme už prohráli oba, Louis právě tam, kde vyhrál Vilém Dobývateľ, ale nebudu jí nic říkat. Na co jsem se ptal, odpověděla. Vždyť odpověď nemusí být vždy přímá, někdy stačí jen naznačit ...

* * *

(20)

. V pátek mívá sestra Hendersonová volný den. Jezdí k příbuzným do Readingu, naše ozdravovna u Swindonu není daleko. Někdy, když může zůstat přes víkend, přiveze ji bratr autem - do vlaku od Londýna by se v neděli večer těžko dostávala. Bratr má autoopravnu, nějaký ten benzín sežene.

Pan Burns je zajímavý člověk, sestra mi o něm někdy vypráví. Už jsem ho dvakrát zahlédl, čekal jsem, až přijedou. Co jiného mám dělat než čekat. Já pořád čekám. Čekám na jídlo a na spánek a čekám na jaro. Teď čekám také na sestru, je mi bez ní smutno.

Přijeli v neděli odpoledne, ještě za světla, a sestra vzala pana Burnse do zahrady, aby si odpočinul. Je už starší, rád nespěchá.

Stál jsem za záclonou - v neděli při návštěvách nevycházím - a snažil jsem se pochopit, o čem asi sestra s panem Burnsem mluví.

Pan Burns je ještě fešák, s bílým límečkem, s kamašemi na polobotkách. Plet' má trochu popelavou, zlobí ho játra. Pan Burns žil v Jižní Americe, byl úředníkem paroplavby. Pomohl si tam, teď dělá do aut. On přímo ne, má k tomu lidi. Ne sice moc, teď se jezdí málo, ale jde to ještě, zaplat'pánbůh, jde to. Vozům jistě rozumí, životu také.

Pan Burns sedí na lavičce a sestra je už nahoře. Poznám ji hned, klepne krátce dvakrát na dveře a už si odemyká, má svůj vlastní klíč.

Denní sestra je ráda, může odejít dřív. Nudí se už celé odpoledne u tlustého románu, se mnou si vyprávět nemůže. Já totiž s každým nemluví, jenom s kým chci. Chci mluvit se sestrou Hendersonovou, chci mluvit s Louisem a ... a to je dost. Ostatní kolem sebe jen poslouchám, ale nemluví s nimi. Tu a tam prohodím slovo s lékařem, to musím.

Denní sestra odchází a já běžím k sestře Hendersonové a skláním se jí k ruce. Sestra mne hladí po vlasech a říká mi kučeračku nebo kudrlinko. Je ke mně tak hodná od té noci, co plakala. Nikdo ale neví, jak se máme rádi, jen my dva.

"Hezounku, přivezla jsem jablečný koláč."

Děkuju jí, snímám si roušku a hned se do něho pouštím. Před denní sestrou nosím roušku, před sestrou Hendersonovou ne. Jenom kdyby přišel někdo třetí, to pak ano.

"Sestro, koláč je výtečný, skutečně výtečný."

Jím pomalu, s chutí, i drobčky sbírám. Sestra mne pozoruje, neříká nic. Je nám dobře.

"Hezounku, můj bratr by s vámi rád mluvil."

Zarážím se - vždyť přece ví, že já s nikým mluvit nechci, že o to nestojím. Její bratr by chtěl se mnou mluvit, o čem asi? Nezná mě, neviděl mě, tak co? Ona ale o mně jistě vyprávěla.

Sedím, zabaluji a rozbaluji prázdný ubrousek od koláče. Co jí mám odpovědět? Je to přece její bratr, nemohu být tak neslušný. Proč se mi ale do té odpovědi nechce? Proč mám zase takový pocit jako u Alice, když jsem váhal vlézt za Pavlem do trupu?

"Mohu vědět o čem?"

"Jen tak, Hezounku. Chce si s vámi pohovořit, vyprávěla jsem mu o vás. Vždy mu o vás vyprávím. Víte, já nemám nikoho jiného, o kom bych mohla vyprávět ..."

Tu poslední větu říká už tiše.

Pan Burns čeká ještě na lavičce, kreslí holí do písku a pozoruje návštěvy. K vojákům jezdí spíše ženy a pan Burns se dívá se zájmem, je starý mládenec.

"Hezounku, vy mě pochopíte. Bratr ví, jak vypadá lepra."

Aha, chce mi naznačit, abych se nestyděl. Lepra - to jsou přece ty lví obličejové s rozpláclym nosem a s užranými rty. To přece nic není proti mně, vůbec nic. Tak ještě snad Louis, jakžtakž, ale já? Copak při lepře je přiškvařené maso na kosti?

"Sestro, jestli si přejete, prosím. Řekla jste mu ale všechno, skutečně všechno?"

"Jistě, všechno. A budete mít přece roušku, tak co? Vezměte si ještě brýle a všechno bude v pořádku."

Mám veliké tmavé brýle se zaoblenými skly, přiléhají ke spánku. Když si vezmu brýle a roušku utěsním šálou, a když si nasadím čepici a ohrnu límec od kabátu, skoro se nic nepozná, zkoušel jsem to v zrcadle. Zkoušel jsem to stokrát, tisíckrát. Zrcadlo na pokoji teď mám, prý ho tam musím mít, prý se musím dívat pravdě do očí, abych si zvykl. Napřed si musím vyléčit duši, říkala sestra.

Vycházíme zadním vchodem, jdeme rychle až dozadu do kouta zahrady. Návštěvy se po mně dívají, ty starší se soucitem, ty mladší zvědavě. Jistě by rády věděly, jak vypadám, ženy lákají tajemství. Kdyby tak věděly skutečně ...

Pan Burns se důstojně zvedá. Sestra Hendersonová nás představuje. Angličané představovat umějí, dělají to

nenuceně. Máte dojem, že se s tím druhým znáte už roky.

"Těší mne, že vás poznávám, velmi mne těší."

Také mne to těší a je mi veselo, protože pan Burns mě v tom zakuklení vůbec poznat nemůže.

Pan Burns jde k věci, neváhá.

"Je to taková maličkost, ve všem Mary vyhovím, velmi rád."

Snažím se pochopit, v čem je pan Burns tak ochotný a co já mám s tím společného. Sestra Hendersonová mává za mými zády, něco se mu snaží naznačit.

"Zapomněla jsem ti říct, Valtře, že jsme se s Hezounkem na ničem bližším ještě nedohodli, všechno se musí teprve prohovorit."

Ted' už jsem docela mimo soutěž, nevím prostě vůbec nic. Vždyť já jsem sestru Hendersonovou o nic nežádal, nic nepotřebuji. Sestra ted' už není sestrou, je paní na dobročinném bazaru.

Pan Burns je trochu v rozpacích, ovšem jen malinko. Člověk jeho formátu se z míry přivést nedá, to se pozná. Uhlazuje si kabát a mluví, mluví.

"Jsem to hlupák, prozradil jsem překvapení. Snad se to dá nějak napravit, my muži se přece dohodneme, Mary mne žádala, pane, ehm ... Mary by se dnes ráda ještě trochu svezla, a snad byste ji mohl doprovázet. Velmi rád bych vám nabídl místo ve voze. Když se ovšem svěříte starým rukám, ha, ha ..."

Svézt se! Půl roku vidím vojáky, vojáky pacienty a vojáky lékaře a vojáky sanitáře, půl roku jsem nebyl mezi lidmi. Půl roku jsem zavřen. Půl roku jsem neslyšel ženský smích a neviděl výkladní skřín.

"Sestro, děkuji vám! To je nápad!"

Hrnu se k ní, objímám ji a točím se s ní dokola. Zahrada je skoro prázdná, ti zbylí se udiveně dívají.

"A mohu vůbec odtud odejít, pustí mne?"

Všechna nálada je pryč, nadšení spadlo. Vždyť se nedostanu přes bránu. Od té doby, co křičely ty děti pod okny ...

"O to se nestarejte, Hezounku. Primář řekl, že můžete jít, kam chcete, jen sám nesmíte být. Budu přece s vámi já. Když nechcete, nepůjdeme ani branou, obědme golfové hřiště."

"Když tedy myslíte, sestro, byl bych rád, skutečně velmi rád. A vám, pane, mohu jen poděkovat. Ani nevíte, jak jsem vám zavázán. Nebudu vás ovšem dlouho obtěžovat, svezu se jen kousek, malý kousek."

Pan Burns se napřimuje. Je trochu nespůj, má stejné srdce jako sestra.

Jdeme přes golfové hřiště. Jdu uprostřed, oba se mne drží. Jdu já, jde sestra Hendersonová a jde pan Burns. Jdeme a jsme šťastni. Já alespoň jsem.

Kopeme rozpustile do krtin. Naháčky už zmizely, tráva je špinavě žlutá, zašlá. Zima se blíží, vlevo je trnka, u lesa svítí oklované zbytky jeřabin. Nad nimi modřín, přes který táhly husy ...

"Louis!"

Zastavuji se, čekají.

"Louis by chtěl jet jistě také, sestro. Prosím, přiveďte ho, prosím vás. Dovolíte, pane Burnsi, mohu vzít s sebou přítele?"

Je na tom špatně, ztratil zem, rodinu i tvář."

Pan Burns neví, nemá do toho co mluvit. Sestra Hendersonová neříká nic, otáčí se a běží zpět k budově. Pan Burns se za ní dívá, usmívá se.

"Omládl. Bylo to s ní špatné. Víte, neměla pro koho žít ..."

Nad borovicemi se ženou mraky, začíná se šepit, ale mně už smutno není. Sestra Hendersonová má pro koho žít. Louisovi se dvakrát nechtělo, chystal se již na lůžko, není mu zvlášť dobře. Pojede ale, když si to přejeme. Pojede rád, ovšem, už ani neví, jestli lidé venku ještě žijí. Pan Burns mluví slušnou franštinou, je rád, že ji může před sestrou uplatnit. Sestra Hendersonová těká od jednoho k druhému a od druhého ke třetímu, jde rychle, drží se nás za ruce, pohazuje s nimi. Na tvářích jí vyskakuje rumělka, oči jí planou. Musela být v mládí krásná. Jak je to asi dlouho? A je vůbec už tak stará?

"Nečekejte zázrak, není to nic zvláštního. Ale jezdit se v tom dá, šlape spolehlivě. Zaparkoval jsem na silnici, hned tady za záhybem ... Podívejte!"

Pěkný vůz, pěkný, křičíme oba s Louisem a předháníme se, kdo dřív doběhne. Jsem první, samozřejmě, běhal jsem dobře. A hned za námi dobíhá Mary, sestra Hendersonová. Oddychuje, hrud' se jí zdvíhá, celá září.

Pan Burns nespěchá, nemá už kam. Přichází volně, rozvážně odemyká dvířka. Sedáme si, Louis chce být vpředu, pilot se v něm ozývá. Nebudu se s ním přit, vzadu je také pěkně. Škoda že sedadlo není otočeno proti směru jízdy ...

Pan Burns obřadně řadí, dává si na čas. Vauxhall běží, stromy podél cesty tiše mizí dozadu. Jedeme k Readingu, po známé silnici. Sestra Hendersonová mně sune ruku pod paži, naklání se ke mně.

"Hezounku, jsem tak šťastna."

Stromy mizí dozadu a pan Burns se baví s Louisem. Jedeme k Readingu, po známé silnici. Kde končí?

"Pane Burnsi, velmi vám děkuji, ale neměli bychom se už vrátit?"

Nechci, aby pro nás pálil zbytečně benzín, a nechci ho ani unavovat. A potom bych byl rád, kdybych byl už zase ve svém pokoji a kdyby sestra Hendersonová u mne seděla v lenošce, četla mi a vyprávěla. Třeba bychom se drželi za ruce, jako se držíme teď.

"Vrátit se? Co vás napadá, hochu, musím vám ukázat svůj podnik, pojedeme kolem. A jistě byste rád viděl, kam Mary jezdí na víkendy, nemám pravdu? Do města je už pár mil."

Má pravdu, mlčím.

Projíždíme zatemněnými ulicemi, po chodnících se míhají lidé. Vystoupí náhle ze tmy a zmizí, dřív než si je mohu blíž prohlédnout - právě jako v životě. To je dobře, nikdo nevidí ani nás. Louis má sice také roušku a brýle, ale sedí přímo před čelním sklem, měl by být raději se mnou vzadu.

"Pane Burnsi, mohl byste laskavě na okamžik zastavit?"

Teď se to právě hodí, projíždíme opuštěnou uličkou. Pan Burns dost silně brzdí, myslí si, že mi něco je. Uklidňuji rozhoupnuté tělo, točím klíčkou, vykláním se a dívám se dozadu. Nikde nikdo.

"Louisi, prosím tě, sedni si na chvílku vedle mne. Nechci, abychom budili pozornost, někdo by si nás mohl prohlížet, na křižovatce nebo tak."

Najednou se mi to přestalo líbit. Ve voze je ticho, čekáme na velitele. Její názor platí. Náš může být podnětem, její je rozhodující. Sestra je zase figurínou z panoptika, přemýšlí.

"Ba ne, Hezounku, to by nebylo správné. Někdo z vás dvou musí sedět vpředu, jinak by jízda nesplnila účel. Musíte jet s vědomím, že vás někdo může vidět. Nebudete se vystavovat, jistě ne, ale skrývat se pořád také nesmíte. Ta strašná méněcennost by nikdy nezeslábla. Nejlepší by vůbec bylo, kdybyste jeli vpředu oba."

"Ale sestro, to přece není možné, pan Burns musí řídit."

"Já že musím řídit? Vůbec nemusím, může někdo z vás."

Teď mlčím dlouho, láká to. Já řídit? Nevím, po tak dlouhé přestávce ... a co to jedno oko ... musel bych pomalu, vždyť neodhadnu správně vzdálenost, nemám prostorové vnímání.

"Jestli tedy dovolíte ..."

Louis mě předešel, začíná nesměle. Natahuje na drápky rukavice, vylézá a obchází chladič.

"Rád bych zkusil, jestli zvládnou volant a páku dlaněmi."

Nu ovšem, Louis to z hlavy nepustil.

Vraceli jsme se včera z hřiště a on najednou začal, že z oblohy strach už nemá, rád by se tam vrátil, jen kdyby udržel řídicí páku. Tak teď to začne zkoušet, s námi.

"Velmi rád, velmi rád, posлуžte si. Akcelerace je silná, jistě jste si všiml. Trochu jsem to upravil, jezdil jsem americké vozy, zvykl jsem si na odpich."

Pan Burns se přesunuje na sedadlo pro spolujezdcu. Chci vstát a jít místo něho dopředu, jak sestra Hendersonová doporučovala, ale nějak jsem si nemohl uvolnit včas ruku. Nevšimla si zřejmě, že si vpředu vyměňují místa, a tiskla mi ji. Snad mi právě chtěla něco říci, upozornit mě na něco.

"Mám zde zůstat sedět, nebo mám ..."

Zvrátil jsem se dozadu, jak vůz vyrazil. Louis ještě nemá v noze výšku pedálů a my s Mary se smějeme. Narazil jsem totiž na ni, musela se chytit. Drží se mé paže a já napínám sval.

"Hodně jste sportoval, Hezounku?"

"Dost jsem plaval, sestro, a trochu zápasil."

Říkám to naschvál skromně.

"Nevěděla jsem, že máte tak vypracované tělo."

"Jak to, Mary, co to povídáte? Vzpomínáte na Ely? Vždyť jste mne každý den myla, celého."

Odvrací se, nevím proč. Pořád se mne ale drží. Sval dlouho napínat nevydržím, chytla by mě křeč.

"Šedesát, pane, a dostal bych z ní ještě víc."

Louis už není ostýchavý pacient, Louis je stíhací pilot. Nepřítel je v dohledu. Uháníme po tmavé silnici, ručička rychloměru sedí na šedesáti mílich. Louis je lehce předkloněn, jako kdyby usínal. Je ale až moc živý. Reading je dávno za námi, Maidenhead nemůže být daleko.

Pan Burns se spokojeně usmívá, dnes si svůj den prožije. Ať oba ti letci z kontinentu vidí, jaké vozy umějí v Anglii stavět. A ať se Mary pobaví, konečně je zase trochu šťastna. Ten chlapec vedle ní je postavou Hugh, celý Hugh. Jak na něm lpí, drží se ho, vypráví mu něco potichu. Pan Burns odvrací pohled od zadového zrcátka. Jak asi oba vypadají? Jak by vypadali bez těch roušek, bylo by to skutečně tak zlé? Hlavně jak by vypadal bez ní ten vzadu, kterému říkají Hezounek. To se mu smějí, nebo proč mu tak říkají? Nebo to zůstalo od dřívějšího? Pak musel být hezký, celý Hugh. Mary se v něm vidí, to se hned pozná, takhle se dlouho nechovala, ano, od svatby se tak nechovala ...

Pan Burns najednou polyká, vytahuje doutník.

Za Maidenheadem Louis přibrzdí, vůz pomalu dobíhá a staví. Zase výměna míst, výměna názorů.

"Výborně seřízen, pane."

"Dělám si tyhle věci sám, pohraji si s tím."

Pan Burns bafá, řadí první rychlost a jede krokem podél příkopu. Tady někde bude odbočka na pole, tam couvneme, točit se s neosvětleným vozem na tmavé silnici se nehodí.

"Valtře, víš, že bych něco snědla?"

"Výborný nápad, má drahá, výborný nápad. Hned jak se vrátíme do Readingu, zajdeme ..."

"Valtře, pojď zkusit Londýn!"

Vzalo mi to dech. Jaké má sestra Hendersonová dnes nápady? Co bychom dělali v Londýně, kam tam můžeme jít? Kam můžeme jít ale v Readingu, Londýn by byl přece lepší, spíš by se tam něco našlo. Pan Burns hned neodpovídá, přemýšlí. Vím o čem, takhle se odmlčoval Pavel, když nás hnali na dlouhou trať. Co asi dělají hoši? Co dělá Patrice?

"Snad benzín vystačí, vydá nám to tak o padesát mil víc. Jestliže si přeješ, pojedeme, také se tam rád podívám."

Sestra Hendersonová mi zase tiskne ruku, usmívá se.

Přes Slough jsme se jen mihli, pan Burns musí Louisovi ukázat, že umí také jezdit. Za podjezdem k Uxbridge nás přelétlo letadlo, nízko a s rozřázanými polohovými světly. Louis se hned otáčí, celý září.

"Dopravní velitelství. Někoho vezou, nějakého potentáta."

Vím, o co jde, nedaleko je letiště, také jsme tam jednou sedali. Bylo to jen cvičné, ale Pavel měl co dělat, letiště malé, ze tří stran domy.

"Dáš se k nim po válce, Louisi?"

Snad mne přeslechl, znova se ptát nebudu. Frekvence se zvyšuje, město nemůže být daleko.

"Slyšel jsem tě. Dám se k nim, když mě vezmou."

"Co to říkáš, pilot jsi přece dobrý a Belgie bude potřebovat dopravní piloty, plno pilotů. Proč by tě nevzali?"

Na tu chybu jsem přišel, hned jak jsem otázku vyslovil, ale už bylo pozdě. Louis se ke mně pomalu natáčí.

"Proč by tě nevzali? Mám ti to připomenout?"

"Ne, Louisi, nedělejte hlouposti!"

Sestra Hendersonová mu odtahuje ruku od roušky.

"Promiň, Louisi."

"V pořádku, Hezounku, tys to jistě neřekl naschvál, ty jistě ne."

Ne, já jsem to naschvál neřekl, má pravdu. A kam vezmou po válce mě? Jaké já najdu zaměstnání? Vždyť na to jsem vůbec ještě nevzpomněl, o tom jsem nepřemýšlel. Proč mě to ještě nenapadlo?

"Kam teď, hoši, nějaké přání?"

"Piccadily, pane Burnsi, jestliže smím prosit."

Pan Burns se významně usmívá, jsme zase všichni spokojeni. Neměl se ptát, nebyl bych odpovídal. Když už jsme v Londýně, ať vidíme zase jednou střed. Možná že si Patrice ještě někdy vzpomene.

"Výborně, vy čtveráku, na Piccadily."

Vyjíždíme z Oxford Street, děláme čestný okruh. Lidí plno, plničko.

V kinech jedno představení skončilo, druhé bude začínat, začnou také divadla. Otevírají se restaurace, tančírny. Kdo nemá kam jít, bloumá alespoň kolem. Na Piccadily se lidé vždycky sejdou, tam se i rozcházejí. Sbohem, Piccadily, sbohem, Leicesterské náměstí ...

Rok a půl nebyl větší nálet, lidem otrnulo. Tady prosvítá v zácloně škvíra, tam příliš dlouho vychází někdo z restaurace, vozy mají silnější žárovky. Jedeme podél chodníků, díváme se. Stejnokroje pěšáků a námořníků a letců a v nich lidé z Kanady a z Nového Zélandu a z Austrálie i odjinud. Kdyby mě jednou spálili a rozsyпали tady popel, kam až by mě lidé roznesli?

"To je divné, Valtře, vojáci a ženy a strážníci - skoro nikdo jiný."

Pan Burns na mne mrká do zrcátka, jemu to divné není, vůbec ne. To přece ve válce patří k sobě. Mně to také divné není a Louis to nekomentuje. Myslí ještě na tu leteckou dopravu?

"Divné, Mary? Co by na tom bylo divného? Lidé se chtějí bavit, každý má všeho až po krk. Jen dělat a čekat, pořád čekat. Ženy jsou v továrnách, muži v kampech, k sobě nemohou, jen v Londýně se mohou setkat. A Londýn je rád přijme, tak co na tom?"

"A proč ti strážníci, Valtře, proč chodí po dvou?"

"Tomu se také nediv, Mary, hoši mají bujnou krev. Perou se trochu, přijde na ně strážník - a začnou tlouct jeho. Tak teď chodí dva, aby druhý mohl běžet pro posilu."

"A co je tohle, pane Burnsi?"

Voláme s Louisem oba současně. Předjíždí nás jeep, v něm chlapi v bílých přilbách, ten vedle řidiče v ruce mikrofon a nohu v bílé kamaši zapřenou o plech nad stupátkem.

"Také vojenská policie, ale americká."

Ano, teď si všímáme. Na chodnících mezi stejnokroji J. V. krále jsou i jiné stejnokroje, ty jsem ještě neviděl. Stejnokroje jak od fy. Reed, jistě kvalitní. Hoši v nich urostlí, ramenatí, asi měli v životě víc jídla, víc pohody.

"Američani se taky perou, Valtře?"

Pan Burns se šibalsky usmívá.

"Zeptej se, má drahá, těch v tom jeepu. Zeptej se, proč jezdí ve čtyřech."

"Moc se mi tady, Valtře, nelíbí, pojďme někam dál."

Pan Burns se zde dobře vyzná, tajemně vystrkuje a klopí ruku, hned ji zase zdvihá a nakrucuje. Tak jezdí řidiči jen v Londýně. Nerozumím tomu, ale líbí se mi to. Nikdo nenadává, nikdo nevyhrožuje a netroubí. Nikdo také nikoho nechce přejet a k smrti vyděsit, všechno je plynulé, klidné. Jen taxikáři se proplétají a dělají myšky, ale těm se to promíjí. Je druh sportu odstavit taxikáře, londýnští taxikáři jsou však tvrdí borci.

Vracíme se od Charring Cross zpět ku středu.

"Nějaký návrh, pánové, nějaký návrh bych prosil."

Jsme všichni rozpačití, nevíme nic. Kam mohou jít lidé s rouškami na večeři? Jak někam vstoupíme, začnou si nás prohlížet a okukovat a někdo možná bude dělat poznámky, proč sem chodíme a co tu chceme ...

"Pane Burnsi, snad by bylo nejlépe, kdybyste někde laskavě koupil sendviče, sníme je ve voze a pojedeme ..."

"Vyloučeno, Hezounku, do toho už nemluvte. Teď jdeme na večeři a jste všichni mými hosty. Dva roky jsem nikde nebyla."

Sestra Hendersonová se zlomil hlas. Pan Burns chvíli čeká, pak dodává sám, spíš jen tak pro sebe, že ta noc v Coventry musela být špatná, velmi špatná.

"Bude to, Hezounku, právě dva roky. Rozumíš, proč nechci být sama, že mně rozumíš?"

Jistě jí rozumím, i když jen šeptá. Jak je tak blízko mne, cítím voňavku. Nebo se mi to jen zdá? Spálený nos nic neprozradí. Myslel jsem, že cítím channel, Patrice ho používala. Jak může být Mary asi stará? Čtyřicet? Nebude jí o moc víc, Hughovi bylo asi dvacet ...

* * *

"U staré želvy by se snad něco našlo, málokdo to zná."

Nečekal jsem, že Louis tak zvládl místopis. Stará želva, co mi to říká? Aha, jednou jsme tam chtěli zajít s Prckem, ale nepustili nás tam, vstup prý jen pro členy. Odbočuje se na Shaftsbury Avenue, pak jedna ulice, druhá, potom ještě nějaká malá ulička, jde se přes dvůr ... Ne, už nevím, kde to je.

"Je to sice klub, ale když něco dáme, pustí nás tam všechny."

Louis vede pana Burnse suverénně, není zřejmě v Londýně poprvé. Měl to konečně kousek, za bitvy o Anglii byl na letišti Redhill. Jak dřív asi žil? Měl milou? Nebo jich měl víc? Mají ho jistě za Francouze, musel být pro Angličanky přitažlivý. Teď už není ...

Dveře jsou solidní, dubové, na povrchu hlavy velkých hřebů, nad vchodem železná lucerna. Znova váhám, nechce se mi dovnitř. Sestra Hendersonová nás vede, směje se jako děvče.

"Škoda že je zhasnuto. Ten vchod je pěkný jako někam do hradu. A vy se nebojte, jací jste to rytíři. Jen dál, jen klidně dál."

"Mary, je to skutečně rozumné?"

"Pojďte oba, pojdte, a ty, Hezounku, mlč! Valtře, jdi laskavě první a zaříd' všechno, ano?"

Pan Burns nemá čas začít něco vyjednávat, Louis si s omluvou uvolňuje paži.

"Promiňte, já jdu první. Snad to bude ještě platit."

Zvonek klíná jako umíráček. Dveře se otevírají napůl, rychle chceme vejít dovnitř.

"Jen pro členy, pánové, jen pro členy. Velice lituji, máme obsazeno."

"Dobrý večer, Joe." Starý obličej se překvapením vraští.

"Promiňte, pane, nevěděl jsem ... nemohu si vzpomenout. Že jsem tak smělý, ne ... nemohu si vzpomenout, jen ten hlas mi kohosi připomíná, nevím ale koho, pane. Jistě prominete ..."

"Joubert, Joe, Louis Joubert."

"Joubert? Pán je pilot, už vím, není-li pravda? Promiňte, pane, nepoznal jsem vás v těch brýlích. I ta šála a ohrnutý límec dělají hodně, pane, vždyť vám vlastně není vidět obličej, s prominutím. No ovšem, Joubert, už vím dobře, pán je z Dánska nebo odkud. Pro vás mám místo vždy, pane, můžete se spolehnout. Račte dál, račte, prosím, všichni dál."

Joe před námi ustupuje, naznačuje volnou cestu do chodby. Čepici se zlatým štítkem, na rameni pletenou šňůru, bílé rukavice, na prsou stužky. Takhle tedy vypadají veteráni z první války. A jak budou vypadat z té druhé? Já už jednu stužku také mám, snad mi ještě nějakou přidají a pak bych mohl ... Ne, já bych nemohl. V klubu, před kterým bych já stál, by plno nikdy nebylo, tam by hosté nechodili.

"Račte dál, pánové, račte dál. Vy napřed, prosím, dámo. Ano, tak je to správné. Zde laskavě odložíte, zavolám vrchního."

"Ne, Joe, neodložíme. Zavolejte ho, prosím, hned."

Joe se trochu zaráží, nezdá se mu něco, ale jde. Co by neudělal pro starého člena klubu, pro stíhacího pilota.

Vrchní byl nový, ten Louise neznal. Jednou jsme uvnitř a to stačí, ven nás už nepošlou. Teď si ví zase rady pan Burns, prohodí pár slov a jdeme. Joe se usmívá, dostal půlkorunu a dostal ji třikrát, od každého. Mary se na něho alespoň usmála. Šťastní lidé se rádi dělí.

Máme samostatnou místnost, větší pokoj. Na zemi bordó koberec, uprostřed stůl a židle z mahagonu, v rohu ještě přiborník a plyšové závěsy. Kolem krbu mramor, vedle březová polena. Podél zdi dubové ostění, nad ním svíčkové lustry a obrazy ve zlacených rámech.

"Mají velkou cenu."

"Skutečně? Hned jsem si to myslel, třebaže v umění se příliš nevyznám. Vy umění jistě rozumíte, že, pane Burnsi."

"Mají velkou cenu ty rámy, chtěl jsem dodat, haha. A mohu vám dnes také říkat Hezounku? Snad se neurazíte?"

Uděláme si dnes dobrý večer, skutečně dobrý večer, přátelé."

Pan Burns vidí, že chybil. S nemocnými se musí opatrně.

"Ten mahagonový stůl je z poctivého ořechu, jen překližku má jinou. A dubové ostění? Podívejte se, pánové!"

Pan Burns přistupuje ke zdi, bouchá na ni, volá vítězně:

"Nic, žádný zvuk, nic neduní. Jsou to tapety, pánové, papírové tapety. Vypadají pěkně, že? Ta březová polena jsou pravá, ale s nimi topit beztak nebudou. To nevádí, my se spokojíme s uhlím, i když trochu čmoudí."

Louis mlčí, pan Burns spokojeně usedá. A rovnou do čela stolu, bude hostitelem. Musím tedy mlčet. Já bych mlčet stejně, já už dnes mluvit nebudu. Proč to pan Burns všechno povídal? Mají divnou vlastnost, oba sourozenci. Sestra také, co od té jsem musel vyslechnout ... Proč nám to vůbec pan Burns říká, proč všechno haní? Někdy je snad přece lepší nekazit si iluzi.

"Ne, děkuji, pro mne polévku také ne."

Oba s Louisem odmítáme, bez rtů se polévka před druhými jíst nedá.

"To je, pánové, jako v životě. V životě se musí jít rovně, ať jsou věci příjemné či ne. Až uvidím něco pořádného, pochválím to, můžete se spolehnout. Na zdraví, pánové. Na vaše zdraví!"

Jídlo nám s Louisem šlo, jsme už vycvičení. Ukrajujeme si malé kousky, podáváme je vidličkou pod roušku - stačí jen trochu předklonit hlavu. Když se nemůžeme strefit, pomáhá jazyk. S pitím je potíž, Louis do mě šťouchá kolenem, já do něho. Nedá se nic dělat, snad nám pan Burns promine. Chtěl přece s námi jít, že?

Vyndáváme z kapsy hadičku, namáčíme do skleničky vína. Ať žije pan Burns! Nejdřív pár srknutí, to taháme falešný vzduch, potom trochu pohnout ohryzkem a už je sklenička prázdná.

Pan Burns neříká nic, nalévá znova. Pijeme šery, je výborné, pan Burns si pochvaluje. Ano, tak je to správné. Co se má pochválit, ať se pochválí.

Po rybě servírují kuře. Moc masa z něho neokrájíme, ale stačí to, já už hlad nemám. Když dávali kuře na stůl, oba jsme

se s Louisem smáli. Sestra Hendersonová se přidala, pochopila proč. Udělal jsem dobrý vtip.

"Podívej se, Louisi, nesou nám tvář."

Pan Burns tomu nerozuměl, polkl a musel se honem napít. Potom si objednal whisky, velkou. Nabízel nám také, ale my s Louisem jsme odmítli, kvůli vozu. Někdo musí řídit nazpátek.

Sestře to sluší. Když jsme vešli, hodil jsem plášť na rezervní židli u zdi a šel jsem se upravit. V zrcadle není nic vidět, skoro nic není vidět, jen nad brýlemi na čele tmavý ošklivý pruh. Česal jsem se právě a sestra najednou za mnou, jestli se může přidat. Hned jsem ji pustil, samozřejmě, jsem dobře o půl hlavy větší. Bez stejnokroje je jiná, úplně jiná. V šatech má velmi úzký pas, nikdo by to neřekl. I jinak je pěkně urostlá, všiml jsem si, když měla ruce u vlasů. Dlouho se česala, já stál za ní a pan Burns vypravoval Louisovi, jaké má potíže s materiálem na opravu vozů. Dva lidé v jednom zrcadle vypadají jinak než ve dvou zrcadlech, doopravdy. Teď po jídle je sestra ještě hezčí. Ptám se pana Burnse, jestli ho nezdržujeme, říká, že ne. Ani nemohl říci nic jiného. Vkládá se do toho Louis.

"Teď jistě dovolíte malou revanš."

Bere mi to právě z úst, já tedy budu muset objednat až tu třetí láhev. Snad ji nějak vypijeme, vždyť je to jen víno. Je sice nasládlé a těžké, ale je to pořád víno. Kdy já jsem pil naposled víno? Kdy já jsem vůbec něco pil?

Vrchní obsluhuje pečlivě. Při jídle byl u stolu téměř pořád, teď se chodí dívat, jak pokračujeme. Jsme pro něho divní hosté, se šátkem a s tmavými brýlemi u večeře. Takové tu jistě ještě neměli.

"Tradice klubů, pánové, sahá hluboko. Každý nemá doma hodovní síň, a přece si rád pozve hosty. K tomu je klub, ať to něco stojí. Měsíc se jí ryba s bramborem a je to zase doma, haha. Kolik je zde salónků, Louisi?"

"Tři, tenhle je krajní."

"Tři? To je dost málo. Předpokládám, že ostatní jsou herny a společenské místnosti. Kuchyni mají ale znamenitou."

"Herny byly zrušeny."

"Jak to, vypadá to dost velké. Na dvě podlaží se toho musí stěsnat přece víc."

"Máte pravdu, pane. Dole je taneční sál. Ale otvírají až v devět, to už budeme na cestě zpátky."

Mary domyslela všechno první, možné následky dobré i špatné. Začíná si příliš prohlížet ten levný obraz na zdi, karafa s vínem, mísa ovoce. Nakrucuje ruku s hodinkami, má milé zápěstí, trochu baculaté. V léčebně jsem si toho nevšiml. Ostatně v léčebně jsem si nevšiml věci ...

"Devět bude za chvíli, Louisi. Co říkáš, Valtře, počkáme? Ať si hoši poslechnou trochu hudby."

"Víš dobře, drahá, že já nespíchám. Když můžete zůstat vy, mně to nevádí, já se přizpůsobím."

"To je dobře, Valtře, že se přizpůsobíš. Posledně, pokud vím, jsi se vrátil z Londýna za dva dny."

Pan Burns klopí stydlivě hlavu, že za to nemůže, a my se usmíváme. Já alespoň ano, Louis snad také. Ženy musí pořád někoho špičkovat. Když nemají muže, vyberou si bratra. Mary na mě mrká, že to tak nemyslí. Jistě to dělá všechno kvůli nám, aby nás trochu pozvedla.

O třetí láhev vedeme chvíli spor, vyhrávám já. Začíná být teplo. Do krbu přikládají uhlí, pan Burns měl pravdu. Louis si rozepjal hořejší knoflík blůzy. Já to udělat nemohu, to je výsada stíhačů. Já bych blůzu nejraději svlékl, tady by to snad šlo. Dlouho neváhám a omlouvám se.

Slabě, slabounce zaznívá odněkud hudba. Mary je roztomilá, vypadá dnes mnohem mladší. Pořád se směje, pan Burns vypráví anekdoty. Mně k smíchu nepřipadají, ale projevují zájem. Louis se konečně dostává také do nálady. Potřeboval to, chudák. Trvá mu to déle než nám, je na víno zvyklý. Rychle vstávám, dostávám nápad.

"Pootevřu dveře, jen tak trochu, ať slyšíme."

"Výborně, Hezounku, výborně!"

Pan Burns tleská, Mary vsedě dupe.

"Ne, počkej! Víím něco lepšího."

Louis vstává také, odhrnuje závěsy v koutě.

"Dveře! Kam vedou, Louisi, řekni nám, honem!"

Louis místo odpovědi klade spiklenecky prst na místo, kde lidé mají ústa. Pak otáčí klíčem, otevírá ...

"La paloma!"

Všichni jsme strnuli. Tango má zvláštní rytmus. Každého melodie chytla, i pana Burnse. Toho možná nejvíc, jistě má na co vzpomínat. Co dělá Patrice?

Ani nevím, že zháším světla na zdi, jedno přece postačí.

"Smím prosit?"

Mary to bere jako samozřejmost. Tančí výborně, vůbec není stará. Držím ji pevně, nechá se unášet. A potom v tom tmavém koutě, kdy s nohou nataženou dělám půlobrat a pak úkrok dozadu se k ní tisknu.

"Hezounku, miláčku."

Hladí mne po vlasech, přitahuji ji k sobě. Jsme sami, pan Burns odešel těmi tajemnými dveřmi, musel se podívat za Louisem.

"Ach ne, blázínku, ne. Přitiskni se ke mně, víc, celý. Můj miláčku!"

"... kolik jich pojala náruč tvoje měkká, kolik jich na tebe ještě v dáli čeká ..."

Zpěvačka je dobrá, hlas má jako samet, nekřičí, to se mi líbí. Kolik jich pojala náruč tvoje měkká, Patrice, kolik? Kde jsi teď? Vzpomínáš na mne?

Vracíme se ke stolu, Mary odevzdaně. Ano, tak se umí dívat jen pes nebo milenka. Milenka ale jen někdy, zřídka.

Louis s panem Burnsem se také vracejí.

"Je tam pěkně, je vidět téměř celý parket."

"Co je tam, Valtře?"

"Malá galérie, hodně zakrytá. Všichni odtamtud dobře uvidíme. Jak jste si zatančili?"

"Dobře, Valtře, dobře. Hezounek netančí špatně."

Říká to, jako když mi večer četla a chtělo se jí spát.

Vstávám, jdu ke dveřím.

"Ne, počkej chvilku. Jak začnou, zhasnu a pak vyjdeme všichni, až skoro k zábradlí."

Louis má pravdu, nebudu se ukazovat za světla, někdo by se mohl podívat nahoru.

"Teď je řada na mně, dejte nám další!"

Vrchní se jen ukloní a je pryč.

"Sestro Hendersonová, neměli bychom raději ..."

"Do toho nemluvte, Louisi, já musím Hezounka dostat trochu nahoru."

Nevím, jak mě může dostat nahoru, ale souhlasím, cesta nejmenšího odporu je někdy nejschůdnější. Konečně, za půldruhé hodiny jsme doma, tak co. Už se těším, až budeme se sestrou Hendersonovou sami. Budeme si vyprávět, jaké to bylo a kdy zase někam pojedeme, a budeme se třeba i držet za ruce, na tom přece nic není. Třeba si i zatančíme, jen tak, bez hudby. Ano, tango si zatančíme. Obejmu ji, přitisknu ji k sobě. Že bychom už raději jeli? Počkám, noc je dlouhá, zítra je také noc a pozítří zase. Už se těším, už se moc těším.

Při každém kousku chodíme na galérii. Louis s panem Burnsem stojí před námi, pan Burns poněkud vpředu, já s Mary za nimi. Nemohou vidět, že mne Mary drží v pase, že mne objímá a přitom se natáčí. Já ji hladím po tváři, po krku. Pan Burns nemůže z parketu spustit oči, tak se mu to líbí. Ani hlavu neodvrátí.

Se čtvrtou lahví šery skončilo, dole spustili rumbu. A karioka! Pan Burns strnul, ohnul ruce v loktech.

"Oléé! Letíme do Ria!"

A zpěvačka, jako kdyby ho slyšela. Mně je to ale najednou k smíchu.

"Všiml sis, že letí do Ria? Tys letěl na Bruneval, já na Hannover a oni letí do Ria, Louisi. To je švanda, vid'?"

Louis kývá, je to švanda. Také se směje, ještě dutěji než jindy. Pan Burns najednou vybíhá, ve dveřích jen něco volá a je pryč. Mary zaklání hlavu přes opěradlo židle, směje se zvonitě. Má jemnou pleť, nevypadá na svá léta, vůbec ne. Už se těším, dnes v noci bude u mne.

"Kam běžel ten blázen stará? Snad neutíkal na parket? To by byla legrace, vidím ho už, jak se krouť!"

Honem jdeme na galérii.

Na pódiu u hudby pan Burns drží kokosová chrástítka a v rytmu hudby se svíjí, vykračuje. Přistupuje k mikrofonu a zpívá španělsky.

Stolky jsou téměř prázdné. Taneční parket není velký, snad třicet párů se vlní podle rumby, podle pana Burnse.

Většinou vojáci, civilistů málo. Pan Burns něco vyjednává se zpěvačkou, ta se usmívá, zřejmě souhlasí.

Pan Burns na nás mává, máme jít dolů. Čekáme na Mary, ta musí rozhodnout.

"Dobře, chlapi, jdeme. Ale Louis napřed, my se přikrademe za ním."

"Hurá, jdeme dolů!"

Louis si ještě kontroluje v zrcadle roušku, zakrývá si i uši a již běží po schodech. Je jistě rád. Scházíme s Mary za ním a vedeme se kolem pasu, jeden druhého, ať to všichni vidí.

Usazujeme se na židličkách u baru, na těch vysokých, držíme se mosazné tyče a díváme se na parket. Nikdo si nás skoro nevšimá.

Pan Burns pořád kývá, Louis jde na průzkum až k hudbě. V sále je přítmí, ti na parketu se starají jeden o druhého a Louise si nikdo nevšimá. Pan Burns s ním něco dohaduje a ...

"Podívej, podívej!"

Mary mně zase tiskne ruku. Louis je na parketu, tančí rumbu. Drží zpěvačku v pase, pohazuje s ní, ukračuje do stran a plete se jiným párům. Pan Burns chrástí s kokosáky, celý září. Mary se usmívá. Je nám dobře, všem je nám dobře. Pak mě něco napadá. Dávám barmanovi libru, celou libru, dohadujeme se. Rozhovor je krátký, barman U staré želvy musí mít něco v hlavě.

Tanec končí, světla zůstala přitlumena. Mary pochopila. Hladí mne po vlasech, tiskne mi nohu k noze.

"Viš, Mary, ne kvůli nám. Jemu to pomůže."

Vracejí se tři, rozjaření.

"Joyce, těší mě."

Děvče se představuje stručně. Je mladá, hezká. Musí být konečně hezká, zpěvačka U staré želvy nemůže být ošklivá.

Mary odtahuje hned nohu a je zase trochu taková jako v léčebně. To se mi ale asi jen zdá, při tlumeném světle se výraz nepozná.

Když se Joyce podívala na mě, trochu sebou trhla.

"Také s rouškou, také zraněný? Co se vám to s těmi obličejí stalo? Ještěže to není nic vážného, že se brzy uzdravíte."

Pan Burns se rozhlíží honem po místnosti, já s ním. Tak to má pro změnu na svědomí zase on, tentokrát ne Mary. Myslí to dobře, já vím, jak to ale dopadne?

"Barmane, chtěl bych Manhattan! Velký a pětkrát, ano?"

To je také jedno z možných řešení. Objímám Mary.

"Tak na zdraví!"

"Na zdraví, a hlavně vám, letci. Ať můžete brzy do vzduchu!"

Připijíme, ale ne všichni. Joyce má sklenici na půl cesty a dívá se někam k Louisově hlavě. Dívá se strnule, bez pohybu.

Sleduji směr pohledu ...

"Ruka!"

Jenom zašeptala, ale stačilo to. Louis si na přípitek svlékl rukavici, jistě o tom ani nevěděl. Teď stojí, jednou rukou opřen o pult, v druhé drží skleničku a pije. Pití jen imituje, pít nemůže. Já také ne, hadičky se sem nehodí.

"Ruka!"

Louis drží stopku sklenky ve svých tenkých opálených drápčích, s dlouhými zahnutými nehty. Joyce ho pozoruje, oči vytřeštěny, sklenička jí drkotá.

"Dobře, Louisi, prohráli jsme."

Mary jedná rychle. Není to už Mary, je to sestra Hendersonová, zkušená ranhojička. Umíš zhojit všechny rány, Mary, i na duši? Mary rozevírá prsty, sklenice jí vypadává na zem. Zdržovat se odkládáním nebude, na to teď není čas.

Psychický šok, teď, nebo nikdy! Pohyb rukou, druhý ...

Joyce ani nehlesla, jen vydechla a svezla se k zemi, jako když klas podetne. Louis se sklání, zdvihá ji. Joyce procítá, na okamžik, vidí obličej nad sebou ...

Výkřik zazněl celým sálem, hudba ustala. Dívají se k nám.

"Světla! Někdo ať rozsvítí!"

Žárovky zaplály, pod nimi Louis s omdlelou Joyce v náručí, v pozadí já. Oba jsme bez roušek, bez brýlí.

Mne zatím přehlédli, dívají se na Louise. Ten jde, nese Joyce k hudbě. Co si asi myslí? Že ji odtud odvedl a že ji tam musí vrátit? Nevím, jde dál.

V sále nikdo nedýchá, všichni vstali. Ženy se rozčilením chytají svých průvodců. Za Louisem jde sestra Hendersonová, obličej panoptikum. Pozor, teď má co dělat s nemocnými lidmi, ale zvládne je. Zvládla jich už víc, právě po narkóze. A tady na ty bude stačit také.

Joyce už sedí na své židli, už je při sobě. Sestra Hendersonová začala napřed s ní, tam to bylo nejnnutnější. Obrací se k mikrofonu.

"Dámy a pánové, měli jsme malé onemocnění. A teď, prosím, všichni zase k tanci. Hudba!"

Hudba jsou tři, v bílých sakách, váhají.

"Rumba!"

Pan Burns přiskakuje, chrástí kokosáky.

"Všichni na parket, všichni!"

Muži sebou trhli. Jsou většinou vojáci, znají cenu rozkazu. A potom, jak budou jednou vypadat oni sami? Ženy nechtějí. Parket je prázdný.

Mary přistupuje k Louisovi, chytá ho v pase.

"Tančit, dámy, všechny za mnou!"

Mary je asi trochu opilá, od toho poskakování se jí točí hlava. Jsem pořád u pultu ve stínu, čekám. Rouška je dole, co bych měl předstírat. Barman pije koňak.

Parket zůstává prázdný, pořád jen jedna dvojice tančí - Mary a Louis. Tančí divoce, hudba hraje divoce, pan Burns chrástí do rytmu.

"Oléé! Rumba!"

Proč upadli, nevím, snad zakopli. Zadunělo to, Mary leží. Pár židlí v cestě odhazují, ale dál nemohu. Přede mnou lidé, těsně natlačeni. Volám na ně, chci, aby ustoupili. Otáčejí se ke mně.

Ten druhý výkřik budu slyšet do smrti.

"Netvor!"

Nebyl to výkřik, bylo to vzlykavé zaskučení. Jak se ohlédl, našel jsem se. Dívají se ke mně, ženy se drží a ani mužům není dobře. Prohlížím si všechny svým kulatým okem, místo druhého mám prázdný důlek - ukazují jim zčernalý obličej.

Bez nosu, bez víček, bez rtů, pár přiškvařených svalů na tváři, s vystouplou bradou a lícními kostmi.

Za chvíli je sál prázdný. Mary sedí na pódiu u hudby, mlčí. Mary umřela, jen sestra Hendersonová žije. Pan Burns stojí u pultu, pije s barmanem.

Slézám, беру Louise pod paží a vedu ho nahoru, kde máme pláště. Nemusím tam ani chodit, už nám je nesou. Vracím se pro sestru, cestou nám klopýtá. Tuhle hru prohrála ona, my ne. Ještě jednou se ohlízím, Starou želvu si chci zapamatovat. Pan Burns je pořád u baru a pije. Teď si teprve všímám, jaký je to už starý člověk.

Do léčebny se vracíme k ránu. Veze nás vojenská sanitka. Sestra sedí vpředu. My s Louisem ležíme nad sebou, nemáme o čem vykládat.

"Louisi!"

"Ano."

"Louisi, já už roušku nebudu nosit, nikdy, já už jsem si zvykl. Ať si teď zvykají ti druzí."

Odpovídá tak potichu, že mu nerozumím. Ptát se znova nechci, ani to konečně nestojí za to.

Za námi jede vojenská policie. Jen tak, pro pořádek.

Hledají zelený benzín?

Večer se oběsil Louis a sestru Hendersonovou našli druhý den v čajové kuchyňce v podkroví. Neřekli mi nic, bylo mi jen divné, že je u mne ošetřovatel. Když ji snášeli, šel jsem právě na procházku. Sestra byla růžová, ale to prý po plynu bývá. Jednu ruku vlekla po zemi, právě tu, kterou mě hladívala. Ošetřovatel chtěl, abych šel honem do zahrady, tam že mi bude dobře. Já jsem ale zůstal stát a díval jsem se, dlouho jsem se díval.

Vezli ji s Louisem společně, pod jednou plachtou. Vůz se stočil na hlavní silnici na východ, k Londýnu.

Já jsem se za nimi pořád díval a vzpomněl jsem si, že na východ leží také Reading a Charleroi.

* * *

(22)

"... a na palubách obrněnců jsou četné protiletadlové zbraně v celkovém počtu asi šedesáti hlavních. Z posilových

prostředků disponuje velitel přístavu třemi pluky protiletadlového dělostřelectva, zajišťovacími balóny a asi sto deseti světlomety. Všechny přístupové cesty jsou pod dohledem stíhacích švadron třetí Luftflotte, takže Brest je nejmohutněji bráněným přístavem na světě. Bez ohledu na tuto skutečnost musí být útok veden se vší rozhodností, neboť vyplutí obrněnců by znamenalo smrtelné ohrožení lodní dopravy v Atlantiku i v Severním moři. Velitel sboru proto apeluje ..."

Ano, tenkrát to bylo všechno nějak složitější. Zpravodajský se točil u mapy, v ruce ukazovátka, a pokoušel se nás strašit, velitel sboru na nás apeloval. Pravda, měli jsme v tom Brestu něco zasáhnout, dali nám kvůli tomu dvoutunovou pumou, Alice naříkala. Bylo to ale těžké, Prinz Eugen byl z té výšky jak párátka na zuby a Scharnhorst a Gneisenau nebyly o moc větší, nikdo by v nich nepoznal bitevní loď. Zkoušeli jsme to, zkoušeli, čtyřikrát jsme nalétávali, čtyřicet minut v přímé palbě ...

Dnes to máme jednoduché, dnes nám dali informaci hned. Tam někde na úrovni Trandhjemu, tam ho možná potkáte. Ihned hlase polohu, rozumíte? Ostatní se nemění, odchod!

Je to křižník třídy Hipper, těžký křižník, ale jako kdyby se propadl. Možná že je schován někde ve fjordu, nad pobřežím se válejí mraky. Útočit na něj nemůžeme, s jedním letadlem by to bylo zbytečné, najít ho ale máme. Zburcovali bychom celý Atlantik, neutekl by pak. Bismarcka námořníci nakonec také dostali, třebaže to odnesl napřed Hood, a Graf Spee utíkal až k La Plata. Letadla jim vždycky pomohla, hlavně s Bismarckem.

"Radar kapitánovi, bez ozvěny."

"Rozumím, pokračujte, stále pokračujte."

Je mi to ještě trochu divné, když někdo volá kapitána a ozve se Frank. A radar jsme na velouších také neměli, u nás se muselo hledat všechno očima. Konečně oči jsou pořád lepší, na ně můžeme nejvíc spoléhat. Prcek vzadu ve věži může spoléhat na své oči a já tady u bočního kulometu jen na své jedno oko. Jsem natočen trochu ke stěně trupu a snažím se všechno obhlédnout. Prcek hlídá asi tu mou stranu také, musíme se přece doplňovat.

V zadní věži jsou browniny, ale čtyřčata. Ovládání je elektrické, s jednou řídicí pákou uprostřed a s knoflíkovou spouští na ní. V trupu je ráže půl palce, na každé straně po jednom kusu, a nahoře na hřbetu je půlpalcové dvojce ve věži. Ještě jeden kulomet má vpředu navigátor, a to už dohromady něco vydá.

Je nás na palubě deset, liberátor všechno unese. V trupu jsou odkryta obě bočnicová okna jako ve vyhlídkovém autobuse, z každého trčí kulomet. Sedím za jedním, mám zelené brýle, límec ohnutý, šálu přes obličej, nikdo by nic nepoznal. Vypadám už také líp, přišli mi nová víčka, dali mi skleněné oko a mám také horní ret. Na levé čelisti mám kousek nové kůže, z vlastního ramene. Mělo jí být víc, i část tváře měla zakrýt, neuchytila se. Snad příště to bude lepší, říkali. Měli se mnou hodně starostí, ale za tak dlouhou dobu se dá kus práce udělat. Teď prý musím zase trochu čekat, co z toho dál bude. Také bych to rád věděl, samozřejmě. S nosem je to nějak špatné, alespoň že mám víčka. Mrkají mi sice pomalu, musím je často prstem stahovat, ale přece je tu něco. Jen mne mrzí, že levé víčko někdy samo spadává, je to nepříjemné, zvlášť když s někým mluvím. Konečně já s mnoha lidmi nemluví, a ti už si na to pomalu zvykají.

"Franku, pátrání po křižníku se ruší, máme přejít zase na ponorky."

"Rozumím. Tomíku, kurs!"

Je to naše stará parta, jen jeden chybí. Frank je za řízením, teď už na levé sedačce, Tomík v navigační kabině na přidi a George u klíče. Přišli ještě další, ale neznám je tak blíž, jsou nedávno po výcviku a jsou teprve seržanty, druhý pilot, radarista, mechanik a dva střelci. My zkušenější jsme všichni důstojníci, až na Prcka, ten je rotmistrem. Má kulatý odznak dole na rukávu s nápisem "Honi soit qui mal y pense!", což prý řekl nějaký král, když jeho dámě spadl při tanci podvazek. Prckovi běda není, nic zlého nemyslí, ani nic zlého, ani nic sprostého. Prcek už přestal mluvit sprostě, relativně, jeho stav by mu to nedovolil.

Točíme se na severozápad a u nohou se mi něco začíná hýbat. Belinda honem popolézla do osvětleného obdélníku na podlaze a šťastně se olizuje v slabých paprscích listopadového slunce. Paprsky jsou doopravdy slabé, na šedesáté čtvrté rovnoběžce je slunce nízko i v poledne, ale přece trochu hřejí. Belinda je spokojena, mžourá a tváří se moudře. Je nás tedy na palubě vlastně jedenáct, deset vojáků a jeden křepelák, fenka. Poslal mi ji koncem minulého roku Frank, jako dárek, byla tenkrát jen odrostlým štěnětem. Primář souhlasil, mohl jsem ji nechat v léčebně, a když jsem šel čas od času pod nůž, starali se o ni až do mého návratu. Bude z ní výborný slidič, po kachnách jde jak divá, vody se ani trochu nebojí.

"Radar kapitánovi, ozvěna sto devadesát."

Belinda se přikrčuje, aby nesklouzla. Teď už se chová v letadle suverénně, umí se bránit proti náhlým pohybům. Frank nemůže ovšem čekat, až se připravíme, při lovu ponorek se musí jednat rychle. Obdélník světla v trupu mizí, liberátor se naklání.

"Rozumím, sto devadesát. Udejte vzdálenost!"

"Radar kapitánovi, čekejte!"

Frank čeká, my s ním. Teď půjde někomu o život, buď těm tam dole, nebo nám. Kdo bude na té horší straně, poznáme za chvíli podle toho, jak rychle se cíl bude pohybovat na obrazovce.

"Radar kapitánovi, plavidlo dvacet mil."

Můžeme si trochu oddychnout, Belinda a já, stíhači to nejsou. Minulý týden to začalo podobně a byli jsme nakonec rádi, že jsme se vrátili domů. Přišly na nás čtyři junkersy, bylo nám všelijak. Trvalo to asi deset minut, vystřílel jsem všechny náboje. Němci nejdříve honili nás, utíkali jsme, pak Frank začal honit je. Udělal dobře, jinak to už asi nešlo. Liberátor má svou váhu, musela to být podivná. Hned stál na křídle, hned se řít do propasti, hned prudce vybíral, až jsme klesali do kolen. My v trupu při střelbě stojíme, držadla kulometu svíráme v obou dlaních, celé tělo se třese. Jeden junkers spadl do vody, ten pomník na hladině už znám, druhý se belhal k pobřeží a psal po obloze a dva další toho brzy nechali, nechtěli za námi hlouběji nad oceán, kam je Frank lákal. Letěli jsme nazpátek na tři motory, na čtvrtém byla

virtule do praporu. Prcek zase nadával, měl nohy zasypány do půl lýtek prázdnými nábojnicemi, a střelce z horní věže jsme museli vynést. Nic mu nebylo, nic neřikal, jen se tak divně usmíval a u koutku úst se mu klikatil slabý pramének zaschlé krve. Položili jsme ho k nám, dozadu do trupu, a na podlaže s ním ležela Belinda. Vůbec se ho nebála, asi ho chtěla pohlídat na té jeho dlouhé cestě poslední.

"Cíl patnáct mil."

"Rozumím."

Bude to skutečně ponorka? Možná že přece najdeme křižník, to by byl zmatek. Moc blízko k němu bychom nemohli, musíme napřed vyslat polohu a pak teprve můžeme zmizet ve vlnách, dřív ne. Poloha, ta je důležitá, to ostatní je už věci námořníků. O tuhle oblast moře mají Němci velký zájem, plují tudy konvoje do Murmanska. Nákladní lodě jsou pomalé, lovci na ně číhají. My zas jdeme po těch lovcích, my lovíme šelmy.

"Cíl deset mil, stojí."

"Rozumím, pumovnici!"

Pod námi něco krátce zahrčí, jako když v krámě vytáhnou roletu. Pumovnice na liberátoru se nerozvírá, odsouvá se. Liberátor zvyšuje rychlost, Frank trochu potlačil. Jsme ve čtyřech stech, to je dobrá výška, máme pěkný rozhled, a přece máme blízko k hladině. Kdybychom tak chytli ponorku, která právě plní balanční tanky, to by bylo něco. Ponorka sedí, nehne se, jen voda kolem bublá. To může být snadný cíl, ale jinak je to těžké, velmi těžké. Nejdřív ji musíte najít, a hledejte jehlu v kupě sena, pak se k ní musíte dostat, zavčas, než se potopí, a pak ji musíte zasáhnout. Za půl minuty je schovaná pod vodou, už ji nenajdete.

"Cíl osm, stojí."

Teď už by piloti měli něco vidět, i malý cíl může být z osmi mil patrný. Jak ale snižujeme výšku, dohlednost se zmenšuje, okolí je ocelové, obloha i moře. Radar je velkou pomocí, kde bychom teď bez něho byli. Ten hoch u obrazovky je zřejmě dobrý, rozumí tomu a drží se, cíl neztrácí. Je únavné sedět hodiny před matnicí, hlídat světelnou rafičku a čekat, až blikne někde jasný bod.

"Cíl šest, stojí."

Frank jistě začne s raketami, získá trochu času. Máme je v držácích podél trupu, projektil je velký jako dělový náboj.

Taková ráže udělá pěknou díru, jen se strefit. Pak teprve přijdou hloubkové pumy a ... "Halali!"

Už něco vidí, to máme tak umluveno. Teď už Franka nesmí nikdo rušit, všichni se něčeho chytáme, přidržujeme, Frank půjde třeba do dvaceti metrů, a když pak začne vybírat ...

"Dobře, dobře, alespoň něco jsme našli!"

Co je, říká to zklamaně. Ponorka to jistě nebyla, to ne, letadlo se začíná vyrovnávat a hrčí zase pumovnice, zavírají ji.

"Georgi, pod námi Viking. Dej to dál!"

Hm, už vím, o co jde, George si zaklíná, musí hlásit jejich polohu. Kde jen ti lidé berou v sobě takovou odvahu?

Snažím se trochu vyklonit, jen na půl hlavy, aby mně proud vzduchu neodnesl brýle, ještě malý kousek, ano, teď, teď už je vidím ... je jich tam namačkáno asi pět, ždíbínek nějakého hadru místo plachty nad sebou, v rukou vesla a znova se rozhýbávají. S takovou kocábkou se pustit přes moře, bez motoru, bez přístrojů, beze všeho jen s trochou vody a s kusem chleba v kapse. Míří asi na Shetlandy, tam mají nejbliž, tam už se o ně postarají, snad jim i naproti vyplují. Jsou to Norové, utíkají z domova jak kdysi my, utíkají před Quislingem. Němci je cestou honí, odstřelují a potápějí bez milosti, a my je zase natruc chráníme. Zůstali prve stát, slyšeli naše motory a nevěděli, o koho jde. Mohl to být kondor nebo arado, ten by se na ně snesl jako dravec. Kroužíme jednou kolem a máváme křídly - větší čest a uznání jim dát nemůžeme - a míříme do směru jejich plavby. Vidíme kousek dál než oni a trochu si vodu před nimi prohlédneme, jestli tam snad někdo na ně nečeká. To by pak zahrčely dveře pumovnice ...

"Hezounku, dáme se do toho?"

"Dobře, Prcku, už začínám."

Poprosím hocha po mém boku, je to seržant a říká mi pane, aby se trochu díval i na druhou stranu, a začnu s obřadem. Vytáhnou bakelitový tácek, zakryjí jej papírovým ubrouskem, na ubrousek narovná chleby se sýrem nebo s čím nám právě dali, do šálku nalijí z termosky horký čaj a nesu to všechno dozadu. Belinda, která všechny takové přípravy pozoruje s děsným rozčilením, významně poštěkává a běží i těch pár kroků se mnou, nemůže mě přece opustit. Zaklepu uctivě na plechová dvířka věže, Prcek otevře, podívá se na nás, na mne a na Belindu, a zeptá se, co si přejem.

"Váš oběd, pane."

"Dobře, postavte mi to zde."

Potom se oba řehtáme a Belinda do toho štěká. Jíme, bavíme se a je nám dobře. Prcek zdvíhá ruku k rameni, já mu podávám kousky chleba, on je žmoulá, vypráví něco hloupého a dívá se dozadu za letadlo, pořád se dívá. Ze zadní věže se vylézt nikdy nesmí, jen na vystřídání. Belinda dostane také, samozřejmě, a pak vychlemtá pintu čaje s mlékem. Já ho mít nemusím, napiji se vody, vezeme ji v bandasce. Vzádu u kormidel má Belinda plechovku s pískem, tam je naučena chodit. Belinda je letecký pes, kdekdo to o ní říká, brzy si zvykla. Nedávno ještě nebyla, to jsme ...

"... propouštím vás prozatím z léčení a přeji vám hodně úspěchů, hlavně při rekonvalescenci. K dalším chirurgickým zákrokům bude přistoupeno až za půl roku, budete sem opět předvoláni. Dal byste přednost dlouhodobé dovolené, nebo byste chtěl do některé ozdravovny? Mohl bych vám nabídnout různá místa na vybranou, třeba v Devonshiru nebo v jižním Walesu."

"Ne, pane, děkuji vám, do Devonshiru nechci jít a na to druhé místo zvláště ne, tam nikdy ne. Chtěl bych se vrátit k peruti."

"K peruti? Vždyť vaše perut' je operační, co byste tam dělal? Nebo máte vyhlédnutou nějakou funkci?"

"Mám, pane, funkci palubního střelce."

"Jak to, já tomu nerozumím. U vás jsou palubní střelci na zemi?"

"Nejsou, pane, já bych chtěl zase létat."

"To pusťte z hlavy, to pusťte z hlavy, takový nápad. Jak jste, prosím, na to mohl vůbec přijít? Copak něco podobného by naše komise mohla doporučit?"

"Ano, pane, mohla."

"Vždyť to je nemožné, váš zdravotní stav je v dané době nevyhovující a zlepšit se ani nemůže, přece nechcete ..."

"Plukovník Bader byl nějaký letec, pane."

"No dobře, to je výjimka, naprostá výjimka. Promiňte, že to zdůrazňuji, zřejmě jste zapomněl na svůj zrak."

"Nezapomněl, pane, Pott obletěl s jedním okem celý svět."

Ted' bylo chvíli ticho, asi jsem se střelil. Radili se, radili, šéflékař začal opět.

"Uznali jsme, poručíku, některé z vašich vývodů. Vzhledem k vašemu fyzickému stavu bychom s tímto návrhem nikdy nesouhlasili, ať byste se snažil sebevíc. Domníváme se však, že pobyt ve známém prostředí by mohl mít kurativní význam z hlediska psychického, a proto jsme se rozhodli vás odeslat zpět k peruti. Uvědomte si ovšem, že ve válce se za patnáct měsíců hodně změní, třeba vás nepřijmou již tak, jak očekáváte, řada lidí vás nebude vůbec znát. V takovém případě byste jistě věděl, co dělat, že? U nás máte dveře otevřeny stále."

"Děkuji vám, pane. Kdy mohu, prosím, odjet?"

"Kde je teď vaše perut'?"

"Pobřežní velitelství, pane, severní Skotsko tohoto času."

"Dobře, to by šlo, ano. Posílám příští týden jeden případ do Prestwicku, je to Američan z perutě Eagle, svezete se s ním. Sanitka bude jistě pro vás lepší, ve vlaku byste byl příliš unaven a potom také ... no, sanitka bude pro vás lepší, že?"

"Ano, pane, já vám rozumím. Sanitka bude pro mne lepší, v sanitce děti nepojedou."

"Neberte to pořád tak striktně, chápejte přece, že první dojem, než vás někdo blíž pozná, než si na vás trochu zvykne, ten první dojem není ... řekl bych ... není vždy nejpříznivější, rozumíte mi přece, že?"

"Já vám rozumím, pane, plně vám rozumím. Poručík Joubert si na mne zvykl a sestra Hendersonová také, oba už ale odešli."

"No, nechme toho raději, stalo se, je to jistě velmi politováníhodné, napravit nic nemůžeme. Divím se jen, jak tenkrát Hendersonová mohla něco podobného ..."

"Sestra Hendersonová si na mne zvykla, pane, rozumíte vy teď mně?"

"Chápu, hochu, chápu vás, nejsem přece stroj. Lidé jsou ale zvyklí na určitý normál, uvědomte si to, normál v odměně, v zábavě, ve vzhledu, ne na abnormalitu. Každá abnormalita se musí něčím odrazit, to je přece samozřejmé. Bylo tenkrát neštěstí, že jste si vybrali právě Londýn, že všechno bylo bez přípravy, že nikdo nemohl být předem upozorněn, jak s vámi jednat, nikoho jsme k tomu určit nemohli. Nikdy to tak zle nemuselo dopadnout, pamatujte si to. Jen příprava byla zapotřebí, nic jiného."

"Jsem rád, pane, že to tak dopadlo, až na ty dva ztracené životy, ovšem. Sám za sebe jsem velmi rád. Z každé přípravy by bylo jen divadlo. Ted' alespoň skutečně vím, na čem jsem."

"Myslím, že tak zlé to není, dosáhlo se již řady zlepšení. Začínáte pomalu vypadat zase jako člověk, poručíku, a promiňte, že to říkám tak tvrdě. Dejte nám čas, ano? Věřte mi, že na vás nezapomeneme, ani my zde, ani náš národ, bojujete přece za nás."

"Za tu vaši péči vám děkuji, pane, udělal jste pro mne skutečně hodně a ti další také. Pokud jde o to druhé, tedy já jsem bojoval za svůj národ."

"Dobře, dobře, trochu hrdosti neškodí, ovšem uvědomte si, že náš nepřítel je společný. Jakékoliv vítězství a kýmkoliv dosažené vede k jeho porážce, že? Hlavně přece, že stojíte na správné straně, to ostatní není podstatné."

"Vím, pane, máte pravdu. Snad na nás doopravdy nezapomenete. My alespoň nezapomeneme nikdy, pro mne velouš bude mým mládím, pro ty druhé to bude spitfire. Sbohem, pane, a děkuji vám, děkuji vám všem. Domov jste nám dát nemohli, ale něco podobného to přece bylo. Sbohem!"

Jeli jsme horem na Nottingham - tam někde vpravo leží Peterborough - a spěchali jsme stále k severu. Newcastle mi také něco připomenul, zeď Piktů a Franka, na Tyne má jeho otec loděnice. Otec mu to prý trpí, říkal Prcek, to jeho filozofování. Vodi ho dokonce po příbuzenstvu.

V Prestwicku Američan vystoupil, počká si na letadlo na Labrador. Rozhodli to správně, na téhle straně oceánu už stejně není k ničemu a tam mu snad ještě nějak pomohou. Musím se někdy někoho zeptat, jak se to vlastně dělá, pomáhat bezrukému.

Belinda za jízdy trochu kňučela, byla to její první cesta vozem, ale brzy si zvykla. Řidič, starší člověk, mi to hned vysvětlil - ženské pohlaví si prý na volant zvykne rychleji než na vařečku.

K peruti jsme dojeli druhý večer, v kanceláři nikdo. Čekal jsem ve voze a poslal jsem řidiče vyhledat rotmistra Rogerse. Prcek byl za mnou v léčebně dvakrát na návštěvě, právě on mi přivezl od Franka Belindu, znal jsem z jeho vyprávění letiště už napřed z paměti. Řidič podle mého popisu našel ubikace, ale Prcek tam nebyl, připravují se prý na noční zalétávání. Dal jsem si tedy věci k němu na světničku, sedl na jeho kolo a jel jsem za ním na stojánku. Belinda běžela také. Stojánku jsme snadno našli, posádka již byla v letadle, připravovali se nahazovat motory. Stoupl jsem si k zadní věži, tak blízko, jak jsem mohl, ohrnul jsem si dolů límec, sejmul zelené brýle a zamával čepicí. Poznal mne hned, má oči jak jestřáb. V mžiku byl u bočního okna v trupu, vyklonil se ven a já mu podal Belindu. Mně pomohly štafle mechaniků k prohlídce motorů, vylezl jsem po nich a odkopl je, aby nevadily kormidlu. Jak naskočil motor, Belinda začala kňučet a udělala loužičku, ale pak si zvykla. Byli jsme nahoře asi hodinu, po přistání čekal Prcek u otevřeného okna v trupu na posádku. První vystoupil George, neměl toho ten večer moc na práci. Začali spolu rozmlouvat, Prcek nahoře v okně a George dole na zemi, jeden hlavu sklopenou, druhý vyvrácenou.

"Proč spěcháš, nepočkáš na druhé?"

"Chci se trochu projít, Prcku, víš, že chodím nejraději sám. A potom, stala se mi taková divná věc, ani ti to říkat nebudu."

"Co se stalo, nic se přece nemohlo stát."

"Ale ano, vím to určitě. Když jsme šli na přistání a Frank přiškrtl plyn, slyšel jsem najednou štěkat v dáli psa. Jsem věřící, Prcku, to ty víš, nejsem ale pověřčivý. Ovšem tohle nebylo dobré znamení, nebylo. A nejhorší je, že Tomík slyšel štěkání také, seděl u mne v kabině ..."

Byli jsme pro ně tenkrát velikým překvapením, já i Belinda. Ať nasadíme od té doby na přistání kdykoliv, Belinda štěká. Asi se už těší, že bude na zemi. Jinak je z ní ale letecký pes, prvotřídní letecký pes, a vody se vůbec nebojí.

* * *

(23)

Motory zpívají, tiše hučí. Kolem je tma, pod námi šedivá, nad námi namodralá. Polární noc je dlouhá. Ty bělavé body dole budou asi kry. Výsoko na obloze svítí a třepe se barevná záclona polární záře.

"Radar navigátorovi, na úrovni Tromso."

"Navigátor rozumí. Na sedmdesáté rovnoběžce točíme."

Dnešní let je zvlášť dlouhý, je naplánován na šestnáct hodin. Máme ještě dvě přídatné nádrže v pumovnici, při startu jsme měli šestnáct set galonů.

"Kapitán navigátorovi, držím sto třicet mil."

"Navigátor rozumí, sto třicet mil."

Sto třicet mil v hodině je optimální pro největší dolet. Liberátor dá ze sebe jistě všechno, Řeřicha ho k tomu donutí.

Ano, dnes je s námi major Řeřicha, zástupce velitele perutě. Měl postup rychlý, štěstí mu přálo. Z Talbenny ho povolali na přeškolení na Bahamy, a když peruť dostala liberátory, byl hned instruktorem. Skončil by jako kapitán, výš by to asi nedotáhl, ale celý žebříček se posunul, protože Batchelora spolkla Biskaj. Tu závěť u něho ve stole našli, skutečně, a na jeho místo dali Sheena. Pak se zabil velitel letky, žebříček se zase posunul, jmenovali velitelem Řeřichu. Teď už svou vlastní posádku nemá, létá podle potřeby s jinými, vyvádí je a zaučuje.

Dnes je tedy s námi, a to je omyl, velký omyl. Buď tu mám být já, nebo on, nikdy ne my dva dohromady, nikdy.

Rozstonal se druhý pilot, Řeřicha přišel na poslední okamžik. Já ale nevěděl, kdo pilotuje, jistě bych s ním do letadla nesedl. Neměl jsem dnes letět, mám povoleny jen tři lety měsíčně, vlezl jsem do letadla při natáčení motorů. Mám už tu svou známou cestu, boční okno v trupu, používám ho často. Nebudu přece na zemi, když druzí jdou do vzduchu. Co bych také na zemi dělal, čím bych se bavil? Neberu si k tomu ani padák, jen plovací vestu mám, a ještě jen někdy. Říkají, že hledám smrt, ale není to pravda. Já jen chci zbytek života prožít, ne přežívat, plně ho chci prožít. A co jiného mi dnes zbývá? Nahoře je mi dobře, tam se po mně nikdo neohlíží, nikdo přede mnou nepřechází na druhý chodník, nikdo mě neposílá schovat se, pozor, honem, děti jdou! Létám tedy, i když nemám, jen tak létám, baví mne to. Úředně nesmím, lékař je proti tomu, Sheen dokonce vydal kvůli mně rozkaz, že velitelé letadel musí prohlédnout před startem celé letadlo a zkontrolovat stav posádky. Od toho právě mám boční okno v trupu a Prcka nebo jiného střelce v něm, který vezme ode mne Belindu a pak mi pomůže. Právě tak mi pomohl dnes, ale nemělo to být. Kdybych jen byl tušil, kdo dnes sedí na prvním řízení! Prcek mi to přece mohl také říct, ví dobře, jaké to mezi námi je, mezi mnou a Řeřichou. Zapomněl snad na to? Já zase nezapomenu nikdy, důvod k tomu mám. Snad ani zapomínat neumím, jen pochopit se mohu někdy snažit, pochopit toho druhého, ale zapomenout ne.

Motory zpívají. Belindě bylo dnes asi chladno, dal jsem jí celou svou porci teplého čaje a chleby s masem, já jíst nemusím. Trénink v nemocnici mi pomohl, dokázal jsem nejíst řadu dní, glukózu mně museli píchat. Dnes mám něco dobrého i já, co Belinda nechce, a co proto mohu vypít sám, plechovku s pomerančovou šťávou. A ještě mám sáček s hroznovým cukrem, ten nosím pořád při sobě. Sáček je z celofánu, cukr nezvlhne, mohu si vzít, kdy chci.

Noc ubíhá pomalu. Hvězdičky šibalsky mrkají a jiskří. Nebo snad srší jiskry od kopyt modrých koní, od jejich zlatých kopyt?

"Polární kruh, kurs stále stejný."

"Rozumím, držím dvě stě deset."

Dvě stě deset teď, dvě stě devadesát za chvíli, pak zase jiná čísla. Liberátor točí nosem, Řeřicha ho vede. Teď létáme čtverce, pořád podél norského pobřeží, až u Alesundu máme točit domů. Navigačně je let obtížný, ale Tomík zvládne všechno dobře. Byl skoro rok v Kanadě, ve vyšší navigační škole, je teď navigačním důstojníkem perutě. My jsme vůbec dobrá posádka, George je zase spojovacím důstojníkem, absolvoval Cranwell. Všichni někde byli, všichni něco jsou, všichni budou jednou něco znamenat. Jen já byl v nemocnici, nejsem dnes nic a budu jednou ještě méně. Je to tak spravedlivé? Snad ano, spravedlnost je pružná věc, natahuje se podle potřeby, sama se natahuje i druzí ji natahují ... Belinda spí, je přikryta vložkou z mé letní kombinézy. Jistě je jí teď teplo, rozvaluje se. Co se jí asi zdá?

Je devět hodin dopoledne, pomalu začíná svítat. Nikdo dnes skoro nemluví, ani Frank ne. Možná že trochu kvůli Řeřichovi, možná, že ještě z jiného důvodu. Až přistaneme, půjdeme se honem převléknout a pospíšíme si do jídelny. Sheen nás dnes bude obsluhovat, pod jmélem se bude tančit a ... Proč pořád vzpomínat? Prohrál jsem, prohrál, odešla mi. I za tu krátkou chvíli musím být vděčen, co mi dala, dala mi. Že jí chybí věrnost, za to snad ani nemůže. Prostředí ji tolik ovlivnilo, a můj vzhled. Ale měla odejít sama, on mně ji brát neměl. Nikdy mu to nezapomenu. A jak dnes vypadám, to všechno je kvůli němu. I ten špatný život je kvůli němu, jen kvůli němu. Pomáhat jiným do sedel, to je můj úděl. Špatný jsem nebeský jezdec, špatný ...

"Na úrovni Alesundu, točíme dvě stě třicet."

"Rozumím, kurs dva tři nula."

Oběd je v jednu, přece to asi stihneme. Čtvrté vánoce v Anglii, páté venku. Dávají doma za mne na stůl prázdný talíř? Žijí vůbec ještě? Ty předloňské vánoce byly nejhezčí, to jsem byl s ní. Vloni jsme byli Mary a Louisovi na hrobě, s panem Burnsem, přijel pro mne do léčebny. A letos jsem nad vodou, nad studenou vodou. Startovali jsme na Štědrý večer, právě když lidé sedí u stromčeků. Dělat se nedalo nic, je válka, ponorky plují také pořád. Řeřicha by chtěl ponorku potopit, vím to, je ctižádostivý. Který voják by nebyl? Každý musí být, každý je nejudatnější, nejchytřejší. Prcek není ctižádostivý, ale Prcek není voják. Frank vlastně také ne, ani George. Sheen je, a hodně. Ta ctižádostivost stoupá asi s funkcí, tak nějak to bude. Řeřicha má Záslužný letecký kříž za ten let z Hannoveru, a kdyby potopil ponorku, dostal by druhý. Každý voják chce vyznamenání, první a pak třetí, nikdy jich nemá dost. Sheen by chtěl teď Řád za zásluhy. A všichni by chtěli Kříž královny Viktorie, to jistě. Ten se ale dává málo, a hlavně posmrtně, tak ať ho raději nikomu z naší posádky nedávají. Ono je přece lepší žít, i když s divnou věcí místo obličeje, než se nechat vynášet jako hrdina, mrtvý hrdina. A jak to mají vlastně Němci, jaké ti mají řády? A za co oni bojují, také za svou zem? Kde je jejich zem, kde má hranici? Vloni v Stalingradu, v létě už jen na Kurském oblouku a teď ještě blíže. A jednou ta zem bude zase malá, taková, jaká má být. Kdo je pořád žene, snad ještě Bedřich Veliký? Co shání ty ponorkové kapitány do vlčí smečky, co jim přikazuje potápět lodě? Rytířská stuha Železného kříže s dubovými ratolestmi? Lidé to jsou udatní, jistě, k čemu se ale propůjčili? Kapitáne Priene, vítězi od Scapa Flow, stálo to všechno za to? Kde je dnes Royal Oak a kde U-47? Na stejném dně stejného oceánu, stejným pískem zanesená, se stejnými rybami kolem. Kapitáne Priene, chutnají rybám lidské oči? Dobře jsi jimi viděl přes periskop, a přece jsi byl tak krátkozraký. Proč jsi tolik bojoval, víra tě hnala? George tady se mnou na palubě také hodně věří, Priene, ale v pokoji, nechce si hrát na křižáky. Kdybys tak mohl dnes promluvit a vysvětlit to lidem, jistě by ...

"Zase najednou vyskočila, pane, jako minulý týden. Jen se na ni podívejte, jak větří a je nesvá."

"Belindo, ukaž se mi, ty jsi nesvá? A co tě probudilo, co? Ani jsem si jí teď nevšímal, spala pořád?"

"Spala. Vyskočila, jako když ji píchne." Hoch u druhého kulometu ji hladí, chlácholí. Belinda nic, stojí a větří.

"Takhle stála, pane, když měli přijít stíhači, přesně tak. Mohu vám půjčit dalekohled, nechcete tu svou stranu trochu prohlédnout?"

Co mu mám říct? Je ještě mladší než já, zkušenosti celkem nemá. Nad Německem nikdy nebyl, prošel spojařským kursem a teď čeká na volné místo telegrafisty a létá zatím jako střelec. Jistě mu rád vyhovím, musím ho trochu uklidnit. Belinda se ovšem vylekala ze spaní, honila třeba kocoura nebo trhala slepici. Kvůli slepicím s ní byl malér, byli jsme spolu u soudu. Pustili ji ale bez pokuty, stačilo říct, že je členem naší posádky. Snad k tomu pomohl ještě dopis o mně, Deere ho k soudu poslal. Soucit od nikoho nechci, nejsem rád, když ze mne dělají mrzáka. Tu libru bych za Belindu zaplatil, za ni vždycky. V anglickém soudnictví se beztak málokdo vyzná, někde prý hrozí ještě šibenicemi za zabití labutě.

"Nic nevidím, má strana je čistá. Jakou máme asi polohu?"

"Měl jsem prve přepnut odposlech, pane, jsme asi sto mil západně od Bergenu. Budeme točit domů."

Jsmo tak blízko, že spolu můžeme mluvit bez telefonu. Chlapec to má horší než já, musí se mi dívat do obličeje a na ústa, už si ale zvykl. Je hodný, odněkud z Yorkshire. Doma mají hospodářství a ...

"Radar kapitánovi, kontakt tři sta deset stupňů, pět mil."

Převaluji se na levé rameno, Belinda na podlaze se přikrčuje. Liberátor stojí na křídle, major Řeřicha létat umí.

"Obrátky dva sedm!"

Z toho něco může být, jdou na plný plyn. Kdo mu staví páky, Frank, nebo mechanik? Když ještě potlačí, jsme nad cílem za minutu. To vypadá slibně, už také ta náhlá ozvěna na obrazovce může někdy něco znamenat. Kdyby to tak byla ponorka! Asi se právě začala vynořovat ...

"Pumovnici!"

Hrr, někde v krámě vytahují roletu. Co se bude dnes prodávat, kdo to dnes koupí? Oni, nebo my? Po celém letadle hučí klakson.

"Největší typ, pro oceán!"

Tak to je špatné, to nemusí dobře skončit. Tomík dělá vpředu reportéra, kdysi takhle mluvil Prcek. Před námi byl ale jiný cíl, Norimberk. Teď honíme ponorku, největší, co Němci mají, přes sedm set tun výtlak. Takové se toulají venku měsíce, vrací se s vybitými bateriemi. Jejich kapitáni se neradi potápějí, alespoň před jedním letadlem ne, mají na palubě rychlopalné ...

"Střílejí po nás!"

To už Tomík říkat nemusel, to každý pozná. Alespoň každý, kdo sloužil u bombardovacího velitelství. Vpředu se ozvalo pár suchých úderů, kov tluč o kov.

"Někdo tam vykřikl, pane, slyšel jste?"

Hoch se ke mně naklání, ukazuje dopředu. Co se mu jen zdálo? Možné to konečně je, teď máme ale jinou práci. Jak ji nalétneme, vykloníme se a zkusíme štěstí, buď já, nebo ten z Yorkshire. Jeden z nás ji bude mít přímo pod sebou, hned jak Řeřicha začne točit. Prcek vzadu si přijde na své, uvidí všechno. Budou na palubě tak tři čtyři, budou střílet jako diví. Buď my, nebo oni, jiná možnost není. Jestli se ten hoch dobře připoutal, aby ho to nevytáhlo ven? A co Belinda? Belindu mám u nohou, budou na ni padat horké nábojnice. Teď ji zatím nechám, bojí se, pak ji nohou odsunu, čas snad budu mít. Možná že si ani nevystřelím. Vpředu to zase praská, nemíří špatně, ti dole. Už máme několik zásahů a sami jsme ještě nezačali. Řeřicha to chce mít jisté, půjde třeba až k hladině. Pilot je dobrý, to se musí nechat, a velitel výborný, tvrdý, ale výborný. Jen my dva jsme dnes spolu letět neměli, za žádnou cenu. To, co mně udělal, nikdy mu nezapomenu. Už mu nepřinesu nikdy štěstí, nemám ho rád, on to ví a vyhýbá se mi. Jemu štěstí nepřinesu a sám už jsem je ztratil. Tenkrát v Littleheaven jsem jí dal zelený čtyřlístek, přímo z Irska dovezený. Nechtěla ho, prý že ho já víc potřebuji, alespoň na ten poslední let ať si ho nechám. Vysmál jsem se jí ...

Belinda se přikrčila ještě víc. Ani nevím, jestli zakňučela, kolem oken zasyčely plameny a kouř a liberátor celý poskočil.

Rakety! Zasáhli jsme ji? Něco znova mlátí do trupu, nechť se dát levně.

Vpředu štěká náš kulomet, Tomík v nose je už ostřeluje. Teď se přidává horní věž, na ponorce toho asi brzy nechají. Jen ještě chvíli bychom měli vydržet, nad ně se musíme dostat, odhodit pumy. Jsou nastaveny na hloubku, ponorka by neutekla.

Dvojka nám zakašlala a nejde. Dvojka je na mé straně, mohu si ji prohlédnout. Vrtule se protáčí, z motoru šlehá plamen. Belinda se mi tlačí k noze. Jsme v pár metrech nad hladinou. Tady se požáru bát nemusíme, vody je dost, dost pro motor i pro všechny.

Liberátor se radostně zdvihl, shodili jsme všechno najednou. A pak ... ano, už ji vidím, už ji mám! Je přímo pod námi a je naše, musí být naše. Mačkám spouště skoro bez míření, jen rozsevem to беру, přidává se Prcek se čtyřčaty. Nemohu se dost vyklonit, jsem přivázan, a navíc od motoru šlehá plamen skoro až k mému oknu. Paluba ponorky se vyprazdňuje, někdo skáče do vody, ponorka se naplňuje potápí, voda se kolem vaří. Chce nám utéct!

Pět bílých koláčů vzkypělo na hladině, všechny podél lodě. Trochu se naklání na bok, znova se narovná a mizí zvolna pod hladinu, mizí. Nejde nosem napřed jako při ponoru, potápí se celá najednou, ve vodorovné poloze jak napitá kláda.

"Zadní střelec kapitánovi, nafta na hladině!"

Ano, Prcek si nevymýšlí, vidím tu bublinu také. A nějaké věci tam plavou, asi ještě stačili otevřít věž. Šanci velkou nemají, to ne. Budeme se vracet, musíme fotografovat. Jak jinak by nám mohli uvěřit, potřebuji snímek. To tedy nebyl špatný lov, oceánskou ponorku dostat! Zachránil se vůbec někdo? A jak to vypadá s námi, předeek asi má plno zásahů. Proč ten motor neuhasili, jsou v pilotní kabině kromě Řeřichy ještě dva, Frank a mechanik. Plameny šlehají, hned vedle jsou benzinové nádrže. Co tam dělají, proč nikdo nemluví? Zatočili jsme se, vracíme se k masné bublině na hladině ... Zahlédli jsme to blikání oba dva najednou, chlapec z Yorkshire a já. Belinda je také vidí, kouká se vyjeveně, ale ta z toho nemá rozum. Dvou věcí jsem se bál, až někdy uvidím měsíc v úplňku na obloze a červené světlo blikat. Měsíce se teď už nebojím, už je mi to jedno, a červené světlo pro mne nic neznamena. Světla blikají, zvonek vyřvává řadu čárek. Já odtud odcházet nebudu, já nemám proč žít, ani pro koho nemám žít. Jak to přišlo všechno rychle! Tam u nás v jidelně už asi prostírají, možná že dnes bude krocan. Sedmdesát vteřin všechno trvalo a obrátili jsme se od života k smrti.

Vylézat nebudu, jen Prcka upozorním, snad to nepřehlédl. Musí to vypadat s námi špatně, hlavně vpředu. Hoříme, telefon nefunguje, nikdo nám nic říct nemůže. Co máme dělat? Každý asi, co umí, já zůstanu v trupu. Ještě toho Prcka musím upozornit, třeba o tom neví. Nebo se mu snad něco stalo? Proč nevylézá?

Odpichuji se od stěny ke stěně, běžím dozadu k věži. Červené světlo bliká, zvonek ječí, podél mého okna se táhne černý kouř. To už se tedy uhasit nedá. Konečně jsou tam na to tři, jistě se snaží, jak mohou, co bych tam já být platný. A vpředu je Tomík a hned za piloty sedí další tři, George a radarista a střelec z horní věže. Radarista je skutečně dobrý, pěkně tu ponorku našel, asi se právě vynořovala. Pro nás by ale bylo lepší, kdyby ji byl přehlédl, tentokrát ano.

Běžím k Prckovi k zadní věži, něco se mi plete pod nohy. Belinda! Nemůže mě přece opustit. Chudáčku, teď se jídlo dávat nebude, teď půjde o jiné věci. Snad někdo bude pít, hodně pít. A co s ní? Přece ji nebudu držet u sebe? Mám to říct tomu hochovi z Yorkshire? Co když ji nebude chtít, co potom? Šla za mnou, za pánem, já jsem ji do toho nešťěstí přivedl. Mám ji zastřelit?

Budeme přistávat na vodu nebo co vlastně? Proč k nám zepředu někdo nejde, mají nám pomoci, mají si k nám potom sednout na zem. Kde jsou všichni? Hoch z Yorkshire je v trupu pořád sám, vyhodil už svůj kulomet a teď uvolňuje můj. Všechno musí pryč, všechno, co má váhu, i krabice s náboji i rezervní vysílač i plachty na motory, všechno, každé odhozené kilo může udržet liberátor na vodě o vteřinu déle. Proč k nám nikdo nejde, radarista a horní střelec, kde jsou všichni?

Dvířka od věže jsem vysadil sekýrkou, hasičskou sekýrkou, je připravena vzadu v trupu. Prcek mi vypadl po zádech do náruče jako já jednou Tomíkovi. To už je dlouho, už to ani pravda není. Jen divný obličej mi od té doby zůstal, nic jiného. Prcek má pot na čele, sténá. Buď nohy, nebo páteř, něco vykřikuje, jak ho vleču. Alespoň přes nosník od kormidel kdybych ho dostal, pak už to půjde líp. Mám sílu, ten Prcek vůbec ni neváží.

Pokládám ho pod okno, vedle vaků s gumovým člunem. Dva vaky číslo pět a sedm, rádio a anténa, vždy pod bočními okny! Je to jasné? Ano, předpisy mluví suše, je to jasné.

Míjíme masnou skvrnu na hladině, rozlézá se, s něčím si vlny hrají v okolí. Jsme nízko, chce snad už sedat? Blikání přestalo, je to zbytečné, plamen šlehá až ke kormidlu. Moc času nemáme, jestli bouchne nádrž, rozloupne se stroj ve vzduchu. Proč k nám nikdo nejde?

Jak asi bude Řeřicha přistávat, podaří se mu to? Měl by si vybrat brázdu vln, jinak dostaneme velký náraz. Velký výběr jistě nemá, bude muset vzít, co přijde. Jestli letoun brzy podrovná, rozlomí se trup. Snad George stačil vyslat polohu, snad ...

Náraz byl prudký, tvrdší než při nouzáků na zem. Stěží jsme se udrželi, i když jsme byli zapření a přichyceni. My střelci se držet umíme, je to pro nás rozhodující. I Tomíka jsme zachytili, neutrl se nám.

U oken se objevuje clona vzduté vody, vpředu něco syčí. Oheň je pryč, zvuk také, najednou ticho a šplouchání. Moře nás objalo, má měkkou náruč.

* * *

(24)

"Chci pít." Hoch z Yorkshire jen šeptá, sípavě šeptá, těžko mu rozumím. Chce pít, ti druzí chtějí také. Co s nimi mám dělat, jak jim mohu pomoci? Já bych chtěl také pít, hodně pít, aspoň do jedné dlaně vody, kdyby bylo. U nás za letištěm byla studánka, malá, křišťálově čistá, do kořene starého dubu vkliněna ...

"Dejte mi pít!"

Co ti mám dát pít, hochu? Nemám nic, vůbec nic, ani kapka nezůstala. Plechovka s vodou spadla do moře, jen se párkrát pod hladinou zablýskla jako třípytka. Tu velkou bandasku jsme z letadla ani nevynášovali, byla v ní díra.

"Víš, že jsme mohli mít vody dost, že jsi mohl dostat také napít? Víš to? Tu bandasku jsi nám prostřelil, rozumíš?"

Němec kývá hlavou, rozumí. Jsme divná společnost, šest nás tu je. Hoch z Yorkshire, Precek, já a dva Němci, a ještě také Řeřicha. Sedíme do kruhu, opíráme se zády o stěnu člunu, nohy máme pokrčeny proti sobě. Není to vlastně člun, jen taková gumová matrace s plochým dnem a se zdviženým okrajem.

"Zkus to zase ty!"

Už jsem unaven, už nemohu. Strkám námořníkovi z ponorky žlutou kovovou krabici, vytahuji drátěný prut. Beztak nás nikdo neslyší, vlečná anténa nám spadla do vody, nosný drak se při tom utrhl. Všechno nám padá do vody, všechno, nás asi čeká stejná cesta. Mám jim říct, že je to zbytečné?

Námořník namáhavě točí klikou dynamu, na víku vysílače se ukazuje mdlá doutnavka. Trpělivě mačkám černý gumový knoflík, pomalu a důkladně ho mačkám. V tom knoflíku je naše naděje, naše spása. Co nám ale všechno pomůže, když anténa je pryč. Knoflíku, mluv k lidem do světa, vykřič tu naši bídu!

"Kolik herců?"

"Pět set kilocyků, námořníku, my značíme v kilocyklech."

"Proč právě tolik?"

"Tísňová frekvence na obchodních lodích, rozumíš? Na těch lodích, které jste potápěli."

Mlčí, hlavu má sklopenou, točí klikou. Je unaven, pomoci mu teď nemohu, předtím jsem točil já. Já už jen stačím mačkat knoflík, snad se zase vzchopím.

SOS CQ DE L 1273 QTH 100 MLS W BERGEN SOS ...

Jak znáčku dlouhou čaru na zaměření, doutnavka začne zkomírat, vysílač už špatně pracuje. Honíme kliku od včerejška, půl dne a celou noc a zase půl dne, honíme ji jen dva, námořník a já.

"Chci pít, dejte mi vodu!"

Hoch z Yorkshire chce pít, já vím. Ti druzí by také chtěli, ale teď právě neřikají nic, zatím neřikají nic. Řeřicha se ještě neprobral, strnule spí. Čas od času mu ohmatávám puls, otvírám mu víčka. Má pěkné oči, řasy a obočí kolem, to kdybych měl já. Líbily se jí ty oči, líbily? Tomík sedí bez hnutí, chvilkami zaskučí. Belinda při tom zvuku zvedne hlavu, podívá se na něho a zase se schová. Jí z nás je asi nejlip, mám ji za bundou od kožichu. Ten druhý Němec je na tom nejhůř, s prostřeleným břichem je v agónii. V noci sebou zmítal a řval, teď je klidnější. Je ještě mladý, asi jako my. Kdo mu tu díru do břicha udělal? Vypadá to na půlpalcový kulomet, může to být ode mne nebo od Tomíka. Chudák Tomík, ten to vzal zkrátka. Střílejí prý po nás, to řekl naposled. Pak už ho nikdo promluvit neslyšel a nikdo ho neuslyší, ani u tabule ve škole. Žáci, tuhle rovnici řešit neumím, musím ustoupit. Nikdo v předku neměl šanci, jen Řeřicha vyletěl při nárazu letadla na vodu. Z pilotní kabiny vyletěli vlastně všichni tři, ale mechanika a Franka jsem ani nevytáhoval, nepotřebovali to. Vypadali oba strašně, dostali plnou dávku do těla. Frankovi jsem sotva poznal obličej, chyběla mu dolní čelist a v krku měl velkou díru. Museli být oba mrtví již při útoku, proto nikdo nehasil motor, proto k nám nikdo nepřišel, Řeřicha na všechno stačit nemohl. Má ten člověk ale nervy, s mrtvými vedle sebe útočí. Nebo snad právě kvůli nim útočil, odplatit za ně to chtěl. Má štěstí, ani škrábnut není. Přece mu asi to štěstí pořád nosím. Snad jen otřes mozku ho trápí, zvracel. Těžko to podle toho poznám, zvraceli jsme všichni, ještě pořád zvracíme. Belinda to chtěla po nás žrát, musel jsem ji klepnout. Zvratků je všude plno, a jak zamrzají, klouzají nám na nich ruce a nohy. Ten mladý námořník se také pomočil a střeva mu lezou, snad bych ho měl ...

"Chci pít, dejte mi pít!"

Co mě, hochu, pořád vyrušuješ, pomoci ti nemohu, vidíš to přece. Nebo už nic nevidíš, nic už nevnímáš? Když nás vlna trochu vynese a podívám se k masné skvrně od nafty, zahlédnu tam houpat se dvě těla, Franka a mechanika. Trochu se teď od nich vzdalujeme, ale v noci nás pořád ti dva honili, nechtěli se s námi rozloučit. Vždyť jim přece musí být lépe než nám, mnohem lépe. A těm v zadní kabině je už také dobře, ty už nic netrápí. Stačil se George ještě pomodlit? Liberátor se potopil hned. Jak se to vůbec všechno tak rychle stalo? Přece jsme už skorem nasazovali na kurs domů a najednou taková hrůza, konec všeho, nic nám už nemůže ...

"Letadlo!"

"Nežvaň!"

"Letadlo, slyším ho!"

"Nežvaň a toč klikou, bandasku s vodou jsi nám prostřelil!"

"Letadlo, letadlo, slyším letadlo!"

Měl by snad přece pravdu? Nemá nic na hlavě, slyší lépe než já. Trhám kuklu dolů, poslouchám ...

"Letadlo! Letadlo! Precku, slyšíš, letadlo? Belindo, letadlo je tady!"

Precek jen pootevře oči, neodpoví. Musí mít strašnou bolest, pomoci mu nijak nemohu. Kdyby nás skutečně našli, mohli by ho ještě zachránit, jistě ano. Snad i ten mladý námořník s dírou v břiše by měl naději, dali by mu penicilin. Zvuk motorů se nese pod nízkou klenbou mraků. Jaký je to asi typ, liberátor? Budou možná od naší perutě, jistě nás od včerejška hledají. Stačil ještě George vyslat polohu?

"Toč klikou, toč!"

"Neuslyší nás, není to přece loď."

"Toč, toč, je teď na stejné frekvenci!"

Mačkám zuřivě knoflík, život z té krabice musím vymačkat, život pro mne i pro ty ostatní. Na mně teď záleží, jen na mně.

Uslyší nás nahoře? Jsou to přece jen dva motory, co by to mohlo být za typ?

"Volali jste, že na vás útočíme?"

"Nevím, kapitán nás hnál ke kanónům a pak ..."

"A pak se chtěl potopit a nechat vás na palubě, krysa. To jste měli štěstí, už byste byli na dně s ním."

Možná že ponorka přece zavolala, to by pak bylo špatné. Němci k nám mají z Norska blíž než Angličané, jistě také pátrají. Co to jen může být za typ, vypadá to podle zvuku na hvězdicové motory.

"Neměl přece jinou možnost, jistě by nás potom hledali."

"Toč a nevyprávěj, toč! Co by vám pomohlo jejich hledání, hlupáku jeden, v tak studené vodě bys nevydržel ani hodinu, rozumíš? Plovací vesta by ti nepomohla, štěstí máš, že jsme tě našli."

"Děkuji, pane poručíku."

"Jak víš, že jsem poručík?"

"To já přece poznám, jsem z ponorek."

Jak to jen může poznat? Také to jistě není nic pěkného na těch ponorkách, mizerný život to musí být. Místo žádné, vzduch žádný, v létě horko k zalknutí, v zimě chlad a pořád strach, strach z toho nahoře. Co to jen může být za letadlo? Zdá se, že měnili dvakrát směr, a to by bylo dobré, hledali dva směrníky. Je doutnavka ještě zřetelná?

"Toč, námořníku, toč!"

"Už ... nemohu ... ne ... promiňte ..."

"Toč, dostal jsi nás všechny, bandasku s vodou jsi nám prostřelil. Toč, nebo bude zle!"

Co se to se mnou děje, proč po něm napřahuji ruku? Jsem ke každému slušný, nikdy tak nejednám. Přece bych ho neuhodil, za co vlastně on může? Měli jsme stejnou naději, my nahoře a oni dole, a vyšlo nám to nerozhodně, jinak ne než nerozhodně. Co on s tím má co společného? Měl štěstí, dostal nás, my dostali zase ponorku. Proč jeho mám bít, kdo udělal tomu druhému díru do břicha, Tomík, nebo já? Motory hučí pořád nad mraky, ale už nějak blíž. Sestupují? Musí točit klikou, musí, jinak nás nenajdou ...

"Chci pít!"

Hoch z Yorkshire jen sténá, všechno ostatní už zapomněl.

"Toč, dobytku, toč!"

Proto jsem tak zlý, kvůli těm druhým. Jestli nás letadlo mine, všichni zahynou, všichni. Musím mačkat černý knoflík, musím, nesmím ho pustit, na mně závisí. A vlastně na tom druhém také, na námořníkovi, na nás obou to závisí. Já sám bych nic nezmohl, nestačil bych držet vysílač a točit klikou a mačkat knoflík, a on sám také ne, neumí morseovku. Spolu musíme letadlo volat, spolu.

"Vydrž, prosím tě, vydrž ještě."

Dívá se udiveně, nevěří, že mluvím k němu, chápe ale, točí klikou.

Prcek bloudí netečně očima někde po obzoru. Neslyší motory, nevidí nás, nevidí nic ... tráva byla ještě zelená, v koruně lípy bzučely včely a koně pod ní hledali stín, měli hebkou srst, trochu lesklou, v dáli zvonili poledne a bylo všem dobře

...

"Toč, nebo tě zabiju!"

Ano, proto jsem zlý, kvůli těm druhým, sžil jsem se s nimi, rozumím jim, vím, jak trpí. Už nemůže, málem omdlévá. Nesmí ale přestat, musí točit, musí držet kliku. Držet kliku, držet kurs musí, ano, držet kurs. Drželi jsme vždycky kurs, až k cíli, nikdy jsme neuhnuli, buď my, nebo ti druzí, jiná možnost nebyla. Dobrá posádka jsme byli, Řeřicha a Frank a Tomík, George, Prcek a já. Co jsme spolu prožili. Kde jsme všichni, co z nás zůstalo? Nikdy jsme před cílem neuhnuli, nikdy, buď my, nebo oni. Tertium non datur, žáci, je to jasné? Jestli teď povolíme, nenajdou nás, nikdy nás nenajdou. Musíme vydržet, musím mačkat, on musí točit ...

"Je pod mraky."

Vyslovuje těžce, téměř mu nerozumím. Kdo je pod mraky? O kom vůbec mluví? Co tady spolu vlastně děláme, já a německý námořník, jak jsme se sem dostali? Proti mně je Němec, živý Němec, můj nepřítel. Stříleli jsme po sobě, proč ho nezabiju? Stříleli jsme po sobě a teď sedíme spolu, nohama se opíráme, on točí klikou a já mačkám knoflík. Jak to, že si rozumíme? Je to skutečně Němec? Vždyť je to jen člověk, obyčejný člověk ...

Aha, letadlo je pod mraky, už vím, o čem mluví. Spadli jsme do moře a pátrají po nás letadla, anglická a německá. Kdo nás asi najde, kdo nás vyloví? Námořníkovi to může být jedno, mně ne. Námořníkovi to možná jedno není, snad by dal Angličanům přednost, měl by pokoj od války. A co by bylo se mnou, se mnou a s Řeřichou, kdyby nás vylovili Němci? S Řeřichou už asi moc nebude, ještě se neprobral. Ruce jsem mu zabalil a hlavu také, nohy mu ale začnou brzy omrzat, musí mít porušen krevní oběh. Kdyby nás zachránili a museli mu nohy amputovat, to by se Patrice divila. Jednoho mrzáka nechtěla a druhý by jí zůstal. Zůstal by jí skutečně, neodešla by mu také? Kdo odejde jednou, odchází pořád. On vlastně Pavel za nic nemohl, líbila se mu, to je přirozené. Líbila se všem, byla hezká. Snad jí byl tehdy nejbližší, snad se mu se vším svěřila a chtěl jí pomoci. Snad se mají i rádi, třeba hodně, kdo ví? Já jistě ne, já nevím nic a nic už vědět nechci. Ví už ona, že se ztratil? Piší to obvykle až třetí den, dva dny půjde pošta do Peterborough, ne, ještě by dopis mít nemusela. Bylo by to jistě lepší, zvlášť teď. Co to asi bude, chlapec, nebo děvče? Asi chlapec, chtěla ho pořád mít. Jistě bude hezký po ní a odvážný po něm. Ano, Pavel odvážný je a spolehnouti je na něj také, veliké spolehnutí. Je to vlastně hodný člověk, měli jsme se přece tak rádi. Jak mě to vůbec mohlo napadnout, že jsem ho včera nechtěl vytáhnout z vody, že jsem váhal ... Bylo to kvůli jeho bezvědomí, myslel jsem, že je mrtvý? Ne, jistě ne, Frank a mechanik mne už nepotřebovali, ale Pavel ano. Poznám přece mrtvého hned, na první pohled, nebyl jsem nadarmo tak dlouho v nemocnicích. Mrtvý má kolem sebe něco divného, vidět to není, a ví se o tom, stačí k němu přijít. Mrtvý asi pouští duši, proto ty bublinky na hladině, když se lidé topí. Kdyby se Pavel chtěl probrat, kdybych ho mohl ještě nějak zabalit, přikrýt jako Belindu, tak rád bych to udělal.

Co s tím letadlem? Mám střílet světlice? Necháme si je raději do zálohy, jistě nás vidí, krouží kolem. Matrace je jasně žlutá a za ní se táhne stopa prášku, zbarvili jsme vodu do okrova. A nedaleko je velká skvrna naftu na hladině, právě teď nad ní letadlo krouží, fotografuje asi. Letadlo je warwick, anglický typ, ale je mi to nějak jedno. Všechno mi začíná být jedno. My se odtud beztak nedostaneme.

"Morseovka, pane poručíku."

Kývám apaticky, pozoruji letadlo, z trupu táhle bliká světlo. Čtu, trochu se po něm musím natáčet. Zprávu mám, co ale s ní? Komu ji mám předat? Já sám jí nevěřím, nedoufám v ni, Belinda ani hlavu nevystrčila. Ta by poznala hned, jestli to všechno k něčemu bude.

"Co říkal? Nic zvláštního. Vidí nás, dává naši polohu, pokusí se navést letadlo se záchranným člunem. Stačí ti to?"

"Stačí, pane poručíku, stačí. Já jsem seděl nedávno na voru tři dny."

"Kde to bylo?"

"U Azor."

"Jak jste se tam dostali? A co vaše ponorka?"

"Tu nám tam potopili. Mířili jsme k Barbados ..."

"Cisterny?"

"Ano."

Už vím, proč pořád klopí hlavu, proč mne tak poslouchá. Bojí se mne, bojí se vlastně sám sebe. Bojí se svých výčitek a svého svědomí, bojí se spálených obličejů. Naftové cisterny a torpédo, ta hrůza a ten křik potom ...

"Tak tohle nebyla vaše loď?"

"Ne, kličkovala blokádu, vzala nás z voru cestou."

"Odkud plula?"

"Kobe, pane poručíku, wolfram a chinin na palubě a bedny modráků, něco pro výrobu."

"Přes Pacifik?"

"Ano, je to delší, ale ne tak blokováno. Měla skončit v La Palice, ale poslali nás na Bergen. Francouzské pobřeží Angličané hodně hlídali, čekali Alsterufer."

Alsterufer? O tom přece dobře vím, tu potopila třistajedenáctka. Proč bych mu měl ale něco vykládat? Je už stejně pozdě, na všechno, stejně nás nenajdou.

Je brzy odpoledne, začíná se smrákat, rozdělují zbytek hroznového cukru. Noc bude špatná, velmi špatná. Mladý námořník začíná být zase nepokojný, musíme ho přidržovat. Hoch z Yorkshire už nechce vodu, je ticho, jen se občas zavrtí a divoce zamele rukama. Prcek se probírá a zase odchází, my prostě pro něho nejsme. Nevzal si ani špetku cukru, zakousl rty. Pavel je z nich neklidnější, pořád ještě spí. Dávám cukr také Belindě, má na něj nárok. Ani v kožichu nedutá, hřeje se. Té je jistě nejlíp, má na všechno jen psí rozum. Dokud budu já, bude ona také.

"Moc jsme toho nepojedli, námořníku."

"Alespoň něco, pane poručíku, alespoň něco. Sklenička vody kdyby ještě byla, jen docela malá sklenička."

"Raději toho nech, uslyší nás ten vedle a začne znova."

"Ten už nás dlouho poslouchat nebude a ten náš s tou ranou v břiše také ne."

"Jak to víš, jak to můžeš poznat?"

"Jsem z ponorek, pane poručíku."

"Byl jsi teď dlouho na vodě?"

"Právě jsme začali, na pět měsíců jsme měli jít, má čtvrtá plavba. Škoda ..."

"Nemáš toho pořád dost? Podívej se trochu na ty druhé, nic ti to neříká?"

"Říká, já vám rozumím. My máme ale jinou výchovu, u naší zbraně každý sloužit nemůže."

"To ti věřím, k tomu musí být žaludek. City of Benares jsi znal? Plula do Kanady, byly na ní děti. A co Empress of Britain, ta přece suroviny nevezla."

"Dobře, pane poručíku. Sloužíte u letectva dlouho?"

"Přes tři roky."

"Létal jste jen nad vodou nebo také jinam?"

"Také jinam, námořníku, také jinam. Já vím, kam míříš, řekni to."

"Co bych říkal dál, rozumíte mi přece."

"Rozumím, nerozumím, my jsme se o zásah snažili, chápeš to? Ten, co spí tady vedle tebe, co se ještě neprobudil ..."

"Ten se už neprobudí, pane poručíku."

Jak může něco takového tvrdit? Před chvílí jsem Pavla držel za ruku, tep měl hmatný, žije přece. Snad se ještě vzbudí, snad ano. Což mu nemohu nijak pomoci, ničím ho nazpátek nepřivedu? Jak by to nesla Patrice, musí se jí přece vrátit. To už ať tu zůstanu já, na mně dnes nezáleží, ale on musí přijít, musí. Tolik toho už ve válce udělal.

"... co se ještě neprobudil, to byl můj kapitán, ten cíle hledal a vždycky držel kurs, vždycky, i třikrát se v palbě vrátil, znovu nalétával. Viděl jsi někdy mluvit Porúří?"

"Viděl, pane poručíku, dovedu si vaši práci představit. A víte, jak se u nás bombarduje teď? Znáte ten výraz koberec, že?"

"Znám, námořníku, znám ho, nesouhlasím s tím. V tom máš pravdu, plnou pravdu. Kdo ale začal, můžeš si vzpomenout? Známe oba zeměpis, oba jistě dobře. Varšava, Rotterdam, Bělehrad, Coventry a další, nic ti to neříká, námořníku? Kdo začal, kdo chtěl druhým vygumovat města?"

"Chci pít, dejte mi pít!"

V noci jsme oba museli držet hochu z Yorkshire i mladého námořníka. Dali pokoj až k ránu, oba skoro současně, asi usnuli. Když se rozednilo, měli fialové obličejy a na rtech zaschlou pěnu. Přes den jsme je nechali u sebe, kvečeru šli

oba do vody. Sepjali jsme nad nimi ruce, já i námořník, ale asi jim to moc nepomohlo, pletli jsme v modlitbě slova. Na matraci je teď víc místa a Pavel s Prckem mají zabaleny nohy. Námořník vydělal nejvíc, má bundu od kožichu, hoch z Yorkshiru ji už nepotřebuje.

Třetí noc jsme Prcka dvakrát chytali, chtěl vstát a odejít. Křičel, strašně křičel, a když umkl, začala Belinda výt. Krmil ji někdy, brával ji na lov, měla ho ráda.

Čtvrtou noc bručely někde motory, nebyly daleko. Chtěl jsem střilet světlice, rukama sotva již vládnou, pistole mi spadla do vody. Námořník neřekl ani slovo, sloužil na ponorkách.

Teď už je zase světlo a je mi dobře, divně dobře. Poprvé jsem ten stav cítil nad Kolínem, podruhé tenkrát v Alici, když Pavel se mnou přistál, a potřetí teď. Pavel už přistávat nikdy nebude, neprobral se. Jsme tu ale pořád čtyři, ti dva přes palubu nešli, nedovolil bych to, posádku přece neopustím. Také bychom je už ani nezdvihli, nemáme sílu. Prcek má oči pořád trochu otevřeny, dívá se na nás, na mne a na námořníka. Námořník neříká nic, já také ne. Už jsme si všechno řekli, na víc už není čas, jen čekat ještě chvilku musíme. Kdo z nás zůstane poslední, já, nebo námořník? Asi Belinda, ta hodně spí. Má už ale horký čenich a kalné oči, chvilkami potichu kňučí.

Kolem je kouřmo, dohlednost není velká. Sedíme tiše, námořník a já. Bdím, spím? Už mě nezebou nohy, už si je ani nepoznám. Které patří mně, které Pavlovi? Hlad teď nemám, vůbec ne, a žízeň snad už také ne, jen něco velkého v puse mi roste, dusí mne to. Námořník vypadá špatně, začíná se dívat jako Prcek předevčirem, daleko přes mou hlavu, daleko. Poznává mne vůbec ještě? Musí přece, sloužil na ponorkách, má jinou výchovu a ...

Belinda vystrkuje najednou čenich, větrí, dere se ven z kožichu a stoupá si předními prackami na Prckovo tělo, chce být výš. Dál větrí, natáčí se, jednou dvakrát slabě štekne a pak šteká jak u rybníka. Jde jí to špatně, v krku jí chrčí a přeskakuje, ale šteká pořád, šteká. Tak takhle skončí Belinda? Skočí teď do vody a poplave za kachnou? Dával jsem jí lízat mořskou vodu, bylo to jistě málo, asi se už vzteklá. Mě snad nekousne, námořníka také ne. A kdyby přece, vadilo by to? Nám to vadit nebude, a jiným? Štěkej, Belindo, štěkej a plav si za svou kachnou, za tou poslední ...

V nemocnici jsme byli dlouho, námořník a já. Propustili nás v jeden den, jeho do tábora a mne nazpátek k peruti. Až popluje přes Atlantik - zajatci se posílají do Kanady -, bude hlídat periskopy? Budu si s ním psát, s Erichem, snad válka brzy skončí. Norové, kteří nás našli, utíkali z domova, v rukou vesla a nad hlavou kus hadru místo plachty, jen o vodě a o chlebě. Ta jejich voda nás zachránila, mne a námořníka. Já jsem kdysi také utekl z domova, ale to už je dávno, tak dávno ...

Teď se vracím zase k peruti, jedu z Wicku podél Moray Wirth. Řidič mi na cestě zastavuje, prosím ho o to, chci se postavit na nohy, chodidly ohmatat zem. Od moře vane slaný vítr, blízko je letiště Tain.

Startuje liberátor. Ve večerním šeru je namodralý, z výfuků šlehají žluté plameny. Řítí se nade mnou, stoupá, nasazuje na kurs k severu, kde plují ponorky a svítí polární záře. Za ním jde druhý.

Stojím, dívám se. Belinda se také dívá. Je mi chladno, od moře vane vítr. Chtěl bych se vrátit domů.

Letadla mizí. Kopyta zlatá modrých koní tiše v dáli zní ...

* * *

Konec knihy Filipa Jánského, Nebeští jezdcí.

Vydalo nakladatelství Mladá fronta v roce 1990.

Naskenoval a opravil JUDr. Bohuslav Dohelský - březen 2004.